

UNIVERSITETET I BERGEN

Det medisinske fakultet

Innkalling til møte i programutvalg for ernæring

Tid: 13. desember 2023 kl. 13:00-15:00

Sted: Møterom 437, 4 etasje AHH

Forfall bes meldt til e-post: marte.roska@uib.no i god tid før møtet

I: Godkjenning av innkalling og sakslisten

Vedtaksaker:

Sak 13/23: Justeringer i emnebeskrivelser som følge av ny studieforskrift ved UiB

Type sak: vedtakssak

Se eget saksfremlegg

Vedlegg 13/23-1

Forslag til vedtak: *Programutvalget vedtar foreslåtte justeringer i emnebeskrivelsene. Endringene trer i kraft fra og med januar 2024.*

Sak 14/23: Oppdaterte studieplaner som følge av ny studieforskrift ved UiB

Type sak: vedtakssak

Det er behov for noen oppdateringer i studieplanene til bachelor i ernæring og master i klinisk ernæring som følge av ny studieforskrift ved UiB. Endringer er markert med grønt.

Vedlegg 14/23-1 og 14/23-2

Forslag til vedtak: *Programutvalget vedtar foreslåtte justeringer i emnebeskrivelsene. Endringene trer i kraft fra og med januar 2024.*

Sak 15/23: Møtedatoer PUE våren 2024

Type sak: vedtakssak

Forslag til møtedatoer våren 2024:

onsdag 14.2.2024 kl. 13:00-15:00

onsdag 17.4.2024 kl. 13:00-15:00

onsdag 29.5.2024 kl. 13:00-15:00

Forslag til vedtak: Programutvalget vedtar foreslåtte møtedatoer for våren 2024. Roska sender kalenderinnkalling

Diskusjonssaker:

D-sak 1	<p>Innspill til hørings svar, nasjonal samordning av masteropptak</p> <p>I september 2022 leverte prosjektgruppa for nasjonalt masteropptak rapporten sin til Direktoratet for høgare utdanning og kompetanse (HK-dir). Etter videre dialog med KD ønsker HK-dir nå å starte opp arbeidet med å etablere et felles nasjonalt masteropptak, og har derfor sendt rapporten på høring til lærestedene.</p> <p>Studieavdelingen har utarbeidet et forslag til hørings svar fra UiB, og har gitt fakultetene frist til 12. januar for å komme med innspill til hørings svaret.</p> <p>Programutvalget bes lese over de 4 siste sidene i siste vedlegg. Dette er utkast til UiB sitt hørings svar om nasjonal samordning av masteropptak. Dersom programutvalget har noen innspill til hørings svaret, må disse sendes til fakultetet innen 9. januar.</p> <p><i>Vedlegg: D1-1</i></p>
---------	---

Orienteringssaker:

O-sak 1	Nytt utfyllende reglement ble godkjent i Fakultetsstyret 6.12.2023 og trer i kraft fra og med 1.januar 2024.
Dato for neste møte i PUE:	

Saker meldt inn fra studentrepresentanter**Eventuelt**

Hanne Rosendahl-Riise
leder

Marte Bjerke Roska
sekretær

UNIVERSITETET I BERGEN
Det medisinske fakultet

Sak nr.: vedtakssak
13/23

**Programutvalg
ernæring**
Møte: 13. desember
2023

Justeringer i emnebeskrivelser som følge av ny studieforskrift ved UiB

Bakgrunn for saken

UiB sin nye studieforskrift trer i kraft 1.1.2023, som orientert om i [O-sak 6](#), 27.09.2023 og diskutert i [D-sak 1](#), 8.11.2023.

I forbindelse med ny studieforskrift er det behov for noen justeringer i emnebeskrivelser for enkelte emner tilknyttet bachelorprogram i ernæring og masterprogram i klinisk ernæring.

Forslag til endringer:

Bachelorprogram i ernæring

[NUTR115 Ernæringsbiokjemi](#)

Forkunnskapskrav:

Legge til: «Fullført og bestått første semester av bachelor i ernæring»

[NUTR203 Ernæringsfysiologi - makronæringsstoffer](#)

Språk:

Legge til: «Norsk, eller engelsk ved behov»

Forkunnskapskrav:

Legge til:

- Norsk versjon: «Fullført og bestått de to første semestera av bachelor i ernæring»
- Engelsk versjon: «Completion of the two first semesters of Bachelor programme in nutrition»

Vurdering:

Legge til: «Ein kan svara på eksamen på engelsk eller på norsk»

[NUTR150 Matvarekunnskap](#)

Vurdering:

Legge til: «Ein kan svara på eksamen på engelsk eller på norsk»

[NUTR204 Ernæringsfysiologi - mikronæringsstoffer](#)

Språk:

Endre fra «Norsk og engelsk» til «Norsk, eller engelsk ved behov»

Forkunnskapskrav:

Legge til:

- Norsk versjon: «Fullført og bestått de tre første semestera av bachelor i ernæring»
- Engelsk versjon: «Completion of the three first semesters of Bachelor programme in nutrition»

Vurdering:

Legge til: «Ein kan svare på eksamen på engelsk eller på norsk»

[NUTR230 Metodar i ernæringsforskning](#)

Forkunnskapskrav:

- Norsk versjon: Endre fra: «Kunnskap motsvarande NUTR120, NUTR150 og NUTR207» til «Fullført og bestått de tre første semestera av bachelor i ernæring»
- Engelsk versjon: Endre fra «Completion of courses in Methods of Analysis in Nutrition, Food Knowledge and Macro- and Micro Nutrients. NUTR120, [NUTR150](#), and NUTR207 or equivalent» til « Completion of the four first semesters of Bachelor programme in nutrition»

Vurdering:

Legge til: «Ein kan svare på eksamen på engelsk eller på norsk»

[NUTR249 Klinisk praksis i primærhelsetenesta](#)

Forkunnskapskrav:

Endre fra «Bestått NUTR248 Innføring i medisinsk ernæringsbehandling» til «Fullført og bestått de fem første semestera av bachelor i ernæring og bestått NUTR248 Innføring i medisinsk ernæringsbehandling»

Vurdering:

Ny setning: «Dersom praksisperioden er vurdert til "Ikkje godkjent"/"Ikkje bestått", må heile praksisperioden bli gjennomført på nytt. Får ein student vurdert same praksisperiode til "Ikkje godkjent/Ikkje bestått" to gonger, vert studieretten inndregen, jf. Det medisinske fakultet sitt utfyllande reglement til UiB sin forskrift §8-1 (3) »

[NUTR290 Bacheloroppgåve i ernæring](#)

Forkunnskapskrav:

- Norsk versjon: Endre fra «Studentane skal på førehand ha fullført minimum 120 obligatoriske studiepoeng innan bachelorprogrammet i human ernæring» til « Fullført og bestått de fire første semestera av bachelor i ernæring»
- Engelsk versjon: Endre fra «Completion of at least 120 ECTS in the bachelor program in human nutrition» til « Completion of the four first semesters of Bachelor programme in nutrition»

Vurdering:

Legge til: «Ein kan skrive bacheloroppgåva på norsk eller på engelsk. Det vanlegaste er å skrive oppgåva på engelsk».

Masterprogram i klinisk ernæring

NUCLI356 Klinisk praksis i spesialisthelsetenesta

Vurdering:

Legge til: «Dersom praksisperioden er vurdert til "Ikkje godkjent"/"Ikkje bestått", må heile praksisperioden bli gjennomført på nytt. Får ein student vurdert same praksisperiode til "Ikkje godkjent/Ikkje bestått" to gonger, vert studieretten inndregen, jf. Det medisinske fakultet sitt utfyllande reglement til UiB sin forskrift §8-1 (3) »

NUCLI390A Masteroppgåve i klinisk ernæring - forskingsprotokoll

Vurdering:

Legge til: «Ein kan skrive forskingsprotokollen på norsk eller på engelsk. Det vanlegaste er å skrive protokollen på engelsk».

NUCLI390B Masteroppgåve i klinisk ernæring

Forkunnskapskrav:

Legge til: «NUCLI390A må være bestått for å begynne på masteroppgåva»

Vurdering:

Legge til: «Ein kan skrive masteroppgåva på norsk eller på engelsk. Det vanlegaste er å skrive oppgåva på engelsk».

Forslag til vedtak:

Programutvalget vedtar foreslåtte justeringer i emnebeskrivelsene. Endringene trer i kraft fra og med januar 2024.

Oppdatert studieplan bachelor i ernæring (desember 2023)

Navn på grad:

Bachelor i ernæring

Omfang og studiepoeng

Bachelorprogram i ernæring har eit omfang på 180 studiepoeng og er normert til 3 år.

Fulltid/deltid:

Fulltid

Undervisningsspråk:

Norsk/Engelsk

Norsk er hovudspråk. Delar av undervisning og pensum vil bli gitt på engelsk.

Studiestart semester:

Haust

Mål og innhald:

Mål

Bachelor i ernæring gir forskningsbasert kunnskap om samhengane mellom kosthald og helse på individ- og samfunnsnivå. Studentane vil få brei kunnskap om, og erfaring med, ei rekkje metodar som blir nytta i ernæringsarbeid og kosthaldsforsking. Bachelorprogrammet har hovudfokus på basalmedisinsk kompetanse, menneskets metabolisme og førebyggjande ernæringsarbeid på individ- og samfunnsnivå, men studentane vil også få ei innføring i klinisk ernæring og ernæringsarbeid i helse- og omsorgssektoren. Studieløpet kvalifiserer for opptak til masterprogram i klinisk ernæring som gir autorisasjon som klinisk ernæringsfysiolog.

Innhald

Studiet inneheld ein kombinasjon av forelesingar, laboratorieundervisning, seminar, gruppearbeid, klinisk praksis i primærhelsetenesta og tverrprofesjonell praksis i barnehage eller annan institusjon for barn. Studentane følgjer delar av undervisning saman med andre helsefagstudentar dei tre første semestera.

Første studieår tek for seg grunnleggande biomedisinske fag og ei innføring i ernæringsvitskap, med undervisning i m.a. biokjemi, cellebiologi, statistikk og ernæring.

Andre studieår tek for seg oppbygginga av kroppen med undervisning i anatomi, fysiologi og næringsstoff. Kunnskap om matvarer og deira opphav, eigenskapar og bruk, og korleis kosthaldet verkar inn på åtferd og mental og somatisk helse, er andre viktige moment.

Tredje studieår lærar studentane om forskingsmetodar i ernæring for klinisk og eksperimentell forskning, og dessutan om organisering og politisk styring i eit

ernæringsperspektiv. Ernæring i ulike fasar av livet, for grupper med særlege behov og i samanheng med livsstilsrelaterte sjukdommar står sentralt i tredje studieår. I tillegg får studentane ei innføring i klinisk ernæring og 4 vekers samanhengande klinisk praksis i primærhelsetenesta. Det inngår òg skrivning av bacheloroppgåve i dette studieåret.

Læringsutbytte: Læringsutbyttet er utforma i samsvar med [forskrift om nasjonal retningslinje for klinisk ernæringsfysiologutdanning](#).

Kandidaten skal ved avslutta program ha følgjande læringsutbytte definert i kunnskapar, ferdigheiter og generell kompetanse.

Kunnskapar:

Kandidaten..

- har brei kunnskap om oppbygningen til makro- og mikronæringsstoff, omsetning og verknad på funksjonane til kroppen
- har brei kunnskap om energiomsetninga og betydninga av fysisk aktivitet ved ernæringsrelaterte tilstandar og sjukdommar
- har brei kunnskap innanfor appetittregulering og korleis fysiologiske, psykologiske og sosiale faktorar og ytre stimuli påverkar svolt, metthet og matinntak
- har brei kunnskap om oppbygningen til matvarer, eigenskapar, bruksområde og innhald av næringsstoff og betydninga deira i kosthaldet
- har brei kunnskap om kosthaldet og dei vanlegaste religiøse og kulturelle kostomsyn
- har brei kunnskap om årsak, førekomst og konsekvensar av ernæringsrelaterte sjukdommar og tilstandar til personar i alle aldrar og livsfasar
- har brei kunnskap innanfor førebygging av dei vanlegaste ikkje-smittsame sjukdommar, og betydninga deira for samfunnet, og variasjon i prevalens over tid
- har inngåande kunnskap om matvare- og næringsstofftilrådingar og om grunnlaget for utarbeidinga av kostråd til friske menneske i livets ulike fasar, og betydninga deira for samfunnet, og variasjon i prevalens over tid
- kan analysere kosthaldet på individ-, gruppe- og befolkningsnivå opp mot tilrådingar og retningslinjer relevante i ernæringsarbeidet
- kan analysere og forhalda seg kritisk til korleis det helsefremjande og førebyggjande ernæringsarbeidet og -politikken er utvikla og organisert nasjonalt og internasjonalt.
- kan nytta kunnskap om metodar for endring av kosthald på gruppe- og befolkningsnivå og dessutan metodar for evaluering av folkehelseintervensjon
- Kjenne til forskingsmetodar i ernæring som kosthaldsundersøkingar og ernæringsepidemiologi
- har brei kunnskap innanfor grunnleggjande biologiske mekanismar og korleis funksjonane til mennesket blir regulerte, med spesiell vekt på det som har betydning for utvikling av sjukdom eller skadde

Ferdigheiter:

Kandidaten..

- kan analysere og forhalda seg kritisk til ernæringsfaglege problemstillingar og trendar i media, og vurdere desse opp mot kunnskapsbasert ernæringsarbeid

- kan analysere og forholde seg kritisk til ulike informasjonskilder og teknologier og reflektere over effekten av disse på ernæring og helse
- kan analysere eksisterende overordna ernæringsfaglege problemstillingar og bidra i strategisk arbeid på ulike nivå innan helse- og omsorgssektoren og samfunnet elles
- kan bruke kunnskap innan psykologi for å kjenna igjen normal og forstyrra eteåtferd
- kan analysere og forholde seg kritisk til korleis det helsefremjande og førebyggjande ernæringsarbeidet og -politikken er utvikla og organisert nasjonalt

Generell kompetanse:

Kandidaten..

- kan nytta kunnskapane og ferdigheitene sine til å planleggja, gjennomføra og evaluera helsefremjande og førebyggjande ernæringsstiltak i ulike befolkningsgrupper.
- kan tileigna seg ny kunnskap og gjera faglege vurderingar, avgjerder og handlingar i tråd med kunnskapsbasert praksis. Kandidaten skal òg kunna dokumentera og formidla den faglege kunnskapen sin
- kan nytta kunnskapane og ferdigheitene sine til å forstå samanhengane mellom helse, utdanning, arbeid og levekår, og kan nytta dette i tenesteutøvinga si, både overfor enkeltpersonar og grupper i samfunnet, for å bidra til god folkehelse og arbeidsinkludering
- kan kommunisera kostråd til heile befolkninga eller til grupper av befolkninga som ein del av helsefremjande og førebyggjande ernæringsarbeid.

Opptakskrav:

Generell studiekompetanse og MEROD: Matematikk R1 (eller S1 og S2) og Fysikk 1 og Kjemi 1 og 2

Tilrådde forkunnskapar:

Gode kunnskapar i norsk munnleg og skriftleg er naudsynt for å kunne gjennomføre bachelorstudiet i ernæring

Innføringsemne:

Examen Philosophicum» - 10 studiepoeng

Obligatoriske emne:

Alle emne i programmet er obligatoriske. Dei fleste emna i studiet har obligatorisk undervisningsaktiviteter.

Lenkje til oversikt over emnar per semester: [Oppbygging av bachelor i ernæring.pdf \(uib.no\)](#)

Rekkefølge for emne i studiet:

Emna må gjennomførast i fastset rekkjefølge. Det er ikkje mogleg å endra på utdanningsplanen eller rekkjefølgja på eksamenane utan førehandsgodkjenning. Sjå fakultetets utfyllande reglar til § 2-2 (2j), § 7-3 (2) og § 8-2 (3) i UiBs studieforskrift.

Dersom ein student manglar bestått resultat i eit emne etter at det er gjennomført ordinær eksamen og tilhøyrande kontinuasjonseksamen, blir studenten flytta ned til kullet under.

Dette gjeld òg om studenten manglar godkjend undervisningsaktivitet og dermed ikkje får gå opp til eksamen i emnet (sjå §6.6 (2) i utfyllande reglar).

Delstudium i utlandet:

Det er moglegheiter for å dra på utveksling på ernæringsstudiet, både gjennom avtalar på studieprogrammet og gjennom sentrale avtalar ved UiB. UiB legg til rette for utvekslingsopphald under bachelorstudiet, og tilrår utveksling i 4. eller 5. semester. Ta kontakt med studierettleiar for å høyre meir om kva ordningar som finst.

Les meir om utveksling her: [Informasjon om utveksling](#)

Undervisningsmetodar

Undervisninga er ei blanding av førelesingar, gruppearbeid, studentpresentasjonar, laboratoriearbeid, praksis, klinisk observasjonspraksis i primærhelsetenesta og sjølvstudium.

Vurderingsformer:

For å sikra at studentane har nødvendige kunnskapar, ferdigheiter og generell kompetanse gjennomførast eit breitt spekter av vurderingsformer gjennom heile studieløpet:

Skriftleg skuleeksamen og skriftleg heimeeksamen. Dei fleste emne har digital vurdering. I tillegg gjennomførast munnleg eksamen, presentasjonar, gruppeinnleveringar. Studieprogrammet avsluttast med Bacheloroppgåve.

Karakterskala:

Emne som inngår i studieløpet vert karakterset med bokstavkarakterar A-F eller bestått/ikkje bestått

Vitnemål og vitnemålstillegg:

Vitnemål blir skriva ut etter at graden er fullført.

Grunnlag for vidare studium:

Bachelor i ernæring kvalifiserer for opptak til Masterprogram i klinisk ernæring **som gir autorisasjon som klinisk ernæringsfysiolog**. Bachelorgraden kan også kvalifisere for opptak til andre masterprogram.

Relevans for arbeidsliv:

Studiet kvalifiserer til ein yrkeskarriere innan ernæring.

Studentar som ikkje ønskjer vidare studiar kan arbeida innan offentleg og privat sektor, til dømes matvareindustri og opplysningskontor. Arbeidsoppgåver kan vere forebyggjande helsearbeid, formidling og produktutvikling.

Evaluering:

Bachelorprogrammet blir kontinuerleg evaluert i tråd med retningslinene for kvalitetssikring ved UiB. Emne- og programevalueringar finn ein på kvalitetsbasen.uib.no

Skikkavurdering og autorisasjon:

Som utdanningsinstitusjon vurderer vi om studenten er skikka til å utøva yrket som helse- eller sosialpersonell. Vurderinga omfattar både faglege, pedagogiske og personlege føresetnader, og vil gå føra seg under heile utdanninga - jf. Forskrift om skikkavurdering i høgare utdanning. Gjeld frå og med studentar teke opp hausten 2024

Programansvarleg:

Programutval for ernæring har ansvaret for fagleg innhald, oppbygning og kvalitet i studieprogrammet

Administrativt ansvarleg: Det medisinske fakultet

Kontaktinformasjon:

Ta gjerne kontakt med [Informasjonssenteret ved Det medisinske fakultet](#), dersom du har spørsmål.

Oppdatert studieplan masterprogram i klinisk ernæring (desember 2023)

Namn på grad

Master i klinisk ernæring

Omfang og studiepoeng

Masterprogram i klinisk ernæring har eit omfang på 120 studiepoeng og er normert til 2 år. Studiet består av emne på til saman 60 studiepoeng og ei masteroppgåve (2 emne) på til saman 60 studiepoeng.F

Masteroppgåva omfattar eit sjølvstendig vitskapeleg arbeid på til saman 60 studiepoeng som du utfører under rettleiing. Masteroppgåva er delt i to emne, 10 studiepoeng forskingsprotokoll og 50 studiepoeng forskingsoppgåve. I oppgåva skal du løyse ei vitskapeleg problemstilling, behandle eigne data og gje ei skriftleg framstilling av hypotesar, resultat, diskusjon av resultat og konklusjonar.

Fulltid/deltid

Fulltid

Undervisningspråk

Norsk er hovudspråk. Mesteparten av pensum er på engelsk.

Studiestart semester:

Haust

Mål og innhald

Formålet med mastergrad i klinisk ernæring er å gje studentane det teoretiske, vitskapelege, praktiske og yrkesetiske grunnlaget som er nødvendig for å utøve yrket som klinisk ernæringsfysiolog.

Masterprogrammet i klinisk ernæring er delt i ei klinisk og ei forskingsretta del.

Første studieår i masterprogrammet bygger vidare på teoretisk kunnskap tileigna frå bachelorprogram i human ernæring, og setter dette inn i klinisk kontekst med medisinsk ernæringsbehandling av pasientar i spesialisthelsetenesta . Studentar lærer å vurdere ernæringsrelaterte problemstillingar, sette ernæringsdiagnosar, utarbeide ernæringsplanar og utøve medisinsk ernæringsbehandling i samarbeid med anna helsepersonell. I tillegg skal kandidaten starte førebuingar til masteroppgåva som i hovudsak blir gjennomført i andre studieår.

Andre studieår skal kandidaten gjennomføre eit sjølvstendig vitskapeleg arbeid under rettleiing i form av ei masteroppgåve. Det forskingsretta arbeidet inkluderer å løyse ei vitskapeleg problemstilling, samle og handsame eigne data, og på grunnlag av dette gje ei skriftleg og munnleg framstilling av hypotesar, resultat, diskusjon og konklusjonar. I tillegg skal kandidaten gjennomføre 6 veker klinisk praksis i spesialisthelsetenesta dette året.

Læringsutbyte

Læringsutbyttet er utforma i samsvar med [forskrift om nasjonal retningslinje for klinisk ernæringsfysiologutdanning](#).

Kandidaten skal ved avslutta program ha følgjande læringsutbyte definert i kunnskapar, ferdigheiter og generell kompetanse:

Kunnskap:

Kandidaten..

- Har avansert kunnskap innan medisinsk ernæringsbehandling av born, unge og vaksne
- Har avansert kunnskap om kliniske ernæringsfysiologers viktigaste ansvarsområde og arbeidsmetodar i primær- og spesialisthelsetenesta
- Har avansert kunnskap om årsak, førekomst, konsekvensar og behandling av ernæringsrelaterte sjukdommar og tilstandar til personar i alle aldre og livsfasar
- Har inngåande kunnskap om standardkost, spesialkost og konsistenstilpassa kost på helseinstitusjonar og i helse- og omsorgstenesta gitt i heimen
- Kan analysere sentrale ernæringsutfordringar globalt, og kjenner til dei vanlegaste ernæringsretta tiltak og strategiar
- Har avansert kunnskap innanfor stega i ernæringsbehandlingsprosessen, inkludert kartlegging, diagnose, intervensjon og oppfølging, den tilhøyrande modellen og terminologien
- har avansert kunnskap innan diagnosespesifikk ernæringsbehandling
- har avansert kunnskap innan kommunikasjon, samhandling og samarbeid for å etablera tillit og ivareta ein god relasjon og fremma motivasjon med brukarar, pasientar og pårørande, og om korleis språk og kultur påverkar dette
- Har inngåande kunnskap om relevante forskingsmetodar innan basal-, klinisk-, og epidemiologisk kosthalds- og ernæringsforskning, inkludert fortolkning av resultat

Ferdigheiter:

Kandidaten..

- Kan analysere eit samansett sjukdomsbilete hos born, unge og vaksne og gje tilpassa og målretta medisinsk ernæringsbehandling, oppfølging og monitorering
- Kan bruka relevante medisinske ernæringsprodukt, inkludert val og dosering av næringsdrikk, sondeernæring og intravenøs ernæring
- Kan analysere og forholde seg kritisk til eigen og andre si kosthalds- og ernæringsforskning og diskutera overførbarhet og relevans for eigen praksis
- Kan bruka relevante metodar for datainnsamling og statistisk analyse innan kosthalds- og ernæringsforskning på en sjølvstendig måte
- Kan gjennomføra kostrettleiing, blant anna med bruk av relevante metodar innan pasientsentrerte konsultasjonsteknikkar, av brukarar, pasientar og pårørande i lærings-, meistrings- og endringsprosessar
- Kan gjennomføra samhandling tverrfagleg, tverrprofesjonelt, tverrsektorielt og på tvers av verksemder og nivå, samt initiere til slik samhandling
- Kan gjennomføra eit sjølvstendig, avgrensa forskings- eller utviklingsprosjekt under rettleiing og i tråd med gjeldande forskingsetiske normer

Generell kompetanse:

Kandidaten..

- Kan nytta sine kunnskapar og ferdigheiter til å gje kostråd til personar i ulike livsfasar og funksjonsnivå, samt befolkningsgrupper med særskilte kostvanar
- Kan bidra med kompetanseheving innan ernæring hos andre yrkesgrupper i helsevesenet og offentlig forvaltning og til allmenheten
- Kan nytta sine kunnskapar og ferdigheiter til å gjennomføra ernæringsbehandling i alle aldrar og livsfasar innan somatikk og psykisk helse
- Kan nytta sine kunnskapar og ferdigheiter til å planlegga, gjennomføra og evaluera helsefremmande og førebyggjande ernæringstiltak i ulike befolkningsgrupper
- Kan bidra til fag- og kunnskapsutvikling innan ernæringsfaget, og bistå i forskingsprosjekt om samanhengen mellom kosthald, helse og sjukdom.
- Kan tileigne seg ny kunnskap og foreta faglege vurderingar, avgjersler og handlingar i tråd med kunnskapsbasert praksis. Kandidaten skal også kunne dokumentera og formidla sin faglege kunnskap
- Kan nytta sine kunnskapar og ferdigheiter i sjølvstendigfagutøving og prioritering av sine arbeidsoppgåver som klinisk ernæringsfysiolog
- Kan formidla kunnskapsbasert praksis om kosthald og ernæring til pasientar, brukarar, pårørande og andre helseprofesjonar på en vitskapeleg, men lettforståeleg måte
- Kan nytta sine kunnskapar og ferdigheiter til å jobba som klinisk ernæringsfysiolog i samsvar med akademisk standard og utvikla sin kompetanse innan klinisk ernæring

Opptakskrav

Opptakskravet til Masterprogram i klinisk ernæring er bachelor i ernæring frå UiB, UiT eller minimum dei tre fyste årene av femårig master i klinisk ernæring frå UiO, med minimum gjennomsnittskaracteren C eller betre i opptaksgrunnlaget. I fall det er fleire søkjarar til eit program enn det er studieplassar, vil søkjarane bli rangerte etter karakterane i opptaksgrunnlaget. Alle søknader vert behandla individuelt.

Master i klinisk ernæring er eit norskspråkleg masterprogram med norskkrav. Søkjarane må derfor ha gode skriftleg og munnlege ferdigheiter i norsk og dei må kunne delta aktivt i undervising og gruppearbeid.

Sjå [Opptak til 2-årige masterprogram | Utdanning | UiB](#) for meir om opptakskrav.

Du søker opptak via søknadsweb. Søknadsfrist er 15. april med studiestart i august.

<https://soknadsweb.uib.no>

Tilrådde forkunnskapar:

Gode kunnskapar i norsk munnleg og skriftleg er naudsynt for å kunne gjennomføre masterstudiet i klinisk ernæring.

Obligatoriske emne

Alle emne i programmet er obligatoriske. Dei fleste emna i studiet har obligatorisk undervisningsaktiviteter.

Lenkje til oversikt over emnar per semester: [Oppbygging av masterprogram i klinisk ernæring.pdf \(uib.no\)](#)

Rekkefølge for emne i studiet

Emna må gjennomførast i fastset rekkjefølge. Det er ikkje mogleg å endra på utdanningsplanen eller rekkjefølgja på eksamenane utan førehandsgodkjenning. Sjå fakultetets utfyllande reglar til § 2-2 (2j), § 7-3 (2) og § 8-2 (3) i UiBs studieforskrift.

Dersom ein student manglar bestått resultat i eit emne etter at det er gjennomført ordinær eksamen og tilhøyrande kontinuasjonseksamen, blir studenten flytta ned til kullet under.

Dette gjeld òg om studenten manglar godkjend undervisningsaktivitet og dermed ikkje får gå opp til eksamen i emnet (sjå §6.6 (2) i utfyllande reglar).

Delstudium i utlandet

Det er moglegheiter for å dra på utveksling på ernæringsstudiet, både gjennom avtaler på studieprogrammet og gjennom sentrale avtaler ved UiB. Ta kontakt med studierettleiar for å høre meir om kva ordningar som finst.

Undervisningsmetodar

Undervisninga vil vere ein kombinasjon av forelesingar, kliniske demonstrasjonar, pasientintervju/- samtaler, klinisk praksis, gruppearbeid, seminar, sjølvstendige skriftlege arbeid og ei masteroppgåve.

Vurderingsformer

For å sikre at studentane har nødvendige kunnskapar, ferdigheiter og generell kompetanse gjennomførast det ulike vurderingsformar gjennom hele studieløpet:

- Skriftleg skuleeksamen
- heimeeksamen
- munnleg eksamen
- obligatorisk deltaking
- oppgåveinnlevering

Dei fleste emna har digital vurdering.

Karakterskala

Emna som inngår i studieløpet vert karakterset med bokstavkarakterar (A-F) eller bestått/ikkje bestått.

Vitnemål og vitnemålstillegg

Vitnemål blir skrive ut etter at graden er fullført.

[Grunnlag for vidare studium](#)

Studentar kan etter fullført mastergrad i klinisk ernæring søke seg vidare til doktorgradsstudie.

[Relevans for arbeidsliv](#)

Masterstudiet i klinisk ernæring gir autorisasjon som klinisk ernæringsfysiolog. Ein klinisk ernæringsfysiolog kan forebygge, greie ut, diagnostisere og behandle ernæringsrelaterte sjukdomar. Kliniske ernæringsfysiologer har også kompetanse til kritisk å vurdere, formidle og utvikle kunnskap om ernæring.

Ein klinisk ernæringsfysiolog kan for eksempel jobbe innan spesialist- og primærhelsetenesta. Andre arbeidsstadar kan være, universitet og høgskole, internasjonale organisasjonar, forskingsinstitutt og offentleg og privat sektor.

Mastergraden kvalifiserer til opptak ved PhD-utdanning som fører fram til doktorgrad.

[Evaluering](#)

Masterprogrammet blir kontinuerleg evaluert i tråd med retningslinene for kvalitetssikring ved UiB. Emne- og programevalueringar finn ein på kvalitetsbasen.uib.no

[Skikkavurdering og autorisasjon](#)

Som utdanningsinstitusjon skal vi vurdere om du er skikka til å utøve yrket som helse- eller sosialpersonell. Vurderinga omfattar både faglege, pedagogiske og personlege føresetnader, og vil gå føre seg under heile utdanninga - jf. Forskrift om skikkavurdering i høgare utdanning.

Når du er ferdig med studiet, blir du autorisert som klinisk ernæringsfysiolog. Helsedirektoratet (HK-dir) har meir informasjon om autorisasjonsordninga.

[Programansvarleg](#)

Programutval for ernæring har ansvar for fagleg innhald, oppbygging av studie og kvaliteten på studieprogrammet.

Masterprogrammet i klinisk ernæring er eit helsevitskapleg masterprogram med klinisk retning knytt opp mot forskingsmiljø ved ulike institutt ved Det medisinske fakultet og Haukeland Universitetssjukehus.

[Administrativt ansvarleg](#)

Det medisinske fakultet

[Kontaktinformasjon](#)

Ta gjerne kontakt med [informasjonsenteret ved Det medisinske fakultet](#), dersom du har spørsmål:

Fakulteta

Referanse

2023/15952-KRILØ

Dato

04.12.2023

Høring - nasjonal samordning av masteropptak

I september 2022 leverte prosjektgruppa for nasjonalt masteropptak rapporten sin til Direktoratet for høgare utdanning og kompetanse (HK-dir). Prosjektgruppa var sett saman av representantar frå UiO, UiB, NTNU, USN, HVL, UiT og Sikt. Gruppa arbeidde med rapporten i perioden 2020-2022, og den er mellom anna eit resultat av ei brei innspelsrunde frå utdanningsinstitusjonar i Noreg. I november 2022 vidaresendte HK-dir rapporten til Kunnskapsdepartementet (KD). Etter vidare dialog med KD ynskjer HK-dir no å starte opp arbeidet med å etablere eit felles nasjonalt masteropptak, og har difor sendt rapporten på høring til lærestadene.

HK-dir ber lærestadene om å gje innspel på:

- Rapporten og graden av samordning som den skisserer.
- Kva for delar av anbefalt løysing lærestadene.
- Døme frå eigne masteropptak og regelverk som er eigna i eit nasjonalt masteropptak – og regelverk/rutinar det er ønska å ha kontroll over lokalt.
- Finansieringsmodell for eit samordna masteropptak.

Sentrale punkt i modellen som er foreslått i prosjektrapporten

- Søkjarar skal levere ei prioritert liste med søknadsalternativ, innan definerte fristar, og få tilbod om studieplass ved berre ein lærestad.
- Som utgangspunkt skal søkjar vurderast for generelle opptakskrav ein gong/ein stad. Lærestadane skal framleis handsame dei faglege opptakskrava. For søkjarar med norsk dokumentasjon er det eit stort potensiale for automatisk vurdering av heile eller delar av opptaksgrunnlaget.
- Det bør opprettast ein nasjonal vurderingseining for søknadar med utanlandsk utdanning. Eininga er foreslått å vurdere nivå, omfang, språkkrav og om dokumenta er ekte.
- Eit samordna masteropptak må regulerast av eit felles regelverk, og lovgivande myndigheit må fastsetje ei forskrift for opptak til masterstudium.

Dette er et UiB-internt notat som godkjennes elektronisk i ephorte

Forslag til svar på høyring

Studieavdelinga utarbeida eit forslag til høyringssvar vedlagt. UiB har i tidlegare innspelsrunde stilt seg positivt til eit nasjonalt masteropptak, og har samstundes understreka viktigheita av å behalde den faglege autonomien til lærestadene.

Forslaget til høyringssvar er på line med det vi har spelt inn i førre innspelsrunde. Om fakulteta har innspel til vedlagte forslag, ber vi om eventuelle kommentarar innan 12. januar.

Venleg helsing

Christen Soleim
avdelingsdirektør

Kristian Hole Lønning
seniorrådgjevar

Vedlegg:

Høyringsbrev frå HK-dir

Prosjektrapport samordna masteropptak

Utkast til høyringssvar frå UiB

UNIVERSITETET I BERGEN
Postboks 7800
5020 BERGEN

Vår ref:
23/15091-1

Dykkar ref:

Dato:
08.11.2023

Høyring om nasjonal samordning av masteropptak

Invitasjon til å svare på høyring om prosjektrapporten for samordna masteropptak.
Svarfrist: 1. februar 2024

I september 2022 leverte prosjektgruppa for nasjonal samordning av masteropptak rapporten sin til Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse (HK-dir). Prosjektgruppa var sett saman av representantar frå UiO, UiB, NTNU, USN, HVL, UiT og Sikt. Gruppa arbeidde med rapporten i perioden 2020-2022, og den er mellom anna eit resultat av ei brei innspelsrunde frå utdanningsinstitusjonar i Noreg. I november 2022 vidaresendte HK-dir rapporten til Kunnskapsdepartementet (KD). Etter vidare dialog med KD ynskjer HK-dir no å starte opp arbeidet med å etablere eit felles nasjonalt masteropptak.

Før vi kan starte opp det heilt konkrete arbeidet med ei samordning, sender vi rapporten frå prosjektgruppa på høyring. For å kunne lage eit samordna masteropptak som fungerer godt, treng vi fleire innspel frå dykk.

Eit samordna masteropptak kan vere mange ting, med desse som ytterpunkt:

- Ei *teknisk løysing* med ein søkjarportal der søkjar kan finne informasjon om og søkje på dei ulike masterstudia som finst. Søknadane blir deretter fordelt ut til lærestadane der det er søkt opptak, slik at den enkelte lærestad kan handsame søknadane sine og fordele studieplassar til søkjarane sjølve.
- Ei *komplett løysing* (forvaltning) for samordning av masteropptak på tvers av lærestadane, der teknisk løysing står opp under felles reglar, arbeidsprosessar, tidsfristar og handsamingsrutiner for opptaket.

I innspelsrunda fekk prosjektgruppa svar frå mange ulike nivå ved lærestadane. Dei som sendte innspel til prosjektgruppa er alt frå enkeltpersonar, via seksjonsleiing og studiedirektørar, til toppleiing ved universitet. Fordi det er stor spreiding både på nivå, og på

kva dei ulike partane ynskjer seg av ei samordning, ser HK-dir at vi treng nokre avklaringar før vi kan gå vidare i arbeidet. Vi treng å vite korleis ei slik samordning skal sjå ut og kor mykje autonomi den enkelte lærestad vil gje frå seg, samt ei vurdering av kostnader ved og finansiering av ei samordning og vidare drift av opptaket.

I denne samanhengen ynskjer vi å gjere merksame på at det prosjektgruppa ser for seg er ei komplett løysing for eit samordna masteropptak. Det vil seie at det er dette ein må ta stilling til når ein vurderer finansiering av prosjektet og vidare drift av opptaket.

Juridisk grunnlag for masteropptak

Universitets- og høgskulelova (UHL) § 3-6 sjuande ledd og forskrift om krav til mastergrad § 2 gir dei mest konkrete definisjonane av fullmakter kring opptaket til høgare grads studiar, i form av institusjonsautonomi i setting av faglege opptakskrav og rangeringsreglar. UHL § 3-7 tredje ledd seier også at det skal vere eit separat opptak til høgare grads studiar, og femte ledd at det stort sett er opp til institusjonen sjølv å avgrense tilgong der det er aktuelt. Reglane gir institusjonane større autonomi når det gjeld opptak til høgare grads studiar (inkludert både vidareutdanningar og mastergradsutdanningar) enn det som er tilfelle for opptak til grunnutdanningar. Autonomien omfattar både fastsetting av faglege minstekrav og tekniske rammer for opptaket, som fristar, kvalifiserande poenggrenser, og setting av rangeringsgrunnlag.

Avhengig av kor stor grad av samordning ein ynskjer, kan det bli naudsynt å lage ei nasjonal opptaksforskrift for masteropptak. Det vil i dette arbeidet bli avgjerande kva for nokre studiar ei eventuell masteropptaksforskrift skal gjelde for, og også om ho skal gjelde for alle lærestadar, eller berre dei som er med i eit eventuelt samordna masteropptak. Vi treng også å få lærestadane si vurdering av kva for nokre reglar som kan samlast i ei felles forskrift, og kva for nokre reglar de treng å ha kontroll over lokalt, for å ivareta den faglege vurderinga i samband med kvalifisering og rangering.

Ulike måtar å samordne opptak på

For å vise kva eit samordna masteropptak kan vere, vil vi gjere greie for korleis dei opptaka HK-dir forvaltar i dag er samordna. Dette er meint som inspirasjon til vidare diskusjon ved den enkelte lærestad om kvar ein ynskjer å streke opp grensene mellom samordning og lærestadane sin autonomi.

Høg grad av samordning - Opptak til grunnstudiar (UHG-opptaket)

Det er i dag 27 lærestadar som er med i det samordna opptaket til grunnstudiar ved universitet og høgskular. Alle universiteta, dei fleste offentlege høgskulane, og nokon private høgskular er med. Organiseringa er delt mellom HK-dir (Samordna opptak/SO), Sikt - Kunnskapssektoren sin tenesteleverandør, og lærestadane.

- SO føreslår og førebur regelverk som blir fastsett av KD, handterer regelverksavklaringar, og lagar felles rutinar for sektoren.
- SO klargjer sakshandsamingssystemet, slik at søknadane blir handsama i tråd med gjeldande regelverk, forvaltar prosessen for registrering og samordning av søknadar, og sender ut svar på søknaden til søkerane.
- Sikt utviklar og driftar dei tekniske opptakssystema.
- Lærestadane føreslår regelverk, og fastset studietilbod og opptaksrammer.

- Lærestadane handsamar søknadar for kvarandre på grunnlag av felles regelverk og rutinar. Unntaka er Steinerskole og vidaregåande opplæring frå land utanom Norden, som blir handsama av SO.

Søkjarane registrerer søknaden sin i ein felles søkjarportal med felles søknadsfrist. Hovudprinsippet er at kvar søkjar berre skal ha ein søknad, men kan søkje på opp til ti ulike studiar ved like mange lærestadar om dei ynskjer det, i prioritert rekkefylgje. Søkjar får normalt kun ein sakshandsamar, som regel den lærestaden hen har satt som sin fyrsteprioritet. Søkjar kan omprioritere studieynskja sine innan gitt frist, og får tilbod om studieplass på høgast prioriterte ynskje der hen er kvalifisert og når opp i konkurransen med andre søkjarar.

Informasjon om alle studiar ein kan søkje på er samla og søkbart i søkjarportalen, men berre akkrediterte grunnutdanninger med minst 60 studiepoeng kan vere med i UHG-opptaket. I søkjarportalen finn ein også informasjon om og kontaktinformasjon til lærestad som skal handsame søknaden. Køyring av opptaket er organisert slik at kvar søker får inntil eitt tilbod om studieplass med felles svarfrist. Etter hovudopptaket er det eit samordna suppleringsopptak, der det er mogleg å fylle på med nye søkjarar til studiar som ikkje har fylt opp alle plassane (ledige studieplassar). Etter suppleringsopptaket fylgjer fleire etterfyllingsopptak med mindre grad av samordning.

Den verkeleg store ressursinnsparinga ved samordning av opptak på tvers av lærestadar, er at lærestadane ikkje treng å «bygge» alle opptaka sjølve, og at dei handsamar for kvarandre. Sakshandsaming på vegne av kvarandre krev veldig stor grad av samordning, fordi ein då må ha eit omfattande felles regelverk, både for kvalifisering og rangering. Ein må også ha ei felles forståing av korleis ein skal bruke dette regelverket. Det har tatt tid og innsats å bygge den tilliten som dei ulike lærestadane må ha til kvarandre, og til kvarandre si forståing av regelverket.

Lågare grad av samordning – Opptak til fagskuleutdanning (FSU-opptaket)

Samordna opptak til høgare yrkesfagleg utdanning ved fagskular blei gjennomført fyrste gong i 2020 og er bygd på dei same prinsippa som UHG-opptaket, men med lågare grad av samordning. Alle offentlege fagskular, samt nokre private, er med i FSU-opptaket. 24 fagskular totalt i 2023.

Kun akkrediterte utdanninger med minst 30 studiepoeng er med i dette opptaket. Dei felles opptaksreglane i fagskuleforskrifta er på eit meir overordna nivå enn i forskrift om opptak til høgare utdanning. Det er mellom anna opp til fagskulane sine styrer å gje utfyllande forskrift om opptak til dei ulike utdanningane, og dei set også sjølve eventuelle spesielle opptakskrav til sine utdanningar.

Fagskulane handsamar ikkje for kvarandre, men handsamar alle søknadar til sin lærestad sjølv. Fagskulane har høve til å sjå resultatet av kvarandre si handsaming, både om søkjar er kvalifisert eller ikkje, poengsum (inkludert tilleggspoeng), og eventuelle tilbodsgarantiar. Talet på søkjarar er lågt om ein samanliknar med UHG-opptaket.

Søkjarar som har søkt på meir enn ein fagskule vil ha fleire ulike sakshandsamarar, men treng berre å laste opp dokumentasjon ein stad (søkjarportalen). Her finn dei og svar på alle søknadsalternativa sine.

Samanlikning av samordning i UHG-opptaket og FSU-opptaket

UHG-opptaket har ei klart høgare grad av samordning enn det fagskuleopptaket har, men sjølv om fagskuleopptaket har eit mindre omfattande felles regelverk, er det likevel mykje som ligg fast, som den enkelte lærestaden ikkje kan endre på åleine.

Fastsett regelverk	UHG	FSU
Felles søkjarportal.	✓	✓
Felles startdato for opning av søknaden.	✓	✓
Felles søknadsfrist.	✓	✓
Éin søknad per person med inntil 10 ulike studieynskjer.	✓	✓
Felles overordna lov og forskrift.	✓	✓
Felles opptakskrav til like studiar.	✓	✗
Lærestadane sakshandsamar for kvarandre.	✓	✗
Lærestadane kan sjå kvarandre si sakshandsaming.	✓	✓

Dei to ulike opptaka kan søkjast på i ein og same søkjarportal, men dei er heilt åtskilt frå kvarandre. Opptaka blir køyrt til ulike tider, og alle fristar er ikkje like mellom dei to opptaka. Fagskulane kan heller ikkje sjå om søkjar har søkt opptak på grunnstudiar, og universiteta og høgskulane kan ikkje sjå om søkjar har søkt opptak til fagskule.

Skulle ein velje å kun gå for ei teknisk løysing som gjer at søkjar loggar seg inn ein stad men kan registrere fleire søknadar ved ulike lærestadar, vil dette også bli registrert som ulike søknadar. Vi kan samanlikne dette med at det blir som om søkjar får ei nettadresse der dei kan logge seg inn for å få tilgong til SøknadsWeb ved alle lærestadane. Den enkelte lærestad vil ikkje kunne sjå om søkjar har andre aktive søknadar, og ein risikerer at nokon søkjarar får mange tilbod og andre får ingen.

Autonomi vs. samordning

I prosjektrapporten og i innspela til rapporten er det lista opp ulike ynskjer for samordning. Vi ynskjer å vere tydelege på kva den enkelte lærestad må gje frå seg av autonomi for at dette skal vere mogleg å gjennomføre.

Det er heilt avgjerande med felles harde fristar ved dei ulike milepålane for at eit samordna opptak med høg grad av samordning skal fungere. På SO sine interne sider for lærestadane finst det eigne årshjul for dei to opptaka vi har per i dag. Årshjulet er delt opp i ulike fasar, og i kvar fase er det fleire fristar som må overhaldast for at flyten i opptaket skal oppretthaldast, og for at det skal vere mogleg å organisere og forvalte gjennomføringa av opptaket.

Dersom ein går for den aller minste graden av samordning, kun teknisk løysing for søknadsregistrering, vil lærestadane ha tilnærma same myndigheit over eige masteropptak som dei har i dag. Det betyr at søkjar må registrere ein søknad for kvar lærestad. Då vil lærestaden fritt kunne sette eigne fristar, legge til og trekke frå studiar i porteføljen, og ha eigne reglar for kvalifisering og rangering. Lærestadane vil då ikkje ha innsyn i kvarandre si sakshandsaming, langt mindre kunne sjå om søkjar har søkt opptak hjå andre lærestadar.

Om vi går eitt skritt lenger, og ser for oss at søkjar registrerer ein felles søknad til fleire ulike lærestadar, vil lærestadane måtte gje frå seg myndigheit dei har per i dag, og innrette seg etter felles fristar:

- Felles frist for å melde inn studieportefølje til opptaket.
- Felles frist for å trekkje studiar frå opptaket.
- Felles frist for namneendring av studiar i opptaket.
- Felles søknadsfrist.
- Om ein skal ha høve til omprioritering av studieynskjer.
- Felles dato for køyring av opptak.
- Felles svarfristar for søkjarane.

Noko fleire ynskte seg i innspelsrunda er delvis sakshandsaming for kvarandre, samt at HK-dir får ansvaret for grunnleggjande handsaming av søkjarar frå land utanfor Norden. Ei slik grunnleggjande og/eller delvis handsaming består i å vurdere om grunnleggjande krav er dekt, som til dømes om søkjar har ein bachelorgrad, og om hen dekkjer eventuelle språkkrav i norsk og engelsk. For å ha ei slik delvis sakshandsaming for kvarandre som rapporten skisserer, må ein også bli samde om nokre felles reglar som mellom anna vil vere:

- Skal ein kunne få betinga opptak på til dømes 150 studiepoeng?
- Eventuell rangering av betinga opptak.
- Korleis skal ein handsame søknadar til studiar der ein ikkje treng å vurdere fordjupinga?
- Kva er relevant praksis?
- For erfaringsbasert master, kan ein avvise søkjarar som ikkje dekkjer praksiskravet i den grunnleggjande handsaminga?
- Dersom ein skal ha C-krav, gjeld det for heile graden, eller kun for fordjupinga?
- Korleis skal eit eventuelt C-krav dekkjast?

Dersom vi skal ha ei komplett løysing - eit samordna masteropptak der lærestadane handsamar kvarandre sine søknadar fullt ut, må vi også ha eit regelverk som fullt ut støttar dette. Det betyr at ei nasjonal masteropptaksforskrift må bli like omfattande som forskrift om opptak til høgare utdanning er i dag, med felles reglar for kvalifisering, både generell og spesiell, og felles reglar for rangering. I tillegg må ein også definere alle unntak frå alle reglar.

Finansiering

Frå Perspektivmeldingen 2021. Meld. St. 14, s. 197:

«Fremover må vedtatte planer, nye satsinger og uforutsette utgifter i stadig større grad dekkes inn gjennom omprioriteringar og reduksjon i andre utgifter. Samtidig må det gjennomføres tiltak som øker handlingsrommet i budsjettene ved å øke inntektsveksten eller dempe utgiftsveksten på lengre sikt. Bedre ressursbruk og omprioriteringar innanfor budsjettene må til for at vi skal kunne fortsette å utvikle velferdssamfunnet.»

Kunnskapsdepartementet har per i dag ikkje gitt midlar verken til arbeidet med å samordne opptak til master, eller til å drifte ei slik samordning i etterkant. Dei signala ein har fått i til dømes stortingsmeldinga «Utsyn over kompetansebehovet i Norge», handlar om at ein må utnytte eksisterande ressursar betre gjennom omprioriteringar og omstillingar. I «Perspektivmeldingen», stortingsmelding frå Finansdepartementet i 2021, kjem det fram at

handlingsromet i statsbudsjetta til å dekkje demografidrivne kostnader og nye satsingar vil bli betydeleg redusert fram mot 2030.

Ein kan på sikt realisere nokon midlar gjennom gevinstane ei slik samordning vil ha, men primært må finansieringsmodellen for masterprosjektet basere seg på omprioriteringar innanfor lærestadane sine eksisterande budsjett.

Pågåande arbeid med utvikling av nytt opptakssystem

I dag gjennomfører lærestadane opptak til masterstudiar som lokale opptak i Felles Studentsystem (FS). Sikt planlegg funksjonalitet for gjennomføring av opptak til masterstudiar i det nye opptakssystemet Admissio.

Prosjektet om nytt opptakssystem er delt inn i to fasar, der fase 1 er risikoreduserande tiltak for opptak til grunnutdanningar gjennom Samordna opptak, planlagt ferdig i 2025. Fase 2 vil frå 2026-2027 utvikle løysingar for lokale opptak, deriblant masteropptak. Planen er å etter kvart flytte opptaksfunksjonaliteten ut av FS og inn i Admissio.

Løysinga som skal utviklast i Admissio vil ikkje påverke i kva grad ein vel å samordne masteropptaket. Admissio skal vere eit fleksibelt system, slik at ulike grader av samordning lett kan innpassast.

Kva ynskjer vi at de tek stilling til i høyringssvaret

Vi ynskjer sjølv sagt at de kommenterer rapporten og den graden av samordning som rapporten skisserer. Vi vil gjerne vite kva for nokre delar av foreslått løysing den enkelte lærestad støttar opp under, og om det er det noko som er nemnt i rapporten som de ynskjer å trekke fram som spesielt viktig for dykk.

Vi ynskjer også å vite kva de kan gje frå dykk av autonomi. I dette brevet er det skildra ulike måtar å løyse ei samordning på. Desse skildringane er kun meint som døme, og det er mogleg å få til løysingar med både større og mindre grad av samordning enn i døma som er gitt. Det vi kan seie sikkert er at ei samordning av opptak til høgare grads studiar eller masterstudiar, som er meir enn ein felles portal for søkjar, vil seie at lærestadane må gje frå seg delar av den autonomien dei har per i dag. Vi ynskjer difor å kartlegge kva den enkelte lærestad er villege til å gje frå seg av autonomi, opp mot den potensielle effektiviseringa ved å samordna opptak til masterstudiar. Dette vil vi gjerne ha so konkret som mogleg. Bruk gjerne det de har av regelverk og rutinar for lokalt masteropptak, og gjer ei vurdering av kva for nokre delar av dette de meiner eignar seg i eit nasjonalt regelverk, samt kva for nokre delar av regelverk/rutinar de ser at de må ha kontroll over sjølve.

Vi ynskjer at de kommenterer på finansieringsmodell. Prosjektet med å lage eit samordna masteropptak og vidare drift vil koste. Kor mykje drifta vil koste er avhengig av om lærestadane skal ta all sakshandsaming sjølve eller ikkje. Nokon ting er det likevel ikkje mogleg å kome bort frå:

- Forvaltning av felles regelverk.
- Forvaltning av felles rutinar og prosedyrar
- Informasjonsarbeid
- Forvaltning av studiedata, registrering av regelverk, registrering og fordeling av søknadar, og opptakskøyring.

- Teknisk drift og vidareutvikling av opptakssystemet.

Til slutt vil vi gjerne også vite om den enkelte lærestad ynskjer å vere med i eit eventuelt samordna masteropptak.

Med beste helsing
Sveinung skule
direktør

Dag Hovdhaugen
divisjonsdirektør

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer.

Vedlegg:
Prosjektrapport samordna masteropptak

Mottakarar:

UNIVERSITETET I BERGEN
UNIVERSITETET I OSLO
UNIVERSITETET I STAVANGER
UNIVERSITETET I AGDER
UNIVERSITETET I TROMSØ - NORGES ARKTISKE UNIVERSITET
NORGES TEKNISK-NATURVITENSKAPELIGE UNIVERSITET NTNU
NORGES MILJØ- OG BIOVITENSKAPELIGE UNIVERSITET (NMBU)
KUNSTHØGSKOLEN I OSLO
NORGES MUSIKKHØGSKOLE
NORGES IDRETTSHØGSKOLE
NORGES HANDELSHØYSKOLE
OSLOMET - STORBYUNIVERSITETET
ARKITEKTUR- OG DESIGNHØGSKOLEN I OSLO
HØGSKOLEN I ØSTFOLD
POLITIHØGSKOLEN
SÁMI ALLASKUVLA SAMISK HØGSKOLE
MF VITENSKAPELIG HØYSKOLE
STIFTELSEN HANDELSHØYSKOLEN BI
VID VITENSKAPELIGE HØGSKOLE AS
UNIVERSITETET I SØRØST-NORGE
NORD UNIVERSITET
LOVISENBERG DIAKONALE HØGSKOLE AS
DRONNING MAUDS MINNE HØGSKOLE FOR
BARNEHAGELÆRERUTDANNING

HØGSKOLEN I MOLDE
NLA HØGSKOLEN AS
HØGSKULEN I VOLDA
HØYSKOLEN FOR LEDELSE OG TEOLOGI AS
FJELLHAUG INTERNASJONALE HØGSKOLE AS
FORSVARETS HØGSKOLE FHS
HØGSKULEN PÅ VESTLANDET
KRIMINALOMSORGENS HØGSKOLE OG UTDANNINGSSENTER KRUS
Høgskolen i innlandet - Den norske filmskolen
ATLANTIS MEDISINSKE HØGSKOLE AS
OSLO NYE HØYSKOLE AS
HØYSKOLEN FOR DANSEKUNST AS
Lillehammer Institute of Music Production and Industries - LIMPI
NORSK BARNEBOKINSTITUTT
NORSK GESTALTINSTITUTT AS
NSKI HØYSKOLE AS
SKRIVEKUNSTAKADEMIET
HØYSKOLEN FOR YRKESFAG AS
ANSGAR HØYSKOLE AS
HØGSKULEN FOR GRØN UTVIKLING - STIFTELSE
Noroff Høyskole
Steinerhøyskolen
Barratt Due musikk institutt
Bergen Arkitekthøgskole

NASJONALT MASTEROPPTAK

FORSLAG TIL SAMORDNET MODELL,
ORGANISERING OG REGELVERK

Innhold

1	OPPSUMMERING.....	1
2	INNLEDNING.....	2
2.1	Om prosjektet nasjonalt masteropptak.....	2
2.2	Mål.....	2
2.3	Masteropptak i dag.....	3
2.3.1	Samordna opptak til grunnutdanninger.....	3
2.4	Kartlegging.....	4
2.4.1	Omfang av dagens masteropptak.....	4
2.5	Søknads- og opptakstall fra FS-institusjonene.....	5
2.5.1	Nøkkeltall 2018 - 2020.....	5
2.5.2	Søkere til flere læresteder.....	6
2.5.3	Søkere fordelt på studieprogrammer.....	7
2.6	Innspillsrunde.....	8
2.7	Opptakssystemer i andre nordiske land.....	8
2.7.1	Danmark.....	8
2.7.2	Finland.....	8
2.7.3	Sverige.....	9
3	REGELVERK.....	9
3.1	Innledning.....	9
3.2	Nasjonalt masteropptak og felles regelverk.....	10
3.3	Digitaliseringsvennlig regelverk.....	11
3.4	Forslag fra prosjektet.....	12
3.5	Virkeområde.....	12
3.6	Kvalifisering.....	12
3.6.1	Utdanningskrav.....	13
3.6.2	Krav til faglig fordypning.....	13
3.6.3	Karakterkrav.....	14
3.6.4	Generell studiekompetanse.....	14
3.6.5	Språkkrav.....	15
3.6.6	Praksiskrav.....	18
3.6.7	Andre krav.....	18
3.7	Rangering.....	19
3.7.1	Metode for beregning av konkurransepoengsum.....	20
3.7.2	Skjønnsmessig vurdering.....	21
3.7.3	Tilleggs-poeng.....	22

3.7.4	Kvoter	23
3.8	Diverse bestemmelser	26
3.8.1	Betinget tilbud	26
3.8.2	Betinget opptak	27
3.8.3	Klage	27
3.8.4	Forfalskninger	28
3.8.5	Konsekvenser for lokale regelverk/forskrifter	28
4	ORGANISERING, ROLLER OG ANSVAR	28
4.1	Roller og ansvar nasjonalt masteropptak.....	29
5	OPPTAKSPROSESSEN	30
5.1	Hva ønsker vi å oppnå?	31
5.2	Deltakelse nasjonalt masteropptak.....	31
5.3	En felles søknad.....	32
5.4	Ett/flere tilbud.....	32
5.5	Begrunnelse, klage og avslag.....	33
5.6	Frister i opptaket	33
5.6.1	Søkere fra land utenfor EU/EØS.....	34
5.6.2	Søkere fra Norge/Norden og EU/EØS.....	34
5.6.3	Oppsummering.....	37
5.7	Saksbehandling av søkere med norsk/nordisk utdanning	39
5.8	Muligheter for felles saksbehandling på tvers av læresteder	39
5.9	Gjenbruk av saksbehandling.....	40
5.10	Studier med ledig kapasitet.....	40
6	VURDERING AV UTENLANDSK UTDANNING.....	40
6.1	Lisboakonvensjonen og godkjenning av utenlandsk utdanning	41
6.2	Utfordringer med høye søkertall av internasjonale søkere	42
6.3	Vurderingsenhet for vurdering av utenlandsk utdanning.....	42
6.4	Søknadsvurdering.....	44
6.4.1	Omregningstabeller.....	44
6.4.2	Gjenbruk av vurderinger	45
7	INFORMASJON TIL SØKERE.....	45
8	GEVINSTER, RESSURSER OG FINANSIERING	46
8.1	Kvalitative gevinster	47
8.2	Kvantitative gevinster.....	48
8.3	Ressurser og finansiering	50

1 OPPSUMMERING

Prosjektet nasjonalt masteropptak anbefaler at det etableres et samordnet opptak til 1-2-årige masterstudier i Norge, som skal:

- Være oversiktlig og forutsigbart for søkerne, og bidra til at flest mulig får tilbud om studieplass på sitt primære ønske så tidlig som mulig.
- Være enkelt og oversiktlig i nasjonal skala: Informasjon om utdanningstilbud, kapasitet, søkerfall og søkemønstre er avgjørende for den enkelte søkers mulighet til å orientere seg, samt lærestedenes og myndighetenes behov for planlegging og ressursstyring.
- Være fleksibelt, robust og funksjonelt også ved ulike scenarier i fremtiden.
- Være effektivt og i stand til å realisere ressursbesparelser i alle faser av opptaket der det er mulig, blant annet ved å redusere dobbeltarbeidet som oppstår fordi søker i dag behandles ved mange ulike læresteder.
- Sikre god, rettferdig og korrekt saksbehandling. Dette er i stor grad et spørsmål om nok ressurser og kompetanse til søknadsbehandling, men også om gode støttesystemer og rutiner for kontroll.
- Ta hensyn til krav til sikkerhet og kvalitet, både i saksbehandlingen (reducere omfang av feil og forfalskninger) og med tanke på personvern og datasikkerhet.

Prosjektet har utarbeidet forslag til hvordan opptaket kan organiseres, med forslag til roller, ansvar og arbeidsdeling i sektoren. Det er utarbeidet forslag til fremtidig opptaksprosess, med frister og prosessbeskrivelser, og det er laget forslag til felles regelverk for et samordnet masteropptak. I tillegg er behov i nye tekniske løsninger for saksbehandling og gjennomføring av opptaket beskrevet.

Hovedtrekkene i forslagene er:

- Søkere skal levere en prioritert liste med søknadsalternativer, innen definerte frister, og få tilbud om studieplass kun ved ett lærested.
- Som utgangspunkt skal søker vurderes for generelle opptakskrav en gang/ett sted. Lærestedene skal fortsatt behandle de faglige opptakskravene. For søkere med norsk dokumentasjon er det et stort potensiale for automatisk vurdering av hele eller deler av opptaksgrunnlaget.
- Det opprettes en nasjonal vurderingsenhet for søknader med utenlandsk utdanning. Enheten er foreslått å vurdere nivå, omfang, dokumenters ekthet, samt språkkrav.
- Et samordnet masteropptak må reguleres av et felles regelverk, og lovgivende myndighet må fastsette en forskrift for opptak til masterstudier.

Et samordnet masteropptak vil kreve en prosessgjennomgang ved lærestedene, og at lærestedene bidrar til å komme fram til organisering, regelverk og rutiner som legger til rette for god arbeidsdeling, likebehandling og forutsigbarhet for søkere.

2 INNLEDNING

2.1 Om prosjektet nasjonalt masteropptak

Prosjektet nasjonalt masteropptak (heretter: prosjektet) inngår i den nasjonale digitaliseringsporteføljen for høyere utdanning og forskning, og har vært finansiert med felles investeringsmidler.¹ Porteføljen har som mål å realisere initiativene i *Handlingsplan for digitalisering i høyere utdanning og forskning*², og prosjektet skal:

«utvikle og legge til rette for innføringen av en nasjonal samordnet opptaksmodell for opptak til 1- 2-årige masterstudier ved norske universiteter og høyskoler».

Parallelt med prosjektet pågår det også et arbeid for å modernisere opptakssystemene.³ Prosjektet har vært tett koblet på dette, og har levert en beskrivelse av hvilke funksjoner som må utvikles for å ivareta behovene knyttet til masteropptak.

Prosjektet har bestått av representanter fra lærestedene og Sikt:

- Camilla Haugland – UiO (prosjektleder)
- Ida Fauskanger/Kristian Hole Lønning – UiB
- Ida Birgitte Raner – NTNU
- Bjørnar Pande Wølner - USN
- Karin Stormo - HVL
- Anders Aarbø - UiT
- Anne Kathrine Haugen – Sikt

Lærestedene har vært involvert i utarbeidelsen av forslagene gjennom referansegrupper og arbeidet har vært forankret i møter med ulike nettverk i sektoren. Det har også vært gjennomført en kartlegging av dagens masteropptak, og en skriftlig innspillsrunde hvor lærestedene fikk anledning til å gi tilbakemelding på forslag fra prosjektet.

2.2 Mål

Et best mulig system for opptak av studenter til masterstudier er viktig for å sikre en opptaksprosess med høy kvalitet og mest mulig likebehandling av søkerne. Prosjektet skal bidra til at lærestedene får fylt studieplassene med søkere som har nødvendige forkunnskaper og motivasjon til å gjennomføre et masterstudium, og at flest mulig søkere får tilbud om opptak til et studium som de takker ja til og gjennomfører. Prosjektet skal også på lang sikt bidra til at lærestedene får flere godt kvalifiserte internasjonale søkere med god geografisk spredning.

En nasjonal samordning vil føre til en mer effektiv saksbehandling av søkere, og vil spare lærestedene for mye arbeid. Nye digitale løsninger og forenklede prosesser skal føre til lavere ressursbruk og bedre brukeropplevelser for både søkere og de ansatte ved utdanningsinstitusjonene. Avhengig av forvaltningsmodell vil det være mulig å utnytte bedre den kompetansen som finnes i sektoren i dag, og dermed øke kvaliteten i saksbehandlingen.

Effektene av en samordning henger tett sammen med hvilken modell som vedtas for framtidig organisering av opptaksprosessen. Jo mindre unntak og sær løsninger jo større effekter, både kvalitative og kvantitative. Effektene vil reduseres betraktelig dersom det ikke blir vedtatt en nasjonal

¹ <https://www.unit.no/prosjekter/portefoljestyling-digital-omstilling-i-kunnskapssektoren>

² <https://www.unit.no/handlingsplan-digitalisering-i-hoyere-utdanning-og-forskning>

³ <https://sikt.no/sites/default/files/2022-04/Satsingsforslag%20Fremtidens%20opptak.pdf>

forskrift som regulerer opptak til masterstudier, eller noen læresteder ikke går inn i et felles masteropptak. Det vil også få betydning for effektene dersom tekniske løsninger ikke tilpasses behovene for opptaksprosessen, og mulighetene for automatisering ikke utnyttes fullt ut.

For å oppnå målsetningene og gevinstene med en samordning vil det være avgjørende at flertallet av lærestedene er med. Bare da vil man få god uttelling for de investeringer som må gjøres, samtidig som man oppnår en ryddig og oversiktlig prosess for søkerne. Effektmålene i prosjektet er avhengig av grad av samordning og standardiserte prosesser.

2.3 Masteropptak i dag

Opptak til 1-2-årige masterstudier gjennomføres i dag som lokale opptak på hvert enkelt lærested. Til tross for store overordnede likheter, er det ingen samordning av opptaket. Ansvar for fastsetting av opptaksregler, frister og den praktiske gjennomføringen ligger på det enkelte lærested. I tillegg til ulike opptakskrav og rangeringsregler, har hvert lærested etablert egne rutiner og arbeidsprosesser.

Dagens masteropptak er preget av at:

- Informasjon om eget studietilbud, søknads- og opptaksprosess, må gis av hvert enkelt lærested. Internasjonale søkere må også forholde seg til generell informasjon fra UDI/NOKUT/HK-DIR.
- Ulike frister, opptaksregler og dokumentasjonskrav gir en krevende søknadsprosess for søkere, som i tillegg må levere separate søknader til hvert lærested.
- Separate søknader til hvert lærested gir dobbeltarbeid i saksbehandling og veiledning til søkere.
- Manglende samordning og begrensninger i opptakssystemene gir en uforholdsmessig stor ressursbruk og mye manuelt arbeid. Dette gjelder særlig i forbindelse med behandling av utenlandsk utdanning, men systemene har også en svakhet for norske søkere ved at saksbehandler ikke har tilgang på emner søkerne ved andre institusjoner er meldt opp til i søknadssemesteret, og heller ikke vet hvilke bachelorprogram søkeren tar uten at det dokumenteres.
- En stor andel av søkerne har utenlandsk utdanningsbakgrunn, som er ressurskrevende å saksbehandle og krever at hvert lærested har spisskompetanse på utdanningssystemer fra mange ulike land.
- Parallelle søknadsprosesser fører til at sektoren mangler oversikt over søking og opptak på tvers av læresteder, som gjøre det vanskeligere å vurdere dimensjoneringen av studietilbudene, både på læresteds- og sektornivå. Det fører også til at de beste søkere kan få tilbud og takke ja til studieplass på flere læresteder samtidig, mens andre kvalifiserte søkere blir stående unødvendig lenge på venteliste.

2.3.1 Samordna opptak til grunnutdanninger

Opptak til grunnutdanninger ble samordnet i 1995-96 og gjennomføres i dag i Samordna opptak. Hovedprinsippet i det samordna opptaket til grunnutdanninger er én søknad per person, med inntil 10 studium i prioritert rekkefølge. Hver søker blir tildelt en hovedsaksbehandler, som regel det lærestedet som søkeren har på sin førsteprioritet. Regelverket fastsettes av KD, og basert på en tolking av regelverket, blir regelverket kodet inn i opptakssystemene. Det blir samtidig utarbeidet en veiledning til lærestedene om hvordan saksbehandlingen skal gjennomføres. I saksbehandlingen får søkeren poengsum og kvalifiseringsstatuskoder basert på den bakgrunnen og kvalifikasjonen søkeren har, og hvilke studier han har søkt. Søkeren får tilbud om studieplass på sitt høyest prioriterte studieønske hvor han er kvalifisert, og samtidig har nok poeng i konkurranse med andre søkere.

2.4 Kartlegging

For å få et best mulig datagrunnlag å jobbe videre fra, gjennomførte prosjektet en kartlegging av dagens masteropptak høsten 2020. Det ble sendt ut en undersøkelse til lærestedene med spørsmål om omfang, organisering, regelverk og rutiner. For flere sentrale deler av masteropptaket mangler vi et godt tallgrunnlag, særlig på sektornivå. Vi har ikke informasjon om søkers prioritering på tvers av flere læresteder, og kan derfor ikke telle førstevalgsøkere slik vi gjør i det samordna opptaket til grunnstudier. På grunn av manglende felles definisjoner og ulik organisering, kan vi heller ikke presist angi omfanget av den internasjonale delen av opptaket.

Når omfanget av masteropptaket beskrives nedenfor brukes primært søkertall fra Database for statistikk om høyere utdanning, DBH, sammen med informasjon fra vår egen kartleggingsundersøkelse, om blant annet engelskspråklige masterprogrammer og lærestedenes ressursbruk. Søknads- og opptakstillene som presenteres i kapittel 1.3.2 kommer primært fra STAR⁴ og omfatter kun FS-institusjonene. Dersom det ikke er oppgitt noe annet kommer alle tallene fra 2020. Selv om deler av tallmaterialet må leses med noen forbehold, mener prosjektgruppen at det gir et riktig inntrykk av det totale omfanget av opptaket til 1-2-årige masterstudier i Norge.

2.4.1 Omfang av dagens masteropptak

Kartleggingsundersøkelsen ble sendt til alle norske læresteder med masterstudier. 27 læresteder leverte svar innen fristen, til sammen utgjør de mer enn 98% av søknadene i masteropptaket.

Hovedfunnet fra kartleggingen er at dagens lokale masteropptak har store overordnede likheter i både organisering og regelverk. Samtidig er det små variasjoner på flere områder, samt noen vesentlige forskjeller. Det er også store forskjeller i omfanget av opptaket, både i antall studietilbud og antall søkere. Særlig omfanget av engelskspråklige utdanninger er i stor grad konsentrert på et mindre antall læresteder.

I følge DBH ble det i 2020 rapportert i overkant av 170 000 søknader til 1-2-årige masterstudier, fordelt på 31 læresteder og om lag 800 studietilbud⁵. Totalt ble om lag 20 300 nye studenter rapportert som møtt til studiestart. Målt i antall søknader er NTNU og UiO klart størst, med totalt en tredjedel av søknadene. 10 andre læresteder har over 5000 søknader, sammen med NTNU og UiO står de for nesten 9 av 10 søknader. Til sammenligning har de 12 minste lærestedene alle under 1000 søknader, og utgjør til sammen 3% av søknadene i opptaket.

Av de 27 lærestedene som svarte på kartleggingen, oppgir 23 at de har engelskspråklige masterstudier med internasjonalt opptak. Av totalt 344 studietilbud er halvparten ved UiO eller NTNU. I kartleggingen ble lærestedene også bedt om å oppgi antall søkere, internasjonale søkere og søkere med primært utenlandsk utdanning. Her er det til dels store variasjoner i andelen internasjonale søkere mellom lærestedene. Blant de større lærestedene varierer det fra rundt 20% ved OsloMet og HINN, til om lag 50% ved NTNU og UiT. Totalt oppgir lærestedene at 37 % av søkerne er internasjonale. Hvis vi inkluderer norsk/nordiske søkere med utenlandsk utdanning blir totalen 43%.

⁴ Datavarehus for studiedata: <https://www.fellesstudentsystem.no/applikasjoner/star>

⁵ Totalt antall søknadsalternativer i kategoriene: Master, 2-årig; Master, erfaringsbasert, 1,5-2 år; Master 1-1,5-årig (DBH). Ett studieprogram kan være utlyst som flere studietilbud, for eksempel fordi det har ulike studieretninger.

2.5 Søknads- og opptakstill fra FS-institusjonene

Det ble også bedt om samtykke til å innhente sentrale søknads- og opptakstill fra FS. Basert på samtykke fra samtlige FS-institusjoner har prosjektet, via STAR, fått utlevert følgende opptaksdata fra lokale masteropptak for 2018-2020:

- **Antall unike søkere** (unike personløpenummer basert på fødselsnummer - høyere enn reelt antall fordi søkere uten norsk fnr. telles minst én gang for hvert lærested de søker)⁶
- **Antall søknader** (unike kombinasjoner av søker + lærested + søknadsalternativ)
- **Antall tilbud, ja-svar og møtt**

Tallene er fordelt på:

- **NSD nivå** ('M2 - Master 2 år', 'ME - Master erfaringsbasert' eller 'MX - Master 1-1 ½ år')
- **NSD studium** (fagområder)
- **Lærested** (institusjonsnummer)
- **Studieprogram** (noen studieprogrammer kan ha flere søknadsalternativer)
- **Søkers hjemland** (oppgitt av søker på søknadsweben)

2.5.1 Nøkkeltall 2018 - 2020

Med totalt **166 626 søknader** har FS-institusjonene mer enn 97% av søknadene i masteropptaket i 2020. Erfaringsbaserte og 1-1 ½-årige programmer står for henholdsvis 5% og 1% av søknadene. Søknadene er fordelt på minst 67 111 søkere, som gir i snitt minst 2,5 søknader pr. søker.

Sektoren har ikke pålitelige data for totalt antall studieplasser i masteropptaket, men til sammen **18 674 nye masterstudenter** ble registrert som møtt i 2020. Det ble det gitt 29 858 tilbud og mottatt 22 159 ja-svar. 74% av tilbudene gir altså ja-svar. Av ja-svarene blir om lag 84% registrert som møtt. I snitt ble det gitt 1,6 tilbud for hver møtt-registrering.

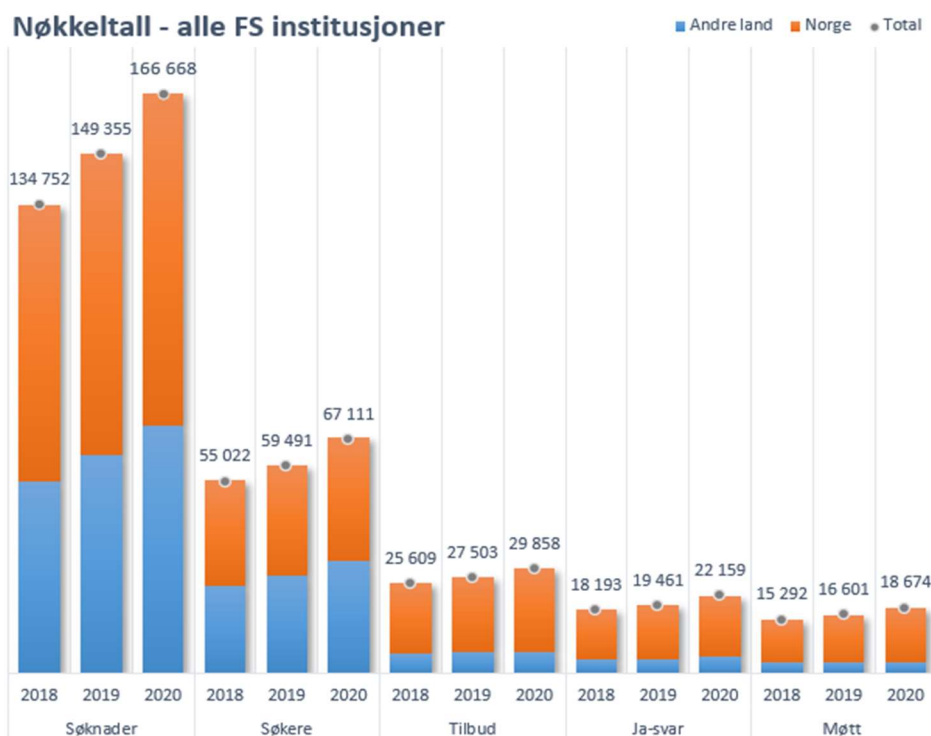
Internasjonale søkere utgjør 43% av søknadene, ca. 20% av tilbud og ja-svarene, og 16% av møtt-tallene i 2020. Med internasjonale søkere mener vi her søkere som har oppgitt et annet hjemland enn Norge på søknaden sin.⁷

Fra 2018 til 2020 var det en **årlig økning i antall søknader på like over 10%**. I 2020 ble det behandlet om lag 32 000 flere søknader enn i 2018. Det er en tilsvarende økning i antall søkere, tilbud, ja-svar og møtt. Tall fra DBH viser en tilsvarende økning de ti årene. Totalt antall søknader i masteropptaket har økt fra 67 343 i 2011 til 190 931 i 2021 ([dbh](#)).

⁶ Søkere uten norsk fødselsnummer får først tildelt et eget FS-nummer når de registrerer en søknad. Dette nummeret deles dessverre ikke på tvers av institusjoner. I datakilden telles derfor søkere uten norsk fnr. minst én gang pr. institusjon de har søkt til. Det reelle antallet søkere er dermed noe lavere enn det som kommer frem her.

⁷ Sektoren har ikke felles definisjoner eller standardiserte metoder for å rapportere antall internasjonale søkere. Vi har her valgt å bruke søkers hjemland til å skille mellom norske og internasjonale søkere. Denne fordelingen gir en noe høyere andel internasjonale søkere enn den lærestedene selv oppgir i kartleggingen. En årsak kan være norske søkere med utenlandsk bakgrunn som oppgir sitt opprinnelige hjemland / statsborgerskap på søknaden sin. En annen årsak kan være nordiske søkere som normalt ikke fanges opp når lærestedene teller søkere i sine internasjonale opptak. Avviket er likevel ikke større enn at denne fordelingen gir et ganske riktig bilde på sektornivå. Den reelle andelen internasjonale søkere er sannsynligvis noe lavere. Samtidig er fordelingen her nærmere den totale andelen søkere med utenlandsk utdanning.

Andelen internasjonale søknader er forholdsvis stabil, med en liten økning fra 41% i 2018 til 43% i 2020. I sum ble det allikevel behandlet nesten 16 000 flere internasjonale søknader i 2020 sammenlignet med 2018. Ellers ser vi at 2020 er et litt spesielt år, hvor andelen ja-svar for internasjonale søkere øker, men går litt ned for møtt. Det har sannsynligvis sammenheng med koronarestriksjoner og at flere læresteder åpnet for at internasjonale søkere kunne få reservert studieplass til 2021.

FIGUR 1: ANTALL SØKNADER, SØKERE, TILBUD, JA-SVAR OG MØTT, FORDELT PÅ NORSKE OG INTERNASJONALE SØKERE FOR 2018-2020.

2.5.2 Søkere til flere læresteder

Det finnes i utgangspunktet lite tilgjengelig data på søking på tvers av læresteder i de lokale masteropptakene, men med tilgang til sektordata fra STAR har prosjektet hatt anledning til å se på hvor mange unike søkere som har søkt til 2 eller flere læresteder. Siden datakilden er avhengig av norsk fødselsnummer for å identifisere unike søkere på tvers av læresteder, vil de reelle tallene være høyere enn det som fremkommer her.

I 2020 søkte minst 16 000 søkere til 2 eller flere læresteder, **det utgjør minst én fjerdedel av alle søkerne**. Minst 5 700 søkere fikk tilbud om studieplass, og minst 1 200 takket ja til plass på 2 eller flere læresteder. Fra 2018 til 2020 er det en liten økning i andelen som søker, får tilbud og svarer ja til flere læresteder, men her trengs det mer pålitelig data over en lengre periode for å si noe sikkert om utviklingen.

Interne søkere

Vi har også sett på hvor mange søkere som har bachelorgrad fra samme lærested som de søker opptak til. I likhet med søking på tvers er dette omtrentlige tall, hvor vi har sett på bachelorgrader oppnådd fra og med 2010.

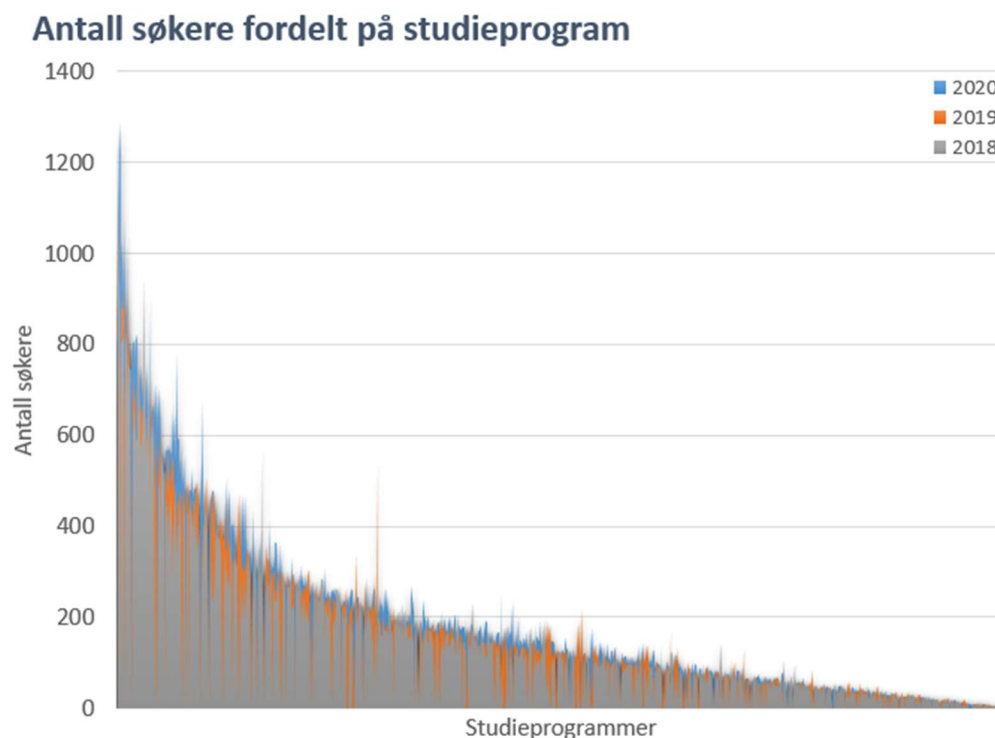
I 2020 hadde totalt 14 705 søkere bachelorgrad fra minst ett av lærestedene de søkte opptak til. Det utgjør minst 22% av søkerne i masteropptaket.⁸ Tilsvarende tall for møtt er 6 924 som utgjør 37,1% søkerne som møter til studiestart.

På lærestedsnivå blir andelen interne søkere noe lavere, for de fleste ligger andelen mellom 11% og 18%. For andelen møtt med bachelor fra samme lærested er det ganske stor variasjon. For læresteder med mer enn 2 000 søkere varierer andelen fra 24% til 51%. Alle BOTT-institusjonene har over 40%.

2.5.3 Søkere fordelt på studieprogrammer

Totalt var det opptak til 741 mastergradsprogrammer i 2020. Gjennomsnittlig antall søkere pr. program var 202. Men det er en betydelig skjevfordeling av søkerne, hvor et lite antall programmer har svært mange søkere, mens flertallet har mindre enn 200. Her er det viktig å være oppmerksom på at hver søker i snitt har søkt på minst 2,5 ulike studietilbud, og at bare om lag halvparten av søkerne blir vurdert som kvalifisert⁹. Antall kvalifiserte førstevalgsøkere pr. program er derfor langt lavere enn søkertallene som er oppgitt her. Det er for eksempel ikke gitt at 200 søkere er nok til å fylle 20 studieplasser på et engelskspråklig masterprogram med en høy andel internasjonale søkere.

I underkant av 300 programmer har mindre enn 100 søkere, og over 150 programmer har mindre enn 50 søkere. Programmer i disse gruppene vil kun unntaksvis ha konkurranse om plassene.

FIGUR 2: ANTALL SØKERE FORDELT PÅ STUDIEPROGRAM FOR 2018-2020. VI SER AT ENKELTPROGRAMMER KAN HA TIL DELS STOR VARIASJON I ANTALL SØKERE FRA ÅR TIL ÅR, MEN FORDELINGEN AV SØKERMASSEN ER I ALL HOVEDSAK LIK.

⁸ 21,9%, men fordi det reelle antallet søkere er lavere enn det som fremkommer i datakilden vil den reelle andelen interne søkere være litt høyere.

⁹ Andelen kvalifiserte søkere er vesentlig høyere blant norske/nordiske søkere, og vesentlig lavere blant internasjonale søkere.

2.6 Innspillsrunde

For å få innspill og tilbakemelding på konkrete problemstillinger og forslag, sendte vi ut et notat til lærestedene våren 2022. Notat og innspill fra lærestedene er vedlagt (vedlegg 1 og 2).

2.7 Opptakssystemer i andre nordiske land

For å få et bedre kunnskapsgrunnlag om masteropptak har det vært nyttig å se på hvordan dette er organisert i noen andre land som det kan være naturlig å sammenligne seg med.

2.7.1 Danmark

Det er ingen samordning av opptak til masterstudier i Danmark. Søknad om opptak til mastergradsstudier i Danmark gjøres ved søknad til det enkelte lærested.¹⁰ Det er det enkelte lærested som fastsetter opptakskrav, rangeringsregler og adgangsreguleringer. Det kan være ulike rangeringsregler på ulike masterstudier og ved ulike læresteder. Det er det enkelte lærested som avgjør hvem som tas opp til mastergradsstudier.

Opptak skjer med bakgrunn i karakterer i bachelorgraden, som det må søkes meritt for. Det vil si at bachelorgraden må godkjennes for å tilsvare dansk bachelorgrad inklusive faglig relevans.

Høyere utdanning i Danmark er gratis for alle bachelor- og masterstudier for søkere som kommer fra land i EU/EØS og Sveits samt for studenter som deltar på utvekslingsstudier. For søkere utenfor EU/EØS er det studieavgift som kan variere fra 6000 – 16 000 EUR/pr studieår. Det er unntak fra søkere som har permanent oppholdstillatelse eller dersom søkerens foreldre bor og jobber i Danmark.

2.7.2 Finland

I Finland administrerer University Admissions Finland¹¹ en form for samordnet vurdering av utdanningsbakgrunn for søkere til masterstudier. 11 læresteder inngår i samordningen, og University Admissions Finland vurderer og godkjenner utdanningsdokumenter. Dette innebærer godkjenning og verifisering av utdanningsbakgrunn, språkkrav og eventuelt andre krav. Søkere som får godkjenning av de generelle opptakskravene, sendes videre til lærestedene som de har søkt opptak til for faglig vurdering og rangering. Det er det enkelte lærested/universitet som fastsetter rangeringsregler og avgjør søknaden og sender svar eller tilbud til søkeren.

Studenter som er tatt opp til bachelorstudier ved finske universiteter er som hovedregel også garantert å få fortsette med masterstudier. Hovedregelen er at søkere må ha fullført bachelorgraden for å kunne søke opptak til masterstudier, men ved enkelte læresteder eller enkelte studier kan det være mulig å starte før graden er fullført/dokumentert.

Søkere utenfor EU og EØS må betale studieavgift for bachelorstudier og studier på masternivå¹². Studieavgiften varierer mellom ulike universiteter og ulike studier, og ligger mellom 4 000 og 18 000€ (tall fra 2019/2020)¹³. Søkere som må betale studieavgift, kan også søke om stipend fra det enkelte universitetet.

¹⁰ <https://ufm.dk/uddannelse/videregaende-uddannelse/efter-og-videreuddannelse/masteruddannelser>

¹¹ <https://universityadmissions.fi/>

¹² <https://www.studyinfinland.fi/admissions/fees-and-costs>

¹³ Studyinfo (opintopolku.fi)

2.7.3 Sverige

Sverige hatt samordnet opptak til masterstudier siden 2008. All høyere utdanning i Sverige søkes via to ulike søkeportaler:

- **Antagning.se** har opptak til grunnstudier, emner/kurs, forkurs, videreutdanninger og masterutdanninger som har svensk som undervisningsspråk.
- **Universityadmissions.se** har opptak til alle kurs og studier med engelsk som undervisningsspråk. I denne portalen tilbys ingen utdanninger med svensk som undervisningsspråk.

Det er Universitets- och Högskolerådet (UHR) som forvalter opptak til høyere utdanning i Sverige. UHR er en statlig myndighet med bredt ansvar og oppgaver innen utdanningsområdet, blant annet forvaltning av opptakene og drift av søknadsportalene og opptakssystemene. Institusjonene betaler en avgift til UHR for å få være med i opptaket.

Det er et nasjonalt regelverk for generelle opptakskrav/kvalifisering (generell behørighet), mens faglige opptakskrav og rangeringsregler fastsettes ved det enkelte lærested.

2.7.3.1 Vurdering av utenlandsk utdanning – Den Virtuella Organisationen

UHR etablerte i 2008 *Den Virtuella Organisationen* - VO, for vurdering av utenlandsk utdanning. Den virtuelle organisasjonen er organisert med noen få ansatte ved UHR, og i tillegg inngår saksbehandlere fra ulike universiteter og høyskoler i Sverige som bidrar med ressurser som kan variere fra 20-100%. I høysesong inngår ca. 80 saksbehandlere og i lavsesong ca. 55 saksbehandlere i den virtuelle organisasjonen. VO er organisert med ulike team som jobber med ulike landområder.

VO foretar i hovedsak vurdering av utenlandsk utdanning og generelle opptakskrav for utenlandske søkere, mens UHR fastsetter saksbehandlingsprinsipper og fortolker regelverket. Det er en samordning i sektoren om hva som er riktig og godkjent dokumentasjon for de ulike kravene.

Sverige innførte i 2011 studieavgift og søknadsgebyr for søkere fra land utenfor EU/EØS, noe som førte til nærmere en halvering av søkermassen. I tillegg ble det innført et søknadsgebyr på 900 SEK til samme søkergruppe. Søknadsgebyret blir refundert til søkere som får tildelt studieplass.

3 REGELVERK

3.1 Innledning

Opptak til høyere grads studier er hjemlet i *Lov om universiteter og høyskoler* (universitets- og høyskoleloven):

§ 3-6: (5) *Styret kan fastsette faglige minstekrav ved opptak til høyere grads studier*

§ 3-7: (1) *Departementet kan gi forskrift om nasjonal samordning av opptak.*
(2) *Departementet kan gi forskrift om klagebehandling og rangering av søkerne.*
(3) *Det skal være eget opptak til høyere grads studier*

Forskrift om krav til mastergrad (mastergradsforskriften) definerer fastsetting av det faglige grunnlaget for mastergrader:

§ 2 Institusjonens styre kan fastsette at bestemte fag, emner eller emnegrupper skal inngå i det utdanningsløp mastergraden bygger på. Styret kan fastsette rangeringsregler for kvalifiserte søkere, og har også myndighet til å fastsette særlige faglige minstekrav.

Statlige utdanningsinstitusjoner er i tillegg underlagt *forvaltningsloven*, og alle vedtak om opptak er enkeltvedtak som skal behandles i tråd med reglene i denne. Det innebærer å følge vanlige krav til god forvaltningsskikk, det vil si regler om habilitet, krav til likebehandling, at det ikke tas utenforliggende hensyn og at prosessene er åpne og kan etterprøves. I tillegg vil et enkeltvedtak utløse krav om begrunnelse og rett til å klage på vedtaket og få klagen behandlet av en klageinstans.

Med dette som ramme står lærestedene i dag fritt til å selv vedta egne lokale forskrifter for opptak til masterstudier, og til å fastsette opptakskrav for disse studiene. Samtidig er denne friheten begrenset av de kravene som stilles til utstedelse av mastergrad. Nasjonale retningslinjer eller rammeplaner for enkeltutdanninger kan også legge føringer for opptakskravene til noen av utdanningene.

Kartlegging av lærestedenes regelverk viser til dels ulike regler for kvalifisering til mastergrad, og dette er enda mer uttalt når det kommer til rangeringsregler og –prinsipper.

Dette betyr at det ikke er noen sammenheng mellom opptakskravene til masterstudier ved de ulike lærestedene i dag, selv ikke de som tilsynelatende er like eller har samme navn. Søkerne opplever for eksempel å bli kvalifisert til et studium på et lærested, mens de ikke blir funnet kvalifisert på et tilsynelatende likt studium på et annet lærested. Kvalifiserte søkere blir rangert etter ulike regler, og i motsetning til kvalifikasjonsreglene som har noen absolutte rammer i mastergradsforskriften, står lærestedene helt fritt til å utarbeide ulike rangeringsregler. En eventuell klage over forskjellsbehandling mellom læresteder vil ikke bli tatt til følge, og klager håndteres lokalt ved hvert lærested.

For mange av de norsk/nordiske søkerne kan det allikevel være mulig å forstå om de har en bachelorgrad som kvalifiserer eller ikke, antall studiepoeng er gjenkjennbart, og de mest ressurssterke kan også klare å finne ut hva forventet snitt for opptak er ved hvert lærested. En stor del av masteropptaket i Norge består imidlertid av søkere fra land utenfor Norden, og/eller søkere med utenlandsk utdanningsbakgrunn. Saksbehandling av disse er i enda sterkere grad preget av ulikhet og lokal kompetanse, med svært ulike vurderinger av deres utdanningsbakgrunn og nivå.

3.2 Nasjonalt masteropptak og felles regelverk

For å ivareta likebehandling av søkerne må et samordnet masteropptak ta utgangspunkt i felles regler. Dette kan i teorien løses på to måter:

- a) Felles frivillig harmonisering av lokale regelverk (forskrifter m.m.) på alle læresteder. Eventuelle endringer og justeringer må skje parallelt på samme tidspunkt i alle regelverk hvert år.
- b) En forskrift som regulerer masteropptak på nasjonalt nivå.

For å kunne realisere gevinstene med en samordning av masteropptaket anses det første alternativet som lite hensiktsmessig og med begrenset mulighet for å lykkes. Et samordnet masteropptak vil kreve et felles nasjonalt regelverk (forskrift) som regulerer både rettigheter og plikter i opptaket. Det må fastsettes felles regler om minstekrav for opptak (inkludert språkkrav), og felles regler om rangering og behandling av søkere. Videre må regler om organisering og forvaltningsmodell etableres, sammen med regler om blant annet frister, rettigheter og plikter for søkere. Et fravær av

nasjonale regler vil føre til at masterprosjektet begrenses til å bli et teknisk opptakssystem med felles inngang.

Det er tatt utgangspunkt i at det er behov for en ny *Forskrift om opptak til masterstudier*. En eventuell samordning eller integrering med allerede eksisterende forskrifter må vurderes senere i prosessen.

3.3 Digitaliseringsvennlig regelverk

I dag saksbehandles rundt halvparten av alle søknader til grunnutdanninger i Samordna opptak helautomatisk, med hjemmel i universitets- og høyskoleloven §4-15 (4). Det er imidlertid svært få automatiserte prosesser i masteropptaket, og et av målene i et nytt opptakssystem er øke dette betydelig. For å kunne øke automatiseringsgraden er det viktig at regelverket utformes presist og konkret, og at det i minst mulig grad legges opp til skjønsmessige vurderinger¹⁴.

Digitaliseringsdirektoratet har utarbeidet en veileder for digitaliseringsvennlig regelverk¹⁵. Et viktig første steg er at nye lover og forskrifter utformes slik at de ikke hindrer digitalisering.

Hovedpunktene i veilederen er:

- Teknologer, informasjonsarkitekter, jurister, samfunnsvitere og andre fagekspertter samarbeider på et tidlig tidspunkt.
- Involver brukerne
- Del data når en kan, skjerm når en må. Hvis offentlig sektor skal etterleve «kun en gang-prinsippet» og levere sammenhengende tjenester, må data deles mellom aktuelle aktører. Økt deling og gjenbruk av data krever at regelverket legger til rette for det.
- Vurder detaljnivå i reguleringen. Regelverk som er for detaljert går raskere ut på dato. Det kan bli irrelevant eller gjøre at vi må holde på arbeidsmetoder og verktøy som er mindre effektive enn de kunne vært. Lovbestemmelser som blir svært omfangsrike, med spesifikke og detaljerte krav, kan være vanskeligere å implementere og forstå for innbyggere, næringsliv og forvaltningen.
- Skriv klart og enkelt, slik at det er lettere å forstå både for dem som skal forvalte regelverket og dem som skal følge det.
- Lag teknologinøytrale bestemmelser. I utgangspunktet bør lover være klare og presise for å sikre forutberegnelighet. I reguleringer som omfatter bruk av teknologi eller systemer, er det imidlertid en fare for at bestemmelsene raskt kan bli utdaterte fordi teknologien kan endre seg raskt. Det bør ikke være nødvendig å endre lovverket i samme takt som teknologien. Fremtidsrettede lover gir både forutsigbarhet og fleksibilitet.
- Se sammenhenger på tvers. Fragmentert sektorlovgivning er et av hindrene mot sammenhengende tjenester. Derfor er det viktig at en ser utover egen organisasjon og sektor, og lager regelverk som passer inn i det større bildet. Ulike etater har ofte ulike regler om lignende forhold. Dette kan gjøre det vanskelig å samarbeide og kan være forvirrende for innbyggere og næringsliv.

¹⁴ https://www.digdir.no/datadeling/spesifikke-anbefalinger-lage-automatiseringsvennlig-regelverk/2879#anbefalinger_for_automatiseringsvennlig_regelverk

¹⁵ <https://www.digdir.no/datadeling/veileder-digitaliseringsvennlig-regelverk/2856>

3.4 Forslag fra prosjektet

I kapittel 4.5-4.7 gjennomgås hovedkategoriene i regelverket: kvalifisering, rangering og andre regler. Rammene i universitets- og høyskoleloven, mastergradsforskriften og forvaltningsloven er lagt til grunn for forslagene, som også bygger på elementer fra dagens regelverk ved lærestedene, regelverkene for opptak til grunnutdanninger og fagskole. Samtidig er de utarbeidet med tanke på å nå målene om forenkling for søkerne, økt effektivisering og likebehandling på tvers av lærestedene.

Prosjektet er kjent med at NOKUT i tildelingsbrevet for 2022 blitt bedt om å utrede spørsmålet om opptakskrav til ordinær master.¹⁶ Prosjektet har lagt dagens mastergradsforskrift til grunn for sitt arbeid, men NOKUTS gjennomgang vil kunne få betydning for det videre arbeidet med felles regelverk for opptak til masterstudier.

Det er ulikt detaljnivå knyttet til de ulike områdene, og der det er hensiktsmessig er det beskrevet hva som må konkretiseres i for eksempel merknader, retningslinjer og saksbehandlingspraksis.

Det foreligger også et råutkast til ny forskrift (vedlegg 3). Det er ikke ment som en endelig versjon, men ment for å eksemplifisere hvilket innhold som bør inngå i nasjonalt regelverk.

3.5 Virkeområde

Virkeområdet for regelverket er masterutdanninger som faller inn under § 1 i Forskrift om krav til mastergrad, begrenset til gradene i §§ 3 og 5. Regelverket regulerer utdanninger på masternivå, og må dermed også gjelde for opptak til emner på masternivå.

3.6 Kvalifisering

Kravene for kvalifisering til 1-2-årige masterstudier er regulert i mastergradsforskriften §§ 3 og 5, og er godt beskrevet i NOU 2020:3, kap. 32¹⁷:

«Mastergradsforskriften § 3 regulerer toårige mastergrader som bygger på en treårig bachelorgrad eller cand.mag. grad eller lignende. Denne mastergraden har erstattet de tidligere hovedfagene, som bygde på en cand.mag. grad.

I forskriften er det fastsatt hvilke krav som skal stilles til en mastergrad av 120 studiepoengs omfang (2 år). Graden skal bygge på enten bachelorgrad, cand.mag. grad, annen grad eller yrkesutdanning av minimum tre års omfang eller annen type utdanning som er godkjent som faglig jevn god med disse tre gradene eller utdanningsløpene. I tillegg kreves det at kandidaten har en fordypning i fag, emne eller emnegruppe av minimum 80 studiepoengs omfang innenfor fagområdet for mastergraden, eller en integrert yrkesrettet utdanning av minimum 120 studiepoengs omfang innenfor fagområdet for mastergraden.

Mastergradsforskriften § 5 gir hjemmel for en erfaringsbasert mastergrad av 90 eller 120 studiepoengs omfang. I tillegg skal mastergraden bygge på ulike nærmere definerte studieløp, nevnt i § 5. For erfaringsbaserte mastergrader kreves det også minimum to års yrkeserfaring.»

¹⁶ tildelingsbrev-for-2022--nasjonalt-organ-for-kvalitet-i-utdanningen--nokut.pdf

¹⁷ <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2020-3/id2690294/?ch=33#kap32-2>

En forenklet oppstilling av kravene i mastergradsforskriften gir følgende matrise:

Master	Krav om utdanning	Krav til fordypning	Krav om praksis
§3 120 stp.	Bachelorgrad eller tilsvarende (180 stp.)	80 stp. eller integrert yrkesrettet utdanning 120 stp.	
§5 120 / 90 stp.	Bachelorgrad eller tilsvarende (180 stp.)		2 år

TABELL 1: FORMELLE MINIMUMSKRAV FRA FORSKRIFT OM KRAV TIL MASTERGRAD.

3.6.1 Utdanningskrav

Utdanningskrav er regulert i mastergradsforskriftens §§ 3 og 5:

«Graden bygger på ett av følgende fullførte utdanningsløp: bachelorgrad, cand.mag.-grad, annen grad eller yrkesutdanning av minimum 3 års omfang, utdanning som i henhold til § 3-5 i lov om universiteter og høyskoler er godkjent som jevngrad med ovennevnte grader eller utdanningsløp.»

Dagens utdanningskrav er lagt til grunn for arbeidet med et felles regelverket, og det er ikke vurdert alternative utdanningskrav. Disse utdanningskravene er i dag godt innarbeidet ved lærestedene, og fungerer etter hensikten.

Det er imidlertid behov for å se nærmere på «(...) annen grad eller yrkesutdanning av minimum 3 års omfang». I brev av 2.7.2002 (vedlegg 4) skriver departementet: «Med annen grad eller yrkesutdanning av minimum 3 års omfang, menes for eksempel 3-årig høgskolekandidat, 3-årige yrkesutdanninger, 2-årig høgskolekandidat med relevant videreutdanning etc.» I tillegg til disse gruppene er det i dag flere søkere med for eksempel ikke-fullført 5-årig utdanning eller utdanning fra lavere nivå (fagskole) innpasset i grunnutdanningen. For å sikre størst mulig grad av likebehandling av søkerne og mulighet til å gi god informasjon om saksbehandlingen, vil det være hensiktsmessig å gjennomgå denne slik at den speiler dagens begreper og utdanningsløp på en presis måte, og beskrive dette så konkret som mulig i felles forvaltningspraksis i opptaket.

3.6.2 Krav til faglig fordypning

Faglig fordypning er regulert i mastergradsforskriften §§ 2 og 3:

«Institusjonens styre kan fastsette at bestemte fag, emner eller emnegrupper skal inngå i det utdanningsløp mastergraden bygger på»

«Innenfor ett av de nevnte utdanningsløp må det inngå:

- fordypning i fag, emne eller emnegruppe av minimum 80 studiepoengs omfang innenfor fagområdet for mastergraden eller*
- integrert yrkesrettet utdanning av minimum 120 studiepoengs omfang innenfor fagområdet for mastergraden»*

Det bør fortsatt være opp til hvert enkelt lærested å fastsette de faglige minstekravene (krav til faglig fordypning, bestemte fag, emner eller emnegrupper) for opptak til masterstudier.

Utenfor eller innenfor grad

I dag er det opp til hvert enkelt lærested om den faglige fordypningen kan tas utenfor grad eller om den må inngå som en del av bachelorgraden som danner grunnlaget for opptak, og praksis på lærestedene varierer. For å sikre likebehandling av søkerne i et samordnet masteropptak må det utarbeides en felles forståelse av dette. En vurdering fra jurist i HK-dir (vedlegg 5) konkluderer med

at institusjonen kan velge å godta studiepoeng utenfor grad som del av opptaksgrunnlaget, og dermed at fordypningskravet kan være tatt i tillegg til bachelorgraden.

3.6.3 Karakterkrav

Det er opp til lærestedene å fastsette karakterkrav for opptak til masterstudier, jf. mastergradsforskriften § 2:

«Styret (...) har også myndighet til å fastsette særlige faglige minstekrav.»

Kartleggingen av dagens praksis viser at de fleste lærestedene har karakterkrav for ett eller flere masterprogram, for eksempel B-krav eller varianter av C-krav. Beregningsgrunnlag og -metoder er imidlertid ulike, noe som gjør at betydningen av slike krav er forskjellige selv om de tilsynelatende virker like. For eksempel vil et C-krav kunne være dekket med gjennomsnitt på 2,5 eller bedre¹⁸ (vanlige avrundingsregler), eller være et absolutt C-krav med krav om minimum 3 i snitt.

Det er vurdert om det bør være et felles (minste) generelt karakterkrav for opptak til alle masterstudier i Norge, eller om det bør forskriftsfestes at det *ikke* skal være et karakterkrav for opptak til masterutdanninger.

Hvis det stilles krav til nivå som er høyere enn fullført bachelorgrad kan det undergrave det grunnleggende prinsippet om at bestått bachelorgrad gjør deg kvalifisert til masterstudier. Fagområder og studier med nok søkere vil sannsynligvis være mer positive til (høyere) karakterkrav enn de som ikke får fylt opp studieplassene, eller hvor det er behov i (lokalt) arbeidsliv som ikke er dekket. Dette kan variere mellom ulike læresteder i landet.

Det kan imidlertid være faglige grunner for å ha et karakterkrav i tillegg til krav om bachelorutdanning, og tilbakemeldingene fra lærestedene er at dette må kunne fastsettes lokalt også i et samordnet masteropptak. Et felles minstekrav til karakter for alle masterstudier anses derfor å være lite hensiktsmessig, og det bør være opp til hvert enkelt lærested å fastsette eventuelle karakterkrav basert på en faglig vurdering og begrunnelse.

For å sikre forutsigbarhet og gjennomsiktighet for søkerne bør det imidlertid innføres felles definisjoner av ulike karakterkrav (hva er et C-krav osv.) og en felles beregningsmetode. For å sikre at søkerne skal ha en reell mulighet til å selv beregne om de dekker kravet, og i tillegg øke muligheten for automatisk beregning av søknader, bør karakterkravet beregnes på grunnlag av hele bachelorutdanningen. Karakterkrav på enkelte emner eller emnegrupper vil øke kompleksiteten i opptaket, for både søkere og saksbehandlere.

3.6.4 Generell studiekompetanse

Det ble tidlig klart at det var behov for en vurdering av hvorvidt det er krav om dokumentert generell studiekompetanse (GSK) i tillegg til bachelorgrad eller tilsvarende ved søknad om opptak til 1-2-årige masterstudier. GSK er det «generelle grunnlag for opptak som student», jf. universitets- og høyskoleloven § 3-6 første ledd, men det er ulik praksis på lærestedene om søkere til masterstudier må dokumentere GSK eller ikke.

En vurdering fra jurist i HK-dir (vedlegg 6) konkluderer med at det ikke er nødvendig å kreve dokumentasjon på GSK i vurderingen av en søker til masteropptak. To hovedmomenter taler sterkt for dette:

¹⁸ Omregning fra bokstavkarakterer til tall: A = 5, B = 4, C = 3, D = 2, E = 1

1. Historikken til og utviklingen av universitets- og høyskoleloven tilsier at det aldri var intensjonen å innføre et krav om GSK for opptak til høyere grads studier.
2. Det fremstår lite hensiktsmessig å kreve dokumentasjon på videregående opplæring når det er bachelorgraden som er interessant for å vurdere om søkeren har de nødvendige forutsetningene for å kunne gjennomføre et masterstudium.

Det vil allikevel kunne være behov for å be om dokumentasjon på videregående opplæring fra søker i et samordnet masteropptak, først og fremst for oppfyllelse av språkkrav. I dette ligger det ikke at det er krav om GSK, men at søkers videregående skolegang helt eller delvis kan oppfylle eventuelle språkkrav for opptak til masterstudier. For søkere med utdanning fra enkelte land vil det også kunne være nødvendig å se utdanningsløpet i sin helhet, og også dokumentasjon fra videregående skole kan være relevant i vurderingen av søknaden.

3.6.5 Språkkrav

Forskrift om opptak til høgare utdanning (opptaksforskriften) regulerer krav til språk for søkere til grunnutdanninger, i motsetning til opptak til masterstudier som ikke har felles regelverk. Tilnærmet alle lærestedene har imidlertid et krav om språkkompetanse i tillegg til utdanningskravet for å bli kvalifisert til masterstudier.

GSU-listen¹⁹ spesifiserer kravene til generell studiekompetanse for søkere med utenlandsk utdanning. Den er bindende for opptak til grunnstudier, jf. opptaksforskriften. For opptak til høyere grads studier er GSU-listen veiledende.

3.6.5.1 Det felles europeiske rammeverket for språk

Det felles europeiske rammeverket for språk er en retningslinje og nivåskala for språk utarbeidet av Europarådet. Hensikten er å skape en felles europeisk standard for de ulike språknivåene. Rammeverket beskriver nivået som forventes av språkbrukeren på de ulike nivåene når det gjelder lese-, lytte-, snakke- og skriveferdigheter. Skalaen er inndelt i tre hovednivåer, hver med to undernivåer²⁰:

¹⁹ <https://www.nokut.no/databaser-og-fakta/nokuts-landdatabase2/GSU-listen/>

²⁰ <https://spraksenteret.osloskolen.no/siteassets/vgs/det-felles-europeiske-rammeverket-for-sprak.pdf>

AVANSERT BRUKER	C2	Kan uten problemer forstå praktisk talt alt en hører eller leser. Kan sammenfatte informasjon fra ulike muntlige og skriftlige kilder ved å gjengi argumenter og redegørelser på en sammenhengende måte. Kan uttrykke seg spontant, med svært god flyt og presisjon, og få fram finere meningsnyanser selv i mer komplekse situasjoner.
	C1	Kan forstå et bredt spekter av lengre, krevende tekster og oppfatte budskap som ikke er direkte uttrykt. Kan uttrykke seg flytende og spontant uten at det merkes noe særlig at en leter etter uttrykksmåter. Kan bruke språket fleksibelt og hensiktsmessig til sosiale, akademiske og yrkesrelaterte formål. Kan skrive klare, velstrukturerte og detaljerte tekster om komplekse emner og vise at en mestrer ulike setningsmønstre, bindeord og sammenbindende markører.
SELVSTENDIG BRUKER	B2	Kan forstå hovedinnholdet i komplekse tekster om både konkrete og abstrakte emner, også faglige drøftinger innenfor ens eget fagområde. Kan delta i samtaler med et så spontant og flytende språk at kommunikasjonen med mormålsbrukere ikke blir anstrengende for noen av partene. Kan skrive klare, detaljerte tekster om et vidt spekter av emner, forklare et synspunkt på en aktuell sak og argumentere for og imot ulike alternativer.
	B1	Kan forstå hovedpunktene i klar, standard tekst og tale om kjente emner som en ofte møter i forbindelse med arbeid, skole, fritid osv. Kan klare seg i de fleste situasjoner som kan oppstå når en reiser i et område der språket snakkes. Kan skrive enkle, sammenhengende tekster om emner som er kjente eller av personlig interesse. Kan beskrive opplevelser og hendelser, drømmer, håp og planer, og kort forklare og begrunne meninger og planer.
BASISBRUKER	A2	Kan forstå setninger og vanlige uttrykk knyttet til de viktigste områdene av dagliglivet, f.eks. svært enkel informasjon om en selv og familien, innkjøp, nærmiljø og arbeidsliv. Kan klare seg i enkle og rutinepregede samtalsituasjoner med direkte utveksling av informasjon om kjente og rutinepregede forhold. Kan med enkle ord beskrive visse sider ved sin egen bakgrunn og sitt nærmiljø og grunnleggende personlige behov.
	A1	Kan forstå og bruke kjente, dagligdagse uttrykk og svært enkle utsagn for å dekke grunnleggende behov. Kan presentere seg selv og andre og kan stille og svare på personlige spørsmål om f.eks. bosted, venner og bekjente og eiendeler. Kan delta i en samtale på en enkel måte hvis samtalepartneren snakker langsomt og tydelig og er innstilt på å hjelpe.

TABELL 2: REFERANSENIVÅENE I DET FELLES EUROPEISKE RAMMEVERKET FOR SPRÅK (CEFR).

Det er et stort antall søkere med internasjonal bakgrunn til masterstudier i Norge, og det er viktig at språkravene kan vurderes objektivt og uten urimelig stor ressursbruk. De fleste lærestedene godkjenner i dag hovedsakelig kun standardiserte språktester, og det bør være hovedregelen også i et fremtidig nasjonalt masteropptak. Felles og standardiserte språkrav vil føre til mindre ressursbruk, og det vil bli enklere for søkere å orientere seg om hvilke krav som gjelder.

Det er mange tilbydere av engelsktester. Noen av de vanligste er IELTS (International English Language Testing Service), TOEFL (Test of English as a Foreign Language), Pearson PTE Academic og University of Cambridge English exam, som alle tar utgangspunkt i det felles europeiske rammeverket for språk.

Felles for alle disse er at de brukes til å teste engelskferdigheter som trengs innenfor høyere, akademisk utdanning. Kandidatens språkferdigheter blir testet på fire områder: lesing, lytting, skriving og snakking. Hvert område blir vurdert på en skala og slått sammen til en totalscore. Kandidaten må bestå hver av de 4 delene for å få en totalscore. Mer utfyllende informasjon finnes hos de enkelte testtilbyderne.

Det kan tas to ulike utgangspunkt i fastsetting av språkrav:

- a) bakgrunnen til de som søker, eller
- b) hvilken type studieprogram de søker til.

Det bør være studieprogrammet som løser ut språkrav, det vil si om det er et norsk- eller engelskspråklig program.

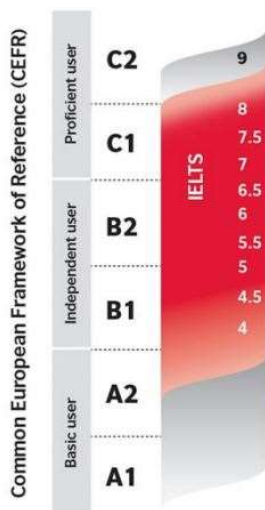
3.6.5.2 Norskspråklige masterstudier

Prosjektets kartlegging viser at de fleste lærestedene tar utgangspunkt i GSU-listen for krav til både engelsk- og norskkunnskaper for opptak til norskspråklige masterstudier. Vi mener at for søkere til *norskspråklige masterstudier* bør GSU-listen være bindende slik den er ved opptak til lavere gradsstudier. Dette betyr at alle søkere med utdanning fra land utenfor Norden må dokumentere kunnskaper i norsk jf. § 2-2 i opptaksforskriften:

- Bestått eksamen i norsk skriftlig og muntlig på Vg3-nivå (393 timer) i norsk videregående skole
- Bestått eksamen fra trinn 3 i norsk for utenlandske studenter ved universitetene
- Bestått eksamen fra 1-årig studium i norsk språk og samfunnskunnskap for utenlandske studenter, tatt ved universitet eller høyskole
- Test i norsk - høyere nivå («Bergenstesten»), med resultat "Bestått" på begge prøver (muntlig og skriftlig).
- Norskprøven for voksne innvandrere fra Kompetanse Norge med resultat minst B2 på alle fire delprøvene
- Universiteter og høyskoler kan godta annen dokumentasjon av norskkunnskaper.

3.6.5.3 Engelskspråklige masterstudier

De fleste lærestedene har krav om dokumentert engelskkompetanse til engelskspråklige studieprogram, og mange har et høyere krav enn for generell studiekompetanse²¹. Kravet varierer mellom lærestedene, fra GSK-nivå 5,0 (GSK-nivå) til 7,0 på IELTS-testen, og tilsvarende på andre tester. Et stort flertall av lærestedene har et IELTS-krav på 6,0 eller 6,5. Figur 3 viser hvordan IELTS selv definerer sammenhengen mellom rammeverket og totalscore på testen:

FIGUR 3: SAMMENHENG MELLOM CFFR NIVÅ OG IELTS TESTRESULTAT.

Det tilbys som hovedregel ikke språkundervisning til studenter som har fått opptak til masterstudier, og det er viktig å sikre at studentene har de nødvendige forutsetningene for å gjennomføre studiene på en god måte. Vi mener at det for en engelskspråklig utdanning på høyere nivå bør stilles større krav til engelsknivået til studentene enn generell studiekompetanse. Med utgangspunkt i IELTS-testen foreslår vi et felles språkkrav for opptak til engelskspråklige masterstudier:

²¹ https://www.samordnaopptak.no/info/utenlandsk_utdanning/sprakkrav/krav-til-norsk-og-engelsk-for_hoyere_utdanning/index.html

International English Language Test Service (IELTS), Academic, med minst 6.5 poeng. Hver av delkomponentene lesing, lytting, snakking og skriving må ha minst 6.5 poeng.

Det må gjøres en vurdering av hva tilsvarende nivå er på andre relevante engelsktester, samt hvordan engelsknivået i norsk videregående skole kan vurderes opp mot nivåene i rammeverket. Dette bør gjøres i samarbeid med relevante fagmiljø.

Det varierer i dag om lærestedene gir fritak for engelskkravet for norske søkere, i tillegg til fritak for søkere fra engelskspråklige land. Det vil være urimelig å kreve test fra noen grupper søkere, og praksisen med fritak for noen tydelig definerte grupper bør videreføres. Fritakene må utarbeides slik at de oppleves som så rettferdige som mulige for søkere, men samtidig er praktisk gjennomførbare for lærestedene. Det må ses nærmere på hvilke grupper som bør gis fritak for krav til test, og dette må ses i sammenheng med krav til oppnådd resultat på tester. Fritakene må være enkelt tilgjengelige, for eksempel gjennom en egen liste tilsvarende GSU-lista.

For norsk/nordiske søkere kan det være rimelig å forholde seg til at hvis søker har generell studiekompetanse anses engelskkravet som dekket.

3.6.6 Praksiskrav

Erfaringsbaserte mastergrader (§5) har fastsatt krav om minimum to års arbeidserfaring (praksis). En del læresteder har også omfattende studieporteføljer innen helse – og sosialfag, hvor det er krav om praksis etter endt grunnutdanning. Det er i dag ressurskrevende å innhente korrekt informasjon, det er ofte mye dialog frem og tilbake mellom søker og saksbehandler for å få korrekt dokumentasjon på plass. Regelverket, eller tilhørende merknader og retningslinjer, må inneholde følgende elementer knyttet til praksis:

- Når praksisen skal være avlagt
- Framskrivning av praksis i søknadsåret
- Krav om relevant praksis (relevanskrav)

Det bør forskriftsfestes at praksis skal være avlagt etter fullført bachelorgrad eller utstedelse av autorisasjonen, såfremt ikke noe annet er spesifisert i studieplanen. Det bør også lages felles regler for framskrivning i søknadsåret. I dag er det en felles forståelse i sektoren om at faste arbeidsforhold og daterte vikariater fremskrives til 1. august i søknadsåret. Krav til relevant praksis og hva som kan dekke dette kravet for de forskjellige søkealternativene, må spesifiseres i studieplanene på de respektive lærestedene.

Det vil være mulig ta hente ut gevinster ved å samkjøre praksisvurderinger i større grad enn i dag. Det vil imidlertid kreve et større arbeid for å få til en felles saksbehandling av praksis, og prosjektet har ikke gått inn i detaljene i dette. I tillegg skjer det en del endringer i sektoren etter at de gamle rammeplanene for videreutdanningene i helse- og sosialfagene har blitt erstattet med nasjonale retningslinjer, og opptakskrav nå fastsettes lokalt. Det er prosjektgruppas vurdering at opptakskrav til like studieprogram bør harmoniseres.

3.6.7 Andre krav

Det finnes også andre krav i dagens masteropptak på lærestedene.

Enkelte masterstudier har opptakskrav som går utover den faglige fordypningen (80-gruppen), for eksempel krav om arbeidsprøve, motivasjonsbrev, portefølje, intervjuer, osv. Det må ses nærmere på hvordan dette kan løses i en felles opptaksmodell. En felles forskrift må åpne for at lærestedet kan

fastsette krav om opptaksprøver for enkelte studieprogram. En opptaksprøve kan være kvalifiserende og/eller rangerende.

For opptak til noen studieprogram innen helse- og sosialfag er det også krav om autorisasjon. Det antas at dette i stor grad kan automatiseres ved kobling til Helsepersonellregisteret, og dette er inkludert i behovsbeskrivelsene for nye tekniske løsninger.

Søkere fra land utenfor EU/EØS må søke Utlendingsdirektoratet (UDI) om oppholdstillatelse (studietillatelse), og det stilles strenge krav til dokumenterte midler for livsopphold²². Søkerne må dokumentere at de har penger til livsopphold i Norge, for 2022 er beløpet på NOK 122 887. Søkere som får tilbud om studieplass, må overføre dette beløpet til lærestedet. Søkere som er EU/EØS-borgere har rett til å bo, arbeide og studere i Norge, og er ikke omfattet av de samme kravene til finansiering av livsopphold. For å unngå å bruke store ressurser på søknadsbehandling og utsending av tilbud om studieplass til søkere som senere ikke vil få innvilget oppholdstillatelse, bør det stilles krav til dokumentasjon av nødvendig finansiering for opphold i forbindelse med søknad om opptak. Mange læresteder har slike krav allerede.

3.7 Rangering

Prinsipper for rangering – beregning av gjennomsnittskarakter

Dersom det er flere kvalifiserte søkere enn antall plasser, må søkerne rangeres. De fleste læresteder benytter i dag karakterer som hovedprinsipp for rangering av søkere. Inntakskvalitet målt i karakternivå henger sammen med kandidatens resultater og gjennomføringsevne i studiet, og karakterer er en kjent mekanisme for å skille gode og mindre gode søkere.

Foruten at det er en sterk sammenheng mellom karakterer og faktisk gjennomføring, er det også det kriteriet som er enklest og mest effektivt å saksbehandle i vurderinger av søknader om opptak. Det oppleves i tillegg som rettferdig av søkerne.²³

Målet med et rangeringsregelverk er at de best kvalifiserte søkerne får tilbud om studieplass der det er konkurranse om plassene. Det legges til grunn at karakterer skal være hovedgrunlaget for rangering også i et nasjonalt masteropptak.

Det er to hovedprinsipper for beregning av gjennomsnittskarakter ved lærestedene i dag. Et mindretall av lærestedene rangerer søkerne på bakgrunn av 80-gruppe/fordypningskrav, mens et flertall rangerer i dag søkerne på hele bachelorgraden, det vil si 180 stp. eller tilsvarende. Enkelte masterstudier har alternative opptaks- og rangeringsgrunnlag, for eksempel ved at søkere vurderes på bakgrunn av avlagt opptaksprøve og/eller innlevert fagarbeid.

Hovedprinsippet for rangering bør være at kvalifiserende opptaksgrunnlag er grunnlag for rangering av søkerne.

Vi foreslår at det **beregnes et vektet gjennomsnitt basert på hele bachelorgraden**. Der den faglige fordypningen er tatt utenfor grad, må beregningen inkludere resultatene fra både grad og fordypning. Fordelene med å rangere på hel grad bør vektlegges ved valg av rangeringsmåte i samordnet masteropptak, og rangering på hel grad gir blant annet:

- forutsigbarhet for søkerne
- økt likebehandling og søkerne rangeres på like vilkår uavhengig av type bachelorgrad

²² Lov om utlendingers adgang til riket og deres opphold her (utlendingsloven), Kapittel 3.

²³ NIFU-rapport 2020:4

- muligheter til automatisk beregning av karakterer/automatisk saksbehandling

Prosjektet foreslår likevel et unntak for en gruppe søkere. I kapittel 6 (opptaksprosessen) presenteres to hovedmodeller for når svar skal publiseres for ulike søkere. I anbefalt modell legges det opp til at søkere som avslutter utdanningen i søknadssemesteret skal rangeres på grunnlag av resultatene som er oppnådd til og med 5.semester i bachelorutdanningen. Modellen legger ikke opp til at konkurransepoengsummen justeres når alle resultater foreligger samlet. Søkere må likevel dokumentere fullført grad og/eller fordypning og i noen tilfeller også opprettholde et karaktersnitt.

De fleste lærestedene er positive til å rangere søkere på bakgrunn av hele bachelorgraden. Noen få læresteder har unngått å svare for eller imot, men anerkjenner likevel fordelene med å rangere på hel grad. Andre læresteder støtter rangering på hel grad, med forbehold om at det i enkelt tilfeller bør kunne benyttes individuelle vurdering av søkere.

3.7.1 Metode for beregning av konkurransepoengsum

Det må utarbeides et komplett forslag til metode for beregning av søkers konkurransepoengsum (antall desimaler, regler ved poenglikhet, emner uten gradert skala m.m.). For å kunne rangere søkere må bokstavkarakterer regnes om til tallverdier, og for emner med norske bokstavkarakterer legges følgende omregning til grunn i beregningen av gjennomsnittskarakter:

$$A = 5$$

$$B = 4$$

$$C = 3$$

$$D = 2$$

$$E = 1$$

Konkurransepoengsummen beregnes etter følgende prinsipper:

- Det regnes ut et vektet karaktergjennomsnitt av alle emner som inngår i bachelorgraden og fremkommer på vitnemålet + eventuelle emner i fordypningen (80-gruppen) som er tatt utenfor graden.
- Karaktergjennomsnittet avrundes til to desimaler
- Emner uten gradert karakter (bestått/godkjent) tas ikke med i utregningen. Dersom søker har mindre enn 30 stp med bokstavkarakter må lærestedet gjøre en skjønnsmessig vurdering av søkers nivå. Søker må vurderes å ha likeverdige ferdigheter og kunnskaper som de som rangeres etter ordinære prinsipper
- Eventuelle tilleggspoeng legges til etter at vektet gjennomsnitt er regnet ut

I opptaket til grunnstudier blir søkers karakterpoeng regnet ut ved at gjennomsnittskarakter fra videregående opplæring ganges med 10. Søkere konkurrer dermed om opptak til grunnutdanninger med 20-60 karakterpoeng pluss eventuelle tilleggspoeng. Tilsvarende metode benyttes i dag i lokale masteropptak ved enkelte læresteder. For å gjøre det lettere å skille mellom karakterpoeng basert på 1-6 karakterer fra videregående opplæring og karakterpoeng basert på A-F karakterer fra høyere utdanning, foreslår prosjektet at karakterpoeng i et samordnet masteropptak skal beregnes uten å gange med 10. Søkere vil da konkurrere om opptakt til masterutdanninger med 1-5 karakterpoeng pluss eventuelle tilleggspoeng.

Søkere med høy poengsum rangeres foran søkere med lav poengsum.

I dag brukes flere metoder for rangering ved poenglikhet: alder, underrepresentert kjønn, eller loddtrekning. Rangering på alder og kjønn kan være diskriminerende premisser for søkergruppene, og eldre søkere kan gi dårligere inntakskvalitet og lengre studieløp. Det anbefales derfor bruk av databasert randomisert loddtrekning ved behov for å skille søkere med lik poengsum.

3.7.2 Skjønnsmessig vurdering

Det er søkergrupper som av ulike årsaker ikke kan poengberegnes, og som må vurderes skjønnsmessig og individuelt. Dette kan blant annet være:

- *Utenlandske søkere.* Søkere fra land hvor det ikke finnes omregningstabeller (per i dag alle land) må vurderes av saksbehandlere etter felles metoder og retningslinjer for best mulig standardisert vurdering av søkers faglige nivå.
- *Søkere som vurderes på bakgrunn av opptaksprøver/-tester til studier som har annen kompetanse som eneste opptaksgrunnlag,* må vurderes skjønnsmessig. Dette vil for eksempel kunne være faglig/kunstnerisk test av søkere gjennom en opptaksprøve, innlevering av faglige og/eller kunstneriske oppgaver og porteføljer, intervjuer av søkere som eneste vurderingsgrunnlag (ved ansettelse/deltid etc.
- *Søkere med bestått/fullført som store deler av opptaksgrunnlaget.* Enkelte søkere har mange emner uten gradert karakterskala, og dersom andelen av disse emnene blir for stor må søknaden i sin helhet behandles skjønnsmessig.
- *Søkere med eldre grunnutdanninger* kan ha tidligere varianter av poengskalaer eller vurderingsvarianter som ikke er egnet til direkte omregning.
- *Søkere som er kvalifisert på bakgrunn av realkompetanse.*
- *Flyktninger uten dokumentasjon.*

Det må utarbeides felles retningslinjer og saksbehandlingspraksis for disse søkergruppene.

Realkompetanse

I henhold til Universitets- og høyskoleloven § 3-6 (2), har søkere **uten formell utdanning** rett til å kunne bli vurdert på bakgrunn av realkompetanse, hvis de oppfyller krav til alder og erfaring. Denne retten gjelder for opptak til alle utdanninger, både grunnutdanninger og høyere grads utdanning:

«Institusjonene kan gi søkere som er 25 år eller eldre i opptaksåret, opptak til enkeltstudier dersom de på grunnlag av realkompetanse har de nødvendige kvalifikasjoner for vedkommende studium.»

Begrepet realkompetanse kan sammenstilles slik:

Realkompetanse omfatter all kompetanse som er tilegnet gjennom formell, ikke-formell eller uformell læring²⁴. Realkompetanse er kunnskaper en søker har fått gjennom yrkespraksis, ubetalt arbeid, organisasjonsarbeid, utdanning eller på annen måte.

For opptak til grunnutdanninger er det forskriftsfestet generelle bestemmelser om realkompetanse²⁵, mens lærestedene selv må vurdere søkers kvalifikasjoner opp mot det studiet vedkommende ønsker å studere. Tilsvarende nasjonale bestemmelser er ikke gitt for opptak til høyere grads studier.

Regelverket må inneholde en grunnleggende hjemmel for realkompetanse, men som i opptaket til grunnutdanninger må lærestedene selv komme fram til hensiktsmessige måter å gjøre slike vurderinger på. Det vil allikevel være nyttig om lærestedene kan enes om noen grunnleggende premisser for realkompetansevurdering for opptak til masterstudier, med utgangspunkt i reglene og prinsippene for slik vurdering for opptak til grunnstudier:

²⁴ <https://www.nokut.no/siteassets/nkr/begreper-og-termer-i-nkr---tabell-1.pdf>

²⁵ https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2017-01-06-13/KAPITTEL_3#%C2%A73-1

- Søker må være 25 år eller eldre
- Søker må dokumentere minimum 5 år med relevant praksis/utdanning
- Søkere med godkjent grunnutdanning kan ikke vurderes på bakgrunn av realkompetanse
- Søker må oppfylle alle språk- og spesielle fagkrav

3.7.3 Tilleggs poeng

I tillegg til resultatene fra den kvalifiserende utdanningen er det mange læresteder som også vektlegger andre forhold i rangeringen ved å tildele ulike typer tilleggs poeng. Bruk av tilleggs poeng hos lærestedene faller vanligvis inn under en eller flere av disse tre kategoriene:

- *Tilleggs poeng for høyere utdanning utover minstekravet.* Dette er dokumentert høyere utdanning (målt i studiepoeng), utover minstekravet for opptak.
- *Tilleggs poeng for praksis utover minstekravet.* Dette gjelder både studier med krav om praksis (§ 5-mastere), der søkere kan få tilleggs poeng for dokumentert relevant praksis utover minstekrav om opptak, og ordinære masterstudier (§3) der det er ønskelig med en bredere vurdering av søkerens bakgrunn, og noen læresteder gir tilleggs poeng for (blant annet) relevant praksis.
- *Tilleggs poeng for annen kompetanse.* Masterutdanninger som *i tillegg til utdanning* har krav om faglig vurdert intervju, test, opptaksprøve, faglig arbeid, motivasjonsbrev m.m. Det er i dag ulike metoder for å rangere søkere til slike masterstudier, alt fra ingen rangering (kun krav om dokumentasjon), bruk av ulike tilleggs poeng eller studier der de rangerer alt basert på annet enn utdanningen. Sistnevnte kategori kommer da inn under pkt. om skjønnsmessig vurdering, og omtales ikke her.

Tilleggs poeng gir eldre og dårlige kandidater

Bruk av tilleggs poeng som rangeringsmekanisme kan generelt gi eldre kandidater og lavere inntakskvalitet målt i karakternivå fra bachelorutdanningen²⁶. Basert på forskning om opptak til lavere grads studier, kan dette igjen føre til studenter som produserer færre studiepoeng og med dårligere karakterer.

Undersøkelser lokalt på læresteder indikerer samme type sammenheng mellom bruk av tilleggs poeng og karaktersnitt fra bachelorutdanning. I opptaket til masterstudiene i *Helsesykepleie* og *Karriereveiledning* ved Universitetet i Sørøst-Norge (USN) i 2021 er det gitt tilleggs poeng for praksis og utdanning, og beregninger viser at karaktersnittet hadde økt fra henholdsvis 3,3 til 3,9 og 2,9 til 3,2 uten tilleggs poeng. I tillegg ville søkerne som fikk tilbud om studieplass vært henholdsvis 10 og 5 år yngre.

Basert på eksempler fra lærestedene på bruk av tilleggs poeng i rangeringen, er det grunn til å anta at tilleggs poeng ofte kan være enten *tilfeldig benyttet* (historisk kontekst over tid) eller benyttes på grunn av *andre motiver* enn å få inn de beste kandidatene.

Tilleggs poeng brukes i noen grad som en mekanisme for selektering av spesielle søkergrupper. Dette kan for eksempel sees ved bruk av praksis poeng (ekstra poeng for praksis utover minstekrav ved opptak), spesielt ved opptak til helse- og sosialfaglige utdanninger. Her fremkommer bruken av praksis poeng i noen tilfeller som en metode for å sikre at visse søkergrupper rangeres høyt nok opp i opptaket, altså søkere som har mer enn 2 år med relevant yrkespraksis. Dette kan for noen masterstudier henge sammen med at helseforetak m.fl. ønsker en sammenheng mellom opptaket og kandidater som ønskes kompetansehevet via deres stipendordninger, samt at søkere med eldre

²⁶ <https://www.mastersportal.com/articles/2126/what-is-a-gpa-and-why-is-it-so-important.html>

utdanninger har utfordringer med å forbedre sitt karaktersnitt for å komme inn på masterutdanninger.

Noen læresteder gir i dag tilleggspoeng for høyere utdanning utover minstekravet om opptak. Prosjektgruppen kan ikke finne grunnlag for at antall studiepoeng påvirker inntakskvaliteten til kandidater for opptak til masterutdanninger i Norge. Bruk av slike tilleggspoeng kan gi kandidater med dårligere karaktersnitt og økt alder, som vist fra USN.

Undersøkelser på lavere grads studier²⁷ viser at det er en klar sammenheng mellom hvor godt forberedte studentene opplever å være på høyere utdanning og hvilke karakterer de har i videregående. Jo bedre snitt, jo bedre forberedt på studiene. Gode karakterer fra videregående opplæring er blant faktorene som minsker risikoen for frafall, og påvirker kandidatenes gjennomføringsevne og resultater i høyere utdanning.

Vi har gjennom kontakt med forskere²⁸ fått støtte i vår antagelse om at forskning på opptak til lavere grads studier antas overførbart til høyere grads studier, og at karakterer fra bachelorutdanningen har betydning for gjennomføringsevne og resultater også på masterstudier.

For masterstudier med krav til praksis etter fullført utdanning, kan det spekuleres i om den faglige effekten av relevant praksis er oppnådd kun få år ut i praksis, og at det ikke er mye faglig å hente ved å belønne relevant yrkespraksis utover minstekravet.

Prosjektgruppa kan ikke se at det finnes kunnskapsgrunnlag som tilsier at tilleggspoeng er et virkemiddel som faktisk rangerer inn de beste kandidatene til studiene på lærestedene, og mener at det er sterke momenter mot bruk av tilleggspoeng i et nasjonalt masteropptak. Det er allikevel viktig å anerkjenne at det vil kunne være behov for unntak for noen studier. Dette gjelder for eksempel studier der subjektive vurderingsordninger (annen kompetanse som intervjuer, tester, prøver og faglig arbeid) er en del av opptaksgrunnlaget, og dermed også kan være en del av rangeringsgrunnlaget.

For å ivareta målene om forenkling, likebehandling og effektivisering i et samordnet masteropptak, samt bidra til best mulig inntakskvalitet til masterstudier foreslås det at **kun tilleggspoeng for annen kompetanse blir beholdt som felles rangeringsmekanisme.**

For studier som har behov for å rekruttere inn særskilte søkergrupper, anbefales det tydelige opptakskrav og bruk av kvoter.

3.7.4 Kvoter

NOU 2020:3 (17.2.5.2) beskriver kvotebruk for opptak til grunnstudier (Samordna opptak), og er en god generisk beskrivelse av kvotebruk ved alle typer opptak:

«Opptak til et studium skjer på grunnlag av rangering innenfor kvoter. En kvote er et bestemt antall eller en bestemt andel av studieplassene som fordeles blant søkere som tilfredsstiller nærmere bestemte krav. Alle kvalifiserte søkere som innen fastsatte frister for opptaket dokumenterer at de oppfyller kriteriene for en gitt kvote, konkurrerer om studieplass i denne kvoten. Grunnlaget for rangering er den dokumentasjonen som kvalifiserer søkeren for et studium. Søkere med høy poengsum skal rangeres foran søkere med lav poengsum.»

²⁷ Nifu-rapport 2020:4: Opptak til høyere utdanning: En studie av konsekvensene av kvote og poengberegning med fokus på psykologi, medisin, jus og grunnskolelærer-utdanning

²⁸ Astrid Marie Jorde Sandsø, UiO/NIFU

Lærestedene har ulik bruk av kvoter i masteropptaket i dag. Et eksempel på dette er på engelskspråklige masterutdanninger, der noen for eksempel har en kvote på 50 % for norsk/nordiske søkere, mens andre fordeler et gitt antall av plassene til internasjonale søkere. Kvote benyttes her for å sikre at det er en faglig ønsket blanding av norsk/nordiske og utenlandske studenter på samme studieprogram.

I dette eksempelet kan utenlandske søkere defineres ulikt på de ulike lærestedene, og kan være

- søkere med bostedsadresse fra bestemte land
- søkere med bestemte statsborgerskap
- søkere med krav om oppholdstillatelse
- søkere med utenlandsk utdanningsbakgrunn

Et annet eksempel kan være masterstudier hvor det tas hensyn til lærestedenes ansvar for å tilby utdanning som dekker ulike behov i samfunnet. Flere læresteder har i dag egne kvoter basert på geografiske/regionale og samfunnsmessige behov innen blant annet helsefagene.

Bruk av kvoter vil ikke nødvendigvis gi lærestedene bedre søkere (målt i karaktersnitt), da det svært sjelden er samme karaktersnitt for opptak i flere parallelle kvoter. Dette betyr at karaktersnittet for opptaket i helhet vil være lavere enn hvis det var ingen kvoter i opptaket. Kvoter brukes altså *på tross av at karaktersnitt på kandidatene går ned*, og vil således påvirke akademisk inntakskvalitet negativt. Behovet for bruk av kvoter er faglig eller politisk vurdert til å være viktigere enn høyest mulig akademisk inntakskvalitet, og brukes for styring av søkermassen, nødvendig fordeling av studieplasser og sammensetting i studentgrupper.

3.7.4.1 Hva er behovet i et fremtidig nasjonalt opptak?

Dagens praksis, tilbakemeldinger fra lærestedene i innspillsrunden og vurderinger knyttet til opptaksmodell tyder på at det vil være behov for bruk av kvoter også i et samordnet masteropptak. Behovet kan grovt sett deles i to kategorier: Nasjonale kvoter i felles opptaksmodell og lokale kvoter på lærestedsnivå.

Bruk av kvoter må forskriftsfestes, og det foreslås en generell hjemmel for bruk av kvoter i ny forskrift, tilsvarende § 7-1 (pkt. 1 – 3) i *opptaksforskriften*. Nasjonale kvoter må beskrives, og det må forankres mulighet for lokale kvoter, slik det er gjort i § 7-3 i dagens forskrift. Det bør vises til at departementet kan utforme regelverk for fordelingsmekanismer og prosess for bruk av kvoter i opptaket, slik at lokal kvotebruk kan reguleres utenfor forskrifts form.

Følgende kvoter bør hjemles i nasjonal forskrift:

1. *Kvote for internasjonale søkere (søkere utenfor Norden)*

På engelskspråklige studieprogram er det ofte opptak av både norske/nordiske søkere og internasjonale søkere. Mange læresteder har i dag et styrt opptak der de av faglige grunner ønsker en sammensatt studentgruppe, og dette kan gjøres ved å definere en egen kvote for utenlandske søkere (eller motsatt). Dette praktiseres ulikt på lærestedene og også på ulike studieprogram, og størrelsen på kvoten varierer. Det er også læresteder eller studieprogram som i dag praktiserer et styrt opptak av søkere fra utenfor EU/EØS, hvor søkere velges ut basert på andre kriterier enn bare karakterer, og tilbud gis uten å nødvendigvis oppfylle kravene om forutsigbarhet og likebehandling i opptaksprosessen.

2. *Avhengig av valgt opptaksmodell: 5 semester vs. fullført bachelorutdanning*

I kapittel 5 beskrives to ulike modeller for gjennomføring av opptaket. I modellen hvor opptaket ferdigstilles i mai, anbefaler vi at søkere konkurrerer med andre søkere med samme grunnlag i to ulike kvoter. De som har fullført bachelorutdanning konkurrerer i en kvote (180-kvote), mens søkere som er i løp, og skal ferdigstille sin bachelorutdanning i søknadssemesteret, skal vurderes med bakgrunn i resultater fra 5 semestre, og konkurrere med søkere med samme grunnlag i en 150-kvote.

Bakgrunnen for forslaget om bruk av kvoter i et maiopptak er å oppnå mest mulig likebehandling og forutsigbarhet for søkerne, og sikre at opptaket oppleves rettferdig og er etterprøvbart.

Studieprogram som krever ferdig dokumentert utdanning ved søketidspunkt (for eksempel erfaringsbaserte masterstudier eller studier som har krav om autorisasjon) vil ikke ha behov for egen 150-kvote.

Mange studieprogram har ikke konkurranse om studieplassene, og kvoter er dermed ikke relevant for disse.

3.7.4.2 Kvoter på lærestedsnivå

Som beskrevet over er det i dag ulike varianter av andre kvoter på studieprogram ved lærestedene. Ofte er de koblet til regionale krav, men kan også være av annen faglig art. Det er lærestedene selv som best vurderer behovet for slike kvoter, og det bør være rom for dette også i et samordnet masteropptak.

Vi mener at behovet for kvoter alltid må være faglig (eller strategisk/politisk) begrunnet, og må være klart større enn ulempene. Ulemper med kvoter er blant annet lavere karaktersnitt ved opptak (inntakskvalitet), ulike rangeringsgrunnlag for søkere til samme studieprogram (og dertil mulig opplevd som urettferdig), mer uoversiktlig konkurransesituasjon for søkere, dårligere statistikk og grunddata for søkergruppen som helhet, og ikke minst, mulig manglende styring av kvotebruk på de ulike lærestedene.

Ved bruk av kvoter defineres kriterier for hvilke søkere som tilhører ulike kvoter, men rangeringsreglene og –prinsippene må bestå som felles for alle søkerne. Det anses som viktig at dette prinsippet legges til grunn, for å unngå lokale kvoter med et utall av ulike rangeringssystemer lokalt ved lærestedene.

3.7.4.3 Fastsetting av kvoter

Fastsetting av kvoter kan deles opp i:

- a) rett til å bestemme opprettelse/bruk av kvote på et studium
- b) størrelse på kvoter (kvotestørrelse)

Opprettelse/bruk av nasjonale kvoter

Prosjektgruppen argumenterer for at det bør være minimum to nasjonale kvoter (som beskrevet over), og at disse hjemles spesifikt i den nasjonale forskriften. Dette fordi opptaksmodell og -forvaltning fordrer bruk av slike kvoter, og at eventuelle lokale ønsker om å stå utenfor den nevnte kvotebruken gir for store nasjonale ulemper og gevinsttap.

Opprettelse/bruk av lokale kvoter

Hvis enkelte studieprogram har behov for å regulere fordelingen av studieplasser etter andre kriterier (til ulike grupper, regionale behov etc.) må dette fastsettes av lærestedet selv, og meldes inn til HK-dir i datainnsamlingen.

En nasjonal godkjenningssprosess av lokale kvoter kan fremstås som unødvendig byråkratisk, og som en avkortning av lærestedenes faglige autonomi. Det kan allikevel være nødvendig å styre bruken av

lokale kvoter, og det bør settes krav og føringer til faglig forutsetninger og prinsipper for bruk av slike. Det bør det være en klar kobling mot faglige behov ved lærestedet, og det må gjøres kjent for søkerne hva som er kriteriene for å tilhøre kvotene samt størrelsen på kvoten(e).

Kvotestørrelse

Fastsettelse av kvotestørrelse, altså størrelsesforholdet mellom ulike kvoter i samme opptak, bør gjøres av lærestedene selv. En fast nasjonal fordeling på de ulike kvotene vil gi forskjellige utslag og konsekvenser i opptaket. Med ulike søkergrunnlag og –bakgrunn på lærestedene vil en fast størrelse kunne gi (for) store forskjeller i inntakskvalitet i de to kvotene. Det kan også være en faglig forankret strategi at man uansett ulikt konkurransegrunnlag ønsker å ha en gitt fordeling inn på et spesielt program. Det bør imidlertid være noen føringer og forutsetninger for fastsettelse av kvotestørrelser lokalt.

3.7.4.4 Andre kvoter – alternativ rangering?

Prosjektet har også vurdert om det er behov for en egen kvote for studieprogram som ønsker å rangere en spesifikk gruppe søkere etter andre regler enn de ordinære rangeringsreglene. En slik kvote kan sammenlignes med Kvote 2 i opptaket til grunnutdanninger i Danmark²⁹, der lærestedene selv kan benytte egne rangeringsvarianter for en del av søkerne til utvalgte studieprogram.

En slik kvote kunne for eksempel vært på inntil 20 % av studieplassene, hvor søkerne måtte kvalifisere seg i henhold til studieprogrammets opptakskrav, men kunne rangeres etter et sett med definerte kriterier som ble satt av lærestedet. En slik løsning ville imidlertid gå på bekostning av både effektivisering og standardisering, og være mindre transparent og forutsigbar for søkerne. Vi har derfor konkludert med å **ikke** anbefale bruk av kvoter med alternativ rangering, og mener at de foreslåtte rangeringsreglene dekker behovet for å rangere ulike søkergrupper.

3.8 Diverse bestemmelser

3.8.1 Betinget tilbud

Uavhengig av modellvalg vil det i et samordnet masteropptak være behov for å sende ut tilbud tidlig til søkere som ennå ikke er ferdig med avsluttende bachelorutdanning (søkere i løp). Hvis mai-opptaksmodellen blir valgt (kapittel 5.6), vil et stort antall søkere få tilbud med betingelser om å dokumentere

- a) fullført kvalifiserende bachelorutdanning, og
- b) oppfylle eventuelle andre opptakskrav (karakterkrav, spesifikke fagkrav m.m.).

Søkere vil da få et tilbud om opptak med vilkår som må fylles innen en gitt frist. Lærestedene har i dag noe ulik praksis for når fristen for dokumentasjon er, den varierer fra 1. juli til 1. september. Fristen for å dokumentere betingelsene i et samordnet masteropptak må være før/ved studiestart, for eksempel en gitt dato mellom 1. august og 1. september.

Hvis betingelsene for tilbudet ikke dokumenteres innen fristen mister søkeren tilbud om studieplass.

Lærestedene må ha ansvar for å sjekke at betingelsen(e) er oppfylt, og eventuell saksbehandling dersom betingelsen(e) ikke er oppfylt og det blir behov for å trekke tilbud tilbake.

Ett av kravene for å søke om opphold i Norge for studenter fra land utenfor EU/EØS er at de kan dokumentere opptak til et heltidsprogram ved et norsk lærested. Det kan ikke være forbehold knyttet til opptaket, og denne gruppen kan derfor ikke få betinget tilbud.

²⁹ <https://www.ug.dk/videregaaendeuddannelse/altomoptagelse/optagelse-paa-videregaaende-uddannelser>

Betinget tilbud vil være en viktig mekanisme i et samordnet masteropptak, og griper inn i søkers plikter og rettigheter. Regelverket må derfor inneholde bestemmelser for bruk av betinget tilbud og konsekvensene av å ikke oppfylle vilkårene.

3.8.2 Betinget opptak

I tillegg til betinget tilbud, har noen læresteder også ordninger for betinget opptak eller opptak på visse vilkår, hvor søkere som ikke kan dokumentere hele opptakskravet innen studiestart allikevel kan starte på et masterprogram. Studierett blir da tildelt med vilkår om at søkeren må dokumentere at opptakskravet er oppfylt innen en fastsatt frist. Ved noen læresteder kan det være i løpet av første studieår, andre steder er det tilstrekkelig at vilkåret oppfylles før mastergraden fullføres og vitnemålet skal utstedes.

Blant lærestedene som tilbyr betinget opptak, varierer det om det tilbys fritt til alle søkere på programmer uten konkurranse om plassene, eller om ordningene er forbeholdt søkere som har vært syke, eller har andre tungtveiende grunner til at de mangler deler av opptaksgrunnlaget.

Vi stiller oss i utgangspunktet kritisk til å videreføre ordninger for betinget opptak i et nasjonalt masteropptak. Det har ikke fremkommet dokumentasjon på at betinget opptak fører til vesentlig bedre gjennomstrømning for studenter i løp, og ordningene er krevende å administrere både under og etter opptaket. Blant annet må de faglige opptakskravene vurderes for en stor gruppe av søkerne som i utgangspunktet ikke dekker kravet til grad, i tillegg til at studenter med betinget studierett krever videre oppfølging. Universitetet i Oslo er det eneste lærestedet som ga innspill om fortsatt ønske om betinget opptak, begrunnet i muligheten til å kunne fylle ledige studieplasser og gi en mer sømløs overgang fra bachelor- til masterstudier.

3.8.3 Klage

En felles forskrift for et samordnet masteropptak må inneholde bestemmelser om klage og behandling av klager. Adgang til å klage reguleres av *forvaltningsloven* og løses ut av at det fattes et enkeltvedtak.

Behandling av klager henger sammen med når vedtakene om avslag skal sendes og hvem som har avslagsmyndighet. Vi foreslår at det gjøres en trinnvis behandling av søkerne (kapittel 5), og at negative vedtak sendes ut underveis i opptaksprosessen. I kapittel 4 foreslås det at forvaltningsmyndigheten for et samordnet masteropptak legges til HK-dir, og at det utarbeides retningslinjer for delegering til lærestedene som er med i det nasjonale opptaket.

Dersom søker etter å ha fått en begrunnelse for avslag på søknaden og ønsker å klage på vedtaket, må saken behandles av en uavhengig klagenemnd. I opptaket til grunnstudier er det i dag et klart skille mellom saker som går til nasjonal klagenemnd og saker som går til lokal klagenemnd. Vi foreslår følgende modell for behandling av klager i et samordnet masteropptak:

Hva det klages på	Hvem saksbehandler klagen	Klagenemnd
Generelle krav (ikke godkjent bachelorgrad, språkkrav osv.)	Enheten som saksbehandlet søkeren (lærested eller HK-dir)	Nasjonal klagenemnd
Faglig fordypning	Enheten som saksbehandlet søkeren (lærested)	Lokal klagenemnd
Rangering	Enheten som saksbehandlet søkeren (lærested)	Lokal klagenemnd

TABELL 3: ANSVARFORDDELING FOR BEHANDLING AV KLAGE PÅ OPPTAKSVEDTAK

3.8.4 Forfalskninger

Universitets- og høyskoleloven §3-7 inneholder bestemmelser om konsekvenser for søkere som ved opptak eller godkjenning av studier leverer falske dokumenter:

(8) Den som har søkt opptak eller godkjenning etter §§ 3-4 og 3-5 ved bruk av falskt vitnemål eller andre falske dokumenter eller dokumenter utstedt fra falske institusjoner, vil få nevnte papirer inndratt og vil ikke gis opptak eller få godkjent utdanning i inntil ett år. Vedtak om inndragning og vedtak om karantenetid etter denne bestemmelse treffes av styret selv eller institusjonens klagenemnd med to tredels flertall. Departementet eller særskilt klageorgan oppnevnt av departementet, jf. § 5-1 sjuende ledd, er klageinstans.

Forskrift om opptak til høyere utdanning, kapittel 10, gir definisjoner om falske vitnemål, falske dokument og dokument utstedt av falske institusjoner. Denne gjelder uavhengig av opptakstype.

Det er ingen grunn til at saksbehandlingen av forfalskninger i et samordnet masteropptak skal følge andre prosedyrer enn andre opptak. Dette innebærer at det er enheten som saksbehandler søkeren som forbereder saken til lokal klagenemnd og politianmelder søkeren i henhold til UH-loven §3-7 (7).

3.8.5 Konsekvenser for lokale regelverk/forskrifter

Lokale forskrifter må oppdateres for å samsvare med ny nasjonal forskrift når denne er vedtatt.

4 ORGANISERING, ROLLER OG ANSVAR

Som utgangspunkt for en ny modell for opptak til masterstudier er det viktig å kjenne til roller og kompetanse som ulike aktører i sektoren har i dag. Det vil være viktig å komme fram til en hensiktsmessig rolle- og ansvarsdeling, og å utnytte kompetansen de ulike aktørene har på en best mulig måte.

Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse (HK-dir) har et samlet nasjonalt ansvar for forvaltningsoppgaver innen høyere utdanning, høyere yrkesfaglig utdanning og kompetansepolitikk.

Fra 1. januar 2022 er ansvaret for gjennomføring av opptaket til høyere utdanning og høyere yrkesfaglig utdanning (Samordna opptak) overført fra UNIT til HK-dir. Samordna opptak koordinerer opptaket til grunnutdanninger og fagskoler. De forvalter et felles sett med lover og regler og er ansvarlig for å tolke og sammenstille disse.

Samordna opptak har i dag også ansvar for vurdering (kvalifisering og rangering) av utenlandsk utdanning for søkere med videregående skole fra land utenfor Norden i opptaket til grunnutdanninger. I tillegg tilbyr Samordna opptak veiledningstjeneste for vurdering av generell studiekompetanse for søkere og rådgivere.

HK-dir har også ansvaret for nettsiden studyinnorway.no, som er en portal for utenlandske søkere som (primært) ønsker å søke på engelskspråklige studieprogrammer i Norge.

IT-systemene som brukes i det samordnede opptaket leveres fra **Sikt - Kunnskapssektorens tjenesteleverandør**. Sikt skal utvikle, anskaffe og levere tjenester til utdanning og forskning, og utvikler og drifter en lang rekke systemer og tjenester for universiteter og høyskoler, blant annet studieadministrativt system og system for å gjennomføre opptak.

Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen (NOKUT) er nasjonalt kompetansesenter og godkjenningsmyndighet for utenlandsk utdanning. NOKUT behandler søknader om generell godkjenning av utenlandsk utdanning. NOKUT foretar ikke faglig vurdering av utdanningen gjennom

denne godkjenningsordningen. Godkjenningen kan benyttes i forbindelse med opptak til videre studier, men søker trenger normalt ikke NOKUTs godkjenning for å søke opptak til høyere utdanning i Norge.

Kunnskapsdepartementet har besluttet at den delen av NOKUT som har oppgaver knyttet til godkjenning, vurdering og behandling av utenlandsk utdanning skal slås sammen med HK-dir fra 2023.

Lærestedene har i dag ansvaret for opptaket til 1-2-årige masterstudier som foregår på lærestedene, og alt ansvar for gjennomføringen ligger på det enkelte lærested. Dette inkluderer fastsetting av opptaksregler og frister, utarbeidelse av informasjon og saksbehandling av alle kategorier søkere.

4.1 Roller og ansvar nasjonalt masteropptak

For å lykkes med et samordnet masteropptak vil det være avgjørende med tydelig definerte roller og ansvarsdeling mellom de ulike aktørene. Det vil være hensiktsmessig å se samordnet masteropptak i sammenheng med det samordnede opptaket til grunnutdanning og fagskoler.

Prosjektet foreslår at ansvaret for opptaksforvaltningen legges til HK-dir/Samordna opptak med følgende eksempler av arbeidsoppgaver:

- Regelverk: Utredning, tolkning, koordinering og implementering av forskrifter, rutiner og regelverk. Utarbeide retningslinjer og prinsipper for felles saksbehandling i samarbeid med lærestedene
- Datainnsamling
- Kommunikasjonsarbeid, statistikk og analyse³⁰
- Innhente og koordinere brukerbehov
- Opptakskjøring

Fastsetting av faglige opptakskrav (fordypning m.m.) og vurdering av disse må fortsatt gjøres på hvert enkelt lærested, mens den generelle delen av opptaket samordnes og standardiseres.

Sikt utvikler og forvalter opptakssystemene, og har dermed også en viktig rolle i et nasjonalt masteropptak.

Det vil bli avgjørende med et godt samarbeid mellom lærestedene, HK-dir og Sikt for at et samordnet masteropptak skal bli en suksess. Figur 4 illustrerer hovedoppgavene og skjæringspunktene mellom de ulike aktørene i opptaket.

³⁰ Datainnsamling og kommunikasjonsarbeid må ses i sammenheng med blant annet studyinnorway.no

FIGUR 4: ANSVARS- OG OPPGAVEFORDELING MELLOM SIKT, HK-DIR OG LÆRESTEDENE

5 OPPTAKSPROESSEN

De fleste lærestedene vedtar i dag studieporteføljen og opptaksrammer høsten før masteropptaket. Det er noe variasjon i opptaksperiodene på lærestedene, men vanlige søknadsfrister er 1. - 15. desember for søkere utenfor EU/EØS, 1. mars for søkere fra EU/EØS og i noe grad for erfaringsbaserte mastergrader, samt 15. april for norske/nordiske søkere. Tidspunkt for utsending av svar til de ulike søkergruppene varierer. Søkerne gir tydelige tilbakemeldinger om at ulike frister og krav er forvirrende og et vanskelig landskap å orientere seg i.

Flere læresteder har i dag egne opptak for internasjonale søkere, der svar på søknad ofte gis i flere opptaksrunder i løpet av våren. For norske søkere har noen læresteder hovedopptak i juli, basert på at søkerne har fullført bachelorgrad for å delta i opptaket. Andre kjører hovedopptaket til masterstudier i mai, med et mindre justeringsopptak i juli. Justeringsopptak kan for eksempel være nødvendig på program med høy konkurranse om plassene, eller for søkere som kommer over poenggrensen etter fullført bachelorutdanning. Noen læresteder fullfører opptaket helt i mai, og har ikke ekstra opptaksrunder etter dette tidspunktet. Det tas her ikke hensyn til om søkerne får endret poengsum etter fullført bachelorutdanning.

Begge modellene med hovedopptak i mai gjennomføres ved at studenter uten ferdig bachelorgrad konkurrerer med (minimum) 150 studiepoeng i stedet for alle emnene i bachelorutdanningen, og får et betinget tilbud om studieplass med krav om at bachelorgraden (og eventuelle krav til faglig fordypning etc.) dokumenteres før studiestart.

Beregninger på noen bachelorprogrammer og læresteder, indikerer at det er små forskjeller i gjennomsnittskarakter fra 150 studiepoeng til 180 studiepoeng. På programmer med høy konkurranse vil det allikevel ha betydning for hvilke studenter som får tilbud og ikke, da selv små endringer vil føre til endringer i rangeringsrekkefølgen.

5.1 Hva ønsker vi å oppnå?

Det er et mål og et ønske om forenkling og økt forutsigbarhet i opptaksprosessen, for både søkerne og lærestedene.

Informasjonen til søkerne må være enkel og strømlinjeformet. Det må komme tydelig frem hva som skal skje når, og hva de enkelte aktivitetene på tidslinjen krever av søkerne. Informasjon må være tilgjengelig for søkere underveis i prosessen, og søkerne bør få svar på søknaden uten unødvendige forsinkelser. For å utnytte ressursene i sektoren best mulig vil det være hensiktsmessig å fordele opptaksarbeidet utover året.

Et mer transparent og brukervennlig opptakssystem, en felles forskrift, og et årshjul som fordeler opptaksarbeidet utover, vil føre til at behovet for søkerveiledning minker og at ressursene det krever reduseres.

Forslagene i dette kapitlet er basert på at opptaket skal gjennomføres i nye tekniske løsninger, og må sees i sammenheng med funksjonsbeskrivelsene til disse. Gjennom et godt teknisk system er potensialet for å realisere gevinster i masteropptaket stort, forutsatt at saksbehandlere og andre utnytter de verktøyene som blir utviklet.

Det har vært viktig, men også utfordrende, å frigjøre seg fra begrensningene i dagens system i arbeidet med forslaget til ny opptaksprosess. Dette gjelder alle som har vært involvert, både prosjektgruppa og referansegruppene i prosjektet.

5.2 Deltakelse nasjonalt masteropptak

For å oppnå målsetningen og gevinstene med en samordning av masteropptak vil det være avgjørende at lærestedene deltar i samordningen, og at man kommer fram til størst mulig grad av standardiserte prosesser og felles rutiner.

Prosjektet foreslår at opptak til 1-2-årige masterstudier (§ §3 og 5) ved offentlige universiteter og høyskoler organiseres gjennom et samordnet opptak til masterstudier, og at private læresteder kan velge å delta i opptaket.

I tillegg til ordinære 1-2-årige masterstudier tilbyr mange læresteder andre utdanningstyper på masternivå. Dette kan være enkeltutdanninger eller utdanningsområder som har en opptaksprosess som gjør at det kan være utfordrende å delta i en samordning. Eksempler på dette kan være:

- Internasjonale fellesgrader: opptakskrav og –prosess er regulert av samarbeidsavtaler mellom de samarbeidende lærestedene, og kan avvike fra resten av masteopptaksprosessen ved lærestedet.
- Enkelte videreutdanninger: for eksempel hvor utdanningen er modulbasert, og søkeren tas opp til emner/emnegrupper. Disse utdanningen kan oppleve å ha andre behov for fleksibilitet og håndtering underveis i opptaksprosessen.
- Kunst- og utøvende musikkutdanninger: Dette er utdanninger som ofte legger en eller annen opptaksprøve til grunn for opptaket. Det ble i 2016-2017 laget en behovsbeskrivelse for en egen samordning av disse utdanningene (vedlegg 7). Det bør vurderes nærmere om det er

mest hensiktsmessig å gå videre med dette, eller om masterstudiene i utøvende kunst og musikk bør inngå i et nasjonalt samordnet masteropptak.

Det kan være behov for egne løsninger for opptak til noen av disse masterstudiene, og det må tas stilling til om det er hensiktsmessig om de skal være en del av en ordinær samordnet opptaksprosess.

5.3 En felles søknad

Hovedprinsippet for en ny opptaksmodell er at det skal være en felles digital søknad til alle studiene/lærestedene som deltar i det samordnede masteropptaket i Norge. Søkere skal kunne søke på et definert antall søknadsalternativer, i prioritert rekkefølge, og få ett tilbud om studieplass dersom de er kvalifiserte og når opp i konkurransen.

Et studieprogram kan lyses ut på forskjellige måter. Et studieprogram kan være ett søknadsalternativ, mens studieprogram med studieretninger kan ha opptak direkte til studieretning og dermed flere søknadsalternativer. Ved noen læresteder tilbys studiene på forskjellige campus, noe som det også differensieres for i opptaket.

Søkere må ha mulighet til å søke på flere studieprogram/læresteder/campus i tillegg til sitt førstevalg. Samtidig viser erfaring fra lærestedene at søkere som takker ja og møter i all hovedsak gjør dette på studiet de hadde som første prioritet i søknaden. Målet må være at det er mange nok alternativer til at søkere får plass på studiet de ønsker, men ikke flere enn at man unngår ikke-reelle søkere.

Ifølge beregninger for masteropptakene totalt i Norge i 2020 søkte norske søkere på i underkant av tre søknadsalternativer. For utenlandske søkere er dette vanskeligere å måle da de det ikke finnes en felles identifikator.

Tilbakemeldinger fra lærestedene viser imidlertid at det i dag er en utfordring med en stor andel ikke-reelle søknader fra søkere fra land utenfor EU/EØS i masteropptakene på lærestedene. Det er for enkelt å søke på masterstudier, og lærestedene bruker store ressurser på å saksbehandle søkere som ikke ender med å starte på masterstudier i Norge. Det bør derfor vurderes hvordan man kan sikre at det store antallet ikke-reelle søkere kan reduseres.

I dag har noen læresteder organisert det internasjonale opptaket som et eget (teknisk) opptak og flere har lagt opp til at internasjonale søkere får velge færre søknadsalternativer enn norske søkere.

Tilbakemeldinger fra internasjonale søkere³¹ tyder på at de søkere er mer interessert i fagmiljøer, enn i hvor disse fagmiljøene er.

Prosjektet foreslår at det skal være anledning til å søke på **fem prioriterte søknadsalternativer** for alle søkergrupper. Dette bør evalueres etter det første opptaket for å se om antallet har hatt utilsiktede konsekvenser og bør justeres.

5.4 Ett/flere tilbud

I dag gjør hvert enkelt lærested sine opptakskjøringer, og sender ut tilbud til søkere. Søkere som søker flere læresteder vil da kunne få flere tilbud om studieplass, og kan også takke ja til flere tilbud. Det får ikke noen konsekvenser for søkerne å trekke seg fra plassen på et senere tidspunkt. Dette er en utfordring for lærestedene, som ikke kan være sikre på hvilke søkere som er reelle før ved

³¹ Workshop høsten 2021

studiestart. På dette tidspunktet er det ofte krevende å gi nye tilbud, og man risikerer at studieplassene ikke utnyttes fullt ut.

Et nasjonalt masteropptak skal være oversiktlig og forutsigbar for søkerne, og bidra til at flest mulig får tilbud om studieplass på sitt primære ønske så tidlig som mulig. Samtidig har lærestedene behov for gode data for å beregne antall tilbud som skal gis.

Prosjektet anbefaler at søker får ett tilbud – på det høyest prioriterte søknadsalternativet som vedkommende er kvalifisert for, og kan takke ja til ett tilbud om studieplass. Dette vil være en fordel for søkergruppen som helhet og sikre en rettferdig løsning. Ved at søkerne kan få så mange tilbud som de er kvalifisert for vil mange søkere (de med høyest konkurransepoengsum) få mange tilbud å velge mellom, mens de med lavere konkurransepoengsum må vente til første gruppe har valgt.

Dette er vil også gi lærestedene et bedre grunnlag for å beregne antall tilbud som skal sendes ut, og kunne bidra til å redusere overbooking og behovet for suppleringsopptak med tilhørende dominoeffekter.

5.5 Begrunnelse, klage og avslag

I dag bruker lærestedene til dels mye ressurser på behandling av henvendelser fra mastersøkere om begrunnelse for avslag, og forberedelse av saker til lokale klagenemder. Nye tekniske løsninger for opptak må utformes slik at behov for å svare søkere på spørsmål om begrunnelser på e-post i all hovedsak vil forsvinne. Systemet må være transparent, slik at søkerne selv kan se hva som er bakgrunnen for at de ikke kvalifiserer til studieønskene sine. Med et transparent system også knyttet til rangering, vil søkerne kunne få se hvordan søknadene blir rangert.

Søknader med mangler må behandles i tråd med reglene i forvaltningsloven, og før avslag må søker få anledning til å dokumentere eventuelle mangler i søknadene (etterlysing). Etter dette foreslår vi at det sendes ut svar på søknader (enkeltvedtak) på følgende tidspunkter i saksbehandlingen:

Når	Avslagsgrunn	Eksempel
Fortløpende eller på definerte tidspunkt i opptaksprosessen	søknaden har mangelfull dokumentasjon	dokumentasjon på finansiering foreligger ikke
Fortløpende eller på definerte tidspunkt i opptaksprosessen	avslag på kvalifisering: søker oppfyller ikke ett eller flere av kvalifikasjonskravene	søker dekker ikke krav til bachelorgrad eller språkkrav
Hovedopptaket	avslag på faglige opptakskrav	søker dekker ikke krav til relevant fordypning
Hovedopptaket	avslag på rangering	søker når ikke opp i rangeringen

TABELL 4: TIDSPUNKT FOR PUBLISERING AV AVSLAG.

Det har blitt stilt spørsmål til om det vil være for ressurskrevende å håndtere begrunnelser og klager underveis i saksbehandlingsprosessen. Vi mener at med en ny transparent teknisk løsning vil omfanget reduseres betraktelig, og at fordelene for søker med å slippe å vente på svar lenger enn nødvendig er større enn ulempene for lærestedene/saksbehandlere.

5.6 Frister i opptaket

Søkere til masterstudier er en variert gruppe. Omtrent halvparten av søkerne til masteropptaket har de siste årene vært internasjonale søkere, hvor de fleste har bosted i land utenfor EU/EØS. Av de resterende søknadene avslutter 30 % av søkerne grad i søknadsåret. Her er det store variasjoner mellom lærestedene. Noen har store internasjonale opptak, mens andre læresteder i større grad har

tilbud som henvender seg til voksne søkere med jobb og familie, og dermed har færre søkere som avslutter grad i søknadssemesteret. Et nasjonalt masteropptak må ta høyde for at søkerne er i ulike livsfaser og –situasjoner.

Søkergruppene har ulike behov: Internasjonale søkere som må søke visum og/eller bolig, må få svar på søknaden tidlig nok til å rekke disse prosessene. Noen søkere er i en livsfase som gjør at det er avgjørende å få tidlig svar på søknaden, mens en vesentlig andel avslutter den kvalifiserende utdanningen i søknadssemesteret, og har ikke alle resultatene før i perioden mai-august.

Fristene i opptaket må ses i sammenheng med søknadsbehandlingen og utnyttelse av ressurser i sektoren. Det er varierende hvor krevende søknadsbehandlingen er av de ulike gruppene. Internasjonale søkere er mer tidkrevende å vurdere enn søkere med utdanning fra norske læresteder. Det er derfor lite hensiktsmessig at alle søkere må søke på samme tidspunkt, og det er behov for (minst) to søknadsfrister:

- Tidlig frist for søkere fra land utenfor EU/EØS som har behov for å søke om opphold i Norge
- Felles frist for de andre søkerne

5.6.1 Søkere fra land utenfor EU/EØS

Dette er en krevende gruppe å saksbehandle, og de fleste lærestedene har i dag en tidlig søknadsfrist for denne gruppen. For å sikre saksbehandlingskapasitet samt ivareta behovet for et tidlig svar, foreslår vi at søkere fra land utenfor EU/EØS har søknadsfrist **1. desember**.

Søknader om oppholdstillatelse behandles av UDI, og i 2022 er søknadsfristen for få svar på søknad om studietillatelse innen studiestart 1. juli.³² Fristen for å søke om studentbolig via studentsamskipnadene er ofte tidligere, mange samskipnader har boliggarantfrist 1. juni.

Selv om det i teorien kunne vært mulig å sende ut tilbud til denne søkergruppen samtidig med de norske, ser man at det i praksis er en lengre prosess for søkerne, og det er gode grunner til at de bør få svar på søknaden så tidlig som mulig. For eksempel må studenter fra enkelte land reise til et annet land for å kunne søke oppholdstillatelse. Enkelte steder har begrenset åpningstid og lang venteliste, og det kan være lang reisevei. Studenter som må overføre midler til depositumskonto kan måtte forholde seg til økonomiske begrensninger og regler i hjemlandet, som igjen kan føre til lang behandlingstid. Denne typen midler kan ikke overføres før et opptak er bekreftet, og i mange tilfeller trenger studentene ekstra bistand og dokumentasjon fra lærestedet for å få tillatelse til å overføre midler.

Det er likevel viktig at det ikke går ut tilbud til denne søkegruppen før man har fått sett de totale søkertallene i opptaket, og vi foreslår at disse får svar på søknadene sine **i løpet av april**.

5.6.2 Søkere fra Norge/Norden og EU/EØS

Vi foreslår at søkere som ikke har behov for å søke om opphold i Norge har søknadsfrist **1. mars**. Søknadsfristen henger tett sammen med tidspunkt for utsending av tilbud, og det må være tilstrekkelig med tid for å sikre en kvalitetsmessig god saksbehandling av søknadene. Det viktig å presisere at det i den nye tekniske løsningen må legges til rette for at man skal kunne saksbehandle søkere fra søketidspunktet, og at nødvendig dokumentasjon må følge søknaden for at den skal kunne fullføres.

³² <https://udi.no/ord-og-begreper/guide-til-saksbehandlingstid-i-studiesaker/?hs=1&gs=1&c=ind>

For søkere som ikke har behov for å søke om opphold er det vurdert mange alternativer for når de skal få svar på søknaden. Søkere til masterutdanninger omfatter personer i mange forskjellige livssituasjoner og livsfaser. En del av disse er i arbeid, og har gjerne behov for å få svar tidlig. Det kan også være grunner til at søkere som er i løp har behov for tidlig svar.

Tilbakemeldingene fra lærestedene viser at det er ønskelig å avslutte så mye som mulig av masteropptaket tidlig, og gjerne i mai. Dette kan gjennomføres på ulike måter, og får ulike konsekvenser for søkerne og lærestedene avhengig av hvilket alternativ man går videre med. Det henger også tett sammen med hvilke prinsipper man velger for rangering av søkerne, og om man har kvoter for de ulike søkergruppene. I praksis får det størst betydning for studieprogram med (høy) konkurranse. For alle program uten konkurranse har det ingen betydning hvilket prinsipp for rangering som velges, og alle kvalifiserte søkere eller søkere som ligger an til å bli kvalifisert kan få et tilbud på et tidlig tidspunkt.

Søkere som har en avsluttet bachelorgrad/fullført grunnutdanning på søknadstidspunktet, kan i all hovedsak få svar i første halvdel av mai. Dette inkluderer søkere til studieprogram som har krav om praksis. For denne gruppen er det isolert sett få ulemper med å sende ut tilbud tidlig. Det er likevel viktig å se disse i sammenheng med søkerne som avslutter graden i søknadsåret.

Søkere som fullfører grad i søknadsåret, vil ved et eventuelt opptak i mai måtte få et betinget tilbud. Det må komme tydelig frem hva som er kravene for å beholde tilbudet og hva søker må følge opp innen hvilke frister. Flere læresteder har i dag positive erfaringer med å gi betinget tilbud til denne gruppen søkere.³³

Det er mange måter å løse tilbudsutsending og konkurransen i et opptak på, men gitt utgangspunktet om at så store deler som mulig av opptaket skal avsluttes i mai, dobbeltbehandling av søknader skal reduseres, og modellen også skal sikre likebehandling og gjennomsiktighet, er det i realiteten to alternativer som utpeker seg:

1. Opptaket fullføres i mai for alle søkere.
2. Tidligopptak i mai, ferdigstillelse i juli

I vurderingen av de ulike alternativene ligger det en forutsetning om at poenggrensene for opptak skal kunne kommuniseres ut til søkere, og at det skal være en større åpenhet om dette enn ved mange læresteder i dag.

5.6.2.1 Alternativ 1: Opptaket fullføres i mai for alle søkere

Søkere i løp: Poengberegnes på grunnlag av karakterene til og med 5.semester, og får et betinget tilbud om opptak. Det foretas ingen justering av poengsummer etter fullført bachelorutdanning. Resultatene fra søknadssemesteret inngår dermed ikke poengberegningen, men må telle ved oppfylling av betingelse(r) for opptaket.

Søkere med avsluttet grad: Poengberegnes på grunnlag av karakterer fra hele kvalifikasjonsgrunnlaget (grunnutdanningen).

Dette er en enkel modell å gjennomføre, og er transparent og enkel å forklare. Alle studieplasser blir tildelt i et maiopptak, og søknadene behandles kun én gang (for henholdsvis generelle og faglige krav). For å sikre rettferdig konkurranse bør det opprettes egne kvoter for søkere i de to kategoriene

³³ Det kan være ulike betingelser knyttet til tilbudene: krav om fullført grad, spesifikke emner som må bestås og/eller krav til oppnådd karakter på emne(r).

(hhv 150 og 180 stp), hvor søkerne vil konkurrere med likt rangeringsprinsipp innad i kvotene. Lærestedene må selv gjøre vurderinger knyttet til fordeling av studieplasser i kvoter.

Dette er det eneste alternativet som ivaretar ønsket om å avslutte saksbehandlingen i mai, og hvor man unngår å saksbehandle søknader flere ganger. Ressursmessig vil dette være en fordel, fordi man kan få en forflytning av opptaksressursene bort fra juli og unngå kollisjon med opptaket til grunnutdanninger samt ferieavvikling på lærestedene.

For søkere i løp vil emner tatt i siste semester, inkludert en eventuell bacheloroppgave, ikke inngå i rangeringen. Noen læresteder har problematisert at resultater fra eksamener avlagt i vårsemesteret ikke vil telle poengmessig i en slik modell. Søkere som får bedre karakterer i siste semester vil kunne oppleve det som urettferdig at disse ikke inngår i rangeringen, og studenter vil kanskje tillegge emner i sjette semester mindre vekt. Samtidig ser vi at mange søker opptak flere år på rad, og selv om de siste 30 studiepoengene ikke teller dersom de søker opptak samme år som graden avsluttes, må de ta høyde for at hvis de ikke får tilbud inneværende år må de konkurrere med hele graden året etterpå. Noen søkere tar opp igjen emner for å forbedre resultatet og øke sannsynligheten for å komme inn på sine studieønsker. For de som tar emner i vårsemesteret vil en slik modell være en ulempe, da resultatene ikke vil inngå i rangeringsgrunnlaget.

5.6.2.2 Alternativ 2: Tidligopptak i mai, ferdigstillelse i juli

Søkere i løp og søkere med avsluttet grad poengberegnes på grunnlag av karakterer fra hele kvalifikasjonsgrunnlaget (grunnutdanningen).

Denne løsningen vektlegger at prinsippet om rangering på helgrad skal beholdes. For at alle karakterer skal telle må mange av søkerne som er i løp også rangeres på nytt igjen i juli. Dette er rettferdig, men vil kreve saksbehandlingsressurser i flere omganger gjennom året.

Søkere til program med krav om praksis vil kunne få tilbud i mai, da krav om praksis vil være etter endt grunnutdanning, og pågående praksis kan fremskrives til ut semesteret. Søkere til program uten konkurranse kan også få tilbud i mai, selv om graden ikke er fullført. Det samme kan søkere med høy nok poengsum til at de er «garantert» å konkurrere seg inn. Lærestedet må ta risikoen for at søkere har høy nok poengsum, et prinsipp som ligger tett opp til dagens tidligopptak til grunnutdanninger. Det vil være viktig at det ikke legges opp til omfattende vurderingskriterier for hvem som skal ha svar i mai, slik at det blir merarbeid jamfør tidligopptaket i Samordna opptak.

I alternativ 2 vil man altså kunne gi tilbud til en vesentlig del av søkerne i mai, men fortsatt vil en god del programmer og søkere måtte vente til juli med å få endelig svar.

I tillegg til disse to alternativene har vi sett på ulike varianter der søkere i løp konkurrerer i maiopptak, men hvor det gjøres en justering av konkurransepoengsummen når hele bachelorutdanningen er fullført. Noen læresteder praktiserer ulike varianter av dette i dag. Det innebærer at søker i et justeringsopptak i juli enten kan konkurrere seg inn på studier som vedkommende i utgangspunktet ikke nådde opp på, eller eventuelt få en poengsum som blir lavere enn den endelige poenggrensen på studiet.

Disse løsningene vil være vanskelig å forklare for søkere, og innebære merarbeid for lærestedene. Alle søkere i løp må poengberegnes to ganger, og dersom de konkurrerer seg ut av studiet etter endelig sensur vil tilbudet om studieplass måtte inndras. Selv om informasjon om betingelser og konsekvenser gjøres tilgjengelig for søker vil det kreve mye ressurser å følge opp i etterkant av opptaket. Det må også holdes av studieplasser til søkere som øker konkurransepoengsummen sin.

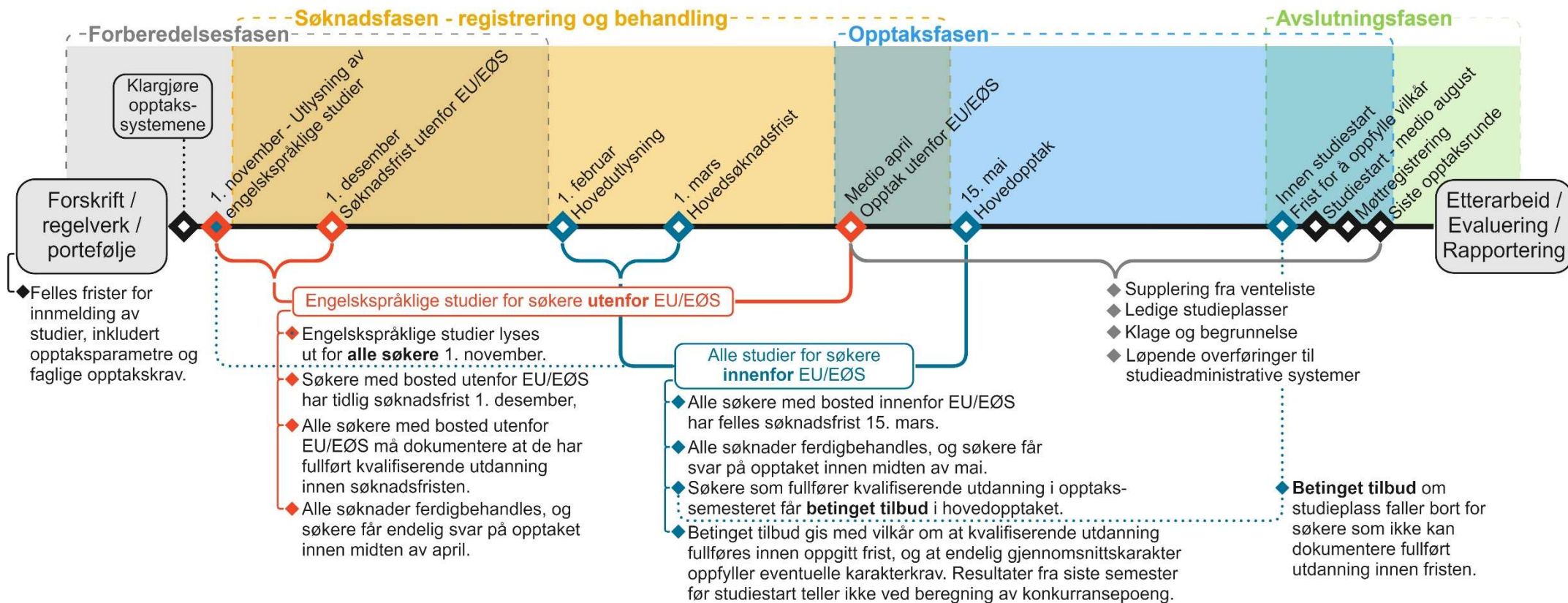
5.6.3 Oppsummering

Den viktigste forskjellen på alternativ 1 og 2 er om alle søkerne skal behandles på samme grunnlag eller om man skal ha muligheten til å gi alle et tidlig svar i masteropptaket. Flere av gevinstene i et nasjonalt masteropptak er tett koblet til å redusere dobbeltarbeid i søknadsbehandlingen. Dette kan gjøres på flere måter, både i reduksjon av antall læresteder som vurderer hver sak, men også hvor mange ganger i løpet av opptaket en søker blir behandlet. For å få til dette må opptaksprosessen forenkles og effektiviseres. En bedre fordeling av arbeidsmengden på lærestedene, sammen med behovet for å møte tilbakemeldinger både fra lærestedene og søkere i forskjellige livsfaser om å få svar tidligere gjør at arbeidsgruppen velger å foreslå **alternativ 1**. Dette er også en enkel og forklarende modell, som vil sikre gevinster i form av saksbehandlingsressurser.

Noen læresteder har i dag egne opptak til studier med oppstart i vårsemesteret. Prosjektet har ikke gått nærmere inn på disse, men det må legges til rette for at det kan gjennomføres opptak til studier med start på våren også i en nasjonal opptaksmodell.

Figur 5 viser en forenklet oppstilling av opptaksprosessen for et samordnet masteropptak basert på forslagene til frister i opptaket.

Forslag til opptaksprosess

FIGUR 5: FORSLAG TIL OPPTAKSPROSESS. FIGUREN VISER HOVEDFASENE OG DE VIKTIGSTE MILEPÆLENE I OPPTAKET.

5.7 Saksbehandling av søkere med norsk/nordisk utdanning

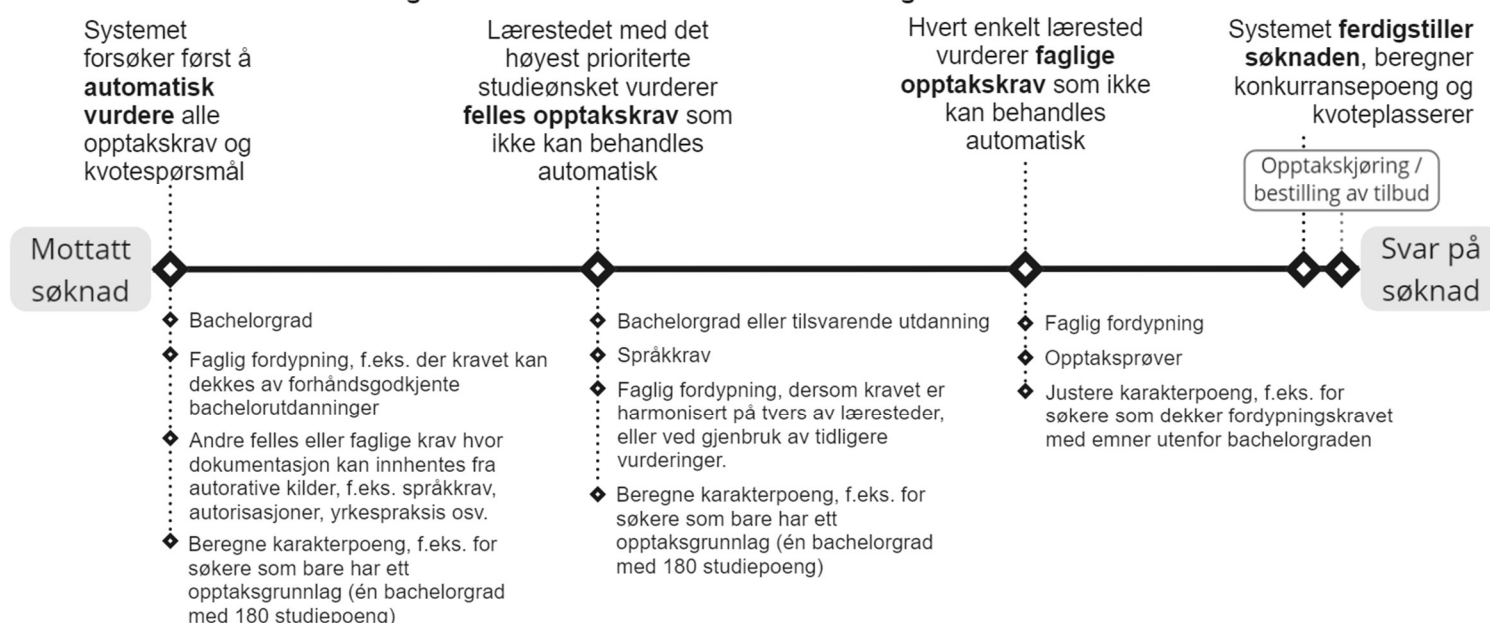
Det ligger et stort gevinstpotensial i å redusere antall vurderinger av samme søker, og de generelle opptakskravene skal som hovedregel vurderes kun én gang. I det ligger vurdering av bachelorgrad der det må gjøres manuelt, eventuelle språkkrav og autorisasjoner. Sjøkk av praksis der det inngår i opptaksgrunnlaget kan også være en del av dette.

Ansvaret for vurdering av innhold i faglig fordypning og eventuelle tilleggskrav som gjelder spesifikt for de ulike studieprogrammene/søknadsalternativene må fortsatt ligge hos det enkelte lærested.

Saksbehandlingsprosessen kan organiseres ved at det lærestedet søker har som førsteprioritet får saksbehandlingsansvaret for det generelle opptakskravet for alle søkere med norsk/nordisk utdanning. For en stor andel av de norske søkerne vil dette kunne gjøres helt eller delvis automatisk basert på data fra de studieadministrative systemene. For mange søkere vil systemet også kunne beregne konkurransepoengsummen til søker³⁴.

Dersom søker dekker de generelle opptakskravene går saken videre til faglig opptaksvurdering hos det enkelte lærested.

Trinnvis søknadsbehandling av søkere med norsk / nordisk utdanning

FIGUR 6: TRINNVIS SØKNADSBEHANDLING AV SØKERE MED NORSK/NORDISK UTDANNING. VISER HOVEDSTEGENE I SØKNADSBEHANDLINGEN, MED EKSEMPLER PÅ HVILKE OPPTAKSKRAV SOM KAN BEHANDLES I HVERT STEG.

Kvalitet i saksbehandlingen blir viktig, og vurderingene må kunne gjenbrukes fra år til år der det er mulig. Det må utarbeides tydelige retningslinjer og en klar saksbehandlingspraksis, og lærestedene må ha tillit til at vurderingene som er gjort er riktige.

5.8 Muligheter for felles saksbehandling på tvers av læresteder

For studier som har nasjonale rammeplaner/retningslinjer og like opptakskrav, kan det være mulig å saksbehandle søknaden fullt ut for hverandre, slik vi også kjenner saksbehandlingsmodellen i det samordna opptaket til grunnstudier. Eksempler på studier kan være økonomiutdanninger som følger

³⁴ Forutsetter at rangering gjøres på hel grad.

nasjonale planer for bachelor i økonomi og administrasjon³⁵ og har samme opptakskrav. Det kan også være mulig innen helsefagutdanninger der opptakskravene er like.

Flere videreutdanninger og masterprogrammer har hatt rammeplaner hvor opptakskrav har vært regulert, eksempelvis helsesykepleier og videreutdanningene i anesthesi-, barne-, intensiv-, operasjons- og kreftsykepleie (ABIOK-utdanningene). Disse rammeplanene blir nå erstattet med nye nasjonale retningslinjer, og hvert enkelt lærested må fastsette opptakskravene. Dersom opptakskravene til like studier harmoniseres på tvers av lærestedene, bør det utredes om det kan være hensiktsmessig å gjøre forsøk med full saksbehandling for hverandre.

5.9 Gjenbruk av saksbehandling

Et viktig prinsipp i saksbehandlingsprosessen for et samordnet masteropptak er ikke bare deling av kompetanse, men også gjenbruk av tidligere saksbehandling. I det nye tekniske systemet skal tidligere saksbehandling være lett tilgjengelig. Det skal også være lagret slik at søkere kan se under søknadsprosessen at de for eksempel har en godkjent bachelorgrad eller en godkjent språktest. Ved å få systematisert denne informasjonen vil dette på sikt kunne gi store gevinster i saksbehandlingsprosessen.

5.10 Studier med ledig kapasitet

Et samordnet masteropptak vil føre til en bedre styring og oversikt over antall søkere som får tilbud og takker ja til studieplass. Det vil allikevel være flere læresteder som har behov for en ordning for å fylle ledige studieplasser etter hovedopptaket, og at nye søkere kan søke på studieprogram med restkapasitet. Erfaring fra Samordna opptak er at dette per i dag gjøres noe tungvint, og bør forenkles.

I en fremtidig modell bør det ikke være nødvendig å vente på større opptakskjøringer for å publisere tilbud etter hovedopptaket. Det må være mulig å publisere individuelle tilbud underveis i prosessen, både for søkere til studier med ledig kapasitet, men også til søkere som får opptak basert på klage på feil i søknadsbehandlingen.

Vi foreslår følgende prinsipper for håndtering av ledig kapasitet etter hovedopptaket:

- Det må kunne åpnes for (nye) søkere til studier med ledig kapasitet etter maiopptaket
- Lærestedene selv må vurdere om de har behov for å fylle studieplasser med ledig kapasitet, og avgjøre hvilke studietilbud som skal legges ut for søking
- Informasjon om studietilbud med ledig kapasitet må kunne publiseres fortløpende
- Søkerne kan maks legge til tre studieønsker og disse må prioriteres
- Søkere kan kun ha ett aktivt ja-svar. Hvis søker har takket ja tidligere og velger å takke ja til et nytt tilbud mister vedkommende tidligere tilbud.
- Lærestedene må ha mulighet til å sende ut tilbud fortløpende.

6 VURDERING AV UTENLANDSK UTDANNING

Antallet søkere med utenlandsk utdanning er gradvis økende og utgjør i dag en vesentlig del av søknadene til masterstudier ved norske læresteder. Søkertallene fra 2018-2020 viser at omtrent halvparten av søkerne til masterstudier er søkere med utenlandsk utdanningsbakgrunn. Hovedvekten av disse søkerne søker seg til engelskspråklige masterprogram og den største

³⁵ Vedtatt av UHR-Økonomi og administrasjon

søkergruppen er fra land utenfor EU/EØS. I tillegg har norske søkere i økende grad utenlandsk utdanning som opptaksgrunnlag til masterstudier.

Søkere med utenlandsk utdanning favner både norske søkere som har tatt utenlandsk bachelorutdanning, og søkere som kommer fra land utenfor Norge og Norden. Vi definerer en internasjonal søker til å være en *søker som bor og har statsborgerskap i et land utenfor Norden*.

De fleste lærestedene tilbyr engelskspråklige masterprogram, men det er variasjon mellom lærestedene både i tilbudet og antall søkere.

Utenlandsk høyere utdanning sammenlignes med norsk høyere utdanning etter en vurdering av utdanningens omfang, nivå og kvalitet (for eksempel akkreditering og ekthet). Som hovedregel vil en grad som er akkreditert av utdanningslandets myndigheter, godkjennes som likestilt med en norsk bachelorgrad som kvalifiserer for videre masterstudier, forutsatt at den også dekker den faglige fordypningen og karakterkravene for det aktuelle masterprogrammet. Hver søker blir individuelt vurdert, og i saksbehandlingen vurderes søkerens karakterutskrift, emnebeskrivelser og annen tilgjengelig informasjon. I noen tilfeller vil det på grunn av substansielle forskjeller ikke gis full uttelling for hele graden, f.eks. når graden har innpasset ikke-akkreditert utdanning.

Vurdering av utenlandsk utdanning gjøres ved det enkelte lærested, og det betyr at det i dag er mye dobbeltarbeid som gjøres. Det er ikke noe felles system for å gjenbruke tidligere vurderinger, og det legges ned store ressurser ved lærestedene knyttet til vurdering av søkerne. Vurdering og rangering av utenlandsk utdanning inkluderer prosesser som krever høy kompetanse og erfaring, og manuell vurdering av hver enkelt søknad. Tilbakemeldinger fra lærestedene tyder på at det er et generelt ønske om mer kompetanse og ressurser for vurdering av utenlandsk utdanning.

To prosesser som oppleves som særlig krevende er omregning av utenlandske karakterer og verifisering av utdanningsdokumenter.³⁶ For førstnevnte oppleves det som krevende å sammenligne karaktersystemer på tvers av land, særlig fordi det ikke eksisterer noen felles retningslinjer for vurdering av utenlandske karaktersystemer. Det at opptakene behandles lokalt gjør også at det er en fare for ulik behandling av søkere på tvers av lærestedene. En søker med utenlandsk utdanning som søker på flere læresteder i Norge risikerer å bli vurdert ulikt mellom lærestedene selv om søknaden tilsynelatende er den samme.

Svært mange læresteder har også utfordringer knyttet til verifisering av utdanningsdokumenter. Verifisering er et krevende arbeid, kanskje særlig for små institusjoner. Det er stor variasjon på størrelse på enhetene som skal drive med verifiseringsarbeid, og på ressurser og kompetanse som er tilgjengelig.

6.1 Lisboakonvensjonen og godkjenning av utenlandsk utdanning

Norge ratifiserte konvensjonen om godkjenning av kvalifikasjoner vedrørende høyere utdanning i Europaregionen (Lisboakonvensjonen) i 1999³⁷. Det ble på denne tiden også utarbeidet fem regionale konvensjoner blant UNESCO sine medlemsland. Disse setter rammer og prinsipper for hvordan adgangskvalifikasjoner skal vurderes. Dette er også tatt inn i universitet- og høyskoleloven, §3-5:

(3) Ved godkjenning av utenlandsk høyere utdanning fra en stat som har ratifisert Lisboakonvensjonen, skal utdanningsinstitusjonen godkjenne den utenlandske høyere

³⁶ Andre prosesser inkluderer sjekk av finansiering, språknivå og akkreditering.

³⁷ <https://lovdata.no/dokument/TRAKTAT/traktat/1997-04-11-1>

utdanningen, med mindre institusjonen kan påvise betydelige forskjeller mellom utdanningen som det er søkt om godkjenning for, og utdanningen den sammenlignes med.

6.2 utfordringer med høye søkertall av internasjonale søkere

Samtidig som det er høye søkertall til de internasjonale masterprogrammene, er det likevel få studieplasser som er satt av til denne søkergruppen i forhold til totalt antall studieplasser som tilbys. Dette er vist i nøkkeltallene under punkt 2.4.

Normalt vil det være positivt med høye søkertall til studiene. I søkergruppen internasjonale søkere er det imidlertid en stor andel som er ikke-reelle søkere, ikke blir kvalifiserte til studier de søker på, eller ikke når opp i konkurransen om studieplass. Det betyr at det brukes betydelige ressurser på saksbehandling for å identifisere søkere som er aktuelle for reell opptaksvurdering. I og med at det ikke er studieavgift for å studere i Norge, er det grunn til å anta at det i seg selv tiltrekker mange søkere. Andre nordiske land har innført studieavgift og/eller søknadsgebyr for søkere som kommer fra land utenfor EU/EØS³⁸.

Det bør vurderes om det er behov for å innføre tiltak som gjør at man unngår å bruke store ressurser på vurdering av utdanningsdokumenter for søkere som ikke er aktuelle for reell opptaksvurdering. Flere læresteder har i innspillrunden bedt om at det vurderes mekanismer for å redusere dette, og prosjektgruppa mener at søkegebyr bør utredes nærmere for internasjonale søkere.

6.3 Vurderingsenhet for vurdering av utenlandsk utdanning

Det kan være ulike måter å organisere arbeidet med vurdering av utenlandsk utdanning på. I dag er flere oppgaver knyttet til godkjenning, vurdering og behandling av utenlandsk utdanning fordelt på lærestedene samt flere organer under Kunnskapsdepartementet. Disse organene slås sammen i de nye direktoratene, og den delen av NOKUT som i dag vurderer utenlandsk utdanning vil bli overført til HK-dir.

I en fremtidig organisering av et samordnet masteropptak vil det være nødvendig å plassere koordineringsansvar for dette området. Med bakgrunn i forslaget om at HK-dir skal ha ansvar for koordineringen av et samordnet masteropptak, kompetanse som i dag finnes i Samordna opptak, samt overføringen av arbeidsoppgaver fra NOKUT til HK-dir, mener prosjektet at det er hensiktsmessig at også ansvaret for koordinering av vurdering av utenlandsk utdanning plasseres hos HK-dir. Det er imidlertid ønskelig å få til en organisering der lærestedene også deltar inn i arbeidet med saksbehandling. Det vil bidra til å ivareta kompetansen som allerede finnes ved lærestedene og sikre at eksisterende ressurser og kompetanse blir bedre utnyttet på tvers av sektoren.

Lærestedenes og myndighetenes satsning på internasjonalisering gjør at det er en økende andel søkere og studenter med utenlandsk utdanning på alle utdanningsnivåer. Lærestedene har derfor behov for kompetanse på utenlandsk utdanning, også ut over vurderinger som gjøres i forbindelse med opptak til masterstudier. En fremtidig opptaksmodell bør dermed legge til rette for en arbeidsdeling som bidrar til å ivareta og styrke kompetansen på lærestedene, samtidig som felles vurderingskriterier og samordnede arbeidsprosesser kan bidra til økt kvalitet, og sikre likebehandling for søkerne.

Prosjektet har vurdert ulike modeller. Som grunnlag for arbeidet har vi blant annet sett på organiseringen i øvrige nordiske land, og spesielt på hvordan Sverige har organisert opptak til

³⁸ Danmark innførte studieavgift i høyere utdanning for borgere fra land utenfor EØS-området og Sveits i 2006. Sverige innførte slik studieavgift i 2011.

masterstudier og vurdering av utenlandsk utdanning. Sverige har lang erfaring med nasjonalt masteropptak og felles vurdering av søkere med utenlandsk utdanning.

Et alternativ kunne være å legge alt ansvar for koordinering og vurdering av utenlandsk utdanning legges til HK-dir. En slik løsning vil kreve oppbygging av en stor enhet og store ressurser i HK-dir. Det vil kreve økt finansiering til mange nye stillinger, og vurderes som lite realistisk å få til på kort sikt. Oppgavene med vurdering av utenlandsk utdanning vil i en slik modell blir sentralisert og det vil tappe lærestedene for kompetanse på vurdering av utenlandsk utdanning på sikt. Dette anses derfor som en lite hensiktsmessig løsning.

En bedre løsning er å **etablere en virtuell enhet (VE)** for vurdering av utenlandsk utdanning, hvor koordineringsansvaret legges til HK-dir. Med en slik organisering kan saksbehandlere fra ulike læresteder inngå sammen med saksbehandlere i HK-dir i en virtuell enhet. Læresteder som har saksbehandlere med kompetanse på utenlandsk utdanning kan bidra inn med ressurser/saksbehandlere i en slik enhet. Det vil videre være mulig å se for seg en arbeidsdeling hvor det bygges opp team med spesialkompetanse på ulike land. En av fordelene med en slik organisering er oppbygging av spesialkompetanse på ulike utdanningssystemer i ulike land, noe som vil føre til både økt kvalitet og effektiv saksbehandling.

FIGUR 7: VIRTUELL ENHET FOR VURDERING AV UTENLANDSK UTDANNING

Uansett organisering av saksbehandlingen, vil det være behov for å utvikle felles prinsipper og retningslinjer for vurdering av utenlandsk utdanning for opptak til masterstudier, og det må bygges opp felles brukermanualer og retningslinjer til bruk i saksbehandlingen. Dette arbeidet må koordineres av HK-dir.

I tilbakemeldingen i innspillrunden svarer alle lærestedene at de er positive til opprettelsen av en nasjonal vurderingsenhet for utenlandsk utdanning og støtter at det jobbes videre med forslaget om en felles vurderingsenhet for utenlandsk utdanning. I videre arbeid med dette må utarbeides en

konkret plan for etablering, finansiering og myndighet, og dette må gjøres med god involvering av lærestedene.

6.4 Søknadsvurdering

Det vil bli viktig å få til en arbeidsmodell der en søknad behandles én gang for generelle krav, slik som for de norske/nordiske søkerne.

I generelle krav ligger godkjenning av bachelorgrad eller tilsvarende, verifisering av grad/utdanning, vurdering av språkkrav, vurdering av andre krav slik som krav til finansiering som gjelder for søkere utenfor EU/EØS. Søknader som fyller de generelle kravene, må gå videre til lærestedene for vurdering av faglige opptakskrav. Søkere som ikke dekker de generelle kravene får avslag, og går ikke videre til vurdering av faglige opptakskrav. Figur 8 viser forslag til saksbehandlingsflyt for søkere med utenlandsk utdanning.

Vurdering av søkerens karakternivå bør være en del av den innledende saksbehandlingen for utenlandske søkere. Kompetansemessig henger dette tett sammen med godkjenning av generelle krav og bør følge vurderingsarbeidet. Dette er et område hvor det anbefales at det jobbes med å få utviklet felles kriterier for omregning av ulike karaktersystemer fra ulike land.

FIGUR 8: TRINNVIS SØKNADSBEHANDLING AV SØKERE MED UTENLANDSK UTDANNING. VISER HOVEDSTEGENE I SØKNADSBEHANDLINGEN, MED EKSEMPLER PÅ HVILKE OPPTAKSKRAV SOM KAN BEHANDLES I HVERT STEG.

6.4.1 Omregningstabeller

I et samordnet masteropptak vil det være potensiale for store gevinster dersom det blir utviklet omregningstabeller for andre karaktersystemer enn dagens norske bokstavkaraktersystem. Dette kan være tabeller knyttet til både søkere med utdanningsbakgrunn utenfor Norge, men også søkere med eldre vitnemål fra Norge.

Samordna opptak har gjennom mange år hatt prosjekter der de har utarbeidet omregningstabeller for karakterer fra videregående skole for ulike land. Det har ført til at søkere med utenlandsk utdanning i stor grad kan poengberegnes på ordinær måte, slik at lærestedene unngår skjønsmessige vurderinger. Dette er en stor forbedring for søkerne som får økt rettsikkerhet og en

forutsigbarhet omkring forventet rangering og i tillegg gir det ressursmessige innsparinger i saksbehandlingen.

Felles omregningstabeller i masteropptakene er i dag et savn fra lærestedene, og det er bred enighet blant lærestedene om at det må komme på plass i et nasjonalt masteropptak. Prosjektet har fått ulike signaler på hvor krevende et arbeid med å lage konverteringstabeller fra høyere grad utdanning fra andre land og læresteder vil være. Det argumenteres med at det ikke alltid finnes felles nasjonale karaktersystemer eller at det faglige nivået vil variere, på den andre siden argumenteres det med at mye informasjon og grunnlagsmateriale allerede er tilgjengelig hos lærestedene og nasjonalt. Å lage omregningstabeller vil være et større arbeid, men gevinstene med felles tabeller er også store.

For europeiske land finnes de allerede en standard for å sammenligne karakterer- ECTS (European Credit Transfer and Accumulation System). For konverteringstabeller for landene som bruker dette systemet vil man kunne bygge videre på dette systemet.

6.4.2 Gjenbruk av vurderinger

Vurderinger og tidligere saksbehandling bør kunne gjenbrukes, og det blir viktig å få på plass systemer for deling og gjenbruk av tidligere vedtak.

NOKUT overfører sine vedtak om generell godkjenning av utenlandsk høyere utdanning til *GAUS, Søketjeneste for godkjenning av utenlandsk studier*³⁹. GAUS er en webapplikasjon som skal bidra til kvalitet og likebehandling ved vurdering om godkjenning av utenlandsk utdanning og overføringene administreres fra FS-klienten og driftes av Sikt. NOKUT skal også begynne å dele vedtak gjennom vitnemålsportalen, slik at søker da vil kunne se at godkjenningen kan ligge til grunn for saksbehandlingen.

Det vil også være behov for tilgang til godkjenninger fra andre som godkjenner utenlandsk utdanning. Eksempler på dette er utdanningsdirektoratet (lærerutdanning) og helsepersonellregisteret.

Det må vurderes om det i framtiden bør være en felles database for vedtak om godkjenning av utenlandsk høyere utdanning og vedtak om generell godkjenning av utenlandsk utdanning i forbindelse med søknad om opptak til studier.

7 INFORMASJON TIL SØKERE

En mastersøker defineres ikke som en ny student, og vil i mange tilfeller være godt informert om valgene de tar. Det er allikevel viktig at all relevant informasjon om masterstudier og opptak til disse er lett tilgjengelig for alle søkergrupper, slik at behovet for å kontakte lærestedene eller andre kontaktpunkter reduseres.

I dag må hvert enkelt lærested gi all nødvendig informasjon til egne søkere. I tillegg vil internasjonale søkere finne viktig informasjon hos andre aktører som UDI, NOKUT og DIKU, som alle har nettsider for internasjonale søkere og søkere med utenlandsk utdanning.

En felles søkeløsning åpner for at mye informasjon til mastersøkere kan gis på ett felles nettsted. Informasjonen må presenteres på norsk og engelsk, og legge til rette for at lærestedene primært trenger å informere om egne studieprogram.

³⁹ <https://www.fellesstudentsystem.no/brukersider/brukerdok/kaus/>

Søkerne skal i fremtiden møte en profesjonell og moderne søkeportal som gir god informasjon om søking, status på søknadsbehandlingen og svar på søknaden. Behovene knyttet til dette er inkludert i behovsbeskrivelsene for nye tekniske løsninger. Det må lages:

- koblinger til relevante nettsider (felles informasjon, lærestedene, Samordna opptak (generell studiekompetanse), den nasjonale informasjonsportal for internasjonale søkere - studyinnorway.com, UDI, NOKUT, studentsamskipnadene/boliginformasjon
- oversikt over tilgjengelige masterutdanninger og kobling til detaljert programinformasjon (opptakskrav, poenggrenser, oppstart, læringsmål etc.). Mulighet for å sjekke hvorvidt egne kvalifikasjoner er tilstrekkelig for å dekke kravene
- oppdatert funksjonalitet for å søke, følge opp og ha oversikt over status på egen søknad
- meldingssystem med integrasjon mot arkiv for å samle all kommunikasjon mellom søker og saksbehandler på ett sted.

Det er behov for å se helhetlig på informasjon om masterstudier (lærestedenes nettsider, utdanning.no, samordnaopptak.no, studyinnorway.no). Søkerne ulike behov og ulike innganger, men informasjonen må ses i sammenheng, og være enkelt tilgjengelig. Søkerne må kunne finne en samlet oversikt over studietilbud, utdanningstyper etc., og enkel informasjon om opptaksprosessen. Opptakskravene til de ulike studiene må komme tydelig fram, og det må gjøres et tydelig skille mellom informasjon om generelle opptakskrav og krav til det enkelte studieprogram. Informasjon om det faglige innholdet i det enkelte studieprogram og spesielle opptakskrav må fortsatt ligge på nettsidene til lærestedene.

Informasjon og søkeportal må være tilgjengelig på norsk og engelsk, og den engelske informasjonen må være tilpasset både internasjonale søkere og søkere bosatt i Norge som ikke kan norsk.

I tillegg til å dekke søkerens behov for god informasjon, brukes nettsider o.l også av saksbehandlere på lærestedene og i andre instanser (videregående skole, nav osv.) til å veilede studenter og andre som er interessert i høyere utdanning.

I tillegg til felles nettsider med informasjon om masterstudier og opptaksprosessen, vil det være behov for en felles førstelinjetjeneste som svarer på spørsmål om søknadsprosessen og generelle spørsmål om opptakskrav. Lærestedene må besvare henvendelser om faglig innhold i studiene og gi potensielle søkere god veiledning om hvilke faglige krav som stilles for opptak til masterstudier. For enkelte søkergrupper er informasjonsbehovet eller ønsket stort, og det bør også gjøres en vurdering av hvilket servicenivå søkerne skal kunne forvente, og utarbeides en felles forståelse og rutiner for hvilken informasjon som skal gis når og hvor.

8 GEVINSTER, RESSURSER OG FINANSIERING

Gevinstpotensialet ved en samordning av masteropptaket er avhengig av flere faktorer:

- Regelverk
- Opptaksmodell og organisering
- Grad av samordning og standardisering
- Nye tekniske løsninger

Vi skiller mellom kvalitative og kvantitative gevinster, og jo mindre unntak og særløsninger jo større er potensialet for gevinster.

8.1 Kvalitative gevinster

Kvalitative gevinster er ikke-prissatte nyttevirkninger for ulike aktører i opptaket og samfunnet ellers. Tabellen under beskriver de viktigste kvalitative gevinstene av et samordnet masteropptak, samt hvilke leveranser gevinstene er avhengig av.

ID	Beskrivelse av hvem som får hvilken nyttevirkning	Knyttet til leveranse
K1	Bedre og enklere tilgang til relevant informasjon og veiledning for søkere. Felles søknadsportal vil gi søkere en samlet nasjonal oversikt over tilgjengelige studietilbud. Felles regelverk vil gi søkerne bedre tilgang til sammenlignbar nøkkelinformasjon om opptakskrav, poenggrenser, kvoter og lignende. Nye tekniske løsninger kan legge til rette for mer automatisk veiledning på grunnlag av søkers tidligere utdanning (opptaksgrunnlag), slik at søkere lettere kan finne fram til aktuelle programmer de er kvalifisert for.	Teknisk løsning, felles regelverk og informasjon til søkere. Avhengig av ny saksbehandlingsapplikasjon og søknadsportal med funksjonalitet for å automatisk gi søker tilgang til relevant informasjon om studietilbud (f.eks. tidligere poenggrenser) og søknadsprosess (f.eks. frister, dokumentasjonskrav og når svar kan forventes). Felles regelverk må ligge til grunn.
K2	Enklere søknadsprosess for søkere. Felles søknadsportal, med én felles søknad for masteropptaket, vil gi en enklere og mer oversiktlig søknadsprosess for søkere. Alle studieønsker registreres på samme søknad og dokumentasjon lastes opp én gang. Flere integrasjoner for innhenting av relevant informasjon vil redusere behovet for at søker selv må fremskaffe og laste opp dokumentasjon på opptakskravene.	Teknisk løsning, felles opptaksmodell og felles regelverk. Avhengig av ny saksbehandlingsapplikasjon og søknadsportal med bedre funksjonalitet for innhenting av relevant data fra autoritative kilder. Avhengig av felles søknad, frister og standardiserte prosesser. Felles regelverk må ligge til grunn.
K3	Mer gjennomsiiktig og brukervennlig opptaksprosess for søkere. Felles regelverk med like prinsipper for kvalifisering og rangering vil føre til en mer gjennomsiiktig og forutsigbar søknads- og opptaksprosess for søkere. Felles meldingssystem for kommunikasjon mellom søkere og lærestedene vil samle all relevant korrespondanse om søknadsbehandlingen på ett sted, inkludert mangelmeldinger, vedtak, begrunnelser for avslag, venteliste plass osv.	Teknisk løsning og informasjon til søkere. Avhengig av ny saksbehandlingsapplikasjon og søknadsportal med funksjonalitet for å automatisk gi søker tilgang til relevant informasjon om søknadsprosess (f.eks. frister, dokumentasjonskrav og når svar kan forventes) og saksbehandling (f.eks. manglende dokumentasjon, oppdatert venteliste plass, begrunnelse for avslag etc.).
K4	Økt kvalitet og mer likebehandling i søknadsbehandlingen. Felles nettsøknad og ny saksbehandlingsapplikasjon med flere integrasjoner mot andre autoritative kilder vil øke kvaliteten i saksbehandlingen. Mer standardisert dokumentasjon via integrasjoner og bedre funksjonalitet for automatisering og gjenbruk av data vil gi færre feilkilder og mer korrekt søknadsbehandling. Samordning av regelverk og forvaltningspraksis på tvers av lærestedene vil øke likebehandlingen og sikre gjennomsiiktighet i opptaksprosessen.	Teknisk løsning, felles opptaksmodell og felles regelverk. Avhengig av ny saksbehandlingsapplikasjon og søknadsportal med bedre funksjonalitet for gjenbruk av tidligere saksbehandling, innhenting av relevant data fra autoritative kilder og automatisk søknadsbehandling. Avhengig av felles søknad, standardiserte prosesser og felles regelverk.
K5	Økt kvalitet i vurdering av utenlandsk utdanning. En nasjonal koordineringsfunksjon for vurdering av	Felles regelverk og felles vurdering av utenlandsk utdanning. Avhengig av at

	utenlandsk utdanning, som har spesialistkompetanse på ulike land og utdanningssystemer, vil øke kvaliteten i vurderingen av utenlandsk utdanning. For søkere vil verifisering og vurdering av formelle minstekrav bli mer gjennomiktig og forutsigbar ved at det kun gjøres én felles vurdering pr. søker.	det opprettes en koordineringsenhet for vurdering av utenlandsk utdanning. Standardiserte prosesser og felles regelverk må ligge til grunn.
K6	Bedre søknads- og opptaksdata for lærestedene. Et nasjonalt samordnet masteropptak vil gi økt tilgang til, og bedre kvalitet på, søknads- og opptaksdata for lærestedene. En felles mastersøknad vil blant annet gi lærestedene vesentlig bedre grunnlag for å estimere det reelle antallet førstevalgsøkere til hvert studietilbud. En felles opptaksprosess med samordnet fordeling av tilbud og registrering av ja-svar, vil gi bedre grunnlag for å vurdere antall tilbud og estimere antall nye studenter.	Tekniske løsninger og felles opptaksmodell. Avhengig av felles søknad og standardiserte prosesser. Datavarehus må tilrettelegges med data fra masteropptaket.
K7	Bedre tilgang til statistikk og styringsdata. Et nasjonalt samordnet masteropptak med felles søknad og standardiserte prosesser vil gi tilgang til nasjonalt sammenlignbare søknads- og opptakstall, som vil gi et bedre grunnlag for analyser og statistikk om masteropptaket på institusjons- og sektornivå. Det vil gi institusjonene og kunnskapsdepartementet tilgang til bedre styringsdata for blant annet dimensjonering av studietilbudet. Kobling til datavarehus vil også gi enkel tilgang til kvalitetssikrede rapporter for tilgjengeliggjøring av opptaksdata til søkere, media og andre interessenter.	Tekniske løsninger og felles opptaksmodell. Avhengig av felles søknad og standardiserte prosesser. Datavarehus må tilrettelegges med data fra masteropptaket.

TABELL 5: IKKE-PRISSATTE GEVINSTER.

8.2 Kvantitative gevinster

Potensialet for kvantitative gevinster vil være avhengig av opptaksmodell, organisering og grad av samordning. Det er stor usikkerhet i hvordan søkere i fremtiden vil fordele seg mellom institusjonene, og det er også stor usikkerhet knyttet til fremtidige søkertall. De siste 10 årene har det vært en mer enn dobling i søkertallene til masterstudier i Norge. Dette gjør det vanskelig å beregne ressursbesparelser ned på det enkelte lærested, og de er derfor beregnet for UH-sektoren samlet. Tabellen nedenfor er ment for å synliggjøre potensialet for ressursbesparelser, og det må gjøres oppdaterte beregninger etter hvert som fremtidig modell og organisering er besluttet.

ID	Beskrivelse av nyttevirkning	Knyttet til produkt	Antall (f.eks. antall timer)	Målenhet (f.eks. kr per time)	Verdi i tusen kr per år (når full effekt)
Ø1	Automatisering - interne søkere: Automatisk vurdering av grad, fordypning og poengberegning for søkere som har opptaksgrunnlag fra samme lærested.	Teknisk løsning. Avhengig av at det utvikles funksjonalitet for automatisk søknadsbehandling i ny saksbehandlingsapplikasjon.	28 000 søknader	230 - 300 kr per søknad	6 440 - 8 400

Ø2	Automatisering - andre norske søkere: Automatisk vurdering av formelle krav (poengberegning, fordypning) for søkere med elektronisk opptaksgrunnlag fra andre norske læresteder.	Teknisk løsning og felles regelverk. Avhengig av at vurdering av generelle krav kan automatiseres for søkere med elektronisk dokumentasjon på utdanning. Størrelsen på gevinsten er tett knyttet til grad av samordning. Betydelig større automatiseringspotensiale med felles fordypningskrav og rangering på hel grad.	50 000 søknader	70 - 280 kr per søknad	3 500 - 14 000
Ø3	Redusert ressursbehov til søknadsbehandling av søkere med norsk utdanning som følge av bedre saksbehandlingsverktøy og flere integrasjoner.	Teknisk løsning. Avhengig av ny saksbehandlingsapplikasjon med funksjonalitet for f.eks. gjenbruk av tidligere saksbehandling, presedensbase, flere og bedre integrasjoner for innhenting av relevant dokumentasjon.	62 500 søknader	50 - 90 kr per søknad	3 125 - 5 625
Ø4	Reduksjon i antall reelle søknadsbehandlinger - søkere med utenlandsk utdanning: En felles vurderingsfunksjon for søkere med utenlandsk utdanning betyr at søkere ikke oppfyller formelle krav kun blir behandlet én gang.	Felles regelverk og felles vurdering av utenlandsk utdanning. Avhengig av at det opprettes en koordineringsenhet for vurdering av utenlandsk utdanning, slik at verifisering og vurdering av formelle krav kan behandles én gang pr. søker for hele sektoren. Gevinsten representerer overflødige søknadsbehandlinger.	22 000 søknader	420 - 470 kr per søknad	9 240 - 10 340
Ø5	Redusert ressursbehov til søknadsbehandling av søkere med utenlandsk utdanning som følge av bedre saksbehandlingsverktøy, flere integrasjoner og bedre utnyttelse av spesialisert kompetanse på tvers av sektoren.	Teknisk løsning og felles vurderingsfunksjon. Avhengig av ny saksbehandlingsapplikasjon med funksjonalitet for f.eks. gjenbruk av tidligere saksbehandling, presedensbase, flere og bedre integrasjoner for innhenting av relevant dokumentasjon.	52 000 søknader	90 - 190 kr per søknad	4 680 - 9 880
Ø6	Reduksjon i antall henvendelser som følge av mer gjennomsliktig saksbehandling	Teknisk løsning og informasjon til søkere. Avhengig av ny saksbehandlingsapplikasjon og søknadsportal med funksjonalitet for å automatisk gi søker tilgang til relevant informasjon om	16 500 søknader	120 - 210 kr per søknad	1 980 - 3 650

		studietilbud (f.eks. tidligere poenggrenser), søknadsprosess (f.eks. frister, dokumentasjonskrav og når svar kan forventes) og saksbehandling (f.eks. manglende dokumentasjon, oppdatert venteliste plass, begrunnelse for avslag etc.). Variasjon i størrelsen på gevinsten er knyttet til kvaliteten på tjenesten.			
Ø7	Redusert ressursbehov for drift og vedlikehold av opptakssystemet ved lærestedene.	Teknisk løsning og forvaltningsmodell. Avhengig av tilstrekkelig samordning til at lærestedene ikke lenger må drifte og vedlikeholde tekniske løsninger for lokale masteropptak.	Foreløpig ikke beregnet.		
Ø8	Redusert ressursbehov for drift og vedlikehold av opptakssystemet for Unit.	Teknisk løsning.	Foreløpig ikke beregnet.		
SUM					29 022 - 51 882

TABELL 6: PRISSATTE GEVINSTER.

Beregningene anslår at et samordnet masteropptak med ny teknisk løsning kan spare mellom 20 og 40 prosent av kostnadene i dagens masteropptak. I beregningene inngår gevinster for automatisering og effektivisering av søknadsbehandlingen, reduksjon i antall reelle søknadsbehandlinger og reduksjon i førstelinjetjenester.

Gevinstene er beregnet på grunnlag av søknadsdata fra FS, kombinert med antall årsverk som lærestedene selv har oppgitt at de brukte på masteropptaket i 2020. Læresteder som ikke bruker FS, eller ikke svarte på kartleggingen, er ikke inkludert i beregningen.

For hver gevinst er det beregnet et lavt og et høyt anslag. Størrelsen på gevinstene er primært knyttet til grad av samordning, samt automatiseringsmulighetene i ny teknisk løsning, men variasjonen mellom høyt og lavt anslag er også et uttrykk for usikkerhet knyttet til beregningsgrunnlaget.

8.3 Ressurser og finansiering

Samordning av opptaket som foreslått i denne rapporten er beregnet å gi en reduksjon i ressursbruken i sektoren som helhet. Det vil imidlertid kunne være behov for endringer i ressurs situasjonen flere steder, og graden av innsparinger vil kunne være ulik fra lærested til lærested. Når fremtidig modell og organisering er besluttet kan gevinstene (med noen premisser) brytes ned på det enkelte lærested, og lærestedene kan vurdere hvordan nyttevirkningene kan anvendes. Dette må også ses i sammenheng med ressursbehov i sektoren totalt, og nye oppgaver knyttet til masteropptaket i HK-dir.

HK-dir er foreslått å ha en koordinerende rolle i et fremtidig samordnet masteropptak, som de i dag har for opptaket til grunnutdanninger og fagskoler. Vi har ikke gått detaljert inn i beregninger av fremtidige kostnader knyttet til ressursbehov for dette, og det må være en del av videre arbeid mot

en samordning. I dette bør erfaringer fra opptaket til grunnstudier samt samordningen av fagskoleopptaket gjennomgås.

Vi foreslår også at HK-dir får ansvar for en nasjonal vurderingsenhet for utenlandsk utdanning. Lærestedene må bidra inn med ressurser til saksbehandling av søknader, men det er i tillegg behov for noen dedikerte ressurser i HK-dir som koordinerer, har ansvar for regelverk og likebehandling og sikrer gjennomføring. Det vil være avgjørende for å lykkes at en slik enhet har tilstrekkelig kapasitet og kompetanse til å håndtere en stadig økende søkermasse med utenlandsk utdanningsbakgrunn, og at det sikres nok ressurser til kompetanseutvikling og erfaringsdeling mellom de ulike aktørene i sektoren. Konkret ressursbehov er ikke beregnet. Dersom det besluttes å gå videre med oppretting av en lik vurderingsenhet må behov og kostnader utredes nærmere. Det må også utarbeides en modell for bidrag fra lærestedene i saksbehandlingen, og hvordan det kan styres via ressursavtaler e.l.

Vi vil påpeke at det videre utredningsarbeidet må skje i tett samarbeid med lærestedene, og at det blir viktig at sektoren får reell innflytelse på de endelige beslutningene som tas.

VEDLEGG

Vedlegg 1: Notat til lærestedene fra prosjektet mars 2022

Vedlegg 2: Tilbakemeldinger fra lærestedene april 2022

Vedlegg 3: Råutkast forskrift om masteropptak

Vedlegg 4: Brev til lærestedene fra KD 2002

Vedlegg 5: Fordypningskrav opptak til masterstudier

Vedlegg 6: Generell studiekompetanse opptak til masterstudier

Vedlegg 7: Samordnet opptak utøvende musikk

1 INNLEDNING

1.1 Om prosjektet nasjonalt masteropptak

Det overordnede målet for prosjektet er «å utvikle og legge til rette for innføringen av en nasjonal samordnet opptaksmodell for opptak til 1- 2-årige masterstudier ved norske universiteter og høyskoler».

Et nasjonalt samordnet masteropptak skal:

- Gi en enklere og mer brukervennlig søknads- og opptaksprosess for søkerne. Flest mulig skal få tilbud om studieplass på sitt primære ønske så tidlig som mulig.
- Gi en enklere og mer effektiv søknadsbehandling. Felles regelverk og nye tekniske løsninger skal åpne for mer automatisk søknadsbehandling, samt mer gjenbruk av søknadsbehandling på tvers opptak og læresteder. Felles opptaksmodell skal redusere dobbeltarbeid som i dag oppstår fordi samme søker saksbehandles ved flere ulike læresteder.
- Sikre god, rettferdig og korrekt saksbehandling. Felles regelverk og nye tekniske løsninger skal gi bedre støttesystemer og rutiner for kontroll. Felles opptaksmodell skal legge til rette for bedre kompetanseutnyttelse på tvers av sektoren, særlig i forbindelse med vurdering av utenlandsk utdanning.
- Gi bedre og mer oversiktlig informasjon om utdanningstilbud, kapasitet, søknads-/opptakstall og søkemønstre. Lærestedene og myndighetene skal få bedre grunnlag for planlegging, ressursstyring og dimensjonering av studietilbudet. Søkerne skal få bedre grunnlag for å finne og velge relevante studietilbud.
- Ivareta krav til sikkerhet og kvalitet, både i søknadsbehandlingen, ved å redusere omfang av feil og forfalskninger, og med hensyn til personvern og datasikkerhet.

Prosjektorganisering

Prosjektet inngår i den nasjonale digitaliseringsporteføljen for høyere utdanning og forskning, og finansieres med felles investeringsmidler¹. Porteføljen har som målsetning å realisere initiativene i Handlingsplan for digitalisering i høyere utdanning og forskning.

Prosjektgruppen består av representanter fra lærestedene og Sikt:

- Camilla Haugland – UiO (prosjektleder)
- Ida Fauskanger/Kristian Hole Lønning – UiB
- Ida Birgitte Raner – NTNU
- Bjørnar Pande Wølner - USN
- Karin Stormo - HVL
- Anders Aarbø - UiT
- Anne Kathrine Haugen – Sikt

Parallelt med prosjektet pågår det et arbeid for å videreutvikle og modernisere opptakssystemene. Prosjektet er tett koblet på dette arbeidet, og skal levere en tydelig bestilling på hvilke funksjoner som må utvikles for å ivareta behovene knyttet til masteropptak.

1.2 Masteropptak i dag

Opptak til 1-2-årige masterstudier gjennomføres i dag som lokale opptak på hvert enkelt lærested. Til tross for store overordnede likheter, er det ingen samordning av opptaket. Ansvar for fastsetting

¹ [Prosjekt- og porteføljestyling av digitalisering i høyere utdanning og forskning | Unit](#)

av opptaksregler, frister og den praktiske gjennomføringen ligger på det enkelte lærested. I tillegg til ulike opptakskrav og rangeringsregler, har hvert lærested etablert egne rutiner og arbeidsprosesser.

Dagens masteropptak er preget av at:

- Informasjon om eget studietilbud, søknads- og opptaksprosess, må gis av hvert enkelt lærested. Internasjonale søkere må også forholde seg til generell informasjon fra UDI/NOKUT/HK-DIR.
- Ulike frister, opptaksregler og dokumentasjonskrav gir en krevende søknadsprosess for søkere, som i tillegg må levere separate søknader til hvert lærested.
- Separate søknader til hvert lærested gir dobbeltarbeid i saksbehandling og veiledning til søkere.
- Manglende samordning og begrensninger i opptakssystemene gir en uforholdsmessig stor ressursbruk og mye manuelt arbeid, særlig i forbindelse med behandling av utenlandsk utdanning.
- En stor andel av søkerne har utenlandsk utdanningsbakgrunn, som er ressurskrevende å saksbehandle og krever at hvert lærested har spisskompetanse på utdanningssystemer fra mange ulike land.
- Parallelle søknadsprosesser fører til at sektoren mangler oversikt over søking og opptak på tvers av læresteder, som gjøre det vanskeligere å vurdere dimensjoneringen av studietilbudene, både på læresteds- og sektornivå. Det fører også til at de beste søkere kan få tilbud og takke ja til studieplass på flere læresteder samtidig, mens andre kvalifiserte søkere blir stående unødvendig lenge på venteliste.

1.3 Kartlegging

For å få et best mulig datagrunnlag å jobbe videre fra, gjennomførte prosjektet en kartlegging av dagens masteropptak høsten 2020. Det ble sendt ut en undersøkelse til lærestedene med spørsmål om omfang, organisering, regelverk og rutiner. For flere sentrale deler av masteropptaket mangler vi et godt tallgrunnlag, særlig på sektornivå. Vi har ikke informasjon om søkers prioritering på tvers av flere læresteder, og kan derfor ikke telle førstevalgsøkere slik vi gjør i det samordna opptaket til grunnstudier. På grunn av manglende felles definisjoner og ulik organisering, kan vi heller ikke presist angi omfanget av den internasjonale delen av opptaket.

Når omfanget av masteropptaket beskrives nedenfor brukes primært søkertall fra Database for statistikk om høyere utdanning, DBH, sammen med informasjon fra vår egen kartleggingsundersøkelse, om blant annet engelskspråklige masterprogrammer og lærestedenes ressursbruk. Søknads- og opptakstallene som presenteres i kapittel 1.3.2 kommer primært fra STAR² og omfatter kun FS-institusjonene. Dersom det ikke er oppgitt noe annet kommer alle tallene fra 2020. Selv om deler av tallmaterialet må leses med noen forbehold, mener prosjektgruppen at det gir et riktig inntrykk av det totale omfanget av opptaket til 1-2-årige masterstudier i Norge.

Omfang av dagens masteropptak

Kartleggingsundersøkelsen ble sendt til alle norske læresteder med masterstudier. 27 læresteder leverte svar innen fristen, til sammen utgjør de mer enn 98% av søknadene i masteropptaket.

Hovedfunnet fra kartleggingen er at dagens lokale masteropptak har store overordnede likheter i både organisering og regelverk. Samtidig er det små variasjoner på flere områder, samt noen vesentlige forskjeller. Det er også store forskjeller i omfanget av opptaket, både i antall studietilbud og antall søkere. Særlig engelskspråklige utdanninger er i stor grad konsentrert på et mindre antall læresteder.

² <https://www.fellesstudentsystem.no/applikasjoner/star>

I følge DBH ble det i 2020 rapportert i overkant av 170 000 søknader til 1-2-årige masterstudier, fordelt på 31 læresteder og om lag 800 studietilbud³. Totalt ble om lag 20 300 nye studenter rapportert som møtt til studiestart. Målt i antall søknader er NTNU og UiO klart størst, med totalt en tredjedel av søknadene. 10 andre læresteder har over 5000 søknader, sammen med NTNU og UiO står de for nesten 9 av 10 søknader. Til sammenligning har de 12 minste lærestedene alle under 1000 søknader, og utgjør til sammen 3% av søknadene i opptaket.

Av de 27 lærestedene som svarte på kartleggingen, oppgir 23 at de har engelskspråklige masterstudier med internasjonalt opptak. Av totalt 344 studietilbud er halvparten ved UiO eller NTNU. I kartleggingen ble lærestedene også bedt om å oppgi antall søkere, internasjonale søkere og søkere med primært utenlandsk utdanning. Her er det til dels store variasjoner i andelen internasjonale søkere mellom lærestedene. Blant de større lærestedene varierer det fra rundt 20% ved OsloMet og HINN, til om lag 50% ved NTNU og UiT. Totalt oppgir lærestedene at 37 % av søkerne er internasjonale. Hvis vi inkluderer norsk/nordiske søkere med utenlandsk utdanning blir totalen 43%.

Søknads- og opptakstall fra FS-institusjonene

Det ble også bedt om samtykke til å innhente sentrale søknads- og opptakstall fra FS. Basert på samtykke fra samtlige FS-institusjoner har prosjektet, via STAR, fått utlevert følgende opptaksdata fra lokale masteropptak for 2018-2020:

- **Antall unike søkere** (unike personløpenummer basert på fødselsnummer - høyere enn reelt antall fordi søkere uten norsk fnr. telles minst én gang for hvert lærested de søker)⁴
- **Antall søknader** (unike kombinasjoner av søker + lærested + søknadsalternativ)
- **Antall tilbud, ja-svar og møtt**

Tallene er fordelt på:

- **NSD nivå** ('M2 - Master 2 år', 'ME - Master erfaringsbasert' eller 'MX - Master 1-1 ½ år')
- **NSD studium** (fagområder)
- **Lærested** (institusjonsnummer)
- **Studieprogram** (noen studieprogrammer kan ha flere søknadsalternativer)
- **Søkers hjemland** (oppgitt av søker på søknadsweben)

³ Totalt antall søknadsalternativer i kategoriene: Master, 2-årig; Master, erfaringsbasert, 1,5-2 år; Master 1-1,5-årig (DBH). Ett studieprogram kan være utlyst som flere studietilbud, for eksempel fordi det har ulike studieretninger.

⁴ Søkere uten norsk fødselsnummer får først tildelt et eget FS-nummer når de registrerer en søknad. Dette nummeret deles dessverre ikke på tvers av institusjoner. I datakilden telles derfor søkere uten norsk fnr. minst én gang pr. institusjon de har søkt til. Det reelle antallet søkere er dermed noe lavere enn det som kommer frem her.

Nøkkeltall 2018 - 2020

Med totalt **166 626 søknader** har FS-institusjonene mer enn 97% av søknadene i masteropptaket i 2020. Erfaringsbaserte og 1-1 ½-årige programmer står for henholdsvis 5% og 1% av søknadene. Søknadene er fordelt på minst 67 111 søkere, som gir i snitt minst 2,5 søknader pr. søker.

Sektoren har ikke pålitelige data for totalt antall studieplasser i masteropptaket, men til sammen **18 674 nye masterstudenter** ble registrert som møtt i 2020. Det ble det gitt 29 858 tilbud og mottatt 22 159 ja-svar. 74% av tilbudene gir altså ja-svar. Av ja-svarene blir om lag 84% registrert som møtt. I snitt ble det gitt 1,6 tilbud for hver møtt-registrering.

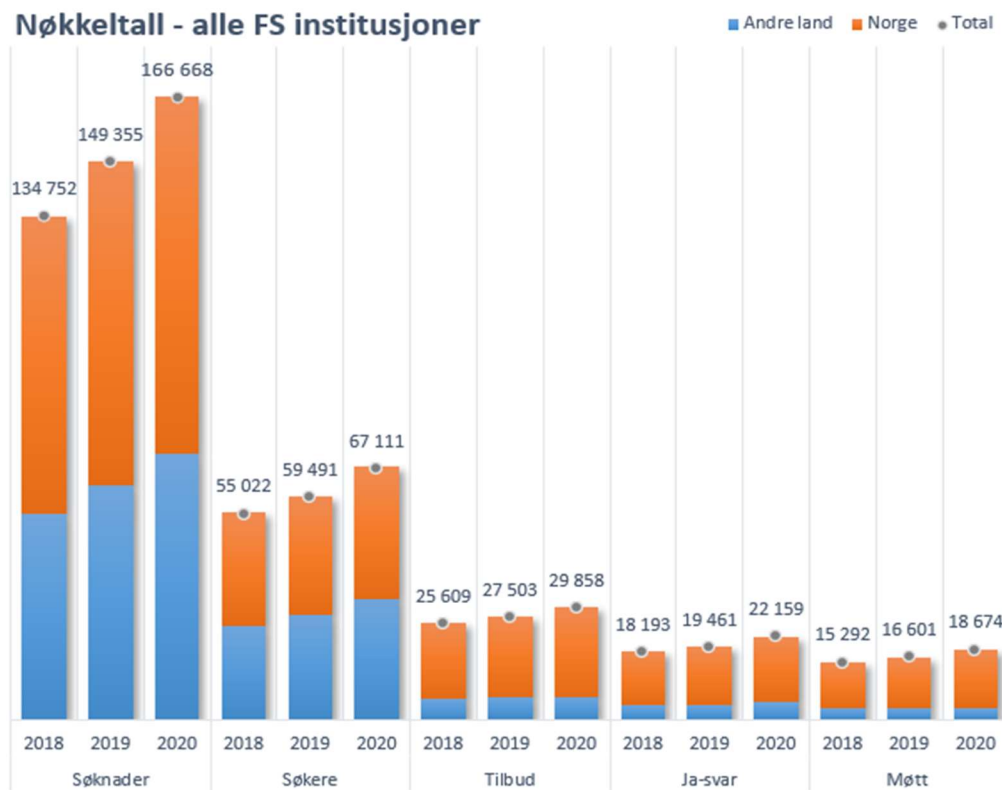
Internasjonale søkere utgjør 43% av søknadene, ca. 20% av tilbud og ja-svarene, og 16% av møtt-tallene i 2020. Med internasjonale søkere mener vi her søkere som har oppgitt et annet hjemland enn Norge på søknaden sin.⁵

Fra 2018 til 2020 var det en **årlig økning i antall søknader på like over 10%**. I 2020 ble det behandlet om lag 32 000 flere søknader enn i 2018. Det er en tilsvarende økning i antall søkere, tilbud, ja-svar og møtt. Tall fra DBH viser en tilsvarende økning de ti årene. Totalt antall søknader i masteropptaket har økt fra 67 343 i 2011 til 190 931 i 2021 ([dbh](#)).

Andelen internasjonale søknader er i forholdsvis stabil, med en liten økning i fra 41% i 2018 til 43% i 2020. I sum ble det allikevel behandlet nesten 16 000 flere internasjonale søknader i 2020 sammenlignet med 2018. Ellers ser vi at 2020 er et litt spesielt år, hvor andelen ja-svar for internasjonale søkere øker, men går litt ned for møtt. Det har sannsynligvis sammenheng med koronarestriksjoner og at flere læresteder åpnet for at internasjonale søkere kunne få reservert studieplass til 2021.

⁵ Sektoren har ikke felles definisjoner eller standardiserte metoder for å rapportere antall internasjonale søkere. Vi har her valgt å bruke søkers hjemland til å skille mellom norske og internasjonale søkere. Denne fordelingen gir en noe høyere andel internasjonale søkere enn den lærestedene selv oppgir i kartleggingen. En årsak kan være norske søkere med utenlandsk bakgrunn som oppgir sitt opprinnelige hjemland / statsborgerskap på søknaden sin. En annen årsak kan være nordiske søkere som normalt ikke fanges opp når lærestedene teller søkere i sine internasjonale opptak. Avviket er likevel ikke større enn at denne fordelingen gir et ganske riktig bilde på sektornivå. Den reelle andelen internasjonale søkere er sannsynligvis noe lavere. Samtidig er fordelingen her nærmere den totale andelen søkere med utenlandsk utdanning.

Nøkkeltall - alle FS institusjoner

Antall søknader, søkere, tilbud, ja-svar og møtt, fordelt på norske og internasjonale søkere for 2018-2020.

Søkere til flere læresteder

Det finnes i utgangspunktet lite tilgjengelig data på søking på tvers av læresteder i de lokale masteropptakene, men med tilgang til sektordata fra STAR har prosjektet hatt anledning til å se på hvor mange unike søkere som har søkt til 2 eller flere læresteder. Siden datakilden er avhengig av norsk fødselsnummer for å identifisere unike søkere på tvers av læresteder, vil de reelle tallene være høyere enn det som fremkommer her.

I 2020 søkte minst 16 000 søkere til 2 eller flere læresteder, **det utgjør minst én fjerdedel av alle søkerne**. Minst 5 700 søkere fikk tilbud om studieplass, og minst 1 200 takket ja til plass på 2 eller flere læresteder. Fra 2018 til 2020 er det en liten økning i andelen som søker, får tilbud og svarer ja til flere læresteder, men her trengs det mer pålitelig data over en lengre periode for å si noe sikkert om utviklingen.

Interne søkere

Vi har også sett på hvor mange søkere som har bachelorgrad fra samme lærested som de søker opptak til. I likhet med søking på tvers er dette omtrentlige tall, hvor vi har sett på bachelorgrader oppnådd fra og med 2010.

I 2020 hadde totalt 14 705 søkere bachelorgrad fra minst ett av lærestedene de søkte opptak til. Det utgjør minst 22% av søkerne i masteropptaket.⁶ Tilsvarende tall for møtt er 6 924 som utgjør 37,1% søkerne som møter til studiestart.

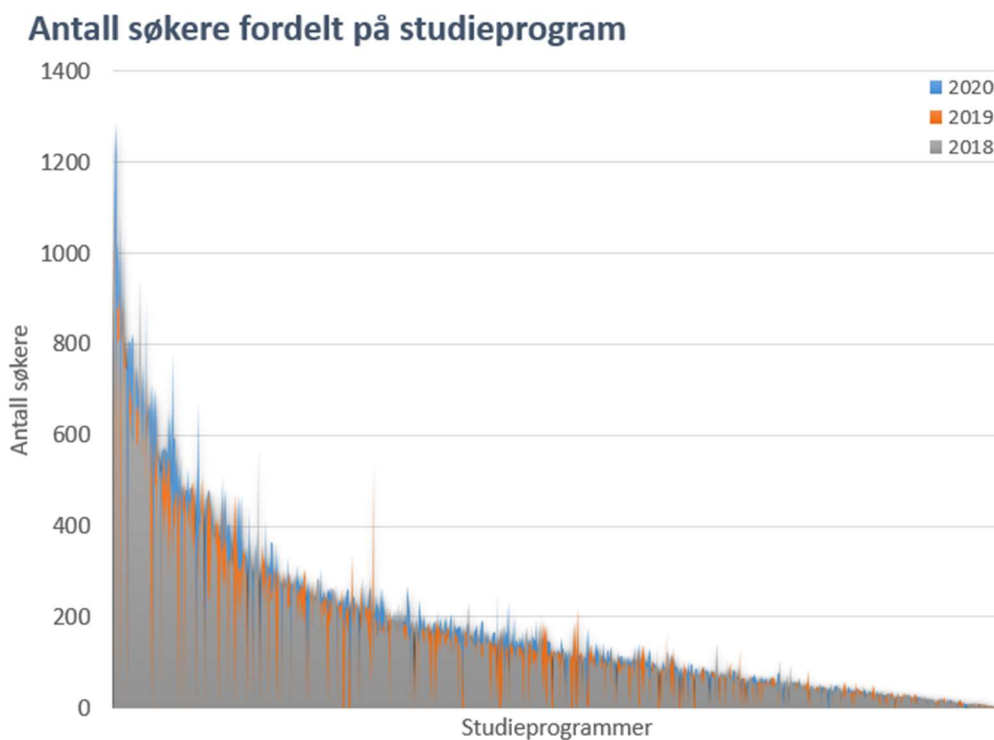
⁶ 21,9%, men fordi det reelle antallet søkere er lavere enn det som fremkommer i datakilden vil den reelle andelen interne søkere være litt høyere.

På lærestedsnivå blir andelen interne søkere noe lavere, for de fleste ligger andelen mellom 11% og 18%. For andelen møtt med bachelor fra samme lærested er det ganske stor variasjon. For læresteder med mer enn 2 000 søkere varierer andelen fra 24% til 51%. Alle BOTT-institusjonene har over 40%.

Søkere fordelt på studieprogrammer

Totalt var det opptak til 741 mastergradsprogrammer i 2020. Gjennomsnittlig antall søkere pr. program var 202. Men det er en betydelig skjevfordeling av søkerne, hvor et lite antall programmer har svært mange søkere, mens flertallet har mindre enn 200. Her er det viktig å være oppmerksom på at hver søker i snitt har søkt på minst 2,5 ulike studietilbud, og at bare om lag halvparten av søkerne blir vurdert som kvalifisert⁷. Antall kvalifiserte førstevalgsøkere pr. program er derfor langt lavere enn søkertallene som er oppgitt her. Det er for eksempel ikke gitt at 200 søkere er nok til å fylle 20 studieplasser på et engelskspråklig masterprogram med en høy andel internasjonale søkere.

I underkant av 300 programmer har mindre enn 100 søkere, og over 150 programmer har mindre enn 50 søkere. Programmer i disse gruppene vil kun unntaksvis ha konkurranse om plassene.

Antall søkere fordelt på studieprogrammer for 2018-2020. Vi ser at det kan være til dels stor variasjon i søkertallene til enkeltprogrammer, men fordelingen av søkermassen er i all hovedsak lik.

⁷ Andelen kvalifiserte søkere er vesentlig høyere blant norske/nordiske søkere, og vesentlig lavere blant internasjonale søkere.

2 OPPTAKSPROSESSEN

De fleste lærestedene vedtar studieporteføljen og opptaksrammer høsten før masteropptaket. Det er noe variasjon i opptaksperiodene på lærestedene, men vanlige søknadsfrister er 1.-15. desember for søkere utenfor EU/EØS, 1. mars for søkere fra EU/EØS og i noe grad for erfaringsbaserte mastergrader, samt 15. april for nordiske søkere. Tidspunkt for utsending av svar til de ulike søkergruppene varierer. Søkerne gir tydelige tilbakemeldinger om at ulike frister og krav er forvirrende og et vanskelig landskap å orientere seg i.

Søkergruppene har ulike behov: Internasjonale søkere som må søke visum og/eller bolig, må få svar på søknaden tidlig nok til å rekke disse prosessene. Noen søkere er i en livsfase som gjør at det er avgjørende å få tidlig svar på søknaden, mens en vesentlig andel av søkerne avslutter den kvalifiserende utdanningen i søknadssemesteret, og har ikke alle resultatene før i perioden mai-august.

Flere læresteder har i dag egne opptak for internasjonale søkere, der svar på søknad ofte gis i flere opptaksrunder i løpet av våren. Noen læresteder har hovedopptak i juli, basert på at søkerne har fullført bachelorgrad for å delta i opptaket. Andre kjører hovedopptaket til masterstudier i mai, med et mindre justeringsopptak i juli. Justeringsopptak kan for eksempel være nødvendig på program med høy konkurranse om plassene, eller for søkere som kommer over poenggrensen etter fullført bachelorutdanning. Noen læresteder fullfører opptaket helt i mai, og har ikke ekstra opptaksrunder etter dette tidspunktet. Det tas her ikke hensyn til om søkerne får endret poengsum etter fullført bachelorutdanning.

Begge modellene med hovedopptak i mai gjennomføres ved at studenter uten ferdig bachelorgrad konkurrerer med (minimum) 150 studiepoeng i stedet for alle emnene i bachelorutdanningen, og får et betinget tilbud om studieplass med krav om at bachelorgraden (og eventuelle krav til faglig fordypning etc) dokumenteres før studiestart.

Beregninger på noen bachelorprogrammer og læresteder, indikerer at det er små forskjeller i gjennomsnittskarakter fra 150 studiepoeng til 180 studiepoeng. På programmer med høy konkurranse vil det allikevel ha betydning for hvilke studenter som får tilbud og ikke, da selv små endringer vil føre til endringer i rangeringsrekkefølgen.

2.1 Hva ønsker vi å oppnå?

Det er et mål om forenkling og økt forutsigbarhet i opptaksprosessen, for både søkerne og lærestedene.

Informasjonen til søkerne må være enkel og strømlinjeformet. Det må komme tydelig frem hva som skal skje når, og hva de enkelte aktivitetene på tidslinjen krever av søkerne. Informasjon må være tilgjengelig for søkere underveis i prosessen, og søkerne bør få svar på søknaden sin uten unødvendige forsinkelser. For å utnytte ressursene i sektoren best mulig vil det være hensiktsmessig å spre opptaksarbeidet utover året.

Et mer transparent og brukervennlig opptakssystem, en felles forskrift, og et årshjul som sprer opptaksarbeidet utover, vil føre til at behovet for søkerveiledning minker og at ressursene det krever reduseres.

2.2 Problemstillinger

Søknad

Søknadsfristene må ses i sammenheng med søknadsbehandlingen og utnyttelse av ressurser i sektoren. Det er varierende hvor krevende søknadsbehandlingen er av de ulike gruppene.

Internasjonale søkere er mer tidkrevende å vurdere enn søkere med utdanning fra norske læresteder. Prosjektgruppa mener derfor at det er lite hensiktsmessig at alle søkere må søke på samme tidspunkt, og at det er behov for (minst) to hovedsøknadsfrister:

- Tidlig frist for søkere fra land utenfor EU/EØS
- Felles frist for de andre søkerne

Det er for tidlig i prosessen til å foreslå konkret antall prioriterte søknadsalternativer, men for å oppnå målet om bedre styringsdata legger vi til grunn at søker kun kan ha ett ja-svar til enhver tid.

Svar på søknad

Mange masterstudier har ingen eller liten konkurranse om studieplassene, og det kan stilles spørsmål til om det er nødvendig at søkerne til disse programmene må vente til en stor, felles opptakskjøring før de får svar på søknaden sin.

Vi tar utgangspunkt i at de ytre rammene skal være uendret (sensurfrister, frist for søknad om bolig og visum, tidspunkt for studiestart etc.), men ønsker å se nærmere på om søkere til studier uten konkurranse om plassene kan få tilbud eller garanti om tilbud umiddelbart etter kvalifisering. Det må allikevel være mulig å også delta videre i konkurranse om studieplass på andre søknadsalternativer. Søkere som ikke dekker ett eller flere av opptakskravene, bør slippe å vente i flere måneder etter at de er ferdig behandlet før de får et negativt svar på søknaden.

Dersom store deler av opptaket kan avsluttes for eksempel i mai, vil det kunne ivareta behovet for tidlig svar for flere søkergrupper, forenkle opptaksprosessen på lærestedene og unngå merarbeidet som et tidlig opptak for enkeltsøkere medfører.

For studier med krav om praksis etter fullført bachelorutdanning mener vi det bør være uproblematisk å avslutte opptaket tidlig, da søkerne til disse programmene må ha minst ett års praksis før de kan søke opptak til masterstudier.

Disse spørsmålene må ses i sammenheng med utvikling av nye tekniske løsninger og muligheter i disse. Vi legger til grunn at det utvikles løsninger der søker i større grad enn i dag skal kunne følge søknaden underveis i søknadsbehandlingen, og at søker vil få informasjon knyttet til status. Søkerne vil få tydelig informasjon om hva som mangler i søknaden og hvilke vilkår de eventuelt må oppfylle, og det må også gå tydelig frem hvilke konsekvenser det har å ikke fylle vilkårene. Begrunnelser vil være tilgjengelig for (mange) søkere i nettsøknaden.

Spørsmålene må også ses i sammenheng med utforming av et felles regelverk for opptak til masterstudier.

2.3 Spørsmål til lærestedene:

- Er det ønskelig å ferdigstille så mye som mulig av opptaket til masterstudier tidlig, eksempelvis i mai?
- Hvilke fordeler og ulemper ser lærestedene med et hovedopptak i mai og eventuelt et mindre justeringsopptak i juli?
- Kan tilbud til søkere sendes ut fortløpende dersom lærestedet har åpne studier eller etter søknadsfristen kan garantere at alle kvalifiserte søkere vil få tilbud om studieplass?
- Kan et framtidig masteropptak baseres på opptak på bakgrunn av 150 stp for søkere som avslutter bachelorutdanningen i søknadssemesteret?
- På mange studieprogram vil det være behov for en løsning for å fylle opp studieplasser der det er ledig kapasitet (ledige studieplasser) etter søknad/tilbud. Kan det gjøres fortløpende etter søknadsfristen?

3 ORGANISERING, ROLLER OG ANSVAR

Som utgangspunkt for en ny modell for opptak til masterstudier er det viktig å kjenne til roller og kompetanse som ulike aktører i sektoren har i dag. Det vil være viktig å komme fram til en hensiktsmessig rolle- og ansvarsdeling, og å utnytte kompetansen de ulike aktørene har på en best mulig måte.

Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse (HK-dir) har et samlet nasjonalt ansvar for forvaltningsoppgaver innen høyere utdanning, høyere yrkesfaglig utdanning og kompetansepolitikk.

Fra 1. januar 2022 er ansvaret for gjennomføring av opptaket til høyere utdanning og høyere yrkesfaglig utdanning (Samordna opptak) overført fra UNIT til HK-dir. Samordna opptak koordinerer opptaket til grunnutdanninger og fagskoler. De forvalter et felles sett med lover og regler og er ansvarlig for å tolke og sammenstille disse.

Samordna opptak har i dag også ansvar for vurdering (kvalifisering og rangering) av utenlandsk utdanning for søkere med videregående skole fra land utenfor Norden i opptaket til grunnutdanninger. I tillegg tilbyr Samordna opptak veiledningstjeneste for vurdering av generell studiekompetanse for søkere og rådgivere.

HK-dir (tidligere Diku) har også ansvaret for nettsiden studyinnorway.no, som er en portal for utenlandske søkere som (primært) ønsker å søke på engelskspråklige studieprogrammer i Norge.

IT-systemene som brukes i det samordnede opptaket leveres fra **Sikt - Kunnskapssektorens tjenesteleverandør**. Sikt skal utvikle, anskaffe og levere tjenester til utdanning og forskning, og utvikler og drifter en lang rekke systemer og tjenester for universiteter og høgskoler, blant annet studieadministrativt system og system for å gjennomføre opptak.

Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen (NOKUT) er nasjonalt kompetansesenter og godkjenningsmyndighet for utenlandsk utdanning. NOKUT behandler også søknader om generell godkjenning av utenlandsk utdanning. NOKUT foretar ikke faglig vurdering av utdanningen gjennom denne godkjenningsordningen. Godkjenningen kan benyttes i forbindelse med opptak til videre studier, men søker trenger normalt ikke NOKUTs godkjenning for å søke opptak til høyere utdanning i Norge.

Kunnskapsdepartementet har besluttet at den delen av NOKUT som har oppgaver knyttet til godkjenning, vurdering og behandling av utenlandsk utdanning skal slås sammen med HK-dir.

Lærestedene har i dag ansvaret for opptaket til 1-2-årige masterstudier som foregår på lærestedene, og alt ansvar for gjennomføringen ligger på det enkelte lærested. Dette inkluderer fastsetting av opptaksregler og frister, utarbeidelse av informasjon og saksbehandling av alle kategorier søkere.

3.1 Roller, ansvar

En forutsetning for å fullt ut kunne realisere gevinstene ved et felles opptak er en ny opptaksmodell med standardiserte prosesser. Prosjektet skal fremme forslag til ny organisering, arbeidsdeling, årshjul og prosessbeskrivelser for et samordnet masteropptak.

For å lykkes med et nasjonalt masteropptak vil det være avgjørende at det er tydelig definerte roller og ansvarsdeling mellom de ulike aktørene. Det vil være hensiktsmessig at et samordnet masteropptak ses i sammenheng med det samordnede opptaket til grunnutdanninger og fagskoler,

og at ansvaret for opptaksforvaltningen legges til HK-dir/Samordna opptak med følgende eksempler av arbeidsoppgaver:

- Regelverk: Utredning, tolkning, koordinering og implementering av forskrifter, rutiner og regelverk. Utarbeide retningslinjer og prinsipper for felles saksbehandling i samarbeid med lærestedene
- Datainnsamling
- Kommunikasjonsarbeid, statistikk og analyse⁸
- Innhente og koordinere brukerbehov
- Opptakskjøring

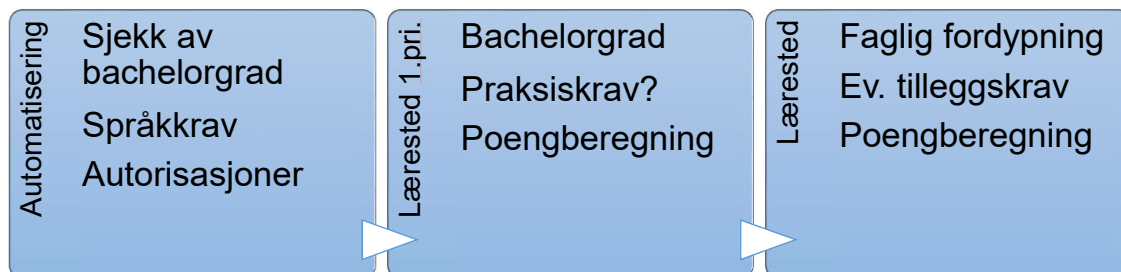
Vi legger til grunn at fastsetting av faglige opptakskrav (fordypning m.m.) og vurdering av disse fortsatt skal gjøres på lærested, mens den generelle delen av opptaket samordnes og standardiseres. Det vil bli avgjørende med et godt samarbeid mellom lærestedene, HK-dir og Sikt for at et samordnet masteropptak skal bli en suksess.

3.2 Søknadsbehandling av søkere med norsk/nordisk utdanning

Det ligger et stort gevinstpotensial i å redusere antall vurderinger av samme søker. Målet er å saksbehandle søkere for de generelle opptakskravene kun én gang. I det ligger vurdering av bachelorgrad (der det må gjøres manuelt), eventuelle språkkrav og autorisasjoner. Sjekk av praksis der det inngår i opptaksgrunnlaget kan også være en del av dette.

En måte å gjøre det på kan være at førsteprioriteten får saksbehandlingsansvaret for det generelle opptakskravet for alle søkere med norsk/nordisk utdanning. For en stor andel av de norske søkerne vil dette kunne gjøres automatisk.

Kvalitet i saksbehandlingen blir viktig, og vurderingene må kunne gjenbrukes fra år til år der det er mulig. Det må utarbeides tydelige retningslinjer og en klar saksbehandlingspraksis, og lærestedene må ha tillit til at vurderingene som er gjort er riktige.

Alle læresteder må behandle egne søknadsalternativer med tanke på faglig fordypning og eventuelle tilleggskrav samt poengberegne egne søkere.

Felles saksbehandling på tvers av læresteder (saksbehandling for hverandre)

For studier som har nasjonale rammeplaner/retningslinjer og like opptakskrav, kan det være mulig å saksbehandle søknaden fullt ut for hverandre, slik vi også kjenner saksbehandlingsmodellen i Samordna opptak til grunnstudier. Eksempler på studier der dette kan være økonomiutdanninger som følger NRØA (Nasjonalt råd for økonomisk administrative fag) og som har samme opptakskrav. Det kan også være mulig innen helsefagutdanninger der opptakskravene er like.

⁸ Datainnsamling og kommunikasjonsarbeid må ses i sammenheng med blant annet studyinnorway.no

3.3 Deltakelse

For å oppnå målsetningen og gevinstene med en samordning av masteropptak vil det være avgjørende at lærestedene deltar i samordningen, og at man kommer fram til størst mulig grad av standardiserte prosesser og felles rutiner. Bare da vil man få god uttelling for de investeringer som må gjøres, samtidig som man oppnår en ryddig og oversiktlig prosess for søkerne.

Prosjektet foreslår at opptak til 1-2-årige masterstudier (§3 og §5) ved offentlige universiteter og høyskoler organiseres gjennom et samordnet opptak til masterstudier, og at private læresteder kan delta i opptaket.

Samtidig kan det være enkeltutdanninger/utdanningsområder som har en opptaksprosess som gjør at det er mindre hensiktsmessig å delta i en samordning. Prosjektgruppa ser at det kan være behov for egne løsninger for opptak til utøvende musikk og utøvende kunst, men har ikke tatt stilling til om det bør være eget opptak til disse studiene. Det kan også være andre områder hvor det er behov for egne løsninger.

Det er heller ikke tatt stilling til internasjonale studier som inngår i samarbeidsavtaler med utenlandske læresteder og andre avtaler, enkelte videreutdanninger m.m.

3.4 Spørsmål til lærestedene

- Er det hensiktsmessig å skille søknadsbehandling i to deler, ved at de generelle kravene vurderes en gang/av ett lærested, før krav til faglig fordypning og eventuelle andre krav vurderes ved det enkelte lærested?

4 VURDERING AV UTENLANDSK UTDANNING

Andelen søkere med utenlandsk utdanning er gradvis økende og utgjør i dag en vesentlig del av søknadene til masterstudier ved norske læresteder. Søkertallene fra 2018-2020 viser at omtrent halvparten av søkerne til masterstudier er søkere med utenlandsk utdanningsbakgrunn. Hovedvekten av disse søkerne søker seg til engelskspråklige masterprogram og den største søkergruppen er fra land utenfor EU/EØS. I tillegg har norske søkere i økende grad utenlandsk utdanning som opptaksgrunnlag til masterstudier.

De fleste lærestedene tilbyr engelskspråklige masterprogram, men det er variasjon mellom lærestedene både i tilbudet og antall søkere.

I søkergruppen internasjonale søkere er det en stor andel som ikke blir kvalifiserte til studier de søker på, eller ikke når opp i konkurransen om studieplass. Det betyr at det brukes betydelige ressurser på saksbehandling for å identifisere søkere som er aktuelle for reell opptaksvurdering. I og med at det ikke er studieavgift for å studere i Norge, er det grunn til å anta at det i seg selv tiltrekker seg mange søkere. Andre nordiske land har innført studieavgift og/eller søknadsgebyr for søkere som kommer fra land utenfor EU og EØS.

Vurdering og rangering av utenlandsk utdanning inkluderer i dag prosesser som krever høy kompetanse og erfaring, og manuell vurdering av hver enkelt søknad. Tilbakemeldinger fra lærestedene tyder på at det er et generelt ønske om mer kompetanse og ressurser for vurdering av utenlandsk utdanning. To prosesser som oppleves som særlig krevende er omregning av utenlandske karakterer og verifisering av utdanningsdokumenter.⁹

⁹ Andre prosesser inkluderer sjekk av finansiering, språknivå og akkreditering.

For førstnevnte oppleves det som krevende å sammenligne karaktersystemer på tvers av land, særlig fordi det ikke eksisterer noen felles retningslinjer for vurdering av utenlandske karaktersystemer. Det at opptakene behandles lokalt gjør også at det er en fare for ulik behandling av søkere på tvers av lærestedene. En søker med utenlandsk utdanning som søker på flere læresteder i Norge står i fare for å bli vurdert ulikt mellom lærestedene selv om søknaden er den samme.

Svært mange læresteder har også utfordringer knyttet til verifisering av utdanningsdokumenter. Verifisering er et krevende arbeid, kanskje særlig for små institusjoner. Det er stor variasjon på størrelse på enhetene som skal drive med verifiseringsarbeid, og på ressurser og kompetanse som er tilgjengelig.

4.1 Vurderingsenhet for utenlandsk utdanning

Det er behov for å se på ulike måter å organisere arbeidet med vurdering av utenlandsk utdanning på. Vurdering av utenlandsk utdanning gjøres ved ulike enheter i dag, både i NOKUT, Samordna opptak og ved lærestedene. I en fremtidig organisering vil det være nødvendig å plassere koordineringsansvar for dette området.

Det er behov for å etablere og organisere en felles vurderingsenhet som kan ha ansvar for å vurdere søkere med utenlandsk utdanning. Det kan være flere måter å organisere dette på, og det vil bli nødvendig å plassere ansvaret for en slik enhet. Som grunnlag for arbeidet har vi blant annet sett på organiseringen i øvrige nordiske land, og spesielt på hvordan Sverige har organisert opptak til masterstudier og vurdering av utenlandsk utdanning. Sverige har lang erfaring med nasjonalt masteropptak og felles vurdering av søkere med utenlandsk utdanning.

Prosjektgruppa mener at det er hensiktsmessig at ansvaret for koordinering av vurdering av utenlandsk utdanning legges til HK-dir. I tillegg er det viktig å få til en organisering der lærestedene også deltar inn i arbeidet med saksbehandling, slik at kompetansen som allerede finnes ved lærestedene blir ivaretatt og ressursene godt utnyttet. Det vil også kunne bidra til økt kompetanse og kvalitet i arbeidet med vurderingene.

Prosjektet har sett på to alternativer:

1. Alt ansvar for koordinering og vurdering av utenlandsk utdanning legges til HK-dir. Løsningen vil kreve oppbygging av en stor enhet og store ressurser i HK-dir. Vurdering av utenlandsk utdanning blir sentralisert og vil også tappe lærestedene for kompetanse på vurdering av utenlandsk utdanning på sikt. Dette anses som en lite hensiktsmessig løsning.

2. Det etableres en virtuell enhet (VE) for vurdering av utenlandsk utdanning. Koordinerings-ansvaret legges til HK-dir.

Med en slik organisering kan saksbehandlere fra ulike læresteder inngå sammen med saksbehandlere i HK-dir. Læresteder som har saksbehandlere med kompetanse på utenlandsk utdanning kan melde inn ressurser som kan inngå i en slik enhet. Det vil videre være mulig å se for seg en arbeidsdeling hvor det bygges opp team med spesialkompetanse på ulike land. En av fordelene med en slik organisering er oppbygging av spesialkompetanse på ulike utdanningssystemer i ulike land, noe som vil føre til både økt kvalitet og effektiv saksbehandling.

Uansett organisering av saksbehandlingen, vil det være behov for å utvikle felles prinsipper og retningslinjer for vurdering av utenlandsk utdanning for opptak til masterstudier, og det må bygges opp felles brukermanualer til bruk i saksbehandlingen.

Utgangspunktet er å få til en arbeidsmodell der en søknad behandles én gang for generelle krav, slik som det også er skissert for norske søkere. Generelle krav er godkjenning av bachelorgrad eller tilsvarende, verifisering av grad/utdanning, vurdering av språkkrav, vurdering av andre krav slik som krav til finansiering (for søkere utenfor EU/EØS). Stipulering av karakternivå kan også være en del av den innledende saksbehandlingen.

Søknader som fyller de generelle kravene, må sendes videre til lærestedene for vurdering av faglige opptakskrav.

Vurderinger/saksbehandling bør kunne gjenbrukes, og det blir viktig å få på plass systemer for deling og gjenbruk av tidligere vedtak.

4.2 Spørsmål til lærestedene

- Støtter lærestedene at det jobbes videre med forslaget om en felles vurderingsenhet for utenlandsk utdanning, og at den kan organiseres som er virtuell enhet med deltakere fra ulike læresteder?

5 REGELVERK

Opptak til høyere grads studier er i dag hjemlet i *Lov om universiteter og høyskoler* (UH-loven) § 3-6 og § 3-7, og *Forskrift om krav til mastergrad* (mastergradsforskriften). I tillegg kan nasjonale retningslinjer eller rammeplaner for enkeltutdanninger legge føringer for opptakskravene til disse utdanningene. Et nasjonalt masteropptak må ha felles regler om minstekrav for opptak (inkludert språkkrav), sammen med felles regler om rangering og behandling av søkere. Videre må regler om organisering og ansvar etableres, sammen med regler om blant annet frister, rettigheter og plikter for søkere.

Det er tatt utgangspunkt i at det er behov for en ny *Forskrift om opptak til masterstudier*. En eventuell samordning mot allerede eksisterende forskrifter må vurderes senere i prosessen.

5.1 Kvalifisering

Kravene for kvalifisering til 1-2-årige masterstudier er regulert i mastergradsforskriften, og er godt beskrevet i NOU 2020:3, kap. 32¹⁰.

¹⁰ <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2020-3/id2690294/?ch=33#kap32-2>

En forenklet oppstilling av kravene i mastergradsforskriften gir følgende matrise:

Master	Krav om utdanning	Krav til fordypning	Krav om praksis
§3 120 stp.	Bachelorgrad eller tilsvarende (180 stp.)	80 stp. eller integrert yrkesrettet utdanning 120 stp.	Lærestedene kan fastsette praksiskrav
§5 120 / 90 stp.	Bachelorgrad eller tilsvarende (180 stp.)		2 år

Disse utdanningskravene er lagt til grunn for arbeidet med regelverket. Hovedregelen i mastergradsforskriften favner de fleste søkerne, mens det er unntakene (eller tilsvarende) som er mest krevende for lærestedene å vurdere.

Krav til faglig fordypning og karakterkrav

Faglig fordypning er i dag regulert i Forskrift om krav til mastergrader i § 2: *Institusjonens styre kan fastsette at bestemte fag, emner eller emnegrupper skal inngå i det utdanningsløp mastergraden bygger på.*

Fordypningskravet i §3 forskrift om mastergrad "...at kandidaten har en fordypning i fag, emne eller emnegruppe av minimum 80 studiepoengs omfang innenfor fagområdet for mastergraden, eller en integrert yrkesrettet utdanning av minimum 120 studiepoengs omfang innenfor fagområdet for mastergraden."

Prosjektgruppa mener det fortsatt må være opp til hvert enkelt lærested å fastsette de faglige minstekravene (bestemte fag, emner eller emnegrupper) for opptak til masterstudier.

Det er også opp til lærestedene å fastsette karakterkrav for opptak til masterstudier. Kartleggingen viser at de aller fleste lærestedene har et karakterkrav på ett eller flere studieprogram (for eksempel B-krav eller C-krav). Merk at på grunn av ulike beregningsgrunnlag og -metoder kan betydningen av slike krav kan være forskjellige selv om de tilsynelatende virker like.

Et felles minstekrav til karakter for alle masterstudier anses lite aktuelt, det bør fortsatt være opp til hvert enkelt lærested å fastsette eventuelle karakterkrav. For å sikre forutsigbarhet og gjennomsiktighet for søkerne bør det imidlertid innføres felles definisjoner av ulike karakterkrav (hva er et C-krav osv.) og en felles beregningsmetode.

I dag er det også opp til hvert enkelt lærested om fordypningen kan tas utenfor grad eller må inngå som en del av bachelorgraden som danner grunnlaget for opptak. Vi har fått en juridisk vurdering av dette, og legger til grunn at fordypningskravet kan være tatt i tillegg til bachelorgraden.

Generell studiekompetanse

Det er ulik praksis blant lærestedene om det kreves dokumentasjon på generell studiekompetanse (GSK) eller ikke for opptak til masterstudier. Prosjektgruppa har fått en juridisk vurdering som konkluderer med at det ikke er krav om å dokumentere GSK for opptak til masterstudier i Norge. Vi gjør oppmerksom på at det allikevel kan være nødvendig å kreve dokumentasjon fra videregående skole i noen tilfeller, for eksempel for noen utenlandske søkere eller ved krav til språkkunnskaper.

Språkkrav

Forskrift om opptak til høgare utdanning (opptaksforskriften) regulerer krav til språk for søkere til grunnutdanninger, i motsetning til opptak til masterstudier som ikke har felles regelverk. Tilnærmet

alle lærestedene har imidlertid et krav om språkkompetanse i tillegg til utdanningskravet for å bli kvalifisert til masterstudier.

GSU-listen¹¹ spesifiserer kravene til generell studiekompetanse for søkere med utenlandsk utdanning. Den er bindende for opptak til grunnstudier, jf. opptaksforskriften. For opptak til høyere grads studier er GSU-listen veiledende.

Det er et stort antall søkere med internasjonal bakgrunn, og det er viktig at språkravene kan vurderes objektivt og uten urimelig stor ressursbruk. De fleste lærestedene i Norge godkjenner i dag hovedsakelig kun standardiserte språktester, og det bør være hovedregelen også i et fremtidig nasjonalt masteropptak. Felles og standardiserte språkkrav vil føre til mindre ressursbruk, og det vil også bli enklere for søkere å orientere seg om hvilke krav som gjelder for masterstudier i Norge.

Det er mange tilbydere av engelsktester, noen av de vanligste er IELTS (International English Language Testing Service), TOEFL (Test of English as a Foreign Language), Pearson PTE Academic og University of Cambridge English exam. Alle disse testene tar utgangspunkt i felles europeisk rammeverk for språk og kandidatene testes innen lesing, lytting, skriving og snakking.

Det kan tas to ulike utgangspunkt i fastsetting av språkkrav: bakgrunnen til de som søker eller hvilken type studieprogram de søker til. Prosjektet mener at det er studieprogrammet de søker til som skal løse ut språkkrav.

Norskspråklige masterstudier

Prosjektets kartlegging viser at de fleste lærestedene tar utgangspunkt i GSU-listen for krav til både engelsk og norsk. Prosjektet mener at for søkere til *norskspråklige masterstudier* bør GSU-listen være bindende slik den er ved opptak til lavere gradsstudier.

Engelskspråklige masterstudier

De fleste lærestedene har krav om dokumentert engelskkompetanse til engelskspråklige studieprogram, og mange har et høyere krav enn for generell studiekompetanse¹². Kravet varierer mellom lærestedene, fra GSK-nivå (5,0) til 7,0 på IELTS-testen, og tilsvarende på andre tester. Et stort flertall av lærestedene har et IELTS-krav på 6,0 eller 6,5.

Det tilbys som hovedregel ikke språkundervisning til studenter som har fått opptak til masterstudier, og det er viktig å sikre at studentene har de nødvendige forutsetningene for å gjennomføre studiene på en god måte. Prosjektet mener at det for en engelskspråklig utdanning på høyere nivå bør stilles større krav til engelsknivået til studentene enn generell studiekompetanse. Med utgangspunkt i IELTS-testen foreslår et felles språkkrav for opptak til engelskspråklige masterstudier:

International English Language Test Service (IELTS), Academic, med minst 6.5 poeng. Hver av delkomponentene lesing, lytting, snakking og skriving må ha minst 6.5 poeng.

Det varierer i dag om lærestedene gir fritak for engelskkravet for norske søkere, i tillegg til fritak for søkere med utdanningsbakgrunn fra engelskspråklige land. Det vil være urimelig å kreve test fra noen grupper søkere, og prosjektet mener at praksisen med fritak for noen tydelig definerte grupper bør videreføres. Fritakene må utarbeides slik at de oppleves som så rettfærdige som mulige for søkere, men samtidig er praktisk gjennomførbare for lærestedene. Det må ses nærmere på hvilke grupper

¹¹ <https://www.nokut.no/databaser-og-fakta/nokuts-landdatabase2/GSU-listen/>

¹² https://www.samordnaopptak.no/info/utenlandsk_utdanning/sprakkrav/krav-til-norsk-og-engelsk-for_hoyere_utdanning/index.html

som bør gis fritak for krav til test, og dette må ses i sammenheng med krav til oppnådd resultat på tester.

Praksis

Erfaringsbaserte mastergrader (§5) har fastsatt krav om minimum to års arbeidserfaring. Mastergrader i henhold til §3 kan også ha praksis som en del av opptakskravet.

Det vil være gevinster ved å samkjøre praksisvurderinger i større grad enn i dag. Det vil imidlertid kreve et større arbeid for å få til en felles saksbehandling av praksis, og prosjektet vil ikke gå inn i detaljene i dette.

Andre krav

Det finnes også andre krav i dagens masteropptak som ikke er beskrevet her. Enkelte masterstudier har opptakskrav som går utover den faglige fordypningen (80-gruppen), for eksempel krav om arbeidsprøve, motivasjonsbrev, portefølje, intervjuer, osv. Det må ses nærmere på hvordan dette kan løses i en felles opptaksmodell.

Søkere fra land utenfor EU/EØS må søke UDI om oppholdstillatelse. Det stilles strenge krav til dokumenterte midler for livsopphold. For å unngå å bruke store ressurser på søknadsbehandling og utsending av tilbud om studieplass til søkere som senere ikke vil få innvilget oppholdstillatelse, bør det stilles krav til dokumentasjon av nødvendig finansiering for opphold i forbindelse med søknad om opptak. Mange læresteder har slike krav allerede.

5.2 Rangering

De fleste læresteder benytter i dag karakterer som hovedprinsipp for rangering av søkere. Inntakskvalitet målt i karakternivå henger sammen med kandidatens resultater og gjennomføringsevne i studiet, og karakterer er en kjent mekanisme for å skille gode og mindre gode søkere.

Mange av lærestedene rangerer i dag søkerne på hele graden, det vil si 180 stp. bachelorutdanning eller tilsvarende. Enkelte masterstudier har alternative opptaks- og rangeringsgrunnlag, for eksempel ved at søkere vurderes på bakgrunn av avlagt opptaksprøve og/eller innlevert fagarbeid.

Målet med et rangeringsregelverk er at de best kvalifisert søkerne får tilbud om studieplass der det er konkurranse om plassene. Prosjektgruppa legger til grunn at karakterer skal være hovedgrunnlaget for rangering også i et nasjonalt masteropptak, og målet er å utarbeide et helhetlig og gjennomarbeidet forslag til rangeringsmodell. *Hovedprinsippet for rangering bør være at kvalifiserende opptaksgrunnlag er grunnlag for rangering av søkerne.*

Prosjektgruppa foreslår at det beregnes et vektet gjennomsnitt basert på hele bachelorgraden. Der fordypning er tatt utenfor grad, må beregningen inkludere både grad og fordypning. Prosjektgruppa mener at fordelene med å rangere på hel grad må vektlegges ved valg av rangeringsmåte i nasjonalt masteropptak, og viser blant annet til at rangering på hel grad gir

- forutsigbarhet for søkerne
- økt likebehandling og søkere rangeres på like vilkår uavhengig av type bachelorgrad
- muligheter til automatisk beregning av karakterer/automatisk saksbehandling

Detaljene i rangeringen går ikke nærmere inn på i dette notatet, men det må utarbeides et komplett forslag til rangeringsregler (antall desimaler, regler ved poenglikhet, emner uten gradert skala m.m.).

Skjønnsmessig vurdering

Det er søkergrupper som av ulike årsaker ikke kan poengberegnes, og som må vurderes skjønnsmessig og individuelt. Dette kan blant annet være:

- *Utenlandske søkere*
- *Søkere som vurderes på bakgrunn av opptakstester.*
- *Søkere med bestått/fullført som store deler av opptaksgrunnlaget.* Enkelte søkere har mange emner uten gradert karakterskala, og dersom andelen av disse emnene blir for stor må søknaden i sin helhet behandles skjønnsmessig.
- *Søkere med eldre grunnutdanninger* kan ha tidligere varianter av poengskalaer eller vurderingsvarianter som ikke er egnet til direkte omregning.
- *Søkere som er kvalifisert på bakgrunn av realkompetanse*

Det må utarbeides felles retningslinjer og saksbehandlingspraksis for disse søkergruppene.

Tilleggs poeng

I tillegg til karakteren fra den kvalifiserende utdanningen er det mange læresteder som også vektlegger andre forhold i rangeringen ved å tildele tilleggs poeng. Bruk av tilleggs poeng hos lærestedene faller vanligvis inn under disse tre kategoriene:

- Tilleggs poeng for høyere utdanning utover opptakskravet
- Tilleggs poeng for praksis utover minstekravet
- Tilleggs poeng for annen kompetanse som intervjuer, tester, prøver og faglig arbeid

Prosjektgruppa kan ikke se at det finnes kunnskapsgrunnlag som tilsier at tilleggs poeng er et virkemiddel som faktisk rangerer inn de beste kandidatene til studiene på lærestedene.

Prosjektgruppa viser til at bruk av tilleggs poeng som rangeringsmekanisme generelt gir eldre kandidater og lavere inntakskvalitet målt i karakternivå fra bachelorutdanningen. Forskning på opptak til lavere grads studier, som antas overførbare til høyere grads studier, viser at dette kan påvirke kandidatenes gjennomføringsevne og resultater i høyere utdanning.

For masterstudier med krav til praksis etter fullført utdanning så vises det til at den faglige effekten av relevant praksis er oppnådd kun få år ut i sin praksis, og at det ikke er mye faglig å hente ved å belønne relevant yrkespraksis utover minstekravet på ett eller to år.

Det er grunn til å anta at tilleggs poeng brukes som - og virker som, en mekanisme for selektering av spesielle søkergrupper, og i mindre grad som et virkemiddel for å få de best kvalifiserte studentene.

Prosjektgruppa mener det er sterke momenter som taler mot bruk av tilleggs poeng i et nasjonalt masteropptak. Vi ser at det allikevel vil kunne være behov for unntak for studier der subjektive vurderingsordninger (annen kompetanse som intervjuer, tester, prøver og faglig arbeid) er en del av opptaksgrunnlaget.

Prosjektgruppa vektlegger i sitt forslag en felles løsning som ivaretar prosjektets mål om forenkling, harmonisering av regelverk og effektivisering, og som rangerer søkerne med tanke på best mulig inntakskvalitet.

Prosjektgruppa foreslår derfor at kun tilleggs poeng for annen kompetanse blir beholdt som felles rangeringsmekanisme. For studier som har behov for å rekruttere inn særskilte søkergrupper anbefaler prosjektgruppa tydelige opptakskrav, og bruk av kvoter.

Omregningstabeller

Samordna opptak har gjennom mange år hatt prosjekter der de har utarbeidet omregningstabeller for karakterer fra videregående skole for ulike land. Det har ført til at søkere med utenlandsk utdanning i stor grad kan poengberegnes på ordinær måte slik at lærestedene unngår skjønsmessige vurderinger. Dette er en stor forbedring for søkerne som får en forutsigbarhet omkring forventet rangering og i tillegg gir det ressursmessige innsparing av tid i saksbehandlingen.

I et nasjonalt masteropptak vil det være store gevinster ved å utvikle omregningstabeller. Det kan være omregningstabeller fra tidligere norske karakterskalaer, men også fra utenlandsk utdanning. Dette vil kreve et større arbeid, men mye informasjon og grunnlagsmateriale er allerede tilgjengelig hos lærestedene og nasjonalt.

5.3 Diverse bestemmelser

Betinget opptak

I tillegg til betinget tilbud, har noen læresteder også ordninger for betinget opptak eller opptak på visse vilkår, hvor søkere som ikke kan dokumentere hele opptakskravet innen studiestart, allikevel kan starte på et masterprogram. Studierett blir da tildelt med vilkår om at opptakskravet må dokumenteres oppfylt innen fastsatt frist. Ved noen læresteder kan det være i løpet av første studieår, andre steder holder det at vilkåret oppfylles før mastergraden fullføres og vitnemålet skal utstedes.

Blant lærestedene som tilbyr betinget opptak, varierer det om det tilbys fritt til alle søkere på programmer uten konkurranse om plassene, eller om ordningene er forbeholdt søkere som har vært syke, eller har andre tungtveiende grunner til at de mangler deler av opptaksgrunnlaget.

Prosjektgruppa siller seg i utgangspunktet kritisk til å videreføre ordninger for betinget opptak i et nasjonalt masteropptak. Vi har ikke sett dokumentasjon på at betinget opptak fører til vesentlig bedre gjennomstrømning for studenter i løp, og ordningene er krevende å administrere både under og etter opptaket. Blant annet fordi de faglige opptakskravene må vurderes for en større andel av søkerne som i utgangspunktet ikke dekker kravet til grad, i tillegg til at studenter med betinget studierett krever videre oppfølging.

5.4 Spørsmål til lærestedene:

- Bør det innføres et felles karakterkrav for opptak til masterstudier, eller må det kunne fastsettes forskjellige karakterkrav ved det enkelte lærested?
- Kan søkere rangeres på bakgrunn av karaktersnittet fra hele bachelorgraden?
- Bør det stilles krav til språk (engelsk) for alle søkere til engelskspråklige masterstudier, inkludert søkere med norsk/nordisk utdanningsbakgrunn? Eller bør dette gjelde kun søkere fra land utenfor Norden?
- Er tilleggspoeng en hensiktsmessig mekanisme for å få de best kvalifiserte søkerne? Eller er presise opptakskrav, og/eller bruk av kvoter en mer hensiktsmessig ordning?

UNIVERSITETET I OSLO

Prosjektgruppa for nasjonalt masteropptak

Dato: 29.04.2022
Deres ref.:
Vår ref.: 2020/11805 KRISTISI

Invitasjon til å komme med innspill til prosjektet Nasjonalt masteropptak – innspill fra Universitetet i Oslo

Vi viser til innspillsnotat sendt ut til lærestedene 18. mars, med frist 29. april 2022. Universitetet i Oslo (UiO) stiller seg positiv til opprettelsen av et nasjonalt masteropptak og ønsker å bidra til en størst mulig samordning nasjonalt.

Imidlertid må det bemerkes at det har vært noe kort tid for å forankre notatet på god nok måte mot fakulteter og enheter. Vi ser at det, i noen tilfeller, kunne vært ønskelig å gjennomføre analyser for å vurdere eventuelle utilsiktede konsekvenser av tiltakene som prosjektgruppa foreslår, men det har det ikke vært tid til.

Vi har valgt å svare på spørsmålene enkeltvis, og legge til andre innspill til slutt.

Spørsmål 2.3:

• Er det ønskelig å ferdigstille så mye som mulig av opptaket til masterstudier tidlig, eksempelvis i mai?

UiO er positive til å ferdigstille så mye som mulig av opptaket tidlig. Det vil være en fordel for søkerne at de på et tidligere tidspunkt får tilbud om plass og dermed bidra til forutsigbarhet for søkerens videre planer. Det kan også gi mer forutsigbarhet for enhetene med tanke på å få fylt opp studieplassene og planlegge undervisningen.

Spesielt for søkere fra land utenfor EU/EØS

Søkere fra land utenfor EU/EØS har behov for å få svar på søknaden så tidlig som mulig på våren, på grunn av søknad om oppholdstillatelse, overføring av midler til depositumskonto, time ved en ambassade, VFS-senter eller konsulat. Enkelte steder har begrenset åpningstid og lang venteliste, og det kan være lang reisevei. For eksempel må studenter fra enkelte land reise til et annet land for å kunne søke oppholdstillatelse.

Studenter som må overføre midler til depositumskonto trenger svar på søknad tidlig, da økonomiske begrensninger og regler i hjemlandet kan føre til lang behandlingstid. Denne typen

UiO:Ledelsen og støtteenheter
Avdeling for studieadministrasjon
Seksjon for opptak

Postadresse:
Postboks 1072 Blindern
0316 OSLO

Besøksadresse:
Lucy Smiths hus,
Problemveien 7

Tlf: +47 22 85 50 50
Faks:
E-post:
postmottak@admin.uio.no
<http://www.uio.no/>
Org.nr.: 971 035 854

midler kan ikke overføres før et opptak er bekreftet. I mange tilfeller trenger studentene ekstra bistand og dokumentasjon fra lærestedet for å få tillatelse til å overføre midler.

UiO opplever at studenter som får dokumentasjon eller opptak senere i mai ikke får innvilget oppholdstillatelse i tide til semesterstart. Eksempler er søkere som har klaget på opptak, eller blir manuelt registrert etter frist. Dette fører igjen til at studenter må søke om utsatt studiestart eller aldri får startet på studiet.

Hvis internasjonale studenter får svar på søknaden så tidlig som mulig, må en eventuell klage behandles innen 31. mai for å sikre et godt mottak av studentene, herunder behov for å gi garanti om bolig for studenter utenfor Europa. Hvis søknadene er ferdigbehandlet i mars/april, vil det gi forutsigbarhet for studentene og mulighet til å følge opp disse søkerne i mars/april, før et eventuelt hovedopptak kjøres i mai.

I mai følger lærestedet allerede opp innreisende utvekslingsstudenter, og det vil være en utfordring for UiO å håndtere henvendelser fra alle søkergrupper samtidig. En risiko er i tillegg at lærestedene vil få en økning i henvendelser om tidlig svar på master.

• Hvilke fordeler og ulemper ser lærestedene med et hovedopptak i mai og eventuelt et mindre justeringsopptak i juli?

Som nevnt tidligere, ser vi det som en fordel med et tidligere opptak. Avhengig av tidsplan for opptaket og når søkere må takke ja/nei til plass, vil man tidligere kunne få oversikt over studenter på hvert program, som kan lette planleggingskapasitet for enhetene med tanke på undervisning.

Tidlig hovedopptak vil kunne innebære at det gis flere betingede tilbud til søkere som ikke har fullført utdanningen i mai enn tilfellet ville vært ved senere hovedopptak. De må da følges opp i juli/august.

Det vil være behov for et justeringsopptak. Vi har imidlertid noen spørsmål til hvordan justeringsopptaket er tenkt å fungere:

- Vil et justeringsopptak skje før eller etter søkerne har takket ja til tilbud i hovedopptaket, altså som et suppleringsopptak på program med ledige plasser?
- Er det tenkt at søkere som ikke har fullført bachelorutdanningen sin i hovedopptaksrunden skal ha mulighet til å konkurrere på nytt i justeringsopptaket med utdanning som er fullført etter hovedopptaksrunden? I så fall vil det kreve ny behandlingsrunde i juli av søkere som tidligere er vurdert før fullført utdanning?

Her vil også en ny teknisk løsning være avgjørende for en god gjennomføring av et justeringsopptak.

- **Kan tilbud til søkere sendes ut fortløpende dersom lærestedet har åpne studier eller etter søknadsfristen kan garantere at alle kvalifiserte søkere vil få tilbud om studieplass?**

UiO synes det er vanskelig å ta stilling til dette spørsmålet. For en del studieprogrammer vil dette være en uaktuell problemstilling grunnet konkurranse om tilgjengelige plasser. Vi er usikre på hvilke konsekvenser dette vil få for opptaket som helhet.

For studieprogrammer som gir tilbud til alle kvalifiserte søkere vil det kunne være et nyttig virkemiddel for å kunne fylle plassene tidlig.

Hvis felles nasjonalt opptak skal være forutsigbart for søkerne og institusjonene er det viktig at man ikke kommer i en situasjon hvor det blir store endringer på tilbud som gis underveis. Hvis søkerne skal kunne legge til eller omprioritere søknadsalternativer underveis i opptaket, kan det bli lite forutsigbart dersom søkerne får tidlig tilbud (løpende opptak) for så å senere omprioritere. Det er derfor viktig med en frist for omprioritering.

Man kan tenke seg at det kan være en gevinst i at søker får tidlig tilbud på sin første prioritet, og da ikke trenger å vurderes for sine øvrige prioriteter. Det avhenger av at søker ikke kan omprioritere etter å ha fått tilbud.

- **Kan et framtidig masteropptak baseres på opptak på bakgrunn av 150 studiepoeng for søkere som avslutter bachelorutdanningen i søknadssemesteret?**

UiO er positive til at opptak kan baseres på 150 studiepoeng for søkere som avslutter sin utdanning i søknadssemesteret. Vi forstår det som at søkerne da allikevel må dokumentere fullført grad og øvrige opptakskrav/faglige opptakskrav før studiestart.

Det bør også tas høyde for at det kan være søkere som går på et studieprogram hvor studieoppbygningen fører til at de har mindre enn 150 studiepoeng på søknadstidspunktet (f.eks. 120 studiepoeng).

Det bør også legges til rette for en løsning for søkere som tar opp igjen emner for å forbedre karakterer i avsluttende semester eller i søknadssemesteret.

Ved hovedopptak i mai, vil det kunne bli flere søkere som må følges opp for betingelser om sommeren eller før studiestart. En teknisk løsning bør derfor legges til rette for effektiv saksbehandling av søkere som må følges opp i denne perioden.

- **På mange studieprogram vil det være behov for en løsning for å fylle opp studieplasser der det er ledig kapasitet (ledige studieplasser) etter søknad/tilbud. Kan det gjøres fortløpende etter søknadsfristen?**

Det vil være behov for en løsning for å fylle opp ledige plasser på studieprogram med ledig kapasitet. Det forutsettes at en slik løsning ikke fører til vesentlig merarbeid for institusjonene, og at det ikke har innvirkning på prioriteringene som søkerne kan gjøre (nevnt over). Det må være en begrensning for internasjonale søkere fra land utenfor EU/EØS, da disse søkerne har tidsfrister, for eksempel frist for å søke om oppholdstillatelse og bolig.

Spørsmål 3.4:

Er det hensiktsmessig å skille søknadsbehandling i to deler, ved at de generelle kravene vurderes en gang/av ett lærested, før krav til faglig fordypning og eventuelle andre krav vurderes ved det enkelte lærested?

Det er bred støtte ved UiO for en todelt løsning med hensyn til saksbehandling. Det forutsetter at man har et smidig saksbehandlingssystem som gjør dette enkelt og oversiktlig. Det er lærestedene som har fagkompetanse på sine studieprogram, derfor må lærestedene selv vurdere krav til faglig fordypning.

Vi forutsetter at det ved delt saksbehandling blir etablert klare rutiner, en tydelig plan for informasjon og veiledning av søkere samt gode kommunikasjonslinjer mellom de ulike saksbehandlingsenhetene (HK-Dir og lærestedene). Det er viktig for UiO at lærestedene blir involvert i utforming av praksis og rutiner.

Spørsmål 4.2:

Støtter lærestedene at det jobbes videre med forslaget om en felles vurderingsenhet for utenlandsk utdanning, og at den kan organiseres som er virtuell enhet med deltakere fra ulike læresteder?

UiO stiller seg positiv til en virtuell enhet med kompetanse på vurdering av utenlandsk utdanning som koordineres av HK-dir. Det er viktig at kompetanse knyttet til vurdering av utenlandsk vurdering beholdes på lærestedene.

Det er ønskelig at også stipulering av karakternivå og informasjon om karakterskala må være en del av den innledende saksbehandlingen. Det bør vurderes om også utregning av studiepoeng, og ikke bare karakternivå skal være en del av den innledende saksbehandlingen. Det er imidlertid en forutsetning at lærestedene selv vurderer krav til faglig fordypning.

Som nevnt under punkt 3.4 forutsettes det at det utarbeides felles retningslinjer og klar arbeidsdeling i samarbeid med institusjonene og HK-dir.

UiO stiller spørsmål ved hvordan standardisering og bruk av verktøy i forbindelse med vurdering av utenlandsk skal utformes. Hvis det er vurdert å utarbeide omregningstabeller, vil det være nødvendig å avklare hvordan disse skal, bør og kan brukes og da spesielt sett opp mot skjønnsmessig vurdering.

Spørsmål 5.4:

• **Bør det innføres et felles karakterkrav for opptak til masterstudier, eller må det kunne fastsettes forskjellige karakterkrav ved det enkelte lærested?**

UiO mener at det bør være karakterkrav for opptak til masterstudier. Hvis det er aktuelt å ha et felles karakterkrav, bør ikke kravet være lavere enn nåværende karakterkrav ved UiO, som er minimumskarakter C.

Beregning av hva som utgjør C-kravet (tallmessig) kan variere fra lærested til lærested, og bør samkjøres hvis det innføres et felles karakterkrav.

• **Kan søkere rangeres på bakgrunn av karaktersnittet fra hele bachelorgraden?**

Det er administrative fordeler med å rangere på grunnlag av hele bachelorgraden, det kan enkelt gjøres av et sentralt ledd, og for søkerne vil en slik rangering være forutsigbar og transparent.

Vi har ikke statistikk på UiO som underbygger fordeler ved å rangere på en faglig fordypning på minimum 80 studiepoeng eller hel grad, men det finnes enkelte studieprogram som i dag rangerer på full grad. Tilbakemeldingen fra disse programmene tilsier at det kan være en fordel å rangere på hel grad blant annet fordi det kan være vanskelig å vurdere hva som inngår i fordypning fra andre institusjoner. Ved UiO rangeres opptak til de fleste studieprogram på grunnlag av faglig fordypning på minimum 80 studiepoeng, og eventuelt faglige tilleggskrav. Enkelte studieprogram ønsker å fortsette med denne ordningen da de mener det er den modellen som best måler det faglige nivået på søkerne i forhold til fagområdet for det masterprogrammet de søker opptak på.

UiO hadde ønsket en simulering av hva en eventuell endring fra å rangere på faglig fordypning til å rangere på hel grad i realiteten vil bety, men har forståelse for at dette er en type simulering det er krevende å gjennomføre, blant annet på grunn av manglende data på nasjonalt nivå. Rent administrativt ser UiO det som en gevinst å kunne rangere søkere på hele graden, men vi vil påpeke behovet for at et opptak til masterprogram også har behov for en faglig legitimitet. Ut fra en helhetlig vurdering, og behovet for en nasjonal samordning, støtter UiO forslaget om å rangere søkere på bakgrunn av hel grad. Vi ønsker ellers å stille spørsmål om prosjektet har vurdert

hvordan søkere som forbedrer/tar opp igjen emner er tenkt vurdert/rangert.

Ettersom UiO i dag rangerer søkere på minimum 80 studiepoeng (faglig fordypning), kan det bli behov for å vurdere overgangsordninger for studenter som allerede har en fullført en bachelorgrad.

• Bør det stilles krav til språk (engelsk) for alle søkere til engelskspråklige masterstudier, inkludert søkere med norsk/nordisk utdanningsbakgrunn? Eller bør dette gjelde kun søkere fra land utenfor Norden?

Det er viktig med et godt engelsknivå for å sikre at studentene kan gjennomføre engelskspråklige studieprogram. UiO har i dag et tilsvarende engelskkrav til engelskspråklige masterprogram som prosjektgruppa foreslår. UiO støtter det felles språkkravet for opptak til engelskspråklige program og videreføring av praksis med fritak (altså andre måter å dokumentere tilstrekkelig engelskkunnskaper på) for noen tydelige definerte grupper. UiO mener imidlertid at det må sees nærmere på hvilke grupper som bør gis fritak for krav til test, og at dette ikke nødvendigvis begrenses til kun søkere med norsk/nordisk utdanningsbakgrunn.

UiO har noen studieprogrammer som i dag er tospråklige (norskspråklig eller engelskspråklig), hvor søkerne enten må dekke krav til generell studiekompetanse eller et skjerpet språkkrav i engelsk. Hvordan kan man ivareta hensyn til slike studieprogram i et nasjonalt opptak?

• Er tilleggs-poeng en hensiktsmessig mekanisme for å få de best kvalifiserte søkerne? Eller er presise opptakskrav, og/eller bruk av kvoter en mer hensiktsmessig ordning?

Tilleggs-poeng benyttes i ulik grad ved UiO. For storparten av studieprogrammene ved UiO utgjør ikke tilleggs-poeng en del av rangeringen. For søkere er det lite målbart hva som vektlegges i slike tilleggskrav (som for eksempel motivasjonsbrev).

Bruk av kvoter er lite kjent ved UiO. Det er usikkert om å innføre kvote vil møte behovene UiO har for å skille søkere med likt karakternivå, der det er stor konkurranse, men vi ser at det kan være et alternativ for å sikre en god sammensetning av studentgrupper.

UiO er skeptiske til bruk av tilleggs-poeng i rangering, men det kan i noen tilfeller være hensiktsmessig for enkelte masterprogram. For erfaringsbaserte masterprogram kan det være grunn til å vektlegge annen kompetanse som kan gi grunnlag for tilleggs-poeng.

ANDRE INNSPILL

- Vi ser at vi i opptakene våre i dag kan ha problemer med å identifisere internasjonale søkere. Vi erfarer at bosatte søkere som har statsborgerskap utenfor EU har søkt som

internasjonale søkere, og de vil da få tilbud som ellers er forbeholdt internasjonale studenter. Vi har ikke noe forslag til løsning pr. nå, men ønsker å melde det inn til prosjektet.

- Det er enkelt å søke om masteropptak i dag. Vi ser at vi i dag har en stor andel søkere fra land utenfor EU/EØS som ikke er kvalifiserte, eller som ikke er reelle søkere. Vi ber om at prosjektet vurderer om det finnes metoder i søknadssammenheng for å spare søkerne for unødvendig arbeid og kostnader med å søke på studier de ikke er kvalifisert til, eller ikke har mulighet til å gjennomføre. Samt institusjonene for unødvendig arbeid med søkere som ikke er kvalifisert eller reelle
- UiO vil framheve behovet for en teknisk løsning som også gir noe fleksibilitet.
- Prosjektet sier ikke noe om antall søknadsalternativ og prioriteringsmuligheter for søkere i et nasjonalt masteropptak. UiO forutsetter at institusjonene får mulighet til å gi tilbakemelding på dette før, eller i en høringsrunde.
- Ved UiO er det opptak til masterprogram både vår og høst. UiO har forståelse for at man i første omgang må prioritere opptak for start i høstsemesteret, men forutsetter at det i neste fase legges til rette også for opptak med oppstart i vårsemesteret.
- Betinget opptak: Prosjektgruppa stiller seg kritisk til bruken av betinget opptak til masterprogram. På UiO er det i dag ett fakultet som benytter seg av en slik ordning for sine masterprogrammer. UiO støtter prosjektets vurdering om at en slik ordning ikke nødvendigvis fører til bedre gjennomstrømming og at det er en administrativt krevende ordning. Imidlertid er det et ønske fra UiO om ha noe fleksibilitet i en ny opptaksløsning. UiO jobber med videreutvikling av studieporteføljen, hvor økt fleksibilitet og tverrfaglighet i studiestrukturen er et av hovedmålene. Dette arbeidet er pågående, og det er foreløpig uavklart hvilke ordninger som vil være nødvendige for å oppfylle dette. Vi ser imidlertid at betinget opptak kan være en ordning som kan bidra til å fylle ledige plasser og gi en mer sømløs overgang fra bachelor til master. Men vi ser for oss at det vil være nødvendig at betinget opptak forenkles og strømlinjeformes for at det skal kunne inngå i et nasjonalt masteropptak.

Med hilsen

Hanna Ekeli
avdelingsdirektør

Henriette Kleivane
seksjonssjef

UNIVERSITETET I OSLO

8

Dette dokumentet er godkjent elektronisk ved UiO og er derfor ikke signert.

Saksbehandler:

Kristin Simensen

, kristin.simensen@admin.uio.no

Svar på spørsmål stilt i innspillsnotat for samordnet masteropptak

Spørsmål punkt 2.3 (side 8)

- 1. Er det ønskelig å ferdigstille så mye som mulig av opptaket til masterstudier tidlig, eksempelvis i mai?**

For Fjellhaugs del kan mesteparten av opptaket ferdigstilles i starten av mai. Dersom dette går videre til midten eller andre halvdel av mai blir dette problematisk for oss, da vi er en liten studieadministrasjon og de fleste som jobber med opptak er opptatt med eksamensgjennomføringen i siste halvdel av mai.

- 2. Hvilke fordeler og ulemper ser lærestedene med et hovedopptak i mai og eventuelt et mindre justeringsopptak i juli?**

Fordelene vil være at søkerne får svar på søknadene sine i god tid før sommeren, slik at det blir lettere og mer forutsigbart for dem å planlegge tiden fremover. Hovedopptak i mai vil heller ikke kollidere med verken eksamensgjennomføringen, sensurføringen og vitnemålsproduksjonen (for de av oss som er involvert i dette), og det vil heller ikke kollidere med saksbehandlingen av søknader til det samordnede opptaket på lavere grads nivå.

- 3. Kan tilbud til søkere sendes ut fortløpende dersom lærestedet har åpne studier eller etter søknadsfristen kan garantere at alle kvalifiserte søkere vil få tilbud om studieplass?**

Teoretisk sett kan man sende ut tilbud fortløpende, og på nåværende tidspunkt gjør vi ved Fjellhaug også dette på masternivå da vi har et lite antall søkere. Spørsmålet er om dette vil være en like ideell ordning dersom masteropptaket samordnes, da en av styrkene ved det samordnede opptaket i dag er at alle søkerne likebehandles og får svar samtidig. Det beste vil nok derfor være at alle søkere får tilbud på samme tidspunkt. Forløpende opptak bør forbeholdes opptak til enkeltemnestudier, som vi fortsatt bør ha muligheten til å forvalte i lokalt opptak.

- 4. Kan et fremtidig masteropptak baseres på opptak på bakgrunn av 150 stp for søkere som avslutter bachelorutdanningen i søknadssemesteret?**

Erfaring tilsier at de 30 siste studiepoengene sjelden utgjør en stor forskjell når det kommer til utregning av karaktergrunnlaget for opptaket til masterutdanninger. Det vil derfor være mulig å basere opptaket på bakgrunn av 150 stp for søkere som avslutter sitt bachelorløp i søknadssemesteret. Dette vil også gi disse raskt svar på hvorvidt de er tatt opp til masterstudiet eller ikke, slik at de lettere kan planlegge neste semester flere måneder frem i tid.

5. På mange studieprogram vil det være behov for en løsning for å fylle opp studieplasser der det er ledig kapasitet (ledige studieplasser) etter søknad/tilbud. Kan det gjøres fortløpende etter søknadsfristen?

Ved Fjellhaug opererer vi per dags dato med en søknadsfrist for opptak til master, men med åpenhet for å fylle opp studieplasser etter denne fristen dersom det er plass. Slik vi ser det vil en løsning på ledige studieplasser ikke være stort annerledes fra dagens modell, og vi støtter dermed et slikt forslag.

Spørsmål punkt 3.4 (side 11)

6. Er det hensiktsmessig å skille søknadsbehandling i to deler, ved at de generelle kravene vurderes en gang/av ett lærested, før krav til faglig fordypning og eventuelle andre krav vurderes ved det enkelte lærested?

For opptak til Fjellhaugs mastergrad i teologi og misjon stilles det i dag krav til ex.phil, ex.fac. og 20 studiepoeng i nytestamentlig gresk (koinégresk) i tillegg til de generelle kravene om bachelorgrad innenfor fagfeltet med 80 studiepoeng fordypning. Vi har forståelse for at det vil være vanskelig for andre opptaksinstanser å vurdere hvorvidt sistnevnte krav om gresk er bestått eller ikke dersom et lignende emne er gjennomført utenfor Norge. Vi mener derfor det er fornuftig å tenke en tottrinns saksbehandling i et samordnet masteropptak, der de generelle kravene kan vurderes på tvers av institusjoner og fagspesifikke krav vurderes av det enkelte lærestedet.

Spørsmål punkt 4.2 (side 13)

7. Støtter lærestedene at det jobbes videre med forslaget om en felles vurderingsenhet for utenlandsk utdanning, og at den kan organiseres som en virtuell enhet med deltakere fra ulike læresteder?

Fjellhaug støtter forslaget om en virtuell enhet med deltakere fra ulike læresteder fremfor en sentralisert spesialenhet.

Spørsmål punkt 5.4 (side 18)

8. Bør det innføres et felles karakterkrav for opptak til masterstudier, eller må det kunne fastsettes forskjellige karakterkrav ved det enkelte lærested?

Fjellhaug har ingen innvendinger mot et felles karakterkrav, men har forståelse for at programspesifikke karakterkrav kan være aktuelt for enkelte studier eller andre læresteder.

9. Kan søkere rangeres på bakgrunn av karaktersnittet til hele bachelorgraden?

Fjellhaug stiller krav til en full bachelorgrad med minst 80 studiepoeng fordypning for opptak, men selve karaktersnittet regnes ut av fordypningen og de programspesifikke emnene (ex.phil, ex.fac. og 20 stp koinégresk). Dette gir som regel det mest relevante søknadsgrunnlaget, da dette gir studenter som har forbedret resultatene sine eller ønsket å bytte retning/program underveis i studieløpet en

mulighet. En løsning der rangeringen gjøres på grunnlag av karaktersnitt utregnet fra hele bachelorgraden vil være mer praktisk for det samordnede masteropptaket, men det vil også kunne ha noen uheldige slagsider som vil ramme enkelte søkere og studieprogram.

10. Bør det stilles krav til språk (engelsk) for alle søkere til engelskspråklige masterstudier, inkludert søkere med norsk/nordisk utdanningsbakgrunn? Eller bør dette gjelde kun søkere fra land utenfor Norden?

Det bør stilles krav til engelsk for alle søkere til engelskspråklige studier. Erfaring tilsier at studenter som kun har en minste bestått karakter i engelsk (karakteren 2 i engelsk fra videregående eller tilsvarende minstekrav på tester) sliter med å fullføre et engelskspråklig bachelorløp. Med tanke på høyere nivå, engelskspråklig pensum og internasjonalt samarbeid eller utveksling bør det derfor stilles et engelskspråklig krav til samtlige studenter, inkludert de med nordisk bakgrunn.

11. Er tilleggspoeng en hensiktsmessig mekanisme for å få de best kvalifiserte søkerne? Eller er presise opptakskrav, og/eller bruk av kvoter en mer hensiktsmessig ordning?

For opptak til masterstudier anser vi presise opptakskrav som den mest hensiktsmessige ordningen.

01.04.2022

Ingar Takanobu Hauge
Opptaksleder FIH
E-post: ihauge@fjellhaug.no, Tlf.: +47 46 54 00 98

Sinsenveien 15, 0572 Oslo. E-post: post@fjellhaug.no, Tlf.: +47 23 23 24 00. Web fih.fjellhaug.no

Til:	Prosjektgruppa for nasjonalt masteropptak
Fra:	Norges idrettshøgskole
Emne:	Høringsinnspill samordning for masteropptak – nasjonalt opptak
Dato:	29.04.2022

Høringsinnspill samordning for masteropptak – nasjonalt opptak

Viser til innspillnotat fra prosjektet Nasjonalt masteropptak.

Vedlagt følger høringsinnspill fra Norges idrettshøgskole (NIH).

Her er svar på spørsmålene i innspillnotatet:

2.3 Spørsmål til lærestedene:

• Er det ønskelig å ferdigstille så mye som mulig av opptaket til masterstudier tidlig, eksempelvis i mai?

- Fra et studieadministrativt perspektiv vil dette kunne la seg gjøre om søknadsfristen er senest 15. februar. Studentopptaket må da åpne senest 1. desember. For søkere utenfor EU/EØS må fristen være senest 15. desember.
- NIH er skeptiske til hvordan tidlig opptak kan påvirke interne arbeidsprosesser med spesielt program- og emneplanarbeid. NIH anbefaler ikke tidlig opptak. Et tidlig opptak betyr endringer i arbeidsflyten innen studieadministrasjonen. Viser til neste spørsmål om fordeler/ulempes med tidlig opptak.

• Hvilke fordeler og ulemper ser lærestedene med et hovedopptak i mai og eventuelt et mindre justeringsopptak i juli?

Ulemper

- Dersom dagens opptakskrav og fagkrav skal videreføres vil ikke bachelorkandidater være kvalifiserte for førstkommende opptak etter endt studiet. Ferdige bachelorkandidater må vente et år med å søke.
- Prosjektet foreslår to modeller hvor begge legger opp til at søkere til masterutdanning vurderes ut fra 150 SP (uten 6. semester). Det skal gis betinget tilbud om studieplass med krav om at bachelorgraden (og eventuelle krav til faglig fordypning etc) dokumenteres før studiestart. NIH har kun obligatoriske emner i 6. semester i bachelorstudiene. Vi ser på det som uheldig at søkere ikke får emner fra 6. semester i bachelorprogrammet med i

poengvurderingen. Dette kan bety at studenter ikke vektlegger disse emnene i like stor grad, som igjen kan bety endring i programplaner. Det er uheldig om valg av opptaksmodell påvirker programplaner på bachelorstudiene.

Det er naturlig å legge bacheloroppgaven til 6. semester. Dersom bacheloroppgaven ikke vektlegges i opptaket kan motivasjonen for å jobbe med bacheloroppgaven gå ned, som igjen kan føre til endringer i programplanen.

- Tidlig opptak vil bety endringer i den studieadministrative arbeidsflyten. Godkjenning av program – og emneplaner, annonsering av studietilbud, opptaksmodell i FS/Søknadsweb må være klare innen 1. desember. Det må være samsvar i tid mellom åpning av opptak og annonsering. Det betyr at program- og emneplaner for kommende studieår må være godkjent i september. Det er et halvt år tidligere enn dagens ordning. Planarbeidet krever tid og skal ta opp i seg evaluering av program- og emneplaner fra tilstøtende studieår. Evalueringen tas med i årsrapporten til Styret i desember. Dette blir for sent om Styret skal gi føringer (f.eks i tråd med strategisk plan) i planarbeidet. Innføring av tidlig opptak betyr at årsrapporten først kan gi grunnlag for studieåret halvannet år etter. NIH mener tidlig opptak kan få en uheldig effekt på interne planprosesser.
- Dagens bachelorprogram har fordypningskrav til master i 6. semester. Søkere direkte fra bachelor må uansett vurderes i et justeringsopptak.

Fordeler

- Forutsigbart for søkere, studenter og institusjonen.
- Tidlig opptak vil kreve endringer i arbeidsflyten i studieadministrasjonen. Det vil bety jevnere arbeidsbelastning igjennom studieåret.

• Kan tilbud til søkere sendes ut fortløpende dersom lærestedet har åpne studier eller etter søknadsfristen kan garantere at alle kvalifiserte søkere vil få tilbud om studieplass?

Ingen problemstilling ved NIH. Ingen åpne studier.

Generell tilbakemelding; Målet med samordningen er effektivisering og uheldig om man da manuelt må kjøre opptak fortløpende.

• Kan et framtidig masteropptak baseres på opptak på bakgrunn av 150 stp for søkere som avslutter bachelorutdanningen i søknadssemesteret?

- NIH mener det er uheldig om opptaket baseres på 150 sp. Bachelorprogrammene på NIH har obligatoriske emner i 6. semester. Det er uheldig om ikke disse emnene teller med i poengsummen til søker.

- På mange studieprogram vil det være behov for en løsning for å fylle opp studieplasser der det er ledig kapasitet (ledige studieplasser) etter søknad/tilbud. Kan det gjøres fortløpende etter søknadsfristen.

Ingen problemstilling ved NIH.

3.4 Spørsmål til lærestedene

- Er det hensiktsmessig å skille søknadsbehandling i to deler, ved at de generelle kravene vurderes en gang/av ett lærested, før krav til faglig fordypning og eventuelle andre krav vurderes ved det enkelte lærested?

Ja. B-rollen vurderer om de møter generelle krav til opptak. T-rollen vurderer spesifikke fagkrav til egne studietilbud.

4.2 Spørsmål til lærestedene

- Støtter lærestedene at det jobbes videre med forslaget om en felles vurderingsenhet for utenlandsk utdanning, og at den kan organiseres som er virtuell enhet med deltakere fra ulike læresteder?

NIH støtter dette forslaget.

5.4 Spørsmål til lærestedene:

- Bør det innføres et felles karakterkrav for opptak til masterstudier, eller må det kunne fastsettes forskjellige karakterkrav ved det enkelte lærested?

Enighet om verdien av karakteren C som felles krav. For effektiv saksbehandling tenker NIH dette er et absolutt.

Ved å enes om karakterkrav unngår man usikkerhet.

- Kan søkere rangeres på bakgrunn av karaktersnittet fra hele bachelorgraden?

Ja. Hele graden bør telle med. Emner søker har tatt utenom graden kan erstattes med frie emner i graden.

- Bør det stilles krav til språk (engelsk) for alle søkere til engelskspråklige masterstudier, inkludert søkere med norsk/nordisk utdanningsbakgrunn? Eller bør dette gjelde kun søkere fra land utenfor Norden?

Det bør være like krav for norske og utenlandske søkere.

Det må være ordninger som gjør at studenter har en mulighet til å bruke annet enn karakter fra GSK.

• Er tilleggspoeng en hensiktsmessig mekanisme for å få de best kvalifiserte søkerne? Eller er presise opptakskrav, og/eller bruk av kvoter en mer hensiktsmessig ordning?

For å få de best faglig kvalifiserte søkerne bør det være presise opptakskrav.

NIH ønsker å videreføre ordningen med kvote for toppidrettsutøvere. Utover dette vil det ikke være behov for verken andre kvoter eller bruk av tilleggspoeng.

Med vennlig hilsen

(Sign.)

Grethe Nilsen

Kontorsjef, Studieseksjonen

NIH

Innspill fra Dronning Mauds Minne Høgskole for barnehagelærerutdanning, april 2022 - nasjonalt masteropptak

2.3 Spørsmål til lærestedene:

- Er det ønskelig å ferdigstille så mye som mulig av opptaket til masterstudier tidlig, eksempelvis i mai?

Ja. Vi ferdigstiller allerede majoriteten av søknadene som er i praksiskvoten tidlig. Vi ferdigstiller også søknadsbehandlingen på program med få søkere tidlig, og sender ut tilbud fortløpende.

- Hvilke fordeler og ulemper ser lærestedene med et hovedopptak i mai og eventuelt et mindre justeringsopptak i juli?

Fordel: Bedre fordeling av arbeidsmengde i løpet av vårsemesteret, færre opptak som går samtidig.

Ulempe: En stor andel av våre søkere fullfører bachelorstudiene sine i søknadsåret, noe som gjør at man får en relativt stor andel søkere som må saksbehandles i justeringsopptaket.

- Kan tilbud til søkere sendes ut fortløpende dersom lærestedet har åpne studier eller etter søknadsfristen kan garantere at alle kvalifiserte søkere vil få tilbud om studieplass?

Dersom mekanismene tilrettelegger for en større grad av automatisering vil ikke dette være problematisk. Det er også nødvendig å kunne stoppe opptaket når man når det antallet søkere man ønsker, likt slik ledige studieplasser gjennom Samordna opptak er organisert.

- Kan et framtidig masteropptak baseres på opptak på bakgrunn av 150 stp for søkere som avslutter bachelorutdanningen i søknadssemesteret?

Våre nyutdannede har 120 studiepoeng når de søker om opptak. Dette varierer mellom de ulike barnehagelærerutdanningene, og vi ser ikke noe problem med å basere opptaket på 150 studiepoeng. Det vil i tilfelle være nødvendig med endelig karakterberegning etter at søkerne har fullført utdanningen, da vi har enkelte program med svært mange søkere og desimaler som avgjør.

- På mange studieprogram vil det være behov for en løsning for å fylle opp studieplasser der det er ledig kapasitet (ledige studieplasser) etter søknad/tilbud. Kan det gjøres fortløpende etter søknadsfristen?

Ja.

3.4 Spørsmål til lærestedene

- Er det hensiktsmessig å skille søknadsbehandling i to deler, ved at de generelle kravene vurderes en gang/av ett lærested, før krav til faglig fordypning og eventuelle andre krav vurderes ved det enkelte lærested?

Ja, såfremt de generelle kravene kun består av å sjekke søknadens formalia: har søker bachelorutdanning, oppfyller søker språkkrav osv. Disse søkerne kan etter sjekk videresendes til institusjonen for vurdering om krav til faglig fordypning og eventuelle andre krav.

4.2 Spørsmål til lærestedene

- Støtter lærestedene at det jobbes videre med forslaget om en felles vurderingsenhet for utenlandsk utdanning, og at den kan organiseres som er virtuell enhet med deltakere fra ulike læresteder?

Ja, dette vil samle kompetanse og sikre likebehandling.

5.4 Spørsmål til lærestedene:

- Bør det innføres et felles karakterkrav for opptak til masterstudier, eller må det kunne fastsettes forskjellige karakterkrav ved det enkelte lærested?

Felles karakterkrav er enklere for søkerne å forholde seg til, og majoritetens (altså søkerens) perspektiv bør her overskygge eventuelle utfordringer ved enkeltinstitusjoner.

- Kan søkere rangeres på bakgrunn av karaktersnittet fra hele bachelorgraden?

Ja, dette er allerede det vi gjør i dag.

- Bør det stilles krav til språk (engelsk) for alle søkere til engelskspråklige masterstudier, inkludert søkere med norsk/nordisk utdanningsbakgrunn? Eller bør dette gjelde kun søkere fra land utenfor Norden?

Dette gjelder ikke våre utdanninger, da vi kun har norskspråklige masterutdanninger.

- Er tilleggspoeng en hensiktsmessig mekanisme for å få de best kvalifiserte søkerne? Eller er presise opptakskrav, og/eller bruk av kvoter en mer hensiktsmessig ordning?

Bruk av kvoter vil være en mer hensiktsmessig mekanisme enn tilleggspoeng. Risiko med tilleggspoeng for at man vil havne i en lignende situasjon som i det Samordna opptaket – søkerne må samle poeng og starter senere med utdanningen enn det som er ønskelig.

Innspill fra Universitetet i Stavanger til prosjektet nasjonal samordning av masteropptak

Viser til invitasjonen om å komme med innspill til prosjektet om nasjonal samordning av masteropptaket med frist for tilbakemelding 29.april 2022

Vi vil gjerne komme med våre tilbakemeldinger på forslaget og bruker innspillsnotatet sitt oppsett for våre kommentarer.

Vi deler prosjektgruppas oppfatning av at dagens lokale masteropptak har store overordnede likheter i både organisering og regelverk og at det derfor vil være en overkommelig oppgave å samordne dette. Vi mener også at en slik samordning vil være langt bedre for søkerne og ikke minst arbeidsbesparende for lærestedene.

2. Opptaksprosessen

Dersom masteropptaket skal samordnes, er det svært viktig med felles opptaksfrister. Vi mener at søknadsfrist for søkere utenfor EU/EØS bør være 1.desember, slik at vi får tid til å saksbehandle disse søkerne. Ved Universitetet i Stavanger har denne søknadsfristen vært senere, men vi ser at økningen i søknader fra disse søkergruppene fører til tidsnød og ønsker derfor at fristen skal være 1.desember.

For alle andre kan søknadsfristen være 1.mars. Vi ser ingen grunn til at en skal vente til 15.april med å søke opptak. Erfaring viser at søkerne ofte venter til siste frist, noe som gjør at hovedvekten av søkere ikke kommer før april. Dette er ofte midt i påsken, noe som skal problemer for de fleste. 1.mars er en frist søkere er vant med fra videregående skole og de som ikke er ferdig med sin grunnutdanning innen 1.mars, vil heller ikke være ferdig 15.april. Opptaksarbeid er ofte veldig hektisk i perioder og jo mer vi kan fordele dette arbeidet utover året, jo bedre. Vi kan derfor ikke se noen gode grunner til å beholde 15.april som ordinær søknadsfrist, men ønsker å flytte den til 1.mars.

For engelskspråklige masterstudier er det også svært viktig å få en felles definisjon på hva en internasjonal søker er. Altså hvem som har hvilken søknadsfrist. Definisjonen på dette varierer fra lærested til lærested i Norge. Noen tar hensyn til språk, andre til nasjonalitet og andre til plasseringen av tidligere utdanning.

Vi har hatt flere diskusjoner om dette på Universitetet i Stavanger og hatt ulike definisjoner selv innad hos oss. Per dags dato kategoriserer vi våre søkere på UiS på denne måten: [When to Apply? | University of Stavanger \(uis.no\)](#) I hovedtrekk vil det si at internasjonale søkere er søkere som trenger visum og/eller mangler norsk.

Spørsmål til lærestedene:

- Er det ønskelig å ferdigstille så mye som mulig av opptaket til masterstudier tidlig, eksempelvis i mai?
- Hvilke fordeler og ulemper ser lærestedene med et hovedopptak i mai og eventuelt et mindre justeringsopptak i juli?
- Kan tilbud til søkere sendes ut fortløpende dersom lærestedet har åpne studier eller etter søknadsfristen kan garantere at alle kvalifiserte søkere vil få et tilbud om studieplass?

- Kan et framtidig masteropptak baseres på opptak på bakgrunn av 150 stp for søkere som avslutter bachelorutdanningen i søknadssemesteret?
- På mange studieprogram vil det være behov for en løsning for å fylle opp studieplasser der det er ledig kapasitet (ledige studieplasser) etter søknad/tilbud. Kan det gjøres fortløpende etter søknadsfristen?

Vi mener at det er ønskelig å ferdigstille så mye som mulig av opptaket så tidlig som mulig, men ikke til enhver pris. For eksempel kan vi ha tidlig opptak til alle studier der det er krav om praksis etter utdanningene, slik vi har det ved UiS i dag. Vi kan også sende løpende tilbud til alle som er kvalifiserte og som har søkt studieprogram der vi ser det ikke vil bli konkurranse om plassene. Vi kan også ha tidlig opptak av søkere som er kvalifiserte og har så høy poengsum at de vil komme inn i hovedopptaket, uten at de er nødt til å begrunne og dokumentere hvorfor de trenger tidlig opptak.

Vi ønsker ikke betinget tilbud på grunnlag av 150 stp av følgende årsaker:

- Søkere til betinget tilbud blir rangert på grunnlag av minst 150 studiepoeng av sin bachelorgrad. Hva skjer dersom søkeren med de siste 30 studiepoeng faller under karakterkravet til studieprogram? Betinget tilbud forsvares ofte med at det ikke skjer de store endringene i konkurransepoengsum med de siste 30 stp. Men for de som er rett rundt grensen for å være kvalifisert hvis det er poengkrav eller for de som er rett rundt grensen for å komme inn når det er konkurranse om plassene, vil det være svært viktig for både oss og for søkerne å få med seg de siste karakterene.
- Søkere som kvalifiserer til betinget tilbud, men ikke har høy nok poengsum for å få tilbud, vil rangeres på ventelisten ifølge karaktersnittet/poengsum den har med minst 150 studiepoeng. Skal karaktersnittet beregnes på nytt når resultater i siste semesteret blir registrert? Dersom vi må gjøre det, da må vi regne ut på nytt for alle.
- For en del søknader er det vanskelig å vite om alt som står i resultatgrunnlag i FS er en del av graden som er grunnlaget for opptak.
- Hvis søkeren har vært på utveksling skal karaktersnittet beregnes på 120 stp. (karakterer fra utveksling holdes utenfor poengberegning). Og karaktersnitt til en del andre beregnes på grunnlag av 180 studiepoeng for de som er allerede ferdig med graden. Mellom 120 studiepoeng og 180 studiepoeng er det 60 studiepoeng som er ganske avgjørende for at søkeren ligger foran eller bak i rangeringsliste. Dersom søkere som har vært på utveksling kan beregnes på 150 stp. Vil utslaget bli mindre.
- Søkere som er ferdig med sin bachelorgrad vil få beregnet karaktersnittet på 180 i motsetning til de som får beregnet karaktersnittet på 150 (evt. 120) stp. I slike tilfeller fravikes likebehandlingsprinsippet.

Vi mener at ledige studieplasser kan lyses ut fortløpende, gjerne etter først til mølla prinsippet.

Det er viktig å ha klare retningslinjer for når eventuelle endringer i opptakskrav eller opptaksregelverk må meldes inn for å kunne komme med i neste behandlingsrunde, altså at det lages et form for årshjul.

3. Organisering, roller og ansvar

UiS Støtter forslaget om organisering, roller og ansvar, dvs at HK-dir/SO har ansvar for regelverk, datainnsamling, kommunikasjon, statistikk og analyse, innhenting og koordinering av brukerbehov, opptakskjøring.

Spørsmål til lærestedene:

- Er det hensiktsmessig å skille søknadsbehandlingen i to deler, ved at de generelle kravene vurderes en gang/av et lærested, før krav til faglig fordypning og eventuelle andre krav vurderes ved det enkelte lærested?

Universitetet i Stavanger støtter forslaget om at saksbehandlingen foregår i to deler. Vi regner med at dette er noe som vil evalueres etter en viss tid, etter at lærestedene har opparbeidet seg erfaring med hva som fungerer bra og hva som ikke fungerer så bra.

4. Utenlandsk utdanning

Vi støtter at det jobbes videre med forslaget om felles vurderingsenhet for utenlandsk utdanning, gjerne som en virtuell enhet.

5. Regelverk

Spørsmål til lærestedene:

- Bør det innføres et felles karakterkrav for opptak til masterstudier, eller må det kunne fastsettes forskjellige karakterkrav ved det enkelte lærested?
- Kan søkere rangeres på bakgrunn av karaktersnittet fra hele bachelorgraden?
- Bør det stilles krav til språk (engelsk) for alle søkere til engelskspråklige masterstudier, inkludert søkere med norsk/nordisk utdanningsbakgrunn? Eller bør dette gjelde kun søkere fra land utenfor Norden?
- Er tilleggs poeng hensiktsmessig mekanisme for å få de best kvalifiserte søkerne? Eller er presise opptakskrav, og/eller bruk av kvoter en mer hensiktsmessig ordning?

Vi mener at det ikke er nødvendig å innføre et felles karakterkrav for opptak til masterstudier. Det kan godt fastsettes av hvert enkelt lærested.

Men det er viktig at det er en felles definisjon og beregningsmetode for å vurdere om søkeren dekker kravet. Dette blir spesielt viktig dersom de ulike lærestedene skal kvalifisere søkere for hverandre. UiS har C-krav for opptak på mange av våre masterprogram. Tidligere vurderte vi at en C=3,0. Det har vi gått bort ifra fordi i realiteten strekker en C seg fra 2,5 – 3,49. Tidligere måtte vi gjøre unntak fra kravet på 3,0 for å fylle plassene. Det medfører masse ekstraarbeid. Dersom et karakterkrav skal være kvalifiserende/diskvalifiserende må listen legges lavest mulig. På godt søkte masterprogram vil poenggrensen uansett bli høyere enn minstekravet, på dårlig søkte program er vi interessert i å fylle plassene med kvalifiserte søkere. Da må vi kunne ta opp søkere som dekker C-kravet, men har en «svak C», altså en poengsum under 3,0.

Vi mener at søkerne skal rangeres på karaktersnitt basert på hele bachelorgraden. Der fordypning er tatt utenfor grad, må beregningen inkludere både grad og fordypning.

Vi mener også at GSU-listen skal være bindende for norsk-språklige masterstudier.

Krav om engelsk bør kun gjelde søkere fra land utenfor Norden. Et krav om engelsk fra alle søkere vil føre til unødvendig mye saksbehandling, da vi antar at søkere med nordisk utdanningsbakgrunn har tilstrekkelige engelskkunnskaper.

Søkere fra land utenfor EU/EØS bør ha krav om dokumentasjon av nødvendig finansiering for opphold i forbindelse med søknad om opptak.

Vi støtter også forslaget om utstrakt bruk av omregningstabeller.

Universitetet i Stavanger mener at både tilleggskrav og eventuelle kvoter ikke trenger å være felles, men kan avgjøres av det enkelte lærested. Vi støtter generelt ønsket om å redusere bruken av tilleggspoeng, men ser at det er litt ulike behov for de forskjellige masterprogrammene når det gjelder tilleggspoeng og kvoter. Vi ønsker å komme tilbake til denne problemstillingen på et senere tidspunkt og gjerne evaluere bruken av tilleggspoeng etter årets opptak.

Stavanger, 28.04.2022

Marianne Simonsen

Seksjonssjef, utdanningsavdelingen

Universitetet i Stavanger

Til prosjektgruppa for nasjonalt masteropptak

Vi viser til innspillsnotat om prosjektet. Under følger noen generelle innspill, i tillegg til mer konkrete innspill til de ulike problemstillingene som løftes i notatet.

Generelle innspill.

Vi vil understreke viktigheten av at dette prosjektet gjennomføres. En nasjonal samordning av masteropptak har blitt diskutert i mange år, og det er betydelige gevinster ved en nasjonal samordning knyttet til ressursbruk ved de ulike institusjonene og forutsigbarhet i gjennomføring av opptaket. Den største gevinsten vil trolig være for søkere, som på en betydelig enklere måte kan få oversikt over det mangfoldige studietilbudet ved ulike norske masterstudier, og regelverk knyttet til søknad til disse. Av hensyn til søkere til masterstudier er det derfor også viktig at regelverk samkjøres og opptakssystemet er forutsigbart for søkere.

Innspill til opptaksprosessen

OsloMet har i flere år gjennomført større deler av opptaket i april/mai for søkere som har søkt innen 1. mars og enkeltstudier med endelig søknadsfrist 1. mars. Dette fungerer i hovedsak bra, men skaper en del informasjonsutfordringer. Samtidig setter mange søkere pris på å få tidlig svar. Dette gjelder særlig studier med krav om yrkespraksis etter fullført bachelorgrad. For denne søkergruppa har også flertallet av studiene endelig søknadsfrist 1. mars.

Vi har en del konkurranse om studieplassene og baserer oss normalt på karakterer fra hele bachelorgraden. På studier med mange søkere gjør dette det vanskeligere å fordele mange av studieplassene i mai. Hvis det skal gå et hovedopptak/stort opptak i mai, er det trolig nødvendig å enten gjøre vurdering på bakgrunn av 150 studiepoeng for søkere som avslutter samme vår, eller lage regelverk der poenggrense ved fordeling av studieplasser i mai er i en annen kvote enn studieplasser som fordeles i juli, eller på annen måte møte dette problemet.

Vi er en institusjon som har en stor andel søkere med profesjonsutdanning, og det virker problematisk å ikke skulle inkludere viktige emner fra siste semester i bachelorgraden i rangering av søknaden. Vi opplever også liten pågang på tidlig svar fra søkere som avslutter kvalifiserende utdanning samme vår. Per nå gir vi svar på masteropptak for denne søkergruppa innen 10. juli.

Et opptak på bakgrunn av 150 studiepoeng vil også kreve systemer som håndterer emner som ligger i plan, men som ikke enda er knyttet til en kvalifikasjon/grad. Det vil ikke være håndterlig å måtte bruke mer manuelle vurderinger/dokumentasjon på hva i en utdanning som er eller blir del av bachelorgrad, for å gi svar tidlig.

Vi ønsker å gjennomføre mest mulig av opptaket i april/mai, men mener ikke at det er avgjørende at de som avslutter utdanning samme semester er del av et tidlig hovedopptak.

OsloMet bruker løpende opptak i flere av våre mindre og mer spesialiserte opptak og har også tidvis forsøkt dette i større opptak. Vi mener antall henvendelser er større for disse opptakene. Søkere lurte på hvorfor noen får svar, og andre ikke, hvorfor mangler som blir dokumentert ikke oppdateres mer løpende. I tillegg er det vanskelig å kombinere løpende opptak til enkeltstudier som har liten konkurranse med opptak til studier med mye konkurranse med konkret opptakstidspunkt. Hvis

mange søkere får tilbud på lavere prioriterer, for deretter å få nye tilbud i senere opptakskjøring som de takker ja til, vil det ha liten nytte at de fikk tilbud tidlig. Det vil også kunne være problematisk hvor studier med mange automatisk kvalifiserte søkere, gir tidlig, mens studier med både høy konkurranse og større grad av individuell vurdering ikke gjør det. Vi mener en bedre løsning er et tidlig hovedopptak, hvor det sendes både tilbud og avslag for flest mulig av søkerne. Det gjør også at det er lettere å forvalte ressurser på lærestedene. Begrunnelser og klage skiller seg mye fra saksbehandling av søknader, selv med et system som forvalter dette vesentlig bedre enn i dag.

Uansett løsning og nytt system er det sannsynlig at automatisk behandling og antall som kan få tidlig svar vil øke. Også fordi antall tilbud/ja-svar i et samlet opptak vil være lettere å forutsi med erfaring.

En løsning for ledige studieplasser på masterstudier bør kunne gjennomføres vesentlig tidligere enn i dagens opptak til bachelorstudier gjennom Samordna opptak. Vi mener allikevel at det ikke er hensiktsmessig å gjøre dette før en større del av opptaket er gjennomført, av de samme grunnene som beskrevet over. Noen studier har «alltid» ledige plasser, mens noen studier må avvente gjennomføringen av et opptak. Hvis det i stor grad fordeles på ulike tidspunkter vil dette gjøre at noen studier, vil oppleve å miste søkere fra ledige studieplasser når mer populære studier får ledige plasser seinere i prosessen. Det kan også virke konkurransevridende ved at det blir press for å legge ut studieplasser så tidlig som mulig.

Hvis en større del av opptaket gjennomføres i april/mai, vil opptak til ledige plasser i etterkant av dette fortsatt gi søkere god tid til å finne ledige studieplasser og søke på disse.

Vi ønsker også å spille inn en tidligere søknadsfrist enn ved søknad til bachelorstudier. Gjerne 1. mars. Særlig for masterstudier med krav til yrkespraksis etter bachelorgrad. En felles og tidlig frist vil gjøre det enklere å gjennomføre en stor del av opptaket tidlig. Så lenge en slik frist er felles for alle læresteder er det også enklere å informere om.

Organisering, roller og ansvar

For internasjonale søkere virker det hensiktsmessig og først sjekke generelle krav knyttet til språktester, utdanningsnivå og verifisering av dokumentasjon.

For søkere med utdanning fra Norge er det vesentlig mindre jobb knyttet til verifisering og vurdering av selve gradene og språkkravene siden dette for flertallet av søkerne kan gjøres automatisk. I mange tilfeller kan det også være aktuelt å veilede søkere før formelle krav er dekket.

Vurdering av utenlandsk utdanning

OsloMet ønsker at det opprettes en felles vurderingsenhet for vurdering av utenlandsk utdanning med deltakere fra ulike læresteder. Dette vil styrke kvaliteten i vurderingene, samtidig som lærestedene samlet får økt sin kompetanse på vurdering av utenlandsk utdanning. Å samle dette er en av de viktigste delene av et samlet masteropptak. Disse vurderingene er per i dag svært ressurskrevende for hvert enkelt lærested å jobbe med, og det er mye dobbeltarbeid.

Regelverk

Vi ønsker et felles karakterkrav, slik flertallet av lærestedene har per i dag. Det er mulig masterstudier kan unntas helt fra karakterkravet, men et krav om karaktersnitt på C for å kvalifisere for opptak bør vurderes på samme måte på alle institusjoner.

Rangering på bakgrunn av hele bachelorgraden versus en fordypning praktiseres svært ulikt per i dag og er ofte knyttet til hva slags utdanningstype søkergruppene har. OsloMet bruker hele bachelorgraden for det store flertallet av søkerne, som er det naturlige når søkere har profesjonsutdanning. Vi mener det kan være håndterlig at det finnes ulik praksis her, men det må i så fall beskrives tydelig på de enkelte studietilbud. Hvis det skal være én løsning, bør dette være hele bachelorgraden.

Språkkrav må være like for alle søkergrupper. Unntak fra krav til språktester må være basert på forhåndsbestemte kriterier slik flere av lærestedene har i dag.

Både tilleggspoeng og kvoter kan være hensiktsmessige mekanismer for å de best kvalifiserte søkerne. Det kan finnes verktøy for å i noen tilfeller rangere søkere utover karakterpoeng, men dette bør være begrenset i størst mulig grad. Det er ressurskrevende og i mange tilfeller har det liten/ingen betydning for hvem som faktisk får tilbud om studieplass.

Karakterpoeng er det letteste å automatisere, og å forklare til søkere. Erfaringsmessig er ulike kvoter med ulike poenggrenser vanskeligere å informere søkere om på en god måte enn bruk av tilleggspoeng.

Med vennlig hilsen

Seksjon for opptak og vurdering

OsloMet

Innspill til nasjonalt masteropptak fra Høgskolen i Molde

2.3

- Er det ønskelig å ferdigstille så mye som mulig av opptaket til masterstudier tidlig, eksempelvis i mai?
 - Ja. Høgskolen i Molde bruker normalt å sende ut svar på lokalt opptak i løpet av mai måned. Vi poengberegner på 150 studiepoeng og gir betingende tilbud.
 - For internasjonalt masteropptak er det sent å ferdigstille alle søknadene først i mai måned, da de fleste opptatte søkere fra land utenfor EU/EØS trenger å søke om oppholdstillatelse og overføre penger til institusjonens depositumkonto. Opptaket må derfor ferdigstilles fra februar til senest innen utgangen av mai, inkludert tiden som søkerne bruker til å overføre penger til depositumkontoen. Ferdigstilling bør derfor helst skje i løpet av april måned og det må finnes praktiske løsninger som muliggjør at lærestedene fortløpende kan komme med opptakstilbud utover våren. En eventuell sentral koordineringsenhet må ikke bruke for lang tid på den generelle behandlingen av søknadene, slik at det blir alt for knapp tid til lærestedenes vurderinger. At det har tatt for lang tid før lærestedene kan gjøre sine vurderinger av søknadene, har vært et stort problem i andre nordiske land, som f.eks. tidligere i Finland.
- Hvilke fordeler og ulemper ser lærestedene med et hovedopptak i mai og eventuelt et mindre justeringsopptak i juli?
 - Fordelen med tidlig "ferdigstilling" av lokalt opptak er at vi i større grad kan fordele arbeidsbelastning over en lengre tidsperiode og at ikke både lokalt- og samordna opptak skjer på samme tidspunkt om sommeren. Det kan likevel være en utfordring for studier hvor det er konkurranse om plassene. Da kan det i noen tilfeller være avgjørende å regne karaktersnitt av hel grad (180 studiepoeng) for å få et korrekt rangeringsgrunnlag for søkerne. Poengsummen kan endre seg nok fra 150 studiepoeng til 180 studiepoeng til at det kan være avgjørende om man får tilbud om studieplass eller ikke. Likeledes kan det være søkere som ikke dekker kravet til faglig fordypning før sensur på våremnene foreligger. Dette kan imidlertid løses ved at man holder igjen x antall studieplasser til juli. En stor fordel med å sende ut tidlig svar på søknad er at søker får tidlig beskjed om hen får studieplass.
 - For det internasjonale masteropptaket er et hovedopptak i mai alt for sent og det er ikke mulig eller behov for å ha et justeringsopptak så sent som i juli, da de fleste opptatte søkere fra land utenfor EU/EØS trenger å søke oppholdstillatelse mye tidligere og lærestedene også har frister for å bestille boliger for studentene mye tidligere (ved HiMolde er seneste frist 1. juni til SiMolde for å få boliggaranti for nye internasjonale studenter til høsten).
- Kan tilbud til søkere sendes ut fortløpende dersom læresteder har åpne studier eller etter søknadsfristen kan garantere at alle kvalifiserte søkere vil få tilbud om studieplass?
 - Vi finner det hensiktsmessig å kunne gi tilbud/garanti for opptak tidlig/underveis for studier hvor det ikke er konkurranse om studieplassene.
 - For internasjonalt masteropptak er det også en fordel med å gi fortløpende opptak utover i vårsemesteret for søkere som er godt kvalifiserte. Søknadsfristene for internasjonale opptak bør settes mye tidligere enn for norsk masteropptak, primært

i begynnelsen av desember i året forut for opptaksåret, kanskje også tidligere hvis det skal innføres en nasjonal koordinerende enhet som skal inn i vurderingene.

- Kan et framtidig masteropptak baseres på opptak på bakgrunn av 150 sp for søkere som avslutter bachelorutdanningen i søknadssemesteret?
 - Vi ser ikke noen store problemer med dette. For søkere som holder på å ta enkeltfag for å dekke kravet om 80 studiepoeng faglig fordypning for masterprogram vil det ofte være nødvendig å vente til all sensur har falt før man gir tilbud, men dette kan samtidig løses med betingede tilbud.
 - For internasjonalt masteropptak kan det gis betinget opptak ut fra karaktergrunnlaget for de avlagte semestrene i studiet som foreligger på søknadstidspunktet og med betingelse om ettersendelse av endelig vitnemål/ karakterutskrift innen en siste frist. En slik siste frist vil variere fra land til land og når endelig vitnemål foreligger, men bør ikke settes senere enn 1. juni-15. juni i utgangspunktet. Noen endelige vitnemål fra søkere i land i EU/EØS vil foreligge allerede rundt mars/ april. For denne søkergruppen må det foretas en skjønnsmessig vurdering om faglig fordypningskrav vil være oppfylt hvis søkeren senere avlegger hele bachelorgraden og/ eller om fordypningskravet er dekket inn ved en kombinasjon av bachelor- og masterutdanning. Betingelsene konkretiseres og settes inn i opptaksbrevne.
- På mange studieprogram vil det være behov for en løsning for å fylle opp studieplasser der det er ledig kapasitet (ledige studieplasser) etter søknad/tilbud. Kan det gjøres fortløpende etter søknadsfristen?
 - Vi ser ingen grunn til at det ikke kan tilbys ledige studieplasser fortløpende etter søknadsfristen i det norske opptaket. Dette bør likevel ha en viss form for nasjonal føring slik at det blir enkelt for søkerne å orientere seg om når og hvor det finnes ledige studieplasser å søke på.
 - Det internasjonale masteropptaket må bygge på en vurdering av søknader fra søkere som har søkt innen søknadsfristen og ikke en vurdering av nye søknader som fremmes etter at søknadsfristen er utløpt. Lærestedene får relativt mange henvendelser fra internasjonale søkere som ønsker å søke lenge etter søknadsfristens utløp, men disse søkerne blir henvist til å søke ved neste års opptak. Det blir vanskelig å skulle tilby ledige studieplasser fortløpende for søkere som ikke har fremmet søknad innen søknadsfristene. Internasjonalt masteropptak er også mer tidkrevende når det gjelder vurderinger av internasjonal utdanning og karakternivå enn for norske søkere. Det er ellers helt vanlig å supplere med nye opptakstilbud utover i vårsemesteret etter hvert som det blir klart av mange opptatte studenter takker nei til tilbudet eller ikke har nok finansiering til å ta imot studieplassen. Lærestedene er avhengig av at en slik fortløpende supplering med nye tilbud skjer for å kunne fylle opp studieprogrammene med nok studenter. Derfor må det flere runder med opptakstilbud til ved supplering utover våren og på ulike tidspunkter. Alternativet er å estimere et overopptak i første opptaksrunde og regne inn et estimat for frafall av opptatte studenter som senere takker nei til tilbud. Men ved sterkere konkurranse mellom de norske lærestedene og stadig sterkere konkurranse mellom ulike internasjonale masterprogrammer, er det vanskelig å likevel skulle komme opp med et godt estimat for hvor stort et slikt overopptak må være. Lærestedene vil derfor være avhengig av å foreta en viss grad av fortløpende supplering med nye opptakstilbud.

3.4

- Er det hensiktsmessig å skille søknadsbehandlingen i to deler, ved at de generelle kravene vurderes en gang/av ett lærested, før krav til faglig fordypning og eventuelle andre krav vurderes ved det enkelte lærested?
 - Ja, dette vil være hensiktsmessig og også en forutsetning for å nå måloppnåelsen ved at et felles masteropptak skal gi ressursbesparende virkning for lærestedene. Ved en slik todeling ligger det i tillegg til rette for å i større grad kunne automatisere kontroll av om søker har fullført en bachelorgrad og kanskje også poengberegning dersom man får felles retningslinjer for dette. Samtidig er det viktig at hvert enkelt lærested får beholde sin autonomi når det gjelder å fastsette og vurdere faglig fordypning. En todeling som skissert vil kunne både føre til samhandling, men også beholde faglig selvbestemmelse for lærestedene.
 - For det internasjonale masteropptaket er det viktig å fortsatt ivareta en skjønnsmessig vurdering av søkerens bakgrunn lokalt ved de norske lærestedene, både når det gjelder utdanningsnivå/omfang, karakternivå og rangering av disse tilpasset det enkelte lands karaktersystemer og vurderinger knyttet til faglig fordypning. Det er også viktig for det enkelte internasjonale masterprogram lokalt at vi som lærested får anledning til å se på en god geografisk fordeling av studenter i samme klasse og at den kjønnsmessige fordelingen mellom kvinner og menn blir best mulig.
 - Slik bildet er i dag, så domineres søkermassen ved de fleste norske læresteder sterkt av søkere fra land utenfor EU/EØS av søkere noen få land som f.eks. Bangladesh, Pakistan, India, Nepal, Iran, Ghana og Nigeria, mens vi har langt færre søkere fra enkelte andre land i Asia, Afrika, Øst-Europa, Sør-Amerika og land innen EU/EØS. Hvis internasjonalt masteropptak kun skal basere seg på en rangering av karakterer på tvers av nasjonaliteter og på tvers av norske læresteder ved at denne delen av opptaket tas ut som en generell del med sentral nasjonal koordinering, vil søkere fra de dominerende søkerlandene også dominere sammensetningen av studenter på studieprogrammene i langt sterkere grad enn i dag. For fagmiljøene og lærestedene lokalt er det derfor viktig å sikre en god geografisk og kjønnsmessig fordeling for å skape et godt studiemiljø lokalt. Dette vil innebære at det er viktig å sikre at søkere fra land med få søkere som samtidig er godt kvalifiserte for et opptak, også får et tilbud og at konkurransen relativt sett blir sterkere for noen av de søkerlandene som har flest søkere. Å utarbeide nasjonale omregningstabeller av ulike lands karaktersystemer stilt opp mot norske karakterer, vil være langt mer tidkrevende enn for tilsvarende omregningstabeller på videregående skole nivå som Samordnet Opptak i dag foretar og her vil det også være stor fare for feilvurderinger. Hvis slike omregningstabeller skal utformes, bør de gjøres rådgivende og ikke bindende for lærestedene. Lærestedene må fortsatt kunne avslå en søknad ut fra en skjønnsmessig vurdering av hele søknaden, selv om dette vil innebære at ulike norske læresteder har ulike vurderinger. Det er stor grad av ulikhet i antall søknader som mottas til de ulike internasjonale masterprogrammer ved de ulike norske lærestedene i dag og dette innebærer at de internasjonale søkerne kan bli vurdert ulikt ved ulike norske læresteder ut fra hvor stor konkurranse det er om studieplassene ved det enkelte studieprogram. Det er derfor ikke noen målsetting at en søker bør vurderes helt likt ved de ulike norske lærestedene. Realiteten er heller at det blir viktigere for mange læresteder at den faglige profilen på søkerens

tidligere utdanningsbakgrunn og helheten i søkerens bakgrunn er relevant og at karakternivået holder et minstenivå. Dette innebærer fortsatt at lærestedene lokalt må ha stor autonomi i vurderingen av hvilke søkere de ønsker skal gis et tilbud til sine studieprogrammer som i dag.

- Programstudenter fra samarbeidsinstitusjoner bør kunne benytte det nasjonale søknadssystemet for internasjonalt masteropptak, men ikke praktiseres på en slik måte at lærestedenes internasjonale nettverk blir skadelidende. Mange norske læresteder er også inne i internasjonale samarbeidsnettverk i forbindelse med selvfinansierte internasjonale søkere og det blir viktig å opprettholde slike relasjoner i markedsføring og utvelgelse av søkerne for opptak. Den nasjonale koordineringsenheten kan heller bidra i forhold til verifiseringsdelen av utdanningsvitnemål og verifisering av engelsktester. Lærestedene i dag bruker ikke så mye tid på vurderinger av omfang og nivå for utenlandsk utdanning som det NOKUT gjør ved generelle godkjenningsvurderinger. Å vurdere utenlandsk utdanning for opptak til internasjonale masterutdanninger innebærer en annen type vurdering enn det NOKUT gjør for generelle godkjenninger. For internasjonalt masteropptak blir faglige vurderinger, faglig fordypning/ profil og internasjonale nettverk som fagmiljøene er inne i langt viktigere i rangeringen av søkerne for opptak ved siden av karakternivået til søkeren utover et minste karakternivå som fastsettes av institusjonene selv.

4.2

- Støtter lærestedene at det jobbes videre med forslaget om en felles vurderingsenhet for utenlandsk utdanning. Og at den kan organiseres som en virtuell enhet med deltakere fra ulike læresteder?
 - For å ta stilling til dette spørsmålet trenger vi som lærested mer informasjon om hvordan dette er tenkt praktisert. Det er positivt at flere kan delta i et nært samarbeid med en koordinerende enhet og alle saksbehandlere for internasjonalt masteropptak må ha tilgang til søknadssystemet. Det er likevel slik at statsansatte har sine arbeidskontrakter for å utføre arbeidsoppgaver ved det lærested de er ansatt og hvis ansatte skal foreta vurderinger av utenlandsk utdanning i en sentral vurderingsenhet og bidra med ressurser til en slik enhet, så er det ikke gitt at dette kan gjennomføres i sektoren. Ansatte i staten kan ikke pålegges å jobbe for andre norske læresteder eller enheter, fysiske eller virtuelle enheter, der de ikke har et ansettelsesforhold. Oppbygging og deling av kompetanse og informasjon om utenlandsk utdanning og vurderinger av disse må derfor foretas i et nært samarbeid.

5.4

- Bør det innføres et felles karakterkrav for opptak til masterstudier, eller må det kunne fastsettes forskjellige karakterkrav ved det enkelte lærested?
 - Karakterkrav bør kunne settes av lærestedet selv, men det må være basert på en nasjonal ramme for hva f.eks et C-krav er slik at det ikke finnes ulike avrundingsregler.
 - For internasjonalt masteropptak må det kunne fastsettes lokale minstekrav til karakterer som også kan gjenspeile ulik konkurranse om plassene ved ulike internasjonale masterprogrammer.
- Kan søkere rangeres på bakgrunn av karaktersnittet fra hele bachelorgraden?

- Hos Høgskolen i Molde beregner vi vektet karaktersnitt av hele graden ved opptak til masterstudier i dag. Dette er en hensiktsmessig måte å rangere på med tanke på å ikke ha et for komplisert rangeringsgrunnlag. Ved å bruke hele graden som rangeringsgrunnlag legges det også til rette for at utregning av konkurransepoeng kan være en del av trinn 1 i en todelt saksbehandlingsmodell, og dermed gi ressursbesparelser i søknadsbehandlingen. Dette forutsetter en felles retningslinje for hvordan man poengberegner søkere som har tatt faglig fordypning helt/eller delvis utenom sin bachelorgrad. Vårt forslag her er at emner tatt utenom grad, som skal være med å dekke faglig fordypning, legges til slik at de blir en del av rangeringsgrunnlaget i tillegg til alt som inngår i graden. Det bør diskuteres hvordan man skal håndtere forbedringer av karakterer. Søkere kan ha tatt tilsvarende emner som de har i vitnemålet sitt hos andre institusjoner. Tilsvarende emner vil ikke alltid ha samme navn, men kan ha tilsvarende innhold. Det kan være noe arbeidskrevende å vurdere dette.
- For internasjonalt masteropptak blir det veldig tidkrevende å skulle gå inn i en vektig av karaktersnitt og også å ha bindende omregningstabeller som lærestedene skal følge. Dagens praksis ved HiMolde er å legge hovedkarakteren på vitnemål/karakterutskrifter til grunn for en skjønnsmessig vurdering opp mot karaktersystemet ved den utdanningsinstitusjon i det land som søkeren har avlagt sin tidligere utdanning fra. Ulike utdanningsinstitusjoner innen ett og samme land, har heller ikke lik praksis i karaktersettingen, da enkelte læresteder er strengere med karakterfastsetting enn andre læresteder. Dette er viktige kunnskaper som saksbehandlere lokalt legger til grunn i den skjønnsmessige vurderingen lokalt og som neppe vil bli fanget opp ved å benytte bindende omregningstabeller nasjonalt og på tvers av de norske lærestedene.
- Bør det stilles krav til språk (engelsk) for alle søkere til engelskspråklige masterstudier, inkludert søkere med norsk/nordisk utdanningsbakgrunn? Eller bør det gjelde kun søkere fra land utenfor Norden?
 - Det spørres litt hvordan man ser på dette spørsmålet. Dersom forutsetningen er at man ønsker å verifisere at søkere med utdanning utenfor Norge har minst samme engelskkunnskaper som en norsk søker så er den norske søkeren referansepunkt og trenger ikke å dokumentere engelskkunnskaper spesielt. Ser vi på hvordan universiteter og høgskoler i land utenfor Norden stiller krav til søkere fra Norge så har disse et lavere krav til å dokumentere engelskkunnskaper enn søkere fra resten av verden. Dette betyr at norske søkere har generelt gode engelskkunnskaper.
 - Tilbakemelding fra avdeling for logistikk er at det er lite som tyder på at norske/nordiske studenter ved engelskspråklige masterprogrammer har utfordringer med engelskkunnskapene og støtter også at krav til språk (engelsk) kun skal stilles til internasjonale søkere.
 - Når det gjelder grunnlaget for hvilke søkere som skal ha krav til engelsk språktest for søknader til de internasjonale masterprogrammene, så må utgangspunktet være de vurderinger som NOKUT har lagt til grunn i forbindelse med GSU lista og minstekrav til immatrikulering, likeledes de fritaksvurderinger som har blitt gjennomført nasjonalt i den forbindelse for søkere fra enkelte land og som også Samordnet Opptak praktiserer. Alle søkere fra land utenfor EU/EØS kan ikke pålegges å avlegge engelsk språktest. For søkere fra nordiske land så må disse fylle et minstenivå til engelsk som tilsvarer språkkravene til engelsk for norske søkere. Nordiske avtaler skal sikre at nordiske søkere behandles likt som søkere fra Norge. De enkelte

lærestedene lokalt må så bestemme seg for minimum skåreverdi på de enkelte godkjente språktestene i engelsk som legges til grunn for internasjonalt masteropptak og som går utover GSU lista/ NOKUTs minstekrav til immatrikulering.

- Ved tidligere vurderinger har de norske lærestedene ofte lagt seg på et høyere krav for opptak til internasjonale masterprogrammer innen samfunnsvitenskapelige fag enn for masterprogrammer innen naturvitenskap og ingeniørvitenskap. Det er likevel viktig at kravene til skåreverdi er ikke blir satt for høye, slik at søkere fra enkelte søkerland faller helt ut. Et for høyt krav vil etter vår mening være IELTS testkrav på 6.5, der alle delene av testen også skal oppfylle 6.5. Et så høyt krav vil være problematisk å oppfylle for mange søkere i Asia, Øst-Europa, Midt-Østen og i Sør-Amerika. Et rimeligere nivå som HiMolde praktiserer i dag er 6.0 på IELTS testen som fungerer bra for de fleste søkergrupper.
- Er tilleggs poeng en hensiktsmessig mekanisme for å få de best kvalifiserte søkerne? Eller er presise opptakskrav, og/eller bruk av kvoter en mer hensiktsmessig ordning?
 - Diskusjonen om bruk av tilleggs poeng finner vi også igjen i arbeidet som det regjeringsoppnevnte opptaksutvalget, som skal se på opptak til grunnutdanningene, gjør. Det er mye som tyder på at bruk av tilleggs poeng er en lite hensiktsmessig måte å få de beste studentene på. Ofte belønner man faktorer som ikke nødvendigvis gjør søkeren bedre i stand til å fullføre studiet på en god måte. Bruk av kvoter vil ofte være en mer presis måte å treffe de søkerne man ønsker i større grad, men kan samtidig føre til at kvaliteten på søkerne (hvis man ser på karakterer) blir lavere siden man begrenser utvalget i en gitt kvote.
 - For internasjonale masteropptak er ikke beregning av tilleggs poeng aktuelt. Det blir viktigere å kunne skjønnsmessig vurdere hele søknaden lokalt, der man også kan se på praksis og relevant yrkeserfaring som kan styrke søknaden. I et nasjonalt koordinert søknadssystem blir det viktig å ha felt i søknadsskjema, der søkeren kan legge inn opplysninger om tidligere yrkeserfaring. Vi har f.eks. internasjonal MSc program innen logistikk rettet mot bærekraft og energi, der det vil være en styrke om søkeren har noe praksis innen f.eks. olje- og gassnæringen eller andre deler av energisektoren. Vi har også andre MSc programmer innen Logistics og Sport Management, der også relevant yrkeserfaring vil kunne telle inn. Det samme vil også gjelde mange MSc programmer ved de største norske universitetene, der mange fagmiljøer har internasjonale nettverk og samarbeid som også omfatter firmasamarbeid. For de minste institusjonene i UH-sektoren som HiMolde, blir det også viktig at søkere til de internasjonale MSc programmene får anledning til å søke seg til inntil 10 norske institusjoner (med deres masterprogrammer), slik at det ikke setter begrensning på inntil 5 institusjoner (med deres masterprogrammer) når søkeren setter sine opptaksprioriteringer. En for kort prioriteringsliste for norske institusjoner vil kunne favorisere de største universitetene og høgskolene, på bekostning av de mindre institusjonene. Prioriteringslisten bør heller ikke bli alt for lang, for å unngå ekstra arbeid med dobbeltvurderinger. Søkerne bør også oppfordres til å gi en første prioritet mellom de mange masterprogrammer som hver av institusjonene tilbyr, slik at det ikke blir mulig for en og samme søker å legge seg inn med søknad til samtlige masterprogrammer innen en og samme institusjon. I dag har HiMolde 5 internasjonale MSc programmer, der søkerne får anledning til kun å søke seg til ett av programmene i ett og samme opptaksår. Søkerne må da foreta en førsteprioritering mellom disse 5 masterprogrammene når de fremmer sin søknad til

oss. Dette reduserer også arbeidet med alt for mange faglige vurderinger for en og samme søker.

Innspill til prosjektet nasjonalt masteropptak

Oslo, 29.04.2022

Med dette ønsker Steinerhøyskolen å gi innspill til prosjektet nasjonalt masteropptak, som svar på innspillsnotatet som ble sendt ut av Prosjektgruppa for nasjonalt masteropptak 21. mars 2022.

Per nå har Steinerhøyskolen ett erfaringsbasert masterstudium (120 stp) som er engelskspråklig og modulbasert. Vi får både norske/nordiske og utenlandske søkere. Det er liten til ingen konkurranse som betyr at som regel alle kvalifiserte søkere får tilbud om studieplass. Opptaket er organisert slik at søkerne får tilbud eller avslag i mai og etter det fortløpende fram til studiestart så lenge det er ledige plasser. Steinerhøyskolen praktiserer lokalt opptak på alle sine studietilbud, også bachelorutdanninger. Det kan bli aktuelt med et samordnet opptak på alle nivåer i framtiden.

Først og fremst ønsker vi å gi uttrykk for at Steinerhøyskolen støtter prosjektets mål om forenkling og økt forutsigbarhet i opptaksprosessen, for både søkerne og lærestedene. Som liten aktør vil vi særlig være hjulpet med en fellesordning som evaluerer utenlandsk utdanning. Vi stiller oss derfor positive til et samordnet opptak, så lenge vi har muligheten til å praktisere lokalt opptak etter fristen(e).

2 OPPTAKSPROSESSEN

2.3 Spørsmål til lærestedene

Er det ønskelig å ferdigstille så mye som mulig av opptaket til masterstudier tidlig, eksempelvis i mai?
Ifølge våre opptaksrutiner får søkere tilbud eller avslag i mai. Dette er ønskelig fordi vi har mange utenlandske søkere som må planlegge studieoppholdet i Norge, og gir dessuten forutsigbarhet også til norske/nordiske søkere.

Hvilke fordeler og ulemper ser lærestedene med et hovedopptak i mai og eventuelt et mindre justeringsopptak i juli?

Siden det er lite til ingen konkurranse om studieplassene på vårt masterprogram, beholder vi gjerne muligheten til å ta opp nye studenter senest i august.

Kan tilbud til søkere sendes ut fortløpende dersom lærestedet har åpne studier eller etter søknadsfristen kan garantere at alle kvalifiserte søkere vil få tilbud om studieplass?

Ja, så lenge det er ledige studieplasser, er det fullt mulig å sende ut tilbud om studieplass fortløpende.

Kan et framtidig masteropptak baseres på opptak på bakgrunn av 150 stp for søkere som avslutter bachelorutdanningen i søknadssemesteret?

Ja, så lenge disse søkere får betinget opptak.

På mange studieprogram vil det være behov for en løsning for å fylle opp studieplasser der det er ledig kapasitet (ledige studieplasser) etter søknad/tilbud. Kan det gjøres fortløpende etter søknadsfristen?

Ja, det er både mulig og ønskelig.

3 ORGANISERING, ROLLER OG ANSVAR

3.4 Spørsmål til lærestedene

Er det hensiktsmessig å skille søknadsbehandling i to deler, ved at de generelle kravene vurderes en gang/av ett lærested, før krav til faglig fordypning og eventuelle andre krav vurderes ved det enkelte lærested?

Per nå er vurderingen av de generelle opptakskravene delvis preget av en manuell helhetsvurdering av søkerne, spesielt når det gjelder vurderingen av språkkrav. Ved tvil om språkkunnskaper følger vi opp søkeren ved å be om ytterligere dokumentasjon og/eller invitere til et intervju. Risikoen vi ser i en slik deling av søknadsbehandlingen med automatisert vurdering av de generelle kravene, er at kvalifiserte søkere kan bli vurdert som ikke kvalifisert. En videre standardisering av språkkravene med krav om standardiserte språktester kan løse dette, og i så fall kan det være hensiktsmessig å dele opp søknadsbehandlingen. Slik opptaksrutinene er nå, er det heller ikke noe i veien for å skille søknadsbehandlingen på denne måten, så lenge lærestedet har mulighet til å evaluere vurderingsresultatet og åpne for revurdering.

4 VURDERING AV UTENLANDSK UTDANNING

4.2 Spørsmål til lærestedene

Støtter lærestedene at det jobbes videre med forslaget om en felles vurderingsenhet for utenlandsk utdanning, og at den kan organiseres som er virtuell enhet med deltakere fra ulike læresteder?

Ja, det stiller Steinerhøyskolen seg veldig positiv til. Det er spesielt vurderingen av utenlandsk utdanning som er utfordrende i vår opptaksprosess, der de fleste søkere er utenlandske.

Merknadene er de samme som nevnt i spørsmålet over, angående norske/nordiske søkere. Vi støtter en virtuell enhet der kompetansen fra ulike læresteder samler sine krefter.

5 REGELVERK

5.4 Spørsmål til lærestedene

Bør det innføres et felles karakterkrav for opptak til masterstudier, eller må det kunne fastsettes forskjellige karakterkrav ved det enkelte lærested?

Dette er et mindre relevant spørsmål for oss, da vi som regel har flere studieplasser enn kvalifiserte søkere. Dersom det blir aktuelt, anser vi det som hensiktsmessig at det enkelte lærested kan fastsette egne karakterkrav. Utdanningslandskapet preges av mangfold, hvilket gjenspeiles i opptakskravene.

Kan søkere rangeres på bakgrunn av karaktersnittet fra hele bachelorgraden?

I tillegg til karakterer er også type utdanning relevant, og for erfaringsbaserte masterstudier i tillegg relevans og omfang av praksisbakgrunn/realkompetanse. Når det kommer til vurdering av karakterer, har vi ikke noen innvendinger mot å basere dette på karaktersnittet fra hele bachelorgraden.

Bør det stilles krav til språk (engelsk) for alle søkere til engelskspråklige masterstudier, inkludert søkere med norsk/nordisk utdanningsbakgrunn? Eller bør dette gjelde kun søkere fra land utenfor Norden?

Det kan være fritak for språkkrav for søkere med norsk/nordisk utdanningsbakgrunn.

Videre innspill til kapittel 5 Regelverk:

Siden Steinerhøyskolen har opptak til kun ett masterstudium, og det oftest er flere ledige studieplasser enn kvalifiserte søkere, er et samordnet opptak på nasjonalt nivå kun delvis hensiktsmessig. Det er viktig for oss å beholde en grad av frihet når det gjelder bestemmelsen av opptakskrav og vurdering av søknader. I tillegg har vi, som antydnet før, behov for å kunne praktisere lokalt opptak etter fristen(e).

Opptakskrav: Vi har behov for å kunne sette egne regler for minstekrav, spesielt når det gjelder språkkrav, med mindre det tas utgangspunkt i et minstekrav som tilsvarer det laveste kravet på nasjonalt nivå og lærestedene kan velge å øke kravet for sine opptak.

Steinerhøyskolen stiller seg i utgangspunktet positivt til standardiserte språkkrav med grunnlag i standardiserte språktester (TOEFL, IELTS, eventuelt Duolingo slik vi har brukt i koronatiden). Her vil vi likevel sikre at vi ordningen ikke fører til færre søkere. Alternative måter å dokumentere språkkravet på og felles regler for fritak kan derfor være hensiktsmessige.

Betinget opptak: Steinerhøyskolen beholder gjerne muligheten til å gi søkere betinget opptak med studiestart som frist for å oppfylle betingelsen. Betinget opptak kan i dag gis i tilfeller der søkeren oppnår bachelorgrad etter betinget tilbud og/eller der søkeren blir bedt om å dokumentere språkkrav (i dagens opptaksrutiner som ikke krever dokumentasjon på språktest i søknaden). Selv om betinget opptak medfører ekstraarbeid, er det for vår institusjon både overkommelig og lønnsomt. Det gjelder ikke mange søkere, og det er viktig for oss å få så mange kvalifiserte søkere som mulig. Det har vist seg at andelen søkere med betinget opptak som til slutt starter på studiet er stor nok.

UiO - Universitetet i Oslo
Camilla Haugland
Postboks 1072 Blindern
0316 Oslo

Vår ref:
22/03916-4

Deres ref:

Saksbehandler:
Mette Venheim
mette.venheim@uia.no

Vår dato:
03.05.2022

Innspill til nasjonalt masteropptak

Universitetet i Agder takker for muligheten til å få svare på prosjektgruppens spørsmål.

Innspillsnotatet har vært på intern høring ved fakultetene, men ingen av fakultetene har uttalt seg.

1. Er det ønskelig å ferdigstille så mye som mulig av opptaket til masterstudier tidlig, eksempelvis i mai?

Ja. Universitetet i Agder gjennomfører allerede i dag hovedopptaket i slutten av mai, der søkere som fullfører sin bachelorgrad i vårsemesteret kan få betinget opptak.

2. Hvilke fordeler og ulemper ser lærestedene med et hovedopptak i mai og eventuelt et mindre justeringsopptak i juli?

Fordeler: Å gjennomføre hovedopptaket og gi majoriteten av tilbudene allerede i mai, fører til forutsigbarhet og tid til planlegging for studentene, samtidig som arbeid på opptakskontoret fordeles over et større tidsrom enn om hovedopptaket gjennomføres etter opplasting av vitnemål, i juli. Studier som ikke fylles opp ved hovedopptak kan legges ut igjen for søking tidlig, i god tid før studiestart. Fakulteter vil fremdeles være til stede på lærestedene, slik at nye studenter har mulighet til å få kontakt med lærestedet/fakultet før de går ut i ferie.

Ulemper: Studier med høy konkurranse vil ha et forholdsvis høyt antall søkere som ikke kvalifiserer til betinget tilbud (gitt at det er visse krav for å få mulighet for betinget tilbud, se svar på spørsmål 4). Dette kan føre til uforutsigbarhet m.h.t. antall tilbud som sendes i hovedopptaket i mai.

3. Kan tilbud til søkere sendes ut fortløpende dersom lærestedet har åpne studier eller etter søknadsfristen kan garantere at alle kvalifiserte søkere vil få tilbud om studieplass?

Nei. En slik løsning vil fungere dårlig for læresteder som har studier som krever et gitt antall søkere for å sende tilbud. Løsningen vil heller ikke være hensiktsmessig der søker har søkt åpne studier, men har lukkede studier på en høyere prioritet. Dette vil skape usikkerhet og uforutsigbarhet både for søker (vil jeg få tilbud på en høyere prioritet?) og for lærested (hvor mange studenter har vi på et gitt studium?)

Det kan være en mulighet hvis søknadsprosessen endres radikalt, og som ivaretar utfordringene nevnt ovenfor.

4. Kan et framtidig masteropptak baseres på opptak på bakgrunn av 150 stp for søkere som avslutter bachelorutdanningen i søknadssemesteret?

Ja. Som besvart i spørsmål 1 har UiA innført betinget tilbud til masterstudier etter gitte kriterier. Ved UiA må søkerne ha 150 sp og dekke C-kravet for å kvalifisere for betinget tilbud. UiA gir heller ikke betinget tilbud til søkere som ikke dekker språkkrav. Disse søkerne får ikke resultat av opptaket før i juli, da komplett vitnemål er i hende.

UiA gir tilbud ifølge rangeringslista, uavhengig av om søker skal ha et betinget eller ubetinget tilbud. Tilbudet er betinget av at alle opptakskrav er dekket innen 1. juli. Søkere som «faller på rangeringslista» når de siste 30 sp er oppnådd mister ikke tilbudet sitt. Søkere som ikke nådde opp i konkurransen om en studieplass på grunnlag av 150 sp vil rangeres på nytt på grunnlag av 180 sp og fullført grad, og kan dermed konkurrere seg inn i «juliopptaket». Dette er en forvaltningsmessig god måte å ivareta søkerne.

UiA stiller likevel spørsmål om hvordan betinget tilbud skal ivaretas for internasjonale studenter. I Europa er årshjulet for opptak ikke helt i synk med det norske, og studentene får gjerne vitnemålet på et senere tidspunkt enn i Norge, gjerne i september eller enda senere. Vi mener likevel at vi bør løse dette slik at vi også kan gi betinget tilbud til internasjonale søkere (EU/EØS).

5. På mange studieprogram vil det være behov for en løsning for å fylle opp studieplasser der det er ledig kapasitet (ledige studieplasser) etter søknad/tilbud. Kan det gjøres fortløpende etter søknadsfristen?

Ja, det bør være mulig å supplere studier med ledig kapasitet fortløpende.

6. Er det hensiktsmessig å skille søknadsbehandling i to deler, ved at de generelle kravene vurderes en gang/av ett lærested, før krav til faglig fordypning og eventuelle andre krav vurderes ved det enkelte lærested?

Ja, absolutt! Det er mange fordeler med å dele søknadsbehandlingen slik. En GMK-kode vil forenkle påfølgende saksbehandling spesielt for internasjonale søkere, men også for norske.

7. Støtter lærestedene at det jobbes videre med forslaget om en felles vurderingsenhet for utenlandsk utdanning, og at den kan organiseres som er virtuell enhet med deltakere fra ulike læresteder?

Ja. Det er positivt at kompetansen blir værende på lærestedene. Det er en forutsetning at man finner en hensiktsmessig måte å fordele ressurser og belastning på de respektive lærestedene for at dette skal oppleves som en rettferdig arbeidsfordeling.

8. Bør det innføres et felles karakterkrav for opptak til masterstudier, eller må det kunne fastsettes forskjellige karakterkrav ved det enkelte lærested?

UiA mener at det bør innføres et felles karakterkrav for hele sektoren. Kanskje kan det innføres to karakterkrav, f.eks 3 og 4, som institusjonene kan velge mellom. Men det bør fremdeles være opp til hvert lærested om programmet skal ha karakterkrav, og eventuelt hvilket, hvis det innføres to. Det bør ikke innføres flere, da det vil føre til redusert oversiktighet for søkerne.

9. Kan søkere rangeres på bakgrunn av karaktersnittet fra hele bachelorgraden?

UiA mener at søkerne bør rangeres på bakgrunn av hele bachelorgraden, men det er ulike synspunkt internt. Fordelen med dette er at søkerne selv kan beregne egen konkurransepoengsum. Et unntak er emner tatt på utveksling. UiA foreslår at emner tatt ved en utenlandsk institusjon ikke tas med i poengberegningen. Dette krever omregningstabeller og er dermed mer ressurskrevende. Med et mål om 50% utveksling vil stadig flere studenter ha karakterer fra utenlandske læresteder, som kompliserer saksbehandlingen og reduserer forutsigbarheten til søkerne, da de ikke selv kan beregne egen konkurransepoengsum. Slik gjøres det ved UiA. I tillegg gir vi 0,25 poeng pr semester som søker har hatt utveksling. Dette er ment som et incentiv for å få studenter til å reise ut.

10. Bør det stilles krav til språk (engelsk) for alle søkere til engelskspråklige masterstudier, inkludert søkere med norsk/nordisk utdanningsbakgrunn? Eller bør dette gjelde kun søkere fra land utenfor Norden?

I utgangspunktet er UiAs synspunkt at likebehandlingen av søkerne skal veie tungt, som tilsier at alle skal ha samme engelskkrav, uavhengig av bakgrunn. Likevel ser vi at søkere fra noen land kan dekke engelskkravet ved tidligere utdanning fremfor ved test. Muligheten for unntak for søkere fra nordiske land bør derfor videreføres, slik de fleste institusjoner praktiserer det i dag.

11. Er tilleggspoeng en hensiktsmessig mekanisme for å få de best kvalifiserte søkerne? Eller er presise opptakskrav, og/eller bruk av kvoter en mer hensiktsmessig ordning?

UiA støtter prosjektgruppen i forslaget om å redusere tilleggspoeng i størst mulig grad. Det kan stilles spørsmål ved om tilleggspoeng gir bedre studenter, men det kan føre til redusert kvalitet i likebehandlingen. Det vil bli individuell behandling når ulike saksbehandlere skal vurdere grad av relevans i praksis.

UiA har også i diskusjonen rundt spørsmålene til prosjektgruppen vært innom følgende punkter

Tidspunkt for opptak.

UiA støtter prosjektgruppas forslag til å ha to opptak, et for søkere som må søke om oppholdstillatelse, og et for øvrige søkere, inkludert EU/EØS. Søknadsfrist bør være tidlig, for eksempel 1. februar, og vi ser det som hensiktsmessig å holde søknadsperioden kort, for eksempel en måned.

For søkere som må ha oppholdstillatelse bør søknadsperioden være omtrent som de fleste læresteder har i dag, senhøstes.

Søkeravgift

Noen land, for eksempel Sverige, har innført søkeravgift for søkere utenfor EU/EØS. UiA ser fordeler og ulemper med å innføre søkeravgift, men foreslår at muligheten blir utredet.

Bruk av landkvoter

I dag er søkere fra noen land overrepresentert i søkermassen, sannsynligvis på grunn av bruk av agenter. Landkvoter, eller eventuelt en øvre grense for antall/andel studenter fra samme land på et program, kan være et virkemiddel for å få en bredt sammensatt

studentgruppe, og bør utredes i det videre arbeidet.

UiA ønsker prosjektet lykke til i innspurten av oppgaven, og ser fram til at det nasjonale masteropptaket blir innført.

Med vennlig hilsen

Greta Hilding
utdanningsdirektør
Utdanningsavdelingen

Mette Venheim
seniorrådgiver
Internasjonalisering, opptak og læringsmiljø

Dokumentet er elektronisk signert.

Universitetet i Oslo
Boks 1072 Blindern
0316 OSLO

Deres ref: Camilla Haugland

Vår ref: 20/03262-6 /

Dato: 29.04.2022

Innspill til nasjonalt masterprosjektet

Nord universitet har følgende innspill til spørsmålene som er framsatt i dokumentet fra utvalget.

2. Opptaksprosessen

Er det ønskelig å ferdigstille så mye som mulig av opptaket til masterstudier tidlig, eksempelvis i mai?

Nord universitet er i hovedsak positive til dette. Det vil så klart være avhengig av hvilke føringer man lander på og hvilke konsekvenser det får, men i utgangspunktet ser Nord det som en fordel å kunne behandle søknadene tidlig, slik at søkerne får tidlig svar og kan planlegge høsten.

Hvilke fordeler og ulemper ser lærestedene med et hovedopptak i mai og eventuelt et mindre justeringsopptak i juli?

- Fordelen er at søkerne kan få svar tidligere og kan forberede seg på hvor de eventuelt må flytte for å studere.
- Arbeidsmengden for universitetet i juni - juli bli mindre, og at ressurser kan fordeles bedre ut over året.
- Det gir også mer forutsigbarhet med tanke på planlegging av studiestart med mer. Det er flere søkere som etterspør tidligopptak.
- Nord universitet har normalt ikke gitt tidligopptak, men ser det som et godt tilbud til søkere å kunne gi det.
- Det vil imidlertid kunne være utfordrende å vurdere om vi skal gi tilbud til søker som ved 150 stp ikke dekker fagkravene til masteren, men tar de resterende fagene til våren. Spørsmålet blir om disse søkerne må vente til de har bestått fagene eller om skal de få betinget tilbud.

- Ulempen er at det kan bli mye etterarbeid med å følge opp de søkere som ikke oppfyller fagkravene. På den andre siden stiller ikke dette seg annerledes enn hvor søkerne ikke oppfyller krav til bachelorgrad eller tilfredsstillende karakterkravene.
- Det er vanskelig å si hvor mange tilbud som skal gis i første runde på de studiene der det er høy konkurranse om plassene. Dette vil kunne medføre at en del program vil kunne få for mange studenter i forhold til hva det er dimensjonert for, samtidig som det å holde tilbake tilbud vil være med på å undergrave hensynene bak å gi tidligopptak og det er en viss risiko for at man ender med for få studenter.
- Studentene er normalt mer motiverte for bacheloroppgaven og oppnår bedre karakter på oppgaven enn snittet på resten av graden. Dersom justeringsopptaket brukes til å inkludere de som trekkes opp i snitt etter fullført siste semester, er vi positive til ordningen.
- På erfaringsbaserte studieprogram er dette i liten grad en problematikk, siden de aller fleste har fullført utdanningen sin for minst to år siden.

Kan tilbud til søkere sendes ut fortløpende dersom lærestedet har åpne studier eller etter søknadsfristen kan garantere at alle kvalifiserte søkere vil få tilbud om studieplass?

Ja. For program der vi har færre søkere enn antall studieplasser ved søknadsfristens utløp ser vi det som en god løsning at det kan sendes ut tilbud fortløpende.

Samtidig vil man ved å faktisk sende ut tilbud binde seg til å starte opp programmet. Dersom få søkere takker ja til tilbudet, vil en slik løsning kunne bidra til å gi et svekket læringsmiljø for studentene. Det må være mulighet for å trekke studieprogram etter søknadsfrist, om det er få søkere før tilbud går ut.

Kan et framtidig masteropptak baseres på opptak på bakgrunn av 150 stp for søkere som avslutter bachelorutdanningen i søknadssemesteret?

Ja, men det forutsetter at det er dokumentert at søkeren vil kunne oppfylle alle krav, inkludert blant annet fagkombinasjon for å kunne få tilbud. Det må likevel gjøres en vurdering / kontroll i etterkant av at søkeren faktisk oppfylte opptakskravene.

Det må kommuniseres tydelig til søkere som får betinget tilbud om hvilke krav de må fylle for at de skal beholde tilbudet.

På mange studieprogram vil det være behov for en løsning for å fylle opp studieplasser der det er ledig kapasitet (ledige studieplasser) etter søknad/tilbud. Kan det gjøres fortløpende etter søknadsfristen?

Ja, det mener vi er fornuftig, men det må være tid til å gjøre vurderinger om studieprogram må trekkes om det er svært få søkere til programmet.

3. Organisering, roller og ansvar

Er det hensiktsmessig å skille søknadsbehandling i to deler, ved at de generelle kravene vurderes en gang/av ett lærested, før krav til faglig fordypning og eventuelle andre krav vurderes ved det enkelte lærested?

Ja, det vurderes som en bra løsning, og vil være en stor ressursmessig gevinst sammenlignet med slik opptaket nå gjennomføres.

4. Vurdering av utenlandsk utdanning

Støtter lærestedene at det jobbes videre med forslaget om en felles vurderingsenhet for utenlandsk utdanning, og at den kan organiseres som er virtuell enhet med deltakere fra ulike læresteder?

Nord universitet støtter forslaget om en felles vurderingsenhet for utenlandsk utdanning. Vi mener det er en god ide, særlig med tanke på å redusere ressursbruken i nettopp det internasjonale opptaket. Tanken om å benytte de ressurser og den kompetansen som allerede finnes i institusjonen gjennom en slik virtuell enhet ses på som særlig god. En slik sentralisering vil gi en mye bedre mulighet for diskusjon, danne spisskompetanse, være mindre sårbar ved utskiftninger og sørge for likebehandling av søkerne.

5. Regelverk

Bør det innføres et felles karakterkrav for opptak til masterstudier, eller må det kunne fastsettes forskjellige karakterkrav ved det enkelte lærested?

Det ville forenklet opptaksprosessen med et felles karakterkrav, men vi ser det som svært viktig at lærestedene selv setter karakterkravene på sine utdanninger basert på de faglige kravene til det enkelte masterprogram. Det fremstår dermed som lite hensiktsmessig å regulere et slikt krav i et nasjonalt regelverk.

Kan søkere rangeres på av karaktersnittet fra hele bachelorgraden?

Ja de fleste utdanningene ved Nord rangeres på karaktersnitt fra hele bachelorgraden, noe som forenkler opptaksprosessen. Det er viktig at vi kan ta med forbedringer og tilleggsfag i beregningen der de må tas med for å være en del av kvalifikasjonsgrunnlaget.

Enkelte masterutdanninger rangeres i dag på fagspesifikke emner på 80 stp eller flere. Vi ser at karaktersnittet søkere får i dette begrensede opptaksgrunnlaget kan avvike ganske mye fra gjennomsnittet på hele bacheloren. Det kan tenkes at karaktersnitt i hele bacheloren gir et bedre og mer helhetlig bilde på nivået til studenten og kan sånn sett potensielt øke inntakskvaliteten.

Bør det stilles krav til språk (engelsk) for alle søkere til engelskspråklige masterstudier, inkludert søkere med norsk/nordisk utdanningsbakgrunn? Eller bør dette gjelde kun søkere fra land utenfor Norden?

Nei, det bør kun gjelde for land utenfor Norden. I det nordiske systemet opplever vi at alle søkerne har tilfredsstillende språkkunnskaper, slik at det ikke er noe hinder for å gjennomføre et engelsk studieprogram. Dette vil kun føre til unødig saksbehandling.

Er tilleggs poeng en hensiktsmessig mekanisme for å få de best kvalifiserte søkerne? Eller er presise opptakskrav, og/eller bruk av kvoter en mer hensiktsmessig ordning?

Nord mener at presise opptakskrav og kvoter kan fungere hensiktsmessig på de fleste masterprogrammene, men i noen tilfeller kan tilleggs poeng likevel være fornuftige for å få en riktig sammensetning av studentgruppen.

På erfaringsbaserte studieprogrammer kan fjerning av tilleggs poeng få konsekvenser for sammensetningen av studentgruppen. Mer presise opptakskrav og/eller kvoter vil ikke kunne fungere på samme måte som tilleggs poeng. Dette gjelder spesielt tilleggs poeng som gis for relevant arbeidserfaring. Dersom man kun ser på gjennomføringsevne og økonomiske

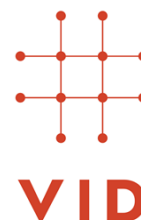
insentiver, vil dette kunne se fornuftig ut, men mye av poenget med de erfaringsbaserte programmene er jo å spille på studentgruppens kompetanse. Studenter med lang arbeidserfaring benyttes aktivt i programmet, ved praktiske øvelser, casearbeid med mer. Det kan være stor forskjell på en som har jobbet i to år, og en som har 10 års erfaring. Læringsmiljøet vil dermed bli betydelig endret, og det vil kunne være uheldig for gjennomføringsevnen.

Med vennlig hilsen

Anne Ringen Pedersen
Studiedirektør

Siv-Anita Eriksen Molid
Kontorsjef

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer.

Prosjekt Nasjonalt masteropptak
v/

Vår ref.: 22/00822-2

Deres ref.:

Dato:27.04.2022

Innspill vedørende nasjonalt masteropptak

Vi viser til henvendelse 18. mars 2022 med invitasjon til å komme med innspill til noen hovedproblemstillinger fra prosjekt Nasjonalt masteropptak.

Innledningsvis vil vi si at innspillsnotatet fra prosjektgruppen er svært strukturert og velskrevet, noe som har lettet høringsarbeidet ved VID vitenskapelige høyskole.

VID har følgende innspill:

2. Opptaksprosessen

2.3

VID vurderer det som positivt å ferdigstille opptaket så tidlig som mulig og kjøre et hovedopptak i mai for å ivareta behovet for tidlig svar til det søkerne som har behov for det, og da samle alle søkergrupper i et opptak. Vi synes at det er for lenge å vente til juli med et justeringsopptak/suppleringsopptak. Vårt forslag er å kjøre suppleringsopptak tidligere, for eksempel i begynnelsen av juni, og heller åpne for ledige studieplasser og gi fortløpende opptak gjennom sommeren ved studier som fortsatt har ledig kapasitet. Opptaksprosessen vil etter vår vurdering da framstå oversiktlig.

Når det gjelder opptak til studier som kun har bachelorgrad som opptaksgrunnlag saksbehandler VID i dag søkere som avslutter bachelorutdanningen i søknadssemesteret på grunnlag av minimum 150 studiepoeng. Vi stiller oss positive til å videreføre ordningen.

3. Organisering, roller og ansvar

3.4

Av hensyn til ressursbruk og gevinstrealisering stiller VID seg positiv til å skille søknadsbehandlingen i to deler, og at de generelle kravene vurderes en gang/av ett lærested.

4. Vurdering av utenlandsk utdanning

4.2

VID støtter at det jobbes videre med en felles vurderingsenhet for utenlandsk utdanning, og at den kan organiseres som en virtuell enhet med deltakere fra de ulike lærestedene.

5. Regelverk

5.4

VID ønsker at det er opp til hvert enkelt lærested å fastsette karakterkrav, men det er viktig at det utarbeides felles definisjoner av ulike karakterkrav, som for eksempel c-krav og en felle beregningsmetode.

Som prosjektgruppen foreslår støtter også VID at det beregnes et vektet snitt basert på hele bachelorgraden.

VID mener det bør være et krav at alle søkere, også søkere med norsk/nordisk utdanning, må dokumentere engelsk til engelskspråklige masterstudier, og at det utarbeides regler for fritak for noen tydelig definerte grupper.

Tilleggs poeng anses ved VID som et «gode» for eldre søkere som ikke har mulighet til å forbedre karakterer for å kunne konkurrere med unge søkere som i større grad har bedre karakterer. Det brukes ikke primært som et virkemiddel for å få de best kvalifiserte søkerne, men for å sikre mangfold i studentgruppen. Bruk av kvoter kan imidlertid være en mer hensiktsmessig ordning enn tilleggs poeng for å oppnå det samme.

Med vennlig hilsen

Helene Lund
prorektor for utdanning

Ella Flatland
opptaksleder

Dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten håndskrevne signaturer.

Universitetet i Oslo

Innspillsnotat - prosjektet nasjonalt masteropptak - MF svar

Vi viser til epost 18. mars 2022 med invitasjon til å komme med innspill til den pågående prosessen rundt nasjonalt masteropptak.

Vi vil benytte anledningen til å takke for det gode og viktige arbeidet som allerede er gjort. MF støtter hovedlinjen i forslagene, og har positivt svar på de fleste spørsmålene i notatet.

- Er det ønskelig å ferdigstille så mye som mulig av opptaket til masterstudier tidlig, eksempelvis i mai?
Ja
- Hvilke fordeler og ulemper ser lærestedene med et hovedopptak i mai og eventuelt et mindre justeringsopptak i juli? **Vi ser særlig fordeler med dette.**
- Kan tilbud til søkere sendes ut fortløpende dersom lærestedet har åpne studier eller etter søknadsfristen kan garantere at alle kvalifiserte søkere vil få tilbud om studieplass? **Ja, dette vil være i tråd med den praksis MF har i dag, og vi ønsker dette i fortsettelsen hvis mulig.**
- Kan et framtidig masteropptak baseres på opptak på bakgrunn av 150 stp for søkere som avslutter bachelorutdanningen i søknadssemesteret? **Ja**
- På mange studieprogram vil det være behov for en løsning for å fylle opp studieplasser der det er ledig kapasitet (ledige studieplasser) etter søknad/tilbud. Kan det gjøres fortløpende etter søknadsfristen?
Ja
- Er det hensiktsmessig å skille søknadsbehandling i to deler, ved at de generelle kravene vurderes en gang/av ett lærested, før krav til faglig fordypning og eventuelle andre krav vurderes ved det enkelte lærested? **Ja.**
- Støtter lærestedene at det jobbes videre med forslaget om en felles vurderingsenhet for utenlandsk utdanning, og at den kan organiseres som er virtuell enhet med deltakere fra ulike læresteder? **Ja, en felles vurderingsenhet er etter vår vurdering en helt nødvendig utvikling for å kvalitetssikre og effektivisere arbeidet med internasjonale søknader. Det synes fornuftig å organisere denne som skissert.**
- Bør det innføres et felles karakterkrav for opptak til masterstudier, eller må det kunne fastsettes forskjellige karakterkrav ved det enkelte lærested? Vi har i dag ulike karakterkrav, men støtter tanken på et felles karakterkrav (C).
- Kan søkere rangeres på bakgrunn av karaktersnittet fra hele bachelorgraden? **Ja**

- Bør det stilles krav til språk (engelsk) for alle søkere til engelskspråklige masterstudier, inkludert søkere med norsk/nordisk utdanningsbakgrunn? Eller bør dette gjelde kun søkere fra land utenfor Norden? **Søkere med norsk/nordisk utdanningsbakgrunn trenger ikke slike språkkrav.**
- Er tilleggspoeng en hensiktsmessig mekanisme for å få de best kvalifiserte søkerne? Eller er presise opptakskrav, og/eller bruk av kvoter en mer hensiktsmessig ordning? **Vi har ingen erfaring med tilleggspoeng eller kvoter.**

Med hilsen for
MF vitenskapelig høyskole

Hilde Brekke Møller
Studiedir./Director of Academic Affairs

Brevet er elektronisk godkjent og derfor ikke signert.

Universitetet i Oslo
Boks 1072 Blindern
0316 OSLO

Camilla Haugland

Seksjon for opptak

Vår referanse
22/01188-2
Deres referanse

Vår dato
28.04.2022
Deres dato
18.03.2022

NASJONALT MASTEROPPTAK – INNSPILLSNOTAT

SVAR FRA NORGES HANDELSHØYSKOLE (NHH).

1. Innledning

NHH takker for invitasjon til å komme med innspill til notatet om nytt nasjonalt masteropptak. NHH ønsker innledningsvis å bemerke at sentrale hensyn i opptaksforvaltningen, som likebehandling, effektivitet og forutberegnelighet, vil kunne bli godt ivaretatt ved at masteropptaket organiseres nasjonalt. Videre er vi også fornøyd med at internasjonaliseringsdimensjonen ved masteropptaket løftes frem i notatet.

2. Opptaksprosessen

Er det ønskelig å ferdigstille så mye som mulig av opptaket til masterstudier tidlig, eksempelvis i mai?

NHH mener at det vil være en fordel om så mye som mulig av masteropptaket kan ferdigstilles så tidlig som mulig, eksempelvis i mai. Internasjonale søkere bør få svar tidligere enn mai av praktiske grunner. Vi mener at det vil være en arbeidsøkonomisk fordel å dele opptaksåret inn i «sesonger», slik at vi kan jobbe med masteropptak gjennom vinter og vår, bacheloropptak om sommeren og rapportering, utvikling og kompetanseheving om høsten. En slik sesonginndeling vil sikre oss jevn arbeidsbelastning, noe som igjen vil kreve stabil (fast) bemanning og gi tilgang på kompetanse. Videre vil en jevn arbeidsbelastning sikre de lokale opptakskontorene mot risiko og sårbarhet for turnover i seksjonen.

Hvilke fordeler og ulemper ser lærestedene med hovedopptak i mai og eventuelt et mindre justeringsopptak i juli?

Fordelene med en slik ordning for Seksjon for opptak ved NHH er besvart under forrige spørsmål. Vi mener at en slik ordning med opptak til masterstudier allerede i mai også vil være positivt for søkerne. Et opptak til masterstudier vil kunne medføre endring i livssituasjon for søkerne f.eks. flytting, oppsigelse av jobb, søke plass for barn i barnehage osv. Et tidlig opptak vil gi søkere forutsigbarhet i form av mulighet for å kunne planlegge sin nye livssituasjon, og slik best mulig vareta sine interesser.

Når det gjelder forslaget om et eventuelt justeringsopptak i juli, mener vi at flere forhold må avklares: Hvordan tenker man seg at et slik suppleringsopptak skal gjennomføres i praksis? Søkere som får tilbud i mai, for så å havne under poenggrensen i juli, skal disse da miste studieplassen sin? Skal det videre bare være søkere som havner over poenggrensen som gis tilbud om studieplass?

Slik forslaget er skissert i notatet så vil et justeringsopptak fremstå som et tilbakeskritt både arbeidsøkonomisk og ressursmessig for NHH, sammenlignet med den modellen vi har utviklet og følger i dag. Slik vi forstår forslaget i notatet vil vi med et mer krevende justeringsopptak måtte regne karaktersnittet til alle dem som ikke er ferdige med graden på søketidspunktet, og som ikke nådde opp i hovedopptaket, to ganger. I dag likebehandler vi alle som ikke har fullført grad på søknadstidspunktet ved å se bort ifra resultater fra 6.

semester. Disse vil da likevel kunne få et endelig svar på søknaden sin tidlig, slippe usikkerhet, og best mulig varetta interessene sine.

Vi kan heller ikke se at justeringsopptak på en god måte varetar vårt behov for å styre masteropptaket i lys av vedtatte måltall for hvor mange studieplasser som skal fylles opp.

Kan tilbud sendes ut fortløpende dersom lærestedet har åpne studier eller etter søknadsfristen kan garantere at alle kvalifiserte søkere vil få tilbud om studieplass?

NHH har ikke åpne masterstudier per i dag. Vi har likevel ingen prinsipielle motforestillinger mot at læresteder som har åpne studier sender ut svar fortløpende. Videre har vi heller ikke noen innvendinger mot at tilbud sendes ut etter søknadsfristen hvis lærestedet kan garantere alle kvalifiserte søkere tilbud om studieplass. Videre har søkertallene til det 1-årige masterstudiet i Regnskap og revisjon vært så lave de siste årene at vi kunne vurdert å sende ut svar fortløpende fordi alle likevel får plass.

Kan et framtidig masteropptak baseres på opptak på bakgrunn av 150 studiepoeng for søkere som avslutter bachelorutdanningen i søknadssemesteret?

NHH mener at dette vil være en god ide. Vi har god erfaring med å regne snitt på søkere som avslutter bachelorutdanningen i søknadssemesteret. For noen år tilbake undersøkte vi, og fant, at det var små forskjeller med hensyn til endelig snitt fra 5. til 6. semester. På dette grunnlag tok vi derfor en prinsipiell beslutning om å saksbehandle søknader også fra dem som "bare" har 150 studiepoeng. Videre har vi som et grunnleggende prinsipp å aldri la emner fra vårsemesteret før studiestart inngå i poengberegningen. Vi oppnår dermed å likebehandle denne søkergruppen. NHH mener etter dette at det ikke skulle være behov for å ha et justeringsopptak i juli.

På mange studieprogram vil det være behov for en løsning for å fylle opp studieplasser der det er ledig kapasitet (ledige studieplasser) etter søknad/tilbud. Kan dette gjøres fortløpende etter søknadsfristen?

Dette er ikke en aktuell problemstilling på NHH, og følgelig ikke noe vi har erfaring med.

3. Organisering, roller og ansvar

Er det hensiktsmessig å skille søknadsbehandling i to deler, ved at de generelle kravene vurderes en gang/av ett lærested, før krav til faglig fordypning og eventuelle krav vurderes ved det enkelte lærested?

NHH mener at dette vil være en hensiktsmessig arbeidsfordeling. Vi ser for oss at saksbehandlingen vil bli mer effektiv når generelle krav vurderes av ett lærested en gang, og at kontroll av krav til faglig fordypning gjøres av det enkelte lærestedet.

4. Vurdering av utenlandsk utdanning

Støtter lærestedene at det jobbes videre med forslaget om en felles vurderingsenhet for utenlandsk utdanning, og at den kan organiseres som en virtuell enhet med deltakere fra ulike læresteder?

NHH støtter dette. Vi ser for oss at en felles vurderingsenhet vil kunne fungere som en «kunnskapsbank» som alle læresteder vil kunne dra stor nytte av. En slik enhet vil også kunne utgjøre et sikkerhetsnett for kompetanse, dersom lokal ekspertise forsvinner fra de lokale lærestedene i forbindelse med sykdom og turnover. I tillegg vil arbeidet i et slikt nettverk gi faglig fellesskap og være motiverende og kompetansebyggende for saksbehandlere i små organisasjoner.

5. Diverse bestemmelser

Bør det innføres et felles karakterkrav for opptak til masterstudier, eller må det kunne fastsettes forskjellige karakterkrav ved det enkelte lærested?

NHH mener at karakterkrav bør kunne fastsettes ved det enkelte lærested, men er samtidig enig i at det vil være behov for å innføre felles definisjoner av ulike karakterkrav, og en felles beregningsmetode.

Kan søkere rangeres på bakgrunn av karaktersnittet fra hele bachelorgraden?

NHH er enig i hovedprinsippet om at kvalifiserende opptaksgrunnlag bør danne grunnlag for rangering av søkerne. For søkere som har én relevant, ferdigstilt grad mener vi det er naturlig at hele bachelorgraden danner grunnlag for rangering.

Vi har imidlertid erfaring med at mange søkere ikke faller i denne kategorien. Det kan være ulike ting, og en kombinasjon av dem, som fører til det: Utveksling, fagkrav tatt utenom grad, og/eller ennå ikke ferdigstilt bachelorgrad.

På NHH har vi regler for utplukk av karakterer i disse tilfellene.

Vi opplever at det er enklere å håndtere utplukk for søkere som er ferdige, ettersom det framkommer i systemet og på vitnemål hva som er del av graden. For søkere som er underveis har vi ikke denne informasjonen og må gjøre flere vurderinger.

Vi har lagt noen faste retningslinjer til grunn, som veileder oss i hva som skal være den enkelte søkers rangeringsgrunnlag. For å vise kompleksiteten vi støter på når vi har forsøkt å lage standardiserte regler for likebehandling av søkerne, gir vi her en oppsummering av dem.

Hovedregelen er at 180 studiepoeng (norske studiepoeng med bokstavkarakter) skal ligge til grunn for rangering. Videre er det en hovedregel at fagkravene alltid skal være en del av disse. Vi har satt en minimumsgrense på 120 studiepoeng for rangering. Det er også en føring at vi skal rangere til søkers beste innenfor reglene. Det vil si at hvis vi kan velge mellom to resultat, så velger vi det beste.

I praksis rangeres søkerne våre på et sted mellom 120 -180 studiepoeng, alt etter hva situasjonen deres tilsier. Søkere med fullført grad:

- Har søkeren tatt fagkrav utenom graden, så tar vi med disse i rangeringen og ser bort fra tilsvarende antall studiepoeng fra graden.
- Har søkeren vært på utveksling, så ser vi bort fra det.

Søkere uten fullført grad:

- Søkeren må levere oversikt over emner som skal tas i vårsemesteret, normalt 30. Vi ser da bort fra 30 studiepoeng i rangeringen og beregner på 150. Hvis søkeren er på etterskudd og skal ta mer enn 30 kan vi sette en ekstra betingelse om at det må opprettholdes et karaktersnitt over endelig opptaksgrense.
- Selv om søkeren på behandlingstidspunktet har fått våre resultater (nye eller forbedringer), så ser vi alltid bort fra resultater fra vårsemesteret før opptak.
- Har søkeren vært på utveksling, så ser vi bort fra det.
- Vi ser ikke for disse hvilke emner som kommer til å inngå i endelig grad, og gjør et utplukk der vi tar med fagkrav og eller det som gjør at søkeren kommer best ut.

Søkere som har under 120 norske studiepoeng med bokstavkarakterer:

- Som hovedregel vil søkere få avslag hvis de har under 120 norske studiepoeng med bokstavkarakterer å beregne på. Dette slår typisk ut for søkere som ikke er ferdig med graden, har vært på utveksling, og i tillegg har blitt forsinket.
- Vi gjør likevel unntak i de tilfellene der søkeren har fulgt normert studieløp for sin grad og ikke er forsinket. Det kan være tilfeller der graden består av mye B/IB eller der søkeren har hatt lengre utveksling.

NHH vil også bemerke om søkere med flere grader/emner og om det internasjonale opptaket:

Søkere med flere grader/flere emner utenom opptaksgrunnlaget

- Vi opplever at mange søkere har resultater i tillegg til den graden som danner opptaksgrunnlaget, på både bachelor- og masternivå. I de tilfellene er det vår tilnærming at vi kan bytte ut eller legge til resultater som øker søkerens snitt. Vi vil likevel aldri bytte ut resultater i fagkrav, og vi vil aldri beregne på mer enn 180.

Internasjonalt opptak:

- Vi rangerer ikke søkerne i det internasjonale opptaket, men beregner en GPA for hver søker som vi vurderer opp mot et B-krav (praktisert som ca. 3,5). Alle kvalifiserte får tilbud.

- Vi tilstreber å følge samme regelverk for utplukk av karakterer for de internasjonale, selv om vi opplever at vi må utøve mer skjønn i disse tilfellene. Vi har i liten grad standardiserte omregningstabeller, men benytter en omregningskalkulator.

Masterkarakterer i opptaksgrunnlaget:

- Vi har ingen regel på NHH om å unnlate å benytte masterkarakterer i rangering, og gjør det hvis det er til søkers beste. I det internasjonale masteropptaket har vi innført en regel om at vi maksimalt kan benytte tilsvarende 60 ECTS fra masternivå i beregningen. Dette er fordi vi her opplever at en del søkere ikke har relevant bachelorgrad, men fyller alle krav med mastergraden sin. En del fyller den med tidligere norsk mastergrad, som vi vet skaper utfordringer med fornyelse av studietillatelse.

Bør det stilles krav til språk (engelsk) for alle søkere til engelskspråklige masterstudier, inkludert søkere med norsk/nordisk utdanningsbakgrunn? Eller bør dette gjelde kun søkere fra land utenfor Norden?

NHH krever som hovedregel engelsktest ved opptak til engelskspråklige studier.

NHH vil nok en gang takke for muligheten til å gi innspill og ser frem til å følge det videre arbeidet med felles nasjonalt masteropptak.

Med vennlig hilsen

Stig Tenold
Prorektor for utdanning

Heidi Sund
Kontorsjef

Kopi til: Seksjon for utdanningskvalitet v/Kjetil Larssen

Dokumentet er godkjent og ekspedert elektronisk uten signatur

Mottaker	Kontaktperson	Adresse	Post
Universitetet i Oslo	Camilla Haugland	Boks 1072 Blindern	0316 OSLO

29. april 2022

Innspill til prosjektet Nasjonalt masteropptak

Generelt

Handelshøyskolen BI ser store fordeler ved at sektoren nå legger til rette for en enda høyere grad av samarbeid om studentopptak, ved at også masterstudier inkluderes. På denne måten vil alle institusjoner ha bedre forutsetninger for å kunne levere på vårt samfunnsoppdrag, med enda høyere kvalitet. BI vil opprettholde eksisterende praksis med å gjøre selve opptaket til våre masterstudier selv, slik vi også gjør med bachelorstudier. Som en privat høyskole er det viktig for oss å gi søkerne god forutsigbarhet, ved at vi kan sende tilbud fortløpende til de som kvalifiserer. På samme måte som vi i dag gjør med bachelorstudier, ønsker vi imidlertid å bidra og delta i samarbeid og erfaringsutveksling om opptak til masterstudier, selv om vi ikke rent praktisk blir en del av en felles opptaksløsning.

For opptak til våre bachelorstudier følger Handelshøyskolen BI det samme regelverket som Samordna Opptak. Vi har tilgang til Samordna Opptaks Wiki og vi får hjelp fra Samordna Opptak til å saksbehandle vanskelige saker. Vi har stor verdi av informasjonsdeling og samarbeidet vi har – både med Samordna Opptak og andre studieinstitusjoner, og erfarer at dette samarbeidet er med på å sikre kvalitet og likebehandling av både utenlandske og norske søkere til våre bachelorstudier.

Vi har videre valgt å kommentere på noen av punktene i innspillsnotatet:

1. Internasjonalisering

For å opprettholde fokuset på-, og lykkes med -, ytterligere internasjonalisering vil det være hensiktsmessig å fortsette å samarbeide og dele informasjon om utenlandsk utdanning og karakterskalaer.

I masteropptaket har vi allerede et godt samarbeid med NHH, gjennom deling av informasjon og konverteringstabeller av karakterer fra andre land, samt drøfting av saksbehandlingsregler. I dialogen med NHH har vi i tillegg til å dele erfaring og beste praksis for vurdering av utenlandsk utdanning også drøftet problemstillinger knyttet til tilleggspoeng, og intervju som del av opptaksprosessen.

2. Tilleggs poeng for utveksling

Vi praktiserer i dag tilleggs poeng for utveksling der søkere som har vært på utveksling får 0,1 ekstra poeng. Også dette for å fremme internasjonalisering. Dette er en praksis vi ønsker å opprettholde

3. Engelskkrav

Vår erfaring er at søkere med nordisk utdanning ikke har problemer med å følge masterstudier på engelsk. Vi har derfor per i dag ikke krav om engelsktest for nordiske søkere. Vår praksis er at det også gis fritak fra engelskkravet dersom søkere utenfor Norden kan dokumentere annen utdanning på engelsk. Ofte har søkerne blitt bedre i engelsk i løpet av bachelorstudiene, da de fleste søkere har hatt både deler av undervisningen og pensum på engelsk. Søkere med bachelor fra BI har også 7,5 studiepoeng i business communication.

4. Tilgang til felles regelverk

Tilgang til et felles regelverk vil gi bedre forutsetninger for å kunne likebehandle søkere på tvers av institusjon. Eksempelvis vil et formalisert forum for å vurdere kravene til sidetittelen Siviløkonom være en klar fordel for sektoren, gjennom å sikre en felles oppfatning og tolkning av UHR-kravene. Det samme gjelder for opptaksvurderingen til Master i Regnskap og Revisjon.

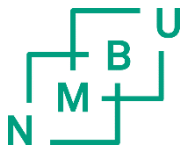
5. Øvrige fordeler vi ser ved økt samarbeid og informasjonsdeling

- Likebehandling av søkere på tvers av studieinstitusjonene vil være med å skape og opprettholde tillit til det norske utdanningssystemet
- Økt saksbehandlerkompetanse, på generell basis
- Bedre forutsetninger for å avdekke forfalskninger

Vi ser frem til å følge dette arbeidet videre. Ikke nøl med å komme tilbake til oss dersom dere har spørsmål/noe mer dere ønsker å diskutere med oss i denne forbindelse.

Mvh Hedvig M. Larsen

Leder, Admission

Camilla Haugland

Vår ref.

22/01411-4

Deres ref.

Dato

29.04.2022

NMBUs innspill – nasjonalt masteropptak

Norges miljø- og biovitenskapelige universitet (NMBU) takker for muligheten for å komme med innspill til *Prosjektet Nasjonalt masteropptak*.

NMBU har følgende svar til spørsmål stilt av prosjektgruppa for nasjonalt masteropptak:

2. Opptaksprosessen

• *Er det ønskelig å ferdigstille så mye som mulig av opptaket til masterstudier tidlig, eksempelvis i mai? Hvilke fordeler og ulemper ser lærestedene med et hovedopptak i mai og eventuelt et mindre justeringsopptak i juli?*

Vi mener det vil være en stor fordel både for søkere og læresteder å ferdigstille store deler av opptaket tidligere enn i dag. Tidlig svar til søkere vil gi bedre tid til å planlegge flytting og finne bolig.

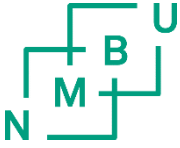
• *Kan tilbud til søkere sendes ut fortløpende dersom lærestedet har åpne studier eller etter søknadsfristen kan garantere at alle kvalifiserte søkere vil få tilbud om studieplass?*

Vi ser det som en fordel at tilbud sendes samlet til gitte tider for alle studier.

• *Kan et framtidig masteropptak baseres på opptak på bakgrunn av 150 stp for søkere som avslutter bachelorutdanningen i søknadssemesteret?*

Dersom det er klare regler for kvalifisering og rangering kan dette la seg gjennomføre. Men til studier med mange søkere kan emner tatt i siste semester gi utslag på rangeringsrekkefølgen. En del søkere vil heller ikke fullføre faglig fordypning før siste semester. Det vil være nødvendig å ta høyde for at disse kan rangeres på nytt etter fullførte 180 studiepoeng.

• *På mange studieprogram vil det være behov for en løsning for å fylle opp studieplasser der det er ledig kapasitet (ledige studieplasser) etter søknad/tilbud. Kan det gjøres fortløpende etter søknadsfristen?*

For studier med færre søkere enn det er studieplasser, kan det være ønskelig å utvide søknadsfristene. For studier som ikke blir fylt opp etter hovedopptaket, kan et restetorg være utfordrende med tanke på å finne flere kvalifiserte søkere før studiestart.

3. Organisering, roller og ansvar

- *Er det hensiktsmessig å skille søknadsbehandling i to deler, ved at de generelle kravene vurderes en gang/av ett lærested, før krav til faglig fordypning og eventuelle andre krav vurderes ved det enkelte lærested?*

Ja, vi tror at det kan være hensiktsmessig at hvert lærested vurderer krav til faglig fordypning og eventuelle tilleggskrav.

4. Vurdering av utenlandsk utdanning

- *Støtter lærestedene at det jobbes videre med forslaget om en felles vurderingsenhet for utenlandsk utdanning, og at den kan organiseres som er virtuell enhet med deltakere fra ulike læresteder?*

NMBU støtter dette forslaget.

5. Regelverk

- *Bør det innføres et felles karakterkrav for opptak til masterstudier, eller må det kunne fastsettes forskjellige karakterkrav ved det enkelte lærested?*

NMBU mener det kan innføres et minimumskrav til karakterer tilsvarende C.

- *Kan søkere rangeres på bakgrunn av karaktersnittet fra hele bachelorgraden?*

NMBU mener at søkere kan rangeres på bakgrunn av hel grad, men at hele graden ikke nødvendigvis må benyttes i alle tilfeller. Det er ønskelig å kunne gjøre individuelle vurderinger for eksempel for breddemastere. Det bør også være mulig å vurdere karakterer innenfor kjerneområdene i studiet.

Blant annet har mange søkere tatt utdanning i tillegg til fullført grad. I disse tilfellene er det nødvendig med klare regler for rangering med tanke på forbedringer av emner eller eventuelle nye fag tatt i tillegg for å kvalifisere for opptak til bestemte studium.

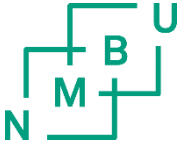
- *Bør det stilles krav til språk (engelsk) for alle søkere til engelskspråklige masterstudier, inkludert søkere med norsk/nordisk utdanningsbakgrunn? Eller bør dette gjelde kun søkere fra land utenfor Norden?*

NMBU mener det er en fordel om det stilles krav til engelskkompetanse for opptak til engelskspråklige masterstudier. Vi mener dette bør gjelde søkere både fra Norge/Norden og søkere fra utlandet. For å gjennomføre studier gjennomgående på engelsk er det nødvendig at søkerne har god engelskkompetanse.

NMBU har i dag utvidet krav om engelskkunnskaper for opptak til sine masterprogram, tilsvarende ielts 7,0 og er fornøyd med dette.

- *Er tilleggspoeng en hensiktsmessig mekanisme for å få de best kvalifiserte søkerne? Eller er presise opptakskrav, og/eller bruk av kvoter en mer hensiktsmessig ordning?*

For breddemastere der en rekke utdanninger kan være kvalifiserende, kan det være hensiktsmessig å kunne gi tilleggspoeng for særlig relevant utdanning eller

relevant arbeidspraksis. Tilleggs poeng bør også kunne gis ved bruk av for eksempel motivasjonsbrev eller intervjuer.

Vennlig hilsen

Elise Norberg
Prorektor for utdanning

Hans Gran
Seniorrådgiver

Intern saksbehandler; Ida Sletta Spira, Studieveilingen
Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ikke håndskrevne signaturer.

Camilla Haugland

From: Ida Birgitte Ranæs <ida.ranes@ntnu.no>
Sent: tirsdag 3. mai 2022 16:53
To: Camilla Haugland
Cc: Jannike Hagen Paulsen
Subject: FW: innspill nasjonalt masteropptak

Hei,

Jeg videresendte dette innspillet tidligere til deg Camilla.

Tenkte bare å presisere at vi burde tatt inn dette innspillet i NTNUs innspillsnotat, men det ble ikke gjort, slik at vedlegget er å anse som en del av innspillet fra NTNU.

* Ida

From: Anne Marie Snekvik <anne.snekvik@ntnu.no>
Sent: Wednesday, April 20, 2022 2:52 PM
To: Jannike Hagen Paulsen <jannike.h.paulsen@ntnu.no>; Ida Birgitte Ranæs <ida.ranes@ntnu.no>
Cc: Lars T. Grønflaten <lars.gronflaten@ntnu.no>
Subject: innspill nasjonalt masteropptak

Hei,

Jeg ser at det på side 16 i rapporten står følgende under avsnittet Praksis:

«Erfaringsbaserte mastergrader (§5) har fastsatt krav om minimum to års arbeidserfaring.

Mastergrader i henhold til §3 kan også ha praksis som en del av opptakskravet.»

Det fremgår tydelig av § 5 at det er krav om minimum 2 års praksis. Det står ikke noe i § 3 om at det kan stilles krav om praksis for opptak til master etter § 3.

Etter § 2 kan styret fastsette at bestemte fag, emner eller emnegrupper skal inngå i det utdanningsløpet som mastergraden bygger på. Dette kan ikke forstås som å hjemle et krav om praksis for opptak. I tillegg kan det fastsettes særlige faglige minstekrav, typisk karakterkrav. Det vil være utfordrende å legge til grunn at faglige minstekrav kan forstås som praksis. Etter min vurdering er det ikke hjemmel i mastergradsforskriften til å kreve praksis for opptak til § 3 – master, i alle fall blir det for uklart å legge det til grunn.

Forskrift om opptak til høgre utdanning (§ 1-1) gir institusjonene myndighet til å fastsette opptakskrav og rangeringsregler dersom departementet ikke har fastsatt dette i annen forskrift eller rammeplan. I forskrift om krav til mastergrad har departementet fastsatt bestemmelser om på hvilket grunnlag graden master kan tildeles, dvs. hva som kan kreves ved opptak. Dette vil begrense institusjonenes fullmakt.

Dersom mastergradsforskriften forstås ulikt ved institusjonene, bør dette tas opp med KD.

KD har ellers mulighet for å fastsette opptakskrav i forskrift om rammeplan som vil være bindende for institusjonene.

Mvh

Anne Marie

Anne Marie Snekvik

Seniorrådgiver – jurist

Avdeling for utdanningskvalitet

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU)

Tlf. 73595294 / 47332971

Samordna masteropptak, innspel frå Høgskulen i Volda

Vi viser til invitasjon til å gi uttale i samband med prosjektet for nasjonalt masteropptak, og beklagar at tilbakemelding frå Høgskulen i Volda (HVO) kjem seint.

Vi har svart kortfatta på spørsmåla den rekkefølga dei er førte opp i innspelsnotatet.

2.3 Spørsmål til lærestedene:

- Er det ønskelig å ferdigstille så mye som mulig av opptaket til masterstudier tidlig, eksempelvis i mai?

HVO er positive til dette. Vi har praksis for å sende ut tilbud tidleg der det er mogleg. Samtidig har vi fleire masterprogram som går over i løpande opptak etter fristen, grunna ledig kapasitet. Dermed er det viktig for oss at ein kan opne for søking også etter frist, jf. spørsmålet under.

- Kan tilbud til søkere sendes ut fortløpende dersom lærestedet har åpne studier eller etter søknadsfristen kan garantere at alle kvalifiserte søkere vil få tilbud om studieplass?

HVO er positive til dette og meiner denne moglegheita er viktig for at vi skal kunne fylle studieplassane.

- Kan et framtidig masteropptak baseres på opptak på bakgrunn av 150 stp for søkere som avslutter bachelorutdanningen i søknadssemesteret?

HVO har få masterprogram med høg konkurranse. Det vil dermed truleg ikkje vere merkbar forskjell på dei to alternativa. Vi trur likevel at opptak på bakgrunn av 150 stp vil framstå som rart overfor søkerar som fullfører bachelorgrad, sidan det siste semesteret ofte inneheld bacheloroppgåve og andre fordjupingsemne som er fagleg relevante. Ein kan anta at det kan opplevast som merkeleg eller urettferdig at innsatsen i siste semester ikkje skal telje med.

- På mange studieprogram vil det være behov for en løsning for å fylle opp studieplasser der det er ledig kapasitet (ledige studieplasser) etter søknad/tilbud. Kan det gjøres fortløpende etter søknadsfristen?

HVO meiner dette bør kunne gjerast fortløpande.

3.4 Spørsmål til lærestedene

- Er det hensiktsmessig å skille søknadsbehandling i to deler, ved at de generelle kravene vurderes en gang/av ett lærested, før krav til faglig fordypning og eventuelle andre krav vurderes ved det enkelte lærested?

Vi meiner at todelt søknadshandsaming vil vere positivt og føre til mindre dobbeltarbeid. Samtidig er det viktig at spesielle opptakskrav blir vurderte lokalt.

4.2 Spørsmål til lærestedene

- Støtter lærestedene at det jobbes videre med forslaget om en felles vurderingsenhet for utenlandsk utdanning, og at den kan organiseres som er virtuell enhet med deltakere fra ulike læresteder?

HVO er positive til dette. For små institusjonar som ikkje har høve til å bygge spesialisert kompetanse på vurdering av utanlandsk utdanning, vil dette truleg løfte både effektiviteten av og kvaliteten på søknadshandsaminga.

5.4 Spørsmål til lærestedene:

- Bør det innføres et felles karakterkrav for opptak til masterstudier, eller må det kunne fastsettes forskjellige karakterkrav ved det enkelte lærested?

HVO meiner at fastsetting av karakterkrav bør kunne gjerast lokalt. Det bør likevel vere ein felles definisjon på dei ulike karakterkrava.

- Kan søkere rangeres på bakgrunn av karaktersnittet fra hele bachelorgraden?

HVO praktiserer dette i dag, men vi er opne for andre måtar å rangere på.

- Bør det stilles krav til språk (engelsk) for alle søkere til engelskspråklige masterstudier, inkludert søkere med norsk/nordisk utdanningsbakgrunn? Eller bør dette gjelde kun søkere fra land utenfor Norden?

Som ein normal bør det kunne stillast språkkrav for alle søkarar til engelskspråklege masterstudium. Ein føresetnad er at søkar kan dekke kravet på ulike måtar. Norske søkarar bør t.d. kunne dekke kravet med engelskkarakter i GSK.

- Er tilleggspoeng en hensiktsmessig mekanisme for å få de best kvalifiserte søkerne? Eller er presise opptakskrav, og/eller bruk av kvoter en mer hensiktsmessig ordning?

HVO praktiserer bruk av tilleggspoeng til enkelte masterstudium, til dømes spesialpedagogikk. Det kan likevel hende at bruk av kvote e.l. ville ha vore meir hensiktsmessig. Dette må vi eventuelt utgreie nærmare.

UNIVERSITETET I OSLO
Camilla Haugland
Postboks 1072 Blindern

0316 OSLO

Deres ref.:

Vår ref.:
22/03071-2

Dato:
29.04.22

Svar fra HVL på innspillsrunde

Høgskulen på Vestlandet (HVL) takker for muligheten til å komme med innspill. HVL er all i hovedsak positive til et strømlinjeformet og enkelt opptakssystem, hvor det kan legges til rette for felles saksbehandling gjennom hele prosessen. Det er likevel viktig å ha i mente at det er per i dag er flere fellesgrader (joint degrees) som krever en annen smidighet ved setting av regelverk for å ivareta for eksempel nasjonale regelverk hos lærestedene de samarbeider med.

Spørsmål 2.3

- Er det ønskelig å ferdigstille så mye som mulig av opptaket til masterstudier tidlig, eksempelvis i mai? HVL har i flere år hatt en modell hvor masteropptaket har blitt kjørt tidlig (april/mai) for alle søkere fra EU/EØS og fra Norge og er svært fornøyd med at dette er hovedmodellen i masterprosjektet. Selv om man med et opptak i mai rekker visumsøknadene ser vi likevel at gruppen med søkere utenfor EU/EØS kan ha behov for å få svar noe tidligere, da det er en lang prosess som involverer flere aktører enn lærestedene og søkerne. Om søkere utenfor EU/EØS får svar tidligere så vil dette også lette på saksbehandlingstrykket utover våren og gjøre arbeidsmengden jevnere fordelt.

- Hvilke fordeler og ulemper ser lærestedene med et hovedopptak i mai og eventuelt et mindre justeringsopptak i juli?

Erfaringsmessig så er justeringsopptaket ved HVL relativt lite og det settes sjeldent av egne studieplasser til dette opptaket. Ved HVL er det slik at de studieprogrammene med høy konkurranse har krav om praksis og faller derfor ikke innenfor behovene for justeringsopptak. Vi ser derimot at det kan være utfordrende for studieprogram med høy konkurranse og få plasser og det må jobbes ut gode rutiner for dette. Uansett om noen av studieplassene deles ut til i juli vil en foreslått modell fortsatt gjøre at flere får tilbud om opptak tidligere enn i dag og HVL mener at det er en fordel som er veier opp ulempene.

- Kan tilbud til søkere sendes ut fortløpende dersom lærestedet har åpne studier eller etter søknadsfristen kan garantere at alle kvalifiserte søkere vil få tilbud om studieplass?

HVL foretrekker en form for garanti foran fortløpende opptak. HVL er usikre på hvordan fortløpende opptak vil se ut når søkerne har søkt flere studier. En av fordelene med et samordnet opptak er ett (eller to) store opptak med alle søkerne, et samordnet opptak handler ikke bare om samordning av søking, men også av samordning

Postadresse
Høgskulen på Vestlandet
Postboks 7030
5020 Bergen
post@hvl.no

Telefon
+47 55585800
Internett
www.hvl.no
Org.nr. 917 641 404

Fakturaadresse
Høgskulen på
Vestlandet
Fakturamottak
Postboks 363 Alnabru
0164 Oslo

Avdeling
STUD Avdeling for
studieadministrasjon

Saksbehandler
Karin Stormo
Telefon: +47 52 70 26 46

av svar på søknad. En av gevinstene med opptaket er bedre styringsdata og mindre usikkerhet knyttet til svartallene, det kan bli vanskelig om noen skal få (positive) svar underveis. En teknisk løsning der lærestedene både ved innmelding og etter søknadsfristen kan gå inn og legge inn status med garanti er derfor å foretrekke.

- Kan et framtidig masteropptak baseres på opptak på bakgrunn av 150 stp for søkere som avslutter bachelorutdanningen i søknadssemesteret?

Som tidligere nevnt så er det slik ved HVL er det slik at de studieprogrammene med høy konkurranse har krav om praksis, men dette kan endre seg. HVL sin erfaring er et at det er mindre endringer fra 150 stp til 180 stp. Vi er likevel usikre på om vi ønsker at dette skal være et førende prinsipp på grunn av signalene det vil sende. I tillegg er det ofte fordypning som er de siste 30 stp og dermed også viktig akademisk for mastergraden, det kan være uheldig å signalisere at de siste 30 stp ikke teller i et masteropptak. Riktig nok vil dette da kun gjelde det første året de søker. HVL foretrekker derfor et justeringsopptak i juli for de som endrer karakterene sine i positiv retning og når en eventuell grense fra hovedopptaket.

- På mange studieprogram vil det være behov for en løsning for å fylle opp studieplasser der det er ledig kapasitet (ledige studieplasser) etter søknad/tilbud. Kan det gjøres fortløpende etter søknadsfristen? HVL ønsker seg en modell der restkapasitet legges ut etter hovedopptaket, såfremt dette skjer senest i medio-mai. Løsningen bør være så fleksibel at det kan sendes ut tilbud fortløpende på ledige studieplasser, i motsetning til dagens mer rigide løsning på i UHG.

3.4 Spørsmål til lærestedene

- Er det hensiktsmessig å skille søknadsbehandling i to deler, ved at de generelle kravene vurderes en gang/av ett lærested, før krav til faglig fordypning og eventuelle andre krav vurderes ved det enkelte lærested? Det kan være et hensiktsmessig skille, ikke bare for de internasjonale søkerne. Ett optimalt scenario hadde vært å saksbehandle for hverandre innen et gitt sett av fagområder, men HVL skjønner at dette kan være vanskelig å få til med det mangfoldet av studieprogram. I noen fagområder kan slike løsninger likevel bli aktuelle i fremtiden, for eksempel innen helsefag eller innen økonomi, og det er derfor viktig at man ikke lager både tekniske og organisatoriske systemer slik at dette ikke blir mulig. Om en slik løsning er mulig så ser HVL det som det beste alternativet å ha et skille mellom den generelle delen og selve den faglige fordypningen. Det er likevel viktig at disse delene er fleksible, all den tid det vil være forskjellig hvor mye tid de forskjellige lærestedene trenger til de to delene. Her er det viktig at prosjektgruppa har i mente at for en stor del av søkermassen til HVL (og andre profesjonsretta læresteder) er basert på bachelorgrad på rammeplaner slik de fleste kvalifiserer om de for eksempel har en bachelorgrad i sykepleie og man sjekker ikke emnesammensetningen. HVL håper forresten at det tekniske systemet blir kodet slik at det gjenkjenner en del av de profesjonsrettet bachelorgradene slik som sykepleie, vernepleie osv da dette vil øke automatiseringen av opptaket. Vi ser også at en slik deling er en fordel også med tanke på søkere med eldre utdanningsbakgrunn, typisk kandidatgrad + 1 år. Viktig at slike vedtak blir tilgjengelig for fremtidige opptak-.

4.2 Spørsmål til lærestedene

- Støtter lærestedene at det jobbes videre med forslaget om en felles vurderingsenhet for utenlandsk utdanning, og at den kan organiseres som er virtuell enhet med deltakere fra ulike læresteder? HVL støtter dette. HVL er opptatt av at kompetansen som lærestedene har kan brukes og at det jobbes aktivt med en delingskultur i sektoren, slik som det er gjort i UHG gjennom mange år. I tillegg til å ha bruk for denne kompetanse i andre opptak så trenger lærestedene kompetanse til dette ved opptak til Ph.D., ansettelses og i godkjenningssaker. Det er derfor viktig at legges opp til en enhet som ansatte ved lærestedene deltar i. Enheten eller enhetene, avhengig av organiseringen, bør også organisere opplæring, kurs og jobbe aktivt for å dele kunnskap av vurdering av internasjonal utdanning. Her er det også viktig å finne løsninger for alle læresteder, også læresteder som ikke har mulighet til å bidra med personell inn, men som har behov for kompetansen til denne enheten.

5.4 Spørsmål til lærestedene:

- Bør det innføres et felles karakterkrav for opptak til masterstudier, eller må det kunne fastsettes forskjellige karakterkrav ved det enkelte lærested?

HVL ønsker ikke et felles krav for alle masterstudier. HVL ønsker i stedet at om det skal være krav, så bør disse være like. Dette kan løses ved at det for eksempel er 2-3 krav lærestedene kan velge mellom ved innmelding av studier. Dette vil gjøre det enklere for søkere om det kan stå på en nettside at dette studieprogrammet har krav om for eksempel 2,5 (C-krav) også kan de klikke seg videre for å se hva det betyr. Det bør også jobbes med å finne gode betegnelser på karakterkravene, ikke slik som i dag hvor det snakkes om C-krav og det har forskjellig betydning hos lærestedene.

- Kan søkere rangeres på bakgrunn av karaktersnittet fra hele bachelorgraden?

For HVL er dette et noe teoretisk spørsmål da hovedmengden av våre søkere har profesjonsstudier i bunn og det er dermed ikke noe alternativ til å rangere på utvalgte emner i graden. HVL støtter uansett prinsippet om at søkerne skal rangeres på karaktersnittet fra hele bachelorgraden. HVL ser også at det rangering på helgrad vil gi effektiviseringsgevinster i opptaket, samt at det vil gjøre det enklere å saksbehandle for hverandre.

- Bør det stilles krav til språk (engelsk) for alle søkere til engelskspråklige masterstudier, inkludert søkere med norsk/nordisk utdanningsbakgrunn? Eller bør dette gjelde kun søkere fra land utenfor Norden?

HVL stiller seg bak forslaget med å bruke GSU-listen til norskspråklige studieprogram. HVL stiller seg også bak forslaget med IELTS 6,5 for engelskspråklige mastergrader, selv om dette innebærer et høyere nivå enn hva HVL har i dag. Det bør jobbes med å få frem unntak noen grupper, dette trenger ikke nødvendigvis å være å være utdanningsbakgrunn, men det kan samtidig være behov for disse unntakene i for eksempel fellesgrader. Uansett hvilke unntak man har så må det være et gjennomsliktig og faglig begrunnet system for disse. HVL er også opptatt av gjenbruk av resultatene og det lages en felles praksis knyttet til lagring av testresultater, hvilke tester som godkjennes og på hvor lenge de skal være «gyldige».

- Er tilleggspoeng en hensiktsmessig mekanisme for å få de best kvalifiserte søkerne? Eller er presise opptakskrav, og/eller bruk av kvoter en mer hensiktsmessig ordning?

HVL mener at presise opptakskrav og bruk av kvoter kan være en mer hensiktsmessig ordning, enn tilleggspoeng. Mye bruk av tilleggspoeng er ressurskrevende, og det er per i dag usikkert for HVL sin del om dette gjør at vi får de søkerne vi ønsker. Dersom tilleggspoeng skal beholdes bør det være enten sterkt faglig begrunnet eller dokumentert med forskning at dette gir bedre søkere eller bedre gjennomstrømming. Det må tenkes godt gjennom hva som vil oppnås med tilleggspoeng. HVL ønsker derfor at man går for en løsning uten bruk av tilleggspoeng, bortsett fra ved opptaksprøver osv.

Med hilsen

Espen Fosse

Avdelingsleder

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen håndskrivne signaturar.

Adresseinformasjon fylles inn ved ekspedering. Se mottakerliste nedenfor.

Sted Oslo

Dato 29.04.2022

Vår referanse 22/00222-2

Deres referanse

Svar på invitasjon til innspill – nasjonalt masteropptak

Takk for invitasjon til å komme med innspill til prosjektet nasjonalt masteropptak.

Norges musikkhøgskole har 12 ulike studieprogram på masternivå, og samtlige har en form for opptaksprøve som opptakskrav. Derfor har vi en søknadsfrist som ligger tidligere enn de fleste andre i sektoren – 15. desember for både norske og utenlandske søkere. Opptaksprøver gjennomføres normalt i februar, og søkerne får svar på søknad tidlig i mars måned.

Vi ser svært liten grad av dobbeltsøkere til andre institusjoner. I den grad våre søkere også søker masterstudier ved andre norske institusjoner, er det begrenset til de som også tilbyr utøvende musikkutdanning på høgskole/konservatorienivå. Vi har allerede et godt samarbeid med disse institusjonene, spesielt om opptak på bachelornivå.

Vi kvalifiserer søkere i henhold til Forskrift om krav til mastergrad, og forholder oss til GSU-listen angående språkkrav. Rangering skjer imidlertid basert på opptaksprøven alene, og spørsmål om karakterkrav og tilleggs poeng er derfor ikke relevante for oss.

Det er ikke hensiktsmessig for oss å inngå i et felles nasjonalt masteropptak. Vi har behov for egne løsninger og har søkere som i liten grad søker studie plass på masternivå ved andre institusjoner. På sikt kan det imidlertid være ønskelig med et samordnet opptak for utøvende musikkutdanninger i Norge, både på bachelor- og masternivå.

Med vennlig hilsen

Camilla Sønstabø Thorkildsen
studie- og FoU-sjef

Åste Jensen Sjøvaag
Seniorkonsulent

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen håndskrevne signaturer.

Vedlegg:

Mottaker	Kontaktperson	Adresse	Post
Universitetet i Oslo		Postboks 1072 Blindern	0316 OSLO

Universitetet i Oslo
Postboks 1072 Blindern
0316 OSLO

Seksjon for internasjonalisering og opptak

Saksbehandler: Tine Sønderby Kristensen

Besøksadresse: ,

Telefon: +4769608380

E-post: tine.s.kristensen@hiof.no

Deres referanse:

Vår referanse: 22/02657-3

Dato: 29.04.2022

Svar på invitasjon til innspill – nasjonalt masteropptak for en samordnet opptaksmodell for opptak til 1- 2-årige masterstudier ved norske universiteter og høyskoler

Nedenfor følger Høgskolen i Østfold sine svar på spørsmålene stilt i innspillsnotatet fra prosjektgruppa i Nasjonalt Masteropptak.

Kapittel 2.3

1. HiØ ønsker at opptaket til masterstudier avsluttes tidlig; dette spesielt med tanke på internasjonale søkere som ofte må søke visum, og andre søkere som må bytte bosted. Det er svært viktig at kriteriene for en internasjonal søker er tydelig definert. Ved HiØ mener vi at en internasjonal søker er en søker som har avlagt kvalifiserende utdanning i et land utenfor Norden, uavhengig av hvor hen er bosatt. Alle søkere med et slikt søkergrunnlag, må ha samme søknadsfrist og samme svardato. Vi er usikre på om det er best om et samordnet masteropptak bør være todelt, ett opptak for internasjonale søkere og ett for andre, eller om de kan søke i samme opptak. Søkere med utenlandsk utdanning er uansett svært krevende å behandle, og det er mange av dem, så for disse må søknadsfrist og svardato uansett være så tidlig som mulig.
2. Fordelen med tidlig opptak er at søkere som får plass, får tid til å omorganisere livene sine og slik øke sjansen for at de faktisk kan møte til studiet. Tidlig opptak minsker mengden frafall. Ulempen er at det kan bli kort tid til saksbehandling av en svært krevende søkergruppe. Det er nødvendig at søknadsfristen settes tidlig; første desember året før for internasjonale søkere, og første mars i opptaksåret for øvrige søkere. Lang behandlingstid er også en ulempe for søkerne. Dette kan avhjelpes med informative mangelbrev der konsekvensen av å ikke kvalifisere blir forklart.
3. HiØ ønsker ikke løpende opptak da det ikke vil være mulig å trekke studiet dersom vi ser at det er for få kvalifiserte søkere når det allerede er gitt ut tilbud. Det vil bli enda vanskeligere å få oversikt over reelle tall for de forskjellige studiene til enhver tid, da søkerne gjerne kan søknad til flere slike studier på ulike prioriteter og ingen vet når de kanskje får opptak. Vi ser heller ikke hvordan vi skal kunne gi god og oversiktlig informasjon til søkerne, tvert imot mener vi at løpende opptak til noen/alle studier vil gjøre søknadsprosessen svært uoversiktlig for søkerne.
4. Vi mener det er mest hensiktsmessig at søkere som fullfører kvalifiserende utdanning semesteret de søker, konkurrerer kun på grunnlag av 150 studiepoeng dersom søker også dokumenterer oppmelding til de siste eksamenene og at bachelorgrad vil bli utstedt da. Til studier der det er krav om karaktersnitt, mener vi at det er unødvendig å kreve dette i saksbehandlingsfasen, men heller regner det som en del av betingelsen for å beholde studieplassen. Betingelsen er at alle opptakskrav fullføres,

Postadresse

Høgskolen i Østfold
Seksjon for internasjonalisering og opptak

Kontaktinformasjon

Epost: postmottak@hiof.no
Internett: <http://www.hiof.no>

Sentralbord: +47 69 60 80 00
Org.nummer: 971 567 376

inkludert eventuelle karakterkrav som C, og dokumenteres innen første juli. Om ikke, mister søkeren det betingede tilbudet. Dette må forklares i opptaksbrevet til søkerne. Å generelt beregner nye karakterpoeng etter at studiet er fullført vil medføre mye ekstraarbeid som vi ikke ser vil ha noe større effekt på opptaket.

5. Restetorg kan legges ut med en gang tallene fra hovedopptaket er klare.

Kapittel 3.4

1. Ja, en todelt søknadsbehandling er helt nødvendig. Spisskompetansen på internasjonal skolegang ligger allerede i HK-dir, og etter at NOKUT sin avdeling for godkjenning, vurdering og behandling av utenlandsk utdanning slås sammen med HK-dir blir også spisskompetansen på internasjonal høyere utdanning lagt til HK-dir.

HiØ mener at det mest effektive er at HK-dir behandler generelle krav, som godkjent skolegang og bachelorgrad, mens studiestedene behandler spesielle krav, som for eksempel faglig fordypning og relevant praksis. Det kreves lokal kunnskap om det enkelte masterprogrammet og nær kontakt med det aktuelle fagmiljøet for å sikre at behandling av spesielle opptakskrav blir korrekt.

Kapittel 4.2

2. HiØ støtter forslaget om å arbeide videre mot en virtuell, felles vurderingsenhet for utenlandsk utdanning, koordinert av HK-dir. Slik enheten er framstilt i innspillsnotatet framstår det som en hensiktsmessig arbeidsform som fremmer både effektivitet og kompetansedeling. Det må legges til rette for god tid til avklaringer og felles forståelse av saksbehandlingsprinsipper og problemstillinger. Vi viser også til punkt 1. i kapittel 3.4.

Kapittel 5.4

1. Vi mener at det ikke bør innføres et felles karakterkrav for opptak til masterstudier. Det er stor forskjell på de forskjellige studieprogrammene, og det er unødvendig å kreve et høyere snitt enn det som nødvendig for å klare å gjennomføre det spesifikke studiet. Dette spesielt med tanke på erfaringsbaserte mastere der den praktiske tilnærmingen i studiet og yrkesutøvelsen etterpå kan være viktigere enn det akademiske ferdighetsnivået. Samtidig er det hensiktsmessig å kreve et høyere snitt til de studiene der akademiske ferdigheter er tyngst vektlagt og det er sannsynlig at høyere karakterer vil øke gjennomføringen. Det kan være vanskelig å fylle studieplassene på masternivå, og da er det spesielt uheldig å utestenge kompetente søkere til masterstudier der karaktersnittet ikke er utslagsgivende for gjennomføringen. Videre ønsker vi å understreke at det er svært viktig å komme frem til en felles forståelse av karakterverdien på en C, slik at denne er felles for alle institusjonene.
2. Søkere bør rangeres på grunnlag av hele kvalifiseringsgrunnlaget. Alle karakterer fra bachelorgraden må regnes inn, og i tillegg karakterer fra kvalifiserende faglig fordypning som ligger utenfor bachelorgraden. Annen kompetanse som inngår i kvalifiseringsgrunnlaget bør ikke ligge til grunn for rangering; utover krav om bestått for kvalifisering.
3. Det må stilles krav om dokumentert kompetanse i engelsk til alle søkere til engelskspråklige masterprogram. Det er ingen grunn til å unnta søkere med norsk videregående skole; det vil være ugrunnet forskjellsbehandling da engelsk er et vanlig fag i videregående skole i mange andre land. Søkere med norsk/nordisk videregående skole kan dokumentere engelskkunnskaper med for eksempel en høyere karakter i studiekompetansefaget engelsk (dersom 5 på IELTS-testen «tilsvarer» karakteren 2 i studiekompetansefaget engelsk, kan for eksempel 6 på IELTS – testen likestilles med karakteren 3).
4. Vi er uenige i forslaget om å fjerne tilleggspoeng for praksis utover minstekravet. Vi mener at å utøve yrket utover et opptakskrav på for eksempel to år gir søkerne erfaring og rutiner som er viktig for studentens forståelse av det faglige innholdet i masterprogrammet. Vi er negative til en vridning mot

at det kun er akademiske verdier som skal gi fordeler i opptak til erfaringsbaserte studier, da nettopp den praktiske erfaringen er et grunnlag for studiet. Vi mener at til erfaringsbaserte studier må konkurransen om plassene speile hele kvalifiseringsgrunnlaget, og at det er kombinasjonen av utdanning og arbeidserfaring som gir de beste studentene; og de beste yrkesutøverne etter fullført mastergrad.

Videre er det mange søkere med eldre utdanning. Disse får ikke tatt opp igjen emner for å stille bedre i konkurransen om plassene på masterstudier. Om tilleggspoeng for praksis fjernes, har disse søkerne ingen mulighet til å bedre konkurransegrunnlaget sitt.

Vi er enig i at det ikke bør gis tilleggspoeng for annen kompetanse som intervjuer, tester og lignende, men mener samtidig at slik kompetanse skal kunne være en del av opptakskravet og som må bestås for kvalifisering.

Prosjektgruppa skriver at en juridisk vurdering konkluderer med at det ikke er krav om å dokumentere GSK for opptak til masterstudier. Kapittel 3 § 3-6 punkt (1) i Lov om universiteter og høyskoler sier at GSK er det generelle grunnlaget for opptak som student. Det nevnes ikke unntak for opptak til høyere grads studier. Når vi saksbehandler søknad om opptak til grunnstudier er vi pålagt å etterspørre opptaksgrunnlag dersom en søker mangler GSK, men har avlagt minimum en årsenhet i høyere utdanning. Vi har ikke lov til å gi vedtak om GSK på grunnlag av høyere utdanning uten at opptak til første grunnstudium er dokumentert på gyldig unntaksregel. Det framstår som motsigende at vi skal etterlyse GSK når søker ønsker grunnutdanning nummer to, men ikke når søker ønsker masterutdanning.

Mengden av useriøse og ukvalifiserte søkere til internasjonale studier er svært stor og arbeidskrevende. Det vil være viktig å finne gode måter å redusere mengden av søkere som uansett ikke kvalifiserer til studiet. Vi foreslår å innføre en søkeravgift for internasjonale søkere, tilsvarende en semesteravgift. Søkere som får tilbud om studieplass slipper å betale semesteravgift første semester. Studentsamskipnadene vil få dekket de tapte inntektene med overføringer fra de innbetalte søknadsavgiftene.

Med hilsen

Tine Sønderby Kristensen
Seniorrådgiver

Dette dokumentet er elektronisk godkjent, og har derfor ikke håndskrevne signaturer.

Kopimottaker(e):
Avdeling for studieadministrasjon, Frid Sandmoe
Seksjon for internasjonalisering og opptak, Trine-Lise Brattested

Prosjektgruppa for nasjonalt masteropptak

Svar på invitasjon til innspill - Nasjonalt masteropptak

UiT Norges arktiske universitet viser til brev datert 18.mars 2022 angående nasjonalt masteropptak, og takker for muligheten til å komme med innspill.

Generelt kan vi opplyse at UiT anser det som positivt at det jobbes med en nasjonal samordning av masteropptaket, og berømmer prosjektet for godt og grundig forarbeid som er gjort i denne prosessen. I det følgende vil vi kommentere de spørsmålene som er stilt i innspillsnotatet.

Punkt 2: Opptaksprosessen

- Er det ønskelig å ferdigstille så mye som mulig av opptaket til masterstudier tidlig, eksempelvis i mai?
- Hvilke fordeler og ulemper ser lærestedene med et hovedopptak i mai og eventuelt et mindre justeringsopptak i juli?
- Kan tilbud til søkere sendes ut fortløpende dersom lærestedet har åpne studier eller etter søknadsfristen kan garantere at alle kvalifiserte søkere vil få tilbud om studieplass?
- Kan et framtidig masteropptak baseres på opptak på bakgrunn av 150 stp for søkere som avslutter bachelorutdanningen i søknadssemesteret?
- På mange studieprogram vil det være behov for en løsning for å fylle opp studieplasser der det er ledig kapasitet (ledige studieplasser) etter søknad/tilbud. Kan det gjøres fortløpende etter søknadsfristen?

UiT stiller seg positiv til å finne løsninger for å ferdigstille så mye som mulig av masteropptaket tidlig. En av hovedfordelene med et nasjonalt masteropptak vil være at søkerne får svar samtidig, uansett hvor de har søkt opptak. En stor fordel for søkerne vil være at de har bedre tid til å planlegge studiestarten. For fagmiljøene vil det også være en fordel å ha tidligere oversikt over hvor mange studenter de skal planlegge for å ta imot ved semesterstart. I tillegg vil det gi mer tid til oppfølging av de søkerne som har takket ja til studieplass, for oppstart av studiet. For å lykkes med dette er det nødvendig å se på gjeldende søknadsfrister, og vurdere om disse bør settes tidligere. UiT mener at et søknadsvindu på omtrent en måned er tilstrekkelig, så lenge dette er godt opplyst. Forslag er at man forsetter å åpne opp for søking 1.februar, og setter søknadsfrist til 1.mars, eventuelt 15.mars for alle mastergradsprogram.

UiT har mange åpne mastergradsprogram, der alle kvalifiserte søkere får plass. På de aller fleste av disse vil det være uproblematisk å ferdigstille opptaket på bakgrunn av 150 studiepoeng, med betinget opptak. Betingelsen må i så fall være at bachelorgrad er ferdigstilt før studiestart. Det er ikke ønskelig med løsninger der betingelser skal dokumenteres etter studiestart.

Det må etableres en enighet i sektoren om hvorvidt man skal si at poengsummen man har oppnådd med de 150 studiepoengene skal bli stående, eller om poengsummen skal kunne justeres opp eller ned når hele graden er fullført. En mulighet er at poengsummen ved 150 studiepoeng blir stående for alle som søker opptak til master det samme året de fullfører sin bachelorgrad, mens for søkere som søker opptak etter at bachelorgrad er fullført poengberegnes disse på full grad. Selv om dette kan utgjøre individuelle forskjeller avhengig av hvilket år en person søker opptak, vil dette være forutsigbart og bidra til likebehandling av søkere. Det vil også sørge for at de som har fått betinget studietilbud ikke mister dette dersom de får lavere snitt på de siste emnene i sin bachelorgrad. En utfordring med dette vil for eksempel være for enkelte mastergradsprogram som krever at noen spesifikke emner er fullførte og inngår i de 150 studiepoengene, for eksempel metodeemner eller selve bachelorgraden.

På adgangsregulerte program med konkurranse om plassene anses det som litt mer utfordrende å håndtere et tidlig opptak med betingelser. Her vil det kreve mer å vurdere hvor poenggrensen bør gå ved tidlig utsending av svar, og kanskje bør det innføres kvoter. En del av plassene kan tildeles søkere som har fullført bachelorgrad, og disse kan få tidlig svar, mens resten av plassene forbeholdes søkere som fullfører grad inneværende år, og disse må få svar senere. Dette kan være en mulig løsning, men det bør i så fall være opp til det enkelte program å vurdere hvor store disse kvotene bør være, da søkergrunnlaget kan variere på ulike program.

På erfaringsbaserte mastergradsprogram, eller andre programmer som krever praksis etter endt bachelorgrad, vil ikke dette være en aktuell problemstilling.

Fortløpende utsending av tilbud på program som garanterer at alle kvalifiserte får plass, støttes så fremst man legger til grunn at man har gode tekniske løsninger for dette. Med systemet man har i dag virker det å være manuelt og ressurskrevende, men med et bedre system vil dette absolutt kunne være en fordel.

En form for løpende opptak etter søknadsfrist, på program som har ledige plasser, støttes av UiT, frem til et visst tidspunkt. Dette bør organiseres på en lignende måte som ledige studieplasser organiseres gjennom Samordna opptak til grunnutdanninger i dag, der det stilles krav til at søker er kvalifisert, det er førstemann til mølla, og programmet kan trekkes når det er fullt.

UiT mener at det er riktig å skille søkerne i to ulike opptak, og at skillet bør gå på søkere utenfor EU/EØS (som har behov for visum), og søkere som ikke har behov for visum. Søkere med behov for visum har også behov for tidligere svar på sine søknader, i tillegg til at disse søkerne i større grad er mer komplisert å behandle. For opptak av søkere som trenger visum, vil det i mindre grad være praktisk gjennomførbart med løpende opptak etter frist.

Punkt 3: Organisering, roller og ansvar

- Er det hensiktsmessig å skille søknadsbehandling i to deler, ved at de generelle kravene vurderes en gang/av ett lærested, før krav til faglig fordypning og eventuelle andre krav vurderes ved det enkelte lærested?

UiT støtter forslaget om en todelt saksbehandling, der de generelle kravene vurderes en gang, før krav til faglig fordypning og annet vurderes ved det enkelte lærested. Vi mener dette kan bidra til økt grad av likebehandling, og en forutsetning må være nasjonal enighet om generelle minstekrav.

Punkt 4: Vurdering av utenlandsk utdanning

- Støtter lærestedene at det jobbes videre med forslaget om en felles vurderingsenhet for utenlandsk utdanning, og at den kan organiseres som er virtuell enhet med deltakere fra ulike læresteder?

UiT støtter dette forslaget om at det etableres en virtuell enhet (VE) for vurdering av utenlandsk utdanning, og at koordineringsansvaret bør legges til HK-dir.

Punkt 5: Regelverk

- Bør det innføres et felles karakterkrav for opptak til masterstudier, eller må det kunne fastsettes forskjellige karakterkrav ved det enkelte lærested?
- Kan søkere rangeres på bakgrunn av karaktersnittet fra hele bachelorgraden?
- Bør det stilles krav til språk (engelsk) for alle søkere til engelskspråklige masterstudier, inkludert søkere med norsk/nordisk utdanningsbakgrunn? Eller bør dette gjelde kun søkere fra land utenfor Norden?
- Er tilleggspoeng en hensiktsmessig mekanisme for å få de best kvalifiserte søkerne? Eller er presise opptakskrav, og/eller bruk av kvoter en mer hensiktsmessig ordning?

UiT mener at det i størst mulig grad bør være like krav til like studieprogram. Det er ikke ønskelig med et felles karakterkrav for alle masteropptak, men at det bør bestrebes å være mest mulig likt innenfor de samme fagområdene. Dette forutsetter nasjonalt definerte omregningstabeller, og felles forståelse av hvilke karakterer som skal inngå i rangeringsgrunnlaget.

Ved UiT er det allerede etablert praksis på at alle søkere rangeres på bakgrunn av karaktersnitt fra hele bachelorgraden, og dette er ønskelig å fortsette med. Rent administrativt er dette meget ressursbesparende, og for søkerne skaper det større grad av forutsigbarhet. I tillegg minsker man risikoen for feil i poengberegningen. I forbindelse med denne innspillrunden har det bare kommet inn positive tilbakemeldinger fra fakultetene på denne måten å beregne på.

UiT mener at det prinsipielt bør stilles like krav til alle søkere til et program. Det bør dermed defineres hva som legges til grunn for tilfredsstillende engelskkunnskaper til et mastergradsprogram, uansett hvilket land søkeren har sin utdanningsbakgrunn fra. I realiteten ser vi at flere engelskspråklige mastergradsprogram melder om utfordringer knyttet til engelskferdigheter hos flere internasjonale studenter. Samtidig meldes det også om tilfeller hvor man ser at norske/nordiske søkere ikke har tilstrekkelig med ferdigheter i engelsk til å følge et engelskspråklig mastergradsprogram. Dette gjelder dog ikke i alle fagretninger.

Forslaget om å videreføre praksisen med fritak for søkere med utdanningsbakgrunn fra engelskspråklige land støttes. Det bør vurderes å fastsette et minimumskrav til engelsk, både for nordiske og internasjonale søkere.

Når det kommer til spørsmålet om tilleggspoeng eller kvoter kan være hensiktsmessige ordninger i opptaket mener UiT at tilleggspoeng ikke er ønskelig å benytte. Kvoteordninger vil i større grad kunne treffe riktig. Dette vil kreve en grunnleggende kartlegging av hva målsettingen er med en kvote, slik at den kan defineres på mest mulig presis måte. UiT vil samtidig bemerke at dette spørsmålet kun vil være aktuelt på adgangsregulerte studieprogram, der det er flere kvalifiserte søkere enn studieplasser.

Vennlig hilsen

Jørgen Fossland
administrasjonsdirektør

—

Heidi Adolfsen
avdelingsdirektør

—

Dokumentet er elektronisk godkjent og krever ikke signatur

Saksbehandler: May-Liss Hestnes

Universitetet i Oslo
Boks 1072 Blindern
0316 OSLO

ATTN: Camilla Haugland

Dok. nummer 22/05299-6

Deres referanse:

Vår dato: 26.04.2022

Vår referanse: Kjersti Schanke

Invitasjon til innspill – nasjonalt masteropptak

Universitetet i Sørøst-Norge (USN) takker for muligheten til å komme med tilbakemelding på prosjektet nasjonalt masteropptak.

Et godt gjennomarbeidet regelverk vil være grunnpilaren for å få et fungerende nasjonalt masteropptak. Regelverket må være konkretisert nok til at forståelsen er lik hos alle institusjoner, slik at saksbehandlingen er lik og rettferdig, og minimerer muligheten for feil. Likt regelverk sikrer også enklere informasjonsflyt ut til søkere.

Det vil i tillegg bli svært viktig at den tekniske løsningen ivaretar de behovene institusjonene har for å sikre effektiv og lik behandling, samt at løsningen må sikre rettighetene og behovene søkeren har.

Vi har valgt å svare opp spørsmål for spørsmål, delt inn i kapitlene fra høringsnotatet og nummerert spørsmålene.

Kapittel 2 om opptaksprosessen

1. Er det ønskelig å ferdigstille så mye som mulig av opptaket til masterstudier tidlig, eksempelvis i mai?

USN støtter forslaget om å ferdigstille opptaket til masterstudier tidlig, og støtter et forslag om mai. Det har imidlertid både positive og negative sider ved dette, se neste spørsmål.

USN støtter prosjektgruppen i at det er lite hensiktsmessig med en søknadsfrist for alle søkere. I den anledning ønsker vi å spille inn til prosjektgruppen å vurdere å legge søknadsfristen til en annen dato enn 15.april. Å flytte fristen til for eksempel 1. eller 15.mars vil gjøre at vi kan ivareta behovene noen erfaringsbaserte mastere har og industri- og næringsmasterne som blant annet tilbys hos USN. Tidligere søknadsfrist gir et større handlingsrom for å kjøre opptaket tidligere. At det vil bli en annen frist for å søke master enn grunnstudier tror vi ikke vil skape forvirring blant flertallet av søkere, og etter en periode vil denne fristen være innarbeidet. Som prosjektgruppen påpeker sikter dette opptaket seg inn på en helt annen gruppe søkere enn søkere til grunnstudier.

2. Hvilke fordeler og ulemper ser lærestedene med et hovedopptak i mai og eventuelt et mindre justeringsopptak i juli?

Ved USN ferdigstiller vi mye av opptaket til master og videreutdanning i april og mai. Søknadsperioden for søkere utenfor EU/EØS, til studiestart høst 2022, var 1.oktober til 1.desember 2021. Denne gruppen med søkere

fikk sitt tilbud i starten av mars 2022. Søkere fra EU/EØS og nasjonalt hadde søknadsfrist 15.april. Denne gruppen vil få sitt tilbud innen 24.mai. For neste års opptak er det besluttet en kortere søknadsperiode for søkere utenfor EU/EØS, 1.oktober til 15.november.

Fordelen ved å kjøre opptak i mai er at søkere vil få tidlig svar på sin søknad, noe som støtter opp under et av målene til prosjektet. Denne søkergruppen, spesielt gruppen til erfaringsbaserte masterprogram, inneholder mange etablerte søkere som har behov for tidlig svar. Men uavhengig av hvilken av livsfase søkeren er i så er det en stor fordel å få svar på opptaket tidlig.

Søkere utenfor EU/EØS må ha svar tidlig grunnet visum søknad, men det er knyttet noe usikkerhet til hvor tidlig det faktisk er behov for at denne gruppen får svar. Pr nå oppgir UDI i sin "Guide til ventetid i studiesaker" at søkere som søker innen 1.juli 2022 vil få svar på søknaden før studiestart høsten 2022, men oppgir imidlertid at ventetiden kan endre seg.¹ USN gjennomfører et stort opptak til internasjonale søkere i mars/april, og har sjelden foretatt suppleringsopptak til denne gruppen. Vi ser at det kunne vært en fordel å ha gjennomført dette opptaket samtidig med EU/EØS- og nasjonale søkere, men da med kvoteflyt mellom de to gruppene.

Ulempene ved å kjøre det så tidlig er, som prosjekt gruppa selv påpeker, at det er en vesentlig andel av søkerne som fullfører utdanningen sin i perioden mai-august og dermed ikke har fullført kvalifiserende utdanning. Det blir da ulikt poengberegningsgrunnlag mellom søkere og det er behov for betinget tilbud for de som ikke har avsluttet utdanning. USN poengberegner på resultatene som foreligger ved kjøring av opptaket, dette kan være fra 120-180 studiepoeng. Det er en foreløpig poengberegning av de som ikke har fullført utdanning eller tar opp fag. Det gjennomføres så en ny poengberegning 1.juli der poengsummen til søkerne justeres, vi kommer nærmere inn på dette i svar på spørsmål 4.

En annen ulempe ved å ha opptak i mai, men som også er noe gjeldende i juni/juli, er framskriving av praksis for erfaringsbaserte mastere. Ved USN må attest som skal fremskrives være datert etter 1.januar inneværende år og vi fremskriver praksisen til 31.07. Her må institusjonene ha en lik felles retningslinje for framskriving om vi skal gjøre det. Vi ønsker å påpeke at det vil nok oppleves urettferdig for en søker om vi ikke gjør det.

Hvis endelig poengberegning gjennomføres midt i et semester vil studenter som ønsker å forbedre poengsum kun ha høstsemesteret på seg til å ta opp fag, og det vil oppleves som svært urettferdig hvis institusjonen ikke tilbyr eksamen høstsemesteret i de fagene studenten har prestert dårligst i.

En fordel ved å vente med et hovedopptak til juli måned vil det ikke være behov for betinget tilbud.

3. Kan tilbud til søkere sendes ut fortløpende dersom lærestedet har åpne studier eller etter søknadsfristen kan garantere at alle kvalifiserte søkere vil få tilbud om studieplass?

I utgangspunktet støtter vi dette forslaget, men ønsker å løfte noen problemstillinger.

Først og fremst er det under forutsetning av at vi får et system som kan håndtere dette automatisk, hvis ikke blir det for stor grad av manuelt arbeid.

Noen spørsmål vi imidlertid stiller oss:

- Hvordan skal dette gjøres for søkere som har flere enn et søknadsalternativ?
- Hva med de studiene som har høyere prioritet?
- Hva er definisjonen på et åpent studie?
- Hva om institusjonen opplever en eksplosiv vekst i antall søkere?

Vi er i tillegg usikre på hvordan dette vil oppfattes av søkere. Det er en stor forutsigbarhet å ha en fast dato for når ledige studieplasser blir lagt ut.

Vi ser argumentene prosjektgruppen kommer med, men syns det er vanskelig å ta stilling til dette uten å ha en håndfast løsning på bordet. Vi er likevel i utgangspunktet positive.

¹ [Guide til ventetid i studiesaker - UDI](#)

Vi er enig i at søkere som ikke blir funnet kvalifisert tidlig i saksbehandlingen ikke skal vente lenge på et negativt svar. USN sender varsel til søkere som ikke er kvalifisert, med informasjon om at endelig avslag kommer senere med klageadgang.

4. Kan et framtidig masteropptak baseres på opptak på bakgrunn av 150 stp for søkere som avslutter bachelorutdanningen i søknadssemesteret?

Dette mener USN er problematisk på flere måter.

Det er ikke alle søkere som har fullført minst 150 studiepoeng, av flere forskjellige årsaker. Et av de viktigste å ta hensyn til er at det kan finne studier som ikke legger opp til er 150 avlagte studiepoeng når de går inn i det avsluttende semesteret. Å sette en minimumsgrense på 150 studiepoeng blir for strengt og søkerne som ikke oppfyller dette vil oppleve at de straffes.

Selv om det normalt er marginalt forskjell på poengsummene ved 150 og 180 studiepoeng, kan disse marginene være svært viktige, og ikke bare på studier med stor konkurranse. Disse marginene vil gjelde for de av søkerne som ligger og vipper på et karakterkrav. Det vil oppleves som svært urimelig for søker som lå under karakterkravet ved 150 studiepoeng å bli diskvalifisert for opptak, når en ved fullført utdanning senere i semesteret har klart å komme over karakterkravet.

Man skal heller ikke utelukke der det faktisk vil være en stor forskjell i poengsummen mellom 150 og 180, dette kan forekomme selv om det ikke er normalen. Det vil oppleves som urettferdig for søkerne at de behandles ulikt, spesielt for den gruppen som får gode karakter siste halvår og ville ha klart å konkurrere seg inn med disse karakterene.

At noen skal få konkurrere med 180 studiepoeng, mens andre kun 150 utfordrer likebehandlingsprinsippet i saksbehandlingen av søkere.

Et mulig alternativ som i hvert fall kan avhjelpe er å opprette to kvoter, en for fullført utdanning og for fullfører eller tar opp emner i fullført utdanning. Kvote for fullført utdanning får svar tidlig, mens resterende får svar når i juli.

USN mener den beste løsningen er å ha et hovedopptak tidlig, der det gis ut betinget tilbud til søkere og et mindre justeringsopptak senere i juli der det vil kontrolleres oppnådd grad og gjøres en ny poengberegning. Søkere som har forbedret poengsummen til å være høyere enn poenggrensen ved hovedopptaket har rett til tilbud om studieplass til det studieprogrammet. Ved USN gis det ut et høyt antall betinget tilbud i mai.

5. På mange studieprogram vil det være behov for en løsning for å fylle opp studieplasser der det er ledig kapasitet (ledige studieplasser) etter søknad/tilbud. Kan det gjøres fortløpende etter søknadsfristen?

USN er usikre på om vi støtter et forslag der ledige studieplasser med legges ut fortløpende etter søknadsfrist. For noen studier er dette tydelig fra dag 1 etter søknadsfrist, men på andre studier så vil ikke behovet for å legge ut studiet på ledige studieplasser komme frem før saksbehandlingen er avsluttet. Det er en forutsigbar og rettferdig ordning for søkerne at ledige studieplasser blir lagt ut på en fast dato, og at man følger "først til mølla" prinsippet.

3. Organisering, roller og ansvar

1. Er det hensiktsmessig å skille søknadsbehandling i to deler, ved at de generelle kravene vurderes en gang/av ett lærested, før krav til faglig fordypning og eventuelle andre krav vurderes ved det enkelte lærested?

Om det er hensiktsmessig å dele saksbehandling i to deler kommer helt ann på den tekniske løsningen. Det vil være tids- og ressursbesparende at søkere som ikke dekker grunnleggende opptakskrav får tilbakemelding så tidlig som

mulig og ikke saksbehandles av flere institusjoner. En løsning der «T-rollen» må vente på «B-rollene» før man kan vurdere faglig fordypning og andre krav, vil fort kunne være ineffektiv.

4. Vurdering av utenlandsk utdanning

1. **Støtter lærestedene at det jobbes videre med forslaget om en felles vurderingsenhet for utenlandsk utdanning, og at den kan organiseres som er virtuell enhet med deltakere fra ulike læresteder?**

USN støtter forslaget om at det arbeides videre med en felles vurderingsenhet for utenlandsk utdanning. En slik løsning stiller imidlertid krav til gode og effektive læringsarenaer og vi mener HK-dir kan ikke bare ha et koordineringsansvar, men må i tillegg ha det faglige- og opplæringsansvaret. HK-Dir vil ved sammenslåingen med NOKUT sitte med en enorm kunnskapsdatabase.

Det er svært viktig at institusjonene ikke tappes for kompetanse om utenlandsk utdanning da denne kompetansen trengs på andre forhold i institusjonen, for eksempel saksbehandlingen av Ph.d. kandidater.

5. Regelverk

USN støtter prosjektgruppa i å være kritisk til videreføring av betinget opptak i "fri form" og støtter argumentasjonen som fremheves. Likevel mener vi ordningen må videreføres for den gruppen søkere som har vært syk til eksamen eller av annen tungtveiende årsaker ikke har fått fullført kvalifiserende utdanning. Regelen som gjelder for opptak til grunnutdanning bør videreføres i nasjonalt masteropptak. Hovedregelen må være at man skal ha fullført kvalifiserende utdanning for å starte på studiet.

1. **Bør det innføres et felles karakterkrav for opptak til masterstudier, eller må det kunne fastsettes forskjellige karakterkrav ved det enkelte lærested?**

Her er USN ambivalente. Det generelle kravet for opptak til masterstudier bør være fullført bachelorgrad, og i tillegg praksis til erfaringsbaserte mastere. Krav utenom dette bør fastsette av det enkelte lærested. Til grunn for kravet bør det ligge faglig vurdering av behovet for karakterkrav for opptak til nettopp det studieprogrammet. I tillegg må like studier (lik rammeplan) på tvers av institusjonene ha like karakterkrav. Dette ivaretar målet om enklere og mer brukervennlig søknadsprosess, samt en bedre og mer oversiktlig informasjon til søkere.

Det er en viktig forutsetning at den tekniske løsningen automatiserer behandlingen av karakterkrav. USN støtter prosjektgruppen i at det må innføres felles definisjon av ulike karakterkrav og en felles beregningsmetode. Antall karakterkrav bør holdes til 2-4 forskjellige krav.

Fakultetene ved USN støtter et felles karakterkrav, men Seksjon for opptak har ikke hatt anledning til å presentere andre løsninger enn dagens system hos USN.

2. **Kan søkere rangeres på bakgrunn av karaktersnittet fra hele bachelorgraden?**

Hele opptaksgrunnlaget må være grunnlag for rangeringen av søkerne. Alle karakterer i grad må være med i beregningen og eventuelle fagkrav/fordypning som er tatt utenfor grad må være med. Vi mener det er en forutsetning for at lærested med 1.pri kan poengberegne søknaden, jf figur i kap 3.2. Det må foreligge felles rutiner for hvordan man for eksempel skal vurdere bestått/godkjent i en grad, søkere som har grad som kun består av bestått/godkjent og innpass av utenlandsk utdanning.

3. **Bør det stilles krav til språk (engelsk) for alle søkere til engelskspråklige masterstudier, inkludert søkere med norsk/nordisk utdanningsbakgrunn? Eller bør dette gjelde kun søkere fra land utenfor Norden?**

USN stiller i dag krav til alle søkere til engelskspråklige mastere. Det støtter opp under likebehandlingsprinsippet og så mener vi at det ikke er holdepunkter for at nordiske søkere har et høyere akademisk nivå i engelsk enn internasjonale søkere. For opptak til grunnutdanning må internasjonale søkere blant annet spesifikt dokumentere språkkunnskaper i engelsk. Selv om det ikke etterspørres, så dokumenterer nordiske søkere også dette da engelsk er en del av grunnutdanningen i Norge og Norden.

Samtidig er det et argument at vi har inngående kunnskap til hvordan opplæringen i engelsk er i Norden. Det er imidlertid ikke gjort noen omregning til hva karakterer fra norsk videregående skole i faget engelsk tilsvarer i referansenivåene i det europeiske rammeverket for språk (A1 til C2).

Det er imidlertid viktig at kravet til engelsk er likt ved alle institusjonene.

Det støttes at det er GSU-listen det skal tas utgangspunkt i for krav til engelsk og norsk for opptak til norskspråklige masterstudier og at det er studieprogrammet de søker opptak til som løser ut hvilken type språkkrav som skal følges.

4. Er tilleggs poeng en hensiktsmessig mekanisme for å få de best kvalifiserte søkerne? Eller er presise opptakskrav, og/eller bruk av kvoter en mer hensiktsmessig ordning?

USN støtter argumentene for å unngå bruk av tilleggs poeng og heller bruke presise opptakskrav og vurdere kvoter ved behov støttes.

Avslutningsvis ønsker USN å spille inn at det bør vurderes å ta inn enkelte andre utdanninger i det nasjonale opptaket. Blant annet så er opptakskravene til PPU forskriftsfestet i forskrift om rammeplan for praktisk-pedagogisk utdanning og opptaksgrupper for opptak til "Forkurs for ingeniør- og sivilingeniørutdanning" fremkommer av "retningslinjer for alternative opptaksveier og tilpassede ingeniørutdanning" vedtatt av UHR. Opptakskravene skal her være likt på tvers av institusjonene. Alternativt vil muligens PPU fungere godt som et pilotprosjekt for resten av det nasjonale masteropptaket.

Vennlig hilsen

Ingvild Marheim Larsen

Viserektor for utdanning
Avdeling for utdanning og studiekvalitet

Mari Helle Hegna
Seksjonssjef
Seksjon for opptak

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ikke håndskrevne signaturer.

Til prosjektleder for nasjonalt masteropptak Camilla Haugland
camilla.haugland@admin.uio.no

Tilbakemelding på innspillsnotat – Nasjonalt masteropptak

NTNU takker for muligheten til å komme med innspill til forslag fra Prosjektgruppa for nasjonalt masteropptak.

Tilbakemeldingene er basert på innspill fra våre fakulteter og forvaltningsutvalgene, og vi legger også ved innspillene fra fakultetene i sin helhet i et samlenotat.

Med vennlig hilsen

Marit Reitan
Prorektor for utdanning
NTNU

I samsvar med fullmakt er dette dokumentet godkjent elektronisk og har derfor ingen fysisk signatur.

Postadresse	Org.nr. 974 767 880	Besøksadresse	Telefon	Saksbehandler
7491 Trondheim Norway	postmottak@ntnu.no www.ntnu.no	Høgskoleringen 1 Hovedbygningen	+47 73595000	Jannike Hagen Paulsen

Adresser korrespondanse til saksbehandlende enhet. Husk å oppgi referanse.

1. Opptaksprosessen

Er det ønskelig å ferdigstille så mye som mulig av opptaket til masterstudier tidlig, eksempelvis i mai?

Det er ønskelig ved NTNU å få ferdigstilt opptak til master tidligere enn det gjøres den dag i dag, men det er noen problemstillinger som det må bli tatt stilling til i forhold til en slik ordning. I utgangspunktet er NTNU positivt innstilt til at så mye som mulig av masteropptaket ferdigstilles tidlig, fordi et tidlig opptak er en fordel for studentene, og det vil kunne redusere mye saksbehandling i sommerferien. Det vil være svært gunstig med tanke på internasjonale søkere som må ha svar tidlig med tanke på å starte prosessen med UDI og søknad om oppholdstillatelse og bolig.

Utfordringen er søkere som avslutter sin utdanning i vårsemesteret samme år som opptak til master, og dermed ikke har en fullført grad dersom svar i opptak skal sendes ut tidligere enn det som er normen ved NTNU nå. For disse søkerne vil man ikke kunne sende ut et svar før midten av juli, slik som dagens ordning er ved NTNU. Et tidlig masteropptak vil da være avhengig av et justeringsopptak senere i sommeren, slik at søkere som får endret karaktersnitt og poengsum etter sensur i vårsemesteret fortsatt kan bli kvalifisere for opptak til studier.

Ett av hovedpoengene med samordning er at søkere til forskjellige læresteder får svar samtidig, og da vil det være mindre viktig at de får tidlig svar. Opptak tidlig i juli, som i dag, vil da være greit.

NTNU mener det er viktig å beholde en ordning hvor det er mulig å gi tidlig svar til enkelte søkergrupper slik det er i dag ved NTNU. Dette gjelder for eksempel søkere som er i jobb, må flytte med familie eller har behov for særskilt tilrettelegging.

NTNU mener også at internasjonale søkere må få tidlig svar, slik at de rekker å innrette seg med søknad om oppholdstillatelser til UDI, flytting, finansiering etc.

Dersom det blir tidlig svar på opptak til master i mai vil det kreve en tidligere søknadsfrist, slik at man ikke reduserer behandlingstiden for søknader for mye.

Dersom man skal ha tidlig opptak vil NTNU anbefale oppretting av kvoter for tidlig opptak og justeringsopptak senere. Kvoteene kan fastsettes av de ulike studiestedene, avhengig av hvilken andel søkere de har som har fullført grad eller fullfører graden den våren.

Hvilke fordeler og ulemper ser lærestedene med et hovedopptak i mai og eventuelt et mindre justeringsopptak i juli?

Hva NTNU anser som fordeler ved en slik ordning:

- Søkere får tidligere svar før studiestart, og har dermed mer tid på å forberede seg til studiestart.

- Tidlig svar til alle reduserer behov for egne ordninger ved institusjoner, som tidlig opptak ved NTNU som innvilges på grunn av jobb, barn, flytting, etc.
- Saksbehandlingstiden kan bli bedre fordelt over vårsemesteret istedenfor å ha hoveddelen av behandlingstiden på sommeren. Slik kan man unngå konflikter med ferieavvikling og lignende problemer og har bedre tid til å saksbehandle søkere og faglige vurderinger kan ferdigstilles mye tidligere.
- Det vil være mer tid til å behandle klager og begrunnelser som kommer etter opptak. Dermed vil det også være mer tid til å rette opp i feil og mangler i søknader på en stor del av søknadene før studiestart.
- Tidligere svar til de som får avslag vil gi muligheten til å behandle klager tidligere og gir mer tid til å behandle slike henvendelser.

Hva NTNU anser som ulemper ved en slik ordning:

- Avhengig av søknadsfristen for opptak til master kan det bli kortere tid til å saksbehandle søkere før opptak.
- Å måtte holde av studieplasser til de søkerne som fullfører graden til våren og/eller justeringsopptaket.
- Hva skal man gjøre med søkere som ikke dokumenterer grad (for eksempel søkere fra BI som ikke får sine resultater delt i fellessystemet) før etter mai-opptaket, men før justeringsopptaket? Krever en god del avklaringer i forkant.
- Hvordan skal dette gjøres til et rettferdig opptak for alle søkerne i forhold til prinsippet om likebehandling?

Kan et framtidig masteropptak baseres på opptak på bakgrunn av 150 stp for søkere som avslutter bachelorutdanningen i søknadssemesteret?

NTNU er usikker på å rangere søkere på 150 studiepoeng til opptak til master, og vil helst beholde ordningen hvor søkere rangeres til opptak på hele graden (180 studiepoeng). Dette er fordi mange av studiene ved NTNU har høy konkurranse, hvor små variasjoner i snitt kan slå ut ganske stort i opptaket. Utfordringer her kan være søkere som går ned eller opp i snitt mellom vurderingen på 150 studiepoeng og 180 studiepoeng. Det kan også gi utfordringer med hvor mange tilbud som skal sendes ut i opptaket.

Ved NTNU er fordypningsemner og bacheloroppgaven, som vanligvis fullføres i siste semester av bachelorgraden, viktige emner i vurderingen av søkere til opptak. Dette vil gjøre det mer utfordrende å sende ut betinget opptak til en del av studieprogrammene ved NTNU slik opptakskravene er i dag. En forutsetning for å gi opptak til søkere på bakgrunn av 150 studiepoeng er å opprette en egen kvote for de som fullfører graden sin i vårsemesteret i året det er opptak.

Dersom opptak skal kjøres på 150 studiepoeng, burde studiestedene kunne sette en høyere poenggrense på disse søkerne og så justere dette i justeringsopptaket.

Kan tilbud til søkere sendes ut fortløpende dersom lærestedet har åpne studier eller etter søknadsfristen kan garantere at alle kvalifiserte søkere vil få tilbud om studieplass?

NTNU er positivt innstilt til en ordning hvor søkere kan få fortløpende svar, men ved NTNU er det en del studieprogram med høy konkurranse og som dermed ikke har noen åpne studieplasser. Det er også vanskelig å gi garantier til søkere angående studieplasser. Dette kan løses med informasjon til søkere på nettsidene til studieprogrammene dette måtte gjelde, hvor det kommer fram om man er kvalifisert og er garantert et tilbud når man søker (B-garanti eller andre poenggrenser som er satt av studiestedene).

På mange studieprogram vil det være behov for en løsning for å fylle opp studieplasser der det er ledig kapasitet (ledige studieplasser) etter søknad/tilbud. Kan det gjøres fortløpende etter søknadsfristen?

NTNU støtter en løsning som gjør det lett å fylle opp ledige studieplasser, så lenge det er løsninger på plass som gjør den oppgaven oversiktlig og enkelt.

2. Organisering, roller og ansvar

Er det hensiktsmessig å skille søknadsbehandling i to deler, ved at de generelle kravene vurderes en gang/av ett lærested, før krav til faglig fordypning og eventuelle andre krav vurderes ved det enkelte lærested?

NTNU anser det som en positiv løsning å få vurdert generelle krav til opptak til master ved et studiested før andre studiesteder tar over og gjør den faglige vurderingen til sine egne studieprogram. Dette vil gi muligheten til å slippe dobbeltarbeid på søknader. Arbeidet med å vurdere de generelle kravene kan dermed standardiseres og effektiviseres. Det blir da mindre arbeid med saksbehandling på hvert enkelt lærested.

3. Vurdering utenlandsk utdanning

Støtter lærestedene at det jobbes videre med forslaget om en felles vurderingsenhet for utenlandsk utdanning, og at den kan organiseres som er virtuell enhet med deltakere fra ulike læresteder?

NTNU støtter forslaget om en felles enhet som vurderer utenlandsk utdanning. Det er viktig at kompetansen på vurdering av utenlandsk utdanning samles og profesjonaliseres. En samordning vil bidra til kvalitetssikring og likebehandling. Samtidig er det viktig å beholde kompetansen lokalt ved hvert enkelt studiested. Vurdering og verifisering av utenlandsk utdanning er ressurskrevende og krever høy kompetanse. En felles vurderingsenhet for utenlandsk utdanning vil være tidsbesparende for hvert enkelt lærested.

Modellen, hvor en søknad behandles en gang for generelle krav, hvor man kan legge denne vurdering til grunn for de faglige vurderingene ved studiesteder, er noe NTNU støtter. Vurdering av karakternivå kan gjerne være en del av den innledende saksbehandlingen av utenlandske søkere.

NTNU anbefaler å få på plass omregningstabeller for utenlandsk utdanning sentralt, slik at man får mer likebehandling og transparens når det kommer til individuelle/skjønsmessige vurderinger som gjøres av karakternivået.

4. Regelverk

Bør det innføres et felles karakterkrav for opptak til masterstudier, eller må det kunne fastsettes forskjellige karakterkrav ved det enkelte lærested?

NTNU ønsker å beholde en ordning hvor karakterkrav og andre faglige opptakskrav blir bestemt av hvert enkelt studiested, men vi støtter at prinsipper for utregning av karakterkravene forskriftsfestes. Det er et ønske om å praktisere vanlige avrundingsregler ved karakterkrav, på den måten at det holder å være nærmere kravet enn karakteren under, slik det er ved NTNU i dag.

Kan søkere rangeres på bakgrunn av karaktersnittet fra hele bachelorgraden?

Ved NTNU rangeres alle søkere allerede den dag i dag på hele graden (180 studiepoeng), og vi vil gjerne beholde denne ordningen videre. Dette er den enkleste måten å praktisere likebehandling og like regler av søkere, og gjør opptak og krav mer oversiktlig for søkerne. Det burde være rangering på bakgrunn av karaktersnittet for hele bachelorgrad/opptaksgrunnlaget. Dersom søkere krever emner utenom graden for å kvalifisere til et studieprogram burde de rangeres på bachelorgraden i tillegg til den kvalifiserende utdanningen som er fullført.

NTNU vil gjerne beholde en ordning hvor søkere til ulike studieprogram hvor det kreves opptaksprøver, som ved studieprogrammene for utøvende musikk og kunst, blir rangert i henhold til opptaksprøvene og ikke fullført grad.

I en ny felles forskrift for nasjonalt masteropptak må det forskriftsfestes en ordning for søkere som ikke kan poengberegnes etter dagens karakterskala.

Bør det stilles krav til språk (engelsk) for alle søkere til engelskspråklige masterstudier, inkludert søkere med norsk/nordisk utdanningsbakgrunn? Eller bør dette gjelde kun søkere fra land utenfor Norden?

Det er en enighet ved NTNU å beholde krav til engelsk for søkere utenfor Norden, på lik linje slik kravene er i dag. Kravene til internasjonale masterprogram ved NTNU i dag er:

- TOEFL (Test of English as a Foreign Language) 90 poeng på internettbasert test
- IELTS (International English Language Testing Service), Academic test med karakteren 6.5 eller bedre

Det bør stilles krav til engelsk for søkere til engelskspråklige masterprogram. Av erfaring har man ved NTNU sett større variasjon i engelskkunnskaper fra søkere utenom Norden, imens studenter innenfor Norden oppleves å ha generelt gode engelskkunnskaper.

Krav til engelsk for søkere innenfor Norden burde være godkjent dersom søker har generell studiekompetanse fra videregående skole. Dersom søkere fra Norden skal dokumentere engelskkrav vil dette igjen kreve merarbeid i saksbehandlingen, spesielt med tanke på innhenting av dokumentasjon.

Er tilleggs poeng en hensiktsmessig mekanisme for å få de best kvalifiserte søkere? Eller er presise opptakskrav, og/eller bruk av kvoter en mer hensiktsmessig ordning?

NTNU mener at tilleggs poeng som hovedregel ikke er godt egnet for å finne de best kvalifiserte søkere. Presise opptakskrav for studieprogrammene, med muligheten for å bruke kvoter i opptaket ansees å være mer hensiktsmessig. Dette innebærer å ha kvoter som er tydelige og forståelige for søkere og saksbehandlere.

NTNU erfarer at søkere med eldre utdanning (tallkarakterer) har karakterer som må omregnes til bokstavkarakterer i forbindelse med rangering, og søkere kommer dårlig ut i konverteringen. Med eldre utdanning mener vi søkere som har grad med en annen karakterskala en dagens karakterskala. Dette gjelder særlig innen helsefaglige utdanninger.

NTNU mener denne søkergruppen kan ivaretas med kvoter istedenfor tilleggs poeng.

Tilbakemeldinger fra NOKUT til notat om samordnet mastergradsopptak

NOKUT takker for et meget godt notat og for muligheten til å komme med innspill. Dette notatet tar prosessen med å etablere et samordna mastergradsopptak et langt steg i riktig retning. Det aller meste er godt beskrevet og skisserer både utfordringer og løsningsforslag på en god måte. Under følger innspillene fra NOKUTs side på momenter som kan være utfordrende eller som ikke er beskrevet i notatet.

Generelt om rammene for godkjenning:

Notatet inneholder ikke informasjon om rammene for godkjenning og mobilitet mellom landegrensene. Det ville være en fordel om Norges internasjonale forpliktelser iht. Lisboa-konvensjonen og den globale godkjenningkonvensjonen (UNESCO) fremkom i notatet. Disse setter både rammer og prinsipper for hvordan adgangskvalifikasjoner skal vurderes. I tillegg burde notatet også beskrive hvordan signalene om automatisk godkjenning (Nordisk ministerråd, Bologna-prosessen og EU rådets anbefaling av 2018) vil påvirke hvordan utenlandsk utdanning skal vurderes for opptak til norske mastergrader.

NOKUTs oppgaver (s. 9):

I omtalen av NOKUTs godkjenningsordninger sier rapporten at "Godkjenningen kan benyttes i forbindelse med opptak til videre studier, men søker trenger normalt ikke NOKUTs godkjenning for å søke opptak til høyere utdanning i Norge." NOKUT er klar over at enkelte læresteder i dag krever godkjenning av NOKUT for å søke opptak til høyere utdanning i Norge, men anser dette kravet som uheldig, og at det ikke reflekterer skillet mellom NOKUTs mandat for generell godkjenning etter uhl. §3-4 og universiteter og høyskoleers mandat for faglig godkjenning etter uhl. 3-5.

Skjønnsmessig vurdering (s. 17):

- Her er en gruppe søkere utelatt; de som grunnet flukt eller flyktningelignende situasjon ikke kan dokumentere sin utdanning jfr. uhl. §3-5b. Dette er også en forpliktelse iht. Lisboa-konvensjonen (som er lovfestet i §3-5(3)). Dette momentet har dessverre blitt ytterligere aktualisert ifm. krigen i Ukraina.

Omregningstabeller for karakterer:

- Dette er krevende; ikke minst i land med store kvalitetsforskjeller mellom utdanningsinstitusjonene. Det finnes land hvor karakterskalaen brukes svært ulikt og hvor det er langt enklere å få gode karakterer fra mindre gode utdanningsinstitusjoner og motsatt hos de bedre utdanningsinstitusjonene. Denne variasjonen er i enkelte land svært stor og dette kan medføre at Norge lager en mekanisme som favoriserer antatt svakere studenter på bekostning av bedre studenter. Omregning av karakterer er med andre ord ikke bare en utfordring mellom ulike land, men også innad i land med stor variasjon i utdanningskvalitet.

Hva som tilsvarer en bachelorgrad / opptaksgrunnlag til videre studier:

- Det er litt uklart om arbeidsgruppen anbefaler at GSU-krav (om ett eller 2 års høyere utdanning) skal definere hvilke grader som tilsvarer bachelorgrad eller tilsvarende i Norge.

Verifisering:

- Vi forstår modellen slik at verifiseringsarbeidet deles i poolen av saksbehandlere fra lærestedene. Det høres ut som en fornuftig løsning ettersom verifisering i en sentral enhet (HK-dir) neppe vil være håndterbar iht. tidsfrister og ressurser.

Klagenemnd:

- Notatet beskriver ikke hvordan klagebehandling skal organiseres eller dimensjoneres. Søknad om opptak til studier i Norge kan påklages, og gitt antallet søknader som avslås kan det være et betydelig volum klager som en klagenemnd skal forholde seg til. Vil det være en toleddet klageinstans (hvor det skilles mellom førstebehandling og ev. vurdering og rangering), skal klagenemnda ha fullstendig omgjøringskompetanse og hvordan skal forholdet til utdanningsinstitusjonenes klagenemnder være for vedtak som blir fattet innledningsvis.

Prosjekt for nasjonalt masteropptak

Deres ref

Vår ref

Dato

2022/4639-KRILØ

01.06.2022

Uttalelse fra Universitetet i Bergen til nasjonalt masteropptak

Vi viser til innspillnotat sendt til lærestedene 18. mars. Universitetet i Bergen (UiB) stiller seg positivt til opprettelsen av et nasjonalt samordnet masteropptak, og takker for muligheten til å komme med innspill til prosjektet.

Fakulteter og enheter har hatt anledning til å svare enkeltvis på prosjektets spørsmål. Under er en sammenfatning av disse innspillene, sortert tematisk på spørsmålene som prosjektet stiller.

- Er det ønskelig å ferdigstille så mye som mulig av opptaket til masterstudiet tidlig, eksempelvis i mai?

UiB er positiv til forslaget om å ferdigstille så mye som mulig av masteropptaket tidlig. Dette vil dekke søkerens behov for tidligere svar, særlig for de internasjonale søkerne, og det vil være en administrativ fordel med tanke på ferieavvikling i juni/juli og redusert arbeidspresstid om sommeren. Vi ber prosjektet om å samkjøre eventuelt arbeid med endrede tidslinjer i masteropptaket, med de forslagene som utarbeides av det nasjonale Opptaksutvalget ifm. opptak til grunnstudier.

- Hvilke fordeler og ulemper ser lærestedene med et hovedopptak i mai og eventuelt et mindre justeringsopptak i juli?

Det finnes klare fordeler med tidlig gjennomføring av opptak. For fakultetene vil det blant annet frigjøre tid før semesterinnspurten i juni. I tillegg vil det løse dagens utfordring ved at mange viktige og store oppgaver legges i ferietiden når bemanningen er lavere.

Mulighetene for å kunne ferdigstille opptaket tidlig avhenger imidlertid av flere av de andre problemstillingene som beskrives i prosjektnotatet. En utfordring er hvordan opptak skal gjennomføres for søkere som avslutter bachelorutdanningen sin i søknadssemesteret, og om tilbud om studieplass kan gis basert på 150 studiepoeng (5 semestre av bachelorgraden). Når det ikke er avklart om søkere kan kvalifiseres uten fullført grad og hvilke konkurransepoeng som skal legges til grunn for rangering, er det per i dag vanskelig å se at dette skal være gjennomførbart for mange av våre program. Dette gjelder spesielt program med et begrenset antall plasser og mange søkere.

Et «så tidlig som mulig»-opptak kan skape utfordringer for institusjoner som både har femårig og toårig masterprogram innenfor samme fagområde, og der samme søkergruppe søker begge opptakene. Vårt juridiske fakultet har i dag opptak til toårig masterprogram i rettsvitenskap som gjennomføres parallelt med opptak til femårig integrert master i samme disiplin gjennom Samordna opptak. Søkere med fullført treårig bachelorgrad i rettsvitenskap (kvotert fra HINN, UiA og UiS) har mulighet til å søke om opptak til fjerde året av en femårig master i rettsvitenskap ved UiB. Opptakene gjennomføres parallelt for å kunne luke ut de som får tilbud i det ene opptaket og som har søkt i begge opptak. Det hadde derfor vært en fordel om disse to opptakene kan ses i sammenheng i et nasjonalt samordnet opptak, og at søkerne kun får tilbud om studieplass til ett av programmene.

- Kan tilbud til søkere sendes ut fortløpende dersom lærestedet har åpne studier eller etter søknadsfristen kan garantere at alle kvalifiserte søkere vil få tilbud om studieplass?

Dersom det viser seg at antall søkere eller antall formelt kvalifiserte søkere ikke overskrider antall ledige studieplasser vesentlig, så vil det være positivt å sende ut tilbud fortløpende og tidligst mulig. Likevel må dette spørsmålet sees i sammenheng med spørsmål som prosjektet stiller ellers, særlig problematikken rundt uavklarte konkurransepoeng, og hvilke konsekvenser dette vil ha for ordningen som er beskrevet.

- Kan et framtidig masteropptak baseres på opptak på bakgrunn av 150 stp for søkere som avslutter bachelorutdanningen i søknadssemesteret?

Det fremgår ikke om det menes å gjennomføre et justeringsopptak for de som fullfører utdanningen sin i søknadssemesteret (betinget tilbud) eller om søkere som bare har fullført 150 studiepoeng skal rangeres på bakgrunn av dette uten et senere justeringsopptak (med unntak av kontrollsjekk av fullført grad). For sistnevnte vil spørsmål om likebehandling være viktig; må i så fall alle søkere vurderes på grunnlag av 150 studiepoeng, også de som er ferdig med bachelorgraden? Og hva med søkere med utenlandsk utdanning?

Forslaget er også avhengig av om det blir gjennomført rangering på hel grad eller rangering på fordypning. Dersom det rangeres på hel grad kan det tenkes at et opptak basert på 150 sp kan gjennomføres for søkerne som dekker kravet til faglig fordypning og som dekker karakterkravet med god margin. Likevel er det mange uavklarte elementer med en slik løsning, og UiB stiller seg derfor avventende til dette forslaget.

- På mange studieprogram vil det være behov for en løsning for å fylle opp studieplasser der det er ledig kapasitet (ledige studieplasser) etter søknad/tilbud. Kan det gjøres fortløpende etter søknadsfristen?

Dersom det er ment «etter svarfristen» heller enn «etter søknadsfristen» stiller UiB seg positivt til en ordning som muliggjør at ledige studieplasser kan etterfylles når alle tilbud er sendt ut, og vi har oversikt over antall ja-svar. I dag, med desentraliserte opptak, kan søkerne takke ja til mange tilbud. Med en sentralisering har vi mulighet for å sikre at søkerne kun mottar ett tilbud, og suppleringsbasert på faktisk ledige plasser.

- Er det hensiktsmessig å skille søknadsbehandling i to deler, ved at de generelle kravene vurderes en gang/av ett lærested, før krav til faglig fordypning og eventuelle andre krav vurderes ved det enkelte lærested?

UiB støtter en slik ordning og mener det er både hensiktsmessig og nødvendig. De generelle opptakskravene bør kunne vurderes ved ett lærested og kun én gang. En slik ordning vil trolig være særlig gunstig for mindre læresteder som har begrensede ressurser. Hvor gunstig

det vil være for de store lærestedene avhenger av hvor ressursene plasseres, og av grad av automatisering i det nye opptakssystemet.

- Støtter lærestedene at det jobbes videre med forslaget om en felles vurderingsenhet for utenlandsk utdanning, og at den kan organiseres som er virtuell enhet med deltakere fra ulike læresteder?

UiB støtter dette forslaget. Det er viktig å sikre en felles praksis på området, og en felles forståelse av hvilke opptakskriterier som gjelder for denne søkergruppen. Det blir i dag brukt mye ressurser på å vurdere søkere med utenlandsk utdanning, og vi mangler et godt system for å gjenbruke vurderingene som gjøres.

Videre anbefaler vi at fagmiljøer som særlig rekrutterer fra utlandet konsulteres i forarbeidet med en felles vurderingsenhet, og at den faglige vurderingen av utenlandsk utdanning må gjøres i kontakt med aktuelle fagmiljø.

- Bør det innføres et felles karakterkrav for opptak til masterstudier, eller må det kunne fastsettes forskjellige karakterkrav ved det enkelte lærested?

UiB anerkjenner behovet for en ny forskrift om opptak til masterstudier, men vi mener det bør være opp til lærestedene å fastsette eventuelle karakterkrav for egne program.

Det bør likevel være nasjonal enighet om hvordan ulike karakterkrav skal forstås i form av konkurransepoeng. UiB har i dag felles C-krav for opptak til masterprogram, men to tolkninger av kravet. For våre humanistiske og erfaringsbaserte masterprogram beregnes C-kravet som 2,5, mens det for de andre programmene beregnes som 3,0. Programmene med det laveste kravet ønsker å beholde dette for å sikre et tilstrekkelig rekrutteringsgrunnlag.

- Kan søkere rangeres på bakgrunn av karaktersnittet fra hele bachelorgraden?

Et flertall av fakultetene våre støtter rangering på hel grad i et nasjonalt masteropptak. Det er i dag ulik praksis på fakultetene når det gjelder rangeringsmetode av søkere. På noen program rangeres søkere på hel grad, mens andre rangerer på fordypning/spesialisering på minimum 80 studiepoeng. De som i dag rangerer på hel grad, ønsker å fortsette med dette i en nasjonal samordningsmodell og mener det sikrer forutsigbarhet i saksbehandlingen og likebehandling på tvers av utdanningsbakgrunn.

En del program ønsker å fortsette med rangering på bakgrunn av spesialisering og fagmiljøene mener dette er den ideelle måten å sikre seg et tilstrekkelig faglig nivå blant søkere som får opptak. For noen program der det i dag benyttes rangering på spesialisering, anerkjennes det at rangering på hel grad med mulighetene for automatisering dette gir, vil være en forutsetning for gevinstrealiseringen av et nasjonalt samordnet. Antakelig vil det også redusere behovet for faglig vurdering i søknadene med tanke på definisjon og utplukk av spesialiseringen som skal utgjøre rangeringsgrunnlaget.

- Bør det stilles krav til språk (engelsk) for alle søkere til engelskspråklige masterstudier, inkludert søkere med norsk/nordisk utdanningsbakgrunn? Eller bør dette gjelde kun søkere fra land utenfor Norden?

Det er et klart behov for å sikre at søkere har gode nok engelskkunnskaper til å gjennomføre et engelskspråklig masterstudium. UiB støtter derfor at alle søkere til engelskspråklige program dokumenterer sine engelskkunnskaper, enten ved minimumskrav i engelsk fra videregående opplæring (f.eks. karakter 4 på engelsk), eller ved tilfredsstillende gjennomført

engelsk språktest. Kravet på sistnevnte bør være slik som prosjektet foreslår, altså 6,5 på IELTS-skalaen (på hver delprøve).

Mange av UiBs masterprogram blir i dag definert som tospråklige, dette gjelder bl.a. de fleste MNT-programmene. Søkere kan dekke språkkravet til programmene ved å dokumentere generell studiekompetanse, men søkere som ikke kan dokumentere norsk kan likevel dekke språkkravet ved å dokumentere engelsk på et høyere nivå, tilsvarende IELTS 6,5.

Undervisningen gjennomføres på engelsk, mens studentene velger om de vil bruke norsk eller engelsk i skriftlige arbeider og eksamen. Tilbakemeldingene fra fakultetene våre viser at de fleste er fornøyde med en slik ordning og ønsker en videreføring av dette. Tospråklige program bidrar til god rekruttering av søkere som ikke dekker norskkravet til masterprogram som ikke er definert som utelukkende engelskspråklige. UiB håper derfor at en slik ordning kan tas stilling til i et nasjonalt masteropptak.

- Er tilleggs poeng en hensiktsmessig mekanisme for å få de best kvalifiserte søkerne? Eller er presise opptakskrav, og/eller bruk av kvoter en mer hensiktsmessig ordning?

UiB har i dag få masterprogram som benytter tilleggs poeng som del av rangeringsgrunnlaget. Generelt foretrekker vi presise opptakskrav da dette sikrer de best kvalifiserte søkerne, samt bidrar til likebehandling.

Bruk av tilleggs poeng kan medføre at lavere faglige meritter (karakterer) kompenseres ved volum (utdanning og/eller praksis utover minimumskravet), og vil kunne virke mot sin hensikt med tanke på å tiltrekke seg de faglig beste søkerne.

Kvoter kan være en bedre løsning enn tilleggs poeng om hensikten er å sikre spesifikke søkergrupper adgang til studier, men fungerer ikke nødvendigvis på samme måte som tilleggs poeng. Vi mener likevel at det i et nasjonalt samordnet opptak bør tilrettelegges for bruk av tilleggs poeng. For mer yrkesrettede program kan det for eksempel være behov for opptakskrav som går utover kravet til grunnutdanning.

- Andre innspill til prosjektet

- Vi ser positivt på utvikling av felles omregningstabeller fra tidligere norske karakterskalaer og karakterskalaer fra utenlandsk utdanning.
- Vi ber om en avklaring av hvordan bestått/ikke bestått vil påvirke søkers karaktersnitt?
- Antall søknadsalternativer - studieretninger: I hovedsak kan 2-3 søknadsalternativ være tilstrekkelig. Men enkelte av våre masterprogram har mange studieretninger, der også søkerne kan kvalifisere til flere av disse. Her mener vi det må være mulig for søkerne å velge flere retninger slik at vi sikrer rekruttering av studenter med riktig faglig bakgrunn til den enkelte studieretning.

Vennlig hilsen

Margareth Hagen
rektor

Robert Rastad
universitetsdirektør

Forskrift om opptak til 1-2-årig mastergrad

Hjemmel: Fastsatt av Kunnskapsdepartementet [dato, år] med hjemmel i lov [XX] om universiteter og høyskoler (universitets- og høyskoleloven) § [X].

Kapitteloversikt

1. Generelle bestemmelser
 - 1.1. Virkeområde
 - 1.2. Definisjoner
 - 1.3. Deltagelse i det samordnede opptaket for masterutdanninger
2. Opptakskrav
 - 2.1. Utdanningskrav
 - 2.2. Praksiskrav
 - 2.3. Språkkrav
 - 2.4. Spesifikke fagkrav
 - 2.5. Opptaksprøver
 - 2.6. Karakterkrav
 - 2.7. Realkompetanse
 - 2.8. Krav om autorisasjon
3. Rangering
 - 3.1. Generelt om rangering
 - 3.2. Poengberegning
 - 3.3. Rangering av søkere til studieprogram med opptaksprøver
 - 3.4. Rangering av søkere som ikke kan poengberegnes
 - 3.5. Bruk av kvoter
4. Betinget tilbud
5. Felles bestemmelser om administrative forhold
 - 5.1. Reservasjon av studieplass
 - 5.2. Krav om nødvendig finansiering av opphold
 - 5.3. Politiattest
6. Klageadgang
 - 6.1. Generelt om klageadgang
7. Nasjonal klagenemd for masterutdanninger
 - 7.1. Virkeområde
 - 7.2. Klagenemdas oppnevning og sammensetning
 - 7.3. Klagenemdas vedtak
8. Overgangsregler
9. Iverksettelse

Kapittel 1. Generelle bestemmelser

§ 1.1. Virkeområde

- (1) Forskriften gjelder krav for opptak til 1-2 årige mastergrader for institusjoner under lov om universiteter og høyskoler som er omfattet av Forskrift om mastergrad (mastergradsforskriften).
- (2) Med 1-2 årige mastergrader menes:
 - a. Mastergrad av 120 studiepoengs omfang, jf. mastergradsforskriften § 3
 - b. Erfaringsbasert mastergrad av 90-120 studiepoengs omfang, jf. mastergradsforskriften § 5
- (3) Departementet kan fritta enkeltutdanninger fra reglene i denne forskriften.

§ 1.2. Definisjoner

I denne forskriften menes med:

- (1) [Opptaksgrunnlag]
- (2) [Internasjonal søker]
- (3) [Betinget tilbud]
- (4) [xxx]

§ 1.3. Deltakelse i det samordnede opptaket for masterutdanninger

- (1) Opptak til masterutdanninger ved offentlige høyskoler og universiteter organiseres gjennom det samordnede opptaket til masterutdanninger ved Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse (HK-dir). Private skoler kan delta i det samordnede opptaket.
- (2) Departementet kan unnta enkeltutdanninger ved offentlige høyskoler og universiteter fra deltakelse i det samordnede opptaket.

Kapittel 2: Opptakskrav

§ 2-1 Utdanningskrav

- (1) Opptak til masterutdanning krever bachelorgrad eller lignende, og ett av følgende fullførte utdanningsløp kvalifiserer for opptak: bachelorgrad, cand.mag.-grad, annen grad eller yrkesutdanning av minimum 3 års omfang, utdanning som i henhold til § 3-5 i lov om universiteter og høyskoler er godkjent som jevngrad med ovennevnte grader eller utdanningsløp.
- (2) For opptak til masterutdanninger iht. mastergradsforskriftens § 3 kreves det innenfor utdanningsløpet
 - a. fordypning i fag, emne eller emnegruppe av minimum 80 studiepoengs omfang innenfor fagområdet for mastergraden eller
 - b. integrert yrkesrettet utdanning av minimum 120 studiepoengs omfang innenfor fagområdet for mastergraden.

§ 2-2 Praksiskrav

- (1) For opptak til masterutdanninger iht. mastergradsforskriftens § 5 kreves det minst 2 års relevant yrkespraksis.
- (2) Institusjonen vurderer hva som er relevant yrkespraksis, og kan for det enkelte studium fastsette krav om lengre yrkespraksis.
- (3) Praksis skal være avlagt etter fullført bachelorgrad eller utstedelse av autorisasjon, såfremt ikke noe annet er spesifisert i studieplan.

§ 2-3 Språkkrav

- (1) For opptak til norskspråklige studieprogram og emner må søkere med utdanning fra land utenfor Norden dokumentere at de oppfyller språkkravene som er angitt i forskrift om opptak til høgre utdanning § 2-2.
- (2) For opptak til engelskspråklige studieprogram og emner må søkere dokumentere engelskkunnskaper på høyere nivå, tilsvarende engelsk på nivå med International English Language Test Service (IELTS), Academic, med minst 6.5 poeng. Hver av delkomponentene lesing, lytting, snakking og skriving må ha minst 6.5 poeng. Engelskkunnskaper kan dokumenteres med test i engelsk på tilsvarende nivå. Annen dokumentasjon kan godkjennes etter individuell vurdering.
- (3) For opptak til engelskspråklige studieprogram og emner for norsk/nordiske søkere anses engelskkravet til å være dekket med engelsk på nivå med generell studiekompetanse.

§ 2-4 Spesifikke fagkrav

- (1) Styret selv kan fastsette spesifikke opptakskrav som er relevant for masterutdanning.
- (2) Med spesifikke opptakskrav menes krav om bestemte fag, emner eller emnegrupper.

§ 2-5 Opptaksprøver

- (1) Styret selv kan fastsette krav om opptaksprøve. Med opptaksprøve menes kvalifiserende prøve eller test, arbeidsprøve, intervjuer, portefølje eller andre prøver.
- (2) Opptaksprøve kan være både kvalifiserende og/eller rangerende.

§ 2-6 Karakterkrav

- (1) Styret selv kan fastsette særlige faglige minstekrav for kvalifiserende grad.

§ 2-7 Realkompetanse

- (1) I spesielle tilfeller kan annen dokumentert kompetanse godkjennes som helt eller delvis likeverdig med kravene i § 2-1 og § 2-2, forutsatt at søkeren har de nødvendige faglige forutsetninger for å gjennomføre studiet.
- (2) For å kunne bli vurdering på bakgrunn av realkompetanse må
 - a. Søker må være 25 år eller eldre
 - b. Søker må dokumentere minimum 5 år med relevant praksis/utdanning
 - c. Søker må oppfylle alle språk- og spesifikke fagkrav
- (3) Søkere med godkjent grunnutdanning kan ikke vurderes på bakgrunn av realkompetanse
- (4) Realkompetansevurdering kan ikke foretas for opptakskrav lærestedene har fastsatt som gjelder yrkesgodkjenning, autorisasjon eller sertifisering etter annen lovgivning.

§ 2-8 Krav om autorisasjon

- (1) Styret selv kan stille krav om autorisasjon for opptak til de masterstudier som har krav om autorisasjon for å praktisere i yrket.

Kapittel 3: Rangering

§ 3-1. Generelt om rangering

- (1) Rangering av kvalifiserte søkere skjer ved utregning av poeng.
- (2) Grunnlaget for rangering er karakterene fra den dokumentasjonen som kvalifiserer søkeren for en masterutdanning.
- (3) Søkere med høy poengsum skal rangeres foran søkere med lav poengsum. Søkere med lik poengsum skal rangeres med randomisert trekning.

§ 3-2. Poengberegning

- (1) Søkere blir rangert innbyrdes på grunnlag av konkurransepoeng. I konkurransepoengene til søker kan summen av følgende poeng inngå:
 - a. Karakterpoeng: Det blir regnet ut et vektet karaktergjennomsnitt av opptaksgrunnlaget.
 - b. Tilleggs-poeng for annen kompetanse: Masterutdanninger som *i tillegg til utdanning* har krav om faglig vurdert opptaksprøve som test, intervju, faglig arbeid m.m.
- (2) Det kan gis fra 0,1 til 1,0 tilleggs-poeng.
- (3) Eventuelle tilleggs-poeng legges til etter at vektet karaktergjennomsnitt er regnet ut.
- (4) For søkere med bokstavkarakterer benyttes følgende omregning som grunnlag for utregning av gjennomsnittskarakter:

Bokstavkarakterer	Tallverdi
A	5
B	4
C	3
D	2
E	1

- (1) Det er kun fag med tall- eller bokstavkarakterer som teller med i utregningen av karaktersnitt. Dersom søker har mindre enn 30 stp med bokstavkarakter må lærestedet gjøre en skjønnsmessig vurdering av søkers nivå, jf. § 3-5.
- (2) Karaktergjennomsnittet avrundes til to desimaler.

§ 3-4. Rangering av søkere til studieprogram med opptaksprøver

- (1) Gjelder for mastergrader i utøvende kunst og musikk, samt andre mastergrader der dette er fastsatt av styret selv.
- (2) Grunnlaget for rangering av søkere er opptaksprøver som kan bestå av ferdighetsprøver, teoriprøver, intervju og vurdering av innsendt arbeid.
- (3) Opptaksprøvene utgjør hele eller deler av rangeringsgrunnlaget
- (4) Kriterier for rangering fastsettes av styret selv. Det skal fremgå av studieplan hvilke kriterier som benyttes ved rangering.

§ 3-5. Rangering av søkere som ikke kan poengberegnes

- (1) Kvalifiserte søkere som ikke kan poengberegnes, må rangeres i forhold til poengberegnete søkere ved hjelp av en individuell skjønnsmessig vurdering. Styret fastsetter selv skjønnskriteriene. For å få tilbud om opptak kreves det likeverdige ferdigheter og kunnskaper med søkere som får tilbud om opptak etter rangering på grunnlag av poengberegning.
- (2) I vurderingen skal lærestedet legge vekt på søkerens reelle kvalifikasjoner for studiet, herunder søkerens språkkunnskaper.
- (3) Opptaksgrunnlag som kan gi skjønnsmessig vurdering er:
 - a. Søkere som vurderes på bakgrunn av opptaksprøver, jf. § 3-4
 - b. Søkere med utenlandsk utdanning som ikke kan poengberegnes
 - c. Søkere med mindre enn 30 studiepoeng med bokstavkarakterer som opptaksgrunnlag
 - d. Søkere med eldre grunnutdanninger som ikke kan poengberegnes
 - e. Søkere som vurderes på bakgrunn av realkompetansevurdering, jf. § 2-7
 - f. Flyktninger uten dokumentasjon

§ 3-6. Bruk av kvoter

- (1) Opptak til mastergrad skjer på grunnlag av rangering innenfor kvoter. En kvote er en bestemt del av studieplassene som skal fordeles blant søkere som tilfredsstillir nærmere bestemte krav.
- (2) Alle kvalifiserte søkere som dokumenterer at de oppfyller kriteriene til en gitt kvote, konkurrerer om plass i kvoten.
- (3) Følgende nasjonale kvoter skal benyttes i opptaket:
 - a. Kvote for internasjonale søkere utenfor Norden på engelskspråklige studieprogram
 - b. Kvoter for søkere som konkurrerer i mai-opptaket.
 - i. Søkere som har fullført bachelorutdanning, konkurrerer i egen 180-kvote

- ii. Søkere som er i løp, og skal fullføre sin bachelorutdanning i søknadssemesteret, skal vurderes med bakgrunn i resultater fra 5 semestre, og konkurrerer i egen 150-kvote
- (4) Styret selv kan sette lokale kvoter for masterstudier. Rangeringsreglene i §§ 3-1 til 3-5 skal benyttes for lokale kvoter.
- (5) Styret selv kan fastsette størrelsen på de ulike kvotene.

Kapittel 4. Betinget tilbud

§ 4-1. Betinget tilbud

- (1) Søkere som ikke oppfyller hele opptaksgrunnlaget på søknadstidspunktet, kan få betinget tilbud dersom søkeren oppfyller opptaksgrunnlaget innen [dato] for høstsemesteret og [dato] for vårsemesteret.
- (2) Søkere med betinget tilbud må fullføre kvalifiserende utdanning, og dokumentere eventuelle andre opptakskrav innen nærmere angitt frist for å beholde tilbudet.
- (3) Betinget tilbud gis ikke til søkere utenfor EU/EØS.

Kapittel 5. Felles bestemmelser om administrative forhold

§ 5-1. Reservasjon av studieplass

- (1) Søkere som har fått opptak ved et lærested, kan etter søknad få inntil to års utsettelse av studiestart ved sykdom, svangerskap/barsel, verneplikt eller andre tungtveiende grunner.
- (2) Søknad med dokumentasjon skal sendes til lærestedet innen angitt tidsfrist.

§ 5-2 Krav om nødvendig finansiering av opphold

- (1) Søkere fra land utenfor EU/EØS må søke Utlendingsdirektoratet (UDI) om oppholdstillatelse (studietillatelse), og må ved søknad om opptak dokumentere krav til midler for livsopphold i Norge.

§ 5-3. Politiattest

- (1) Det enkelte lærested har plikt til å gi tilstrekkelig og relevant informasjon om studienes innhold, herunder om det er krav om politiattest. Informasjon om krav om politiattest må også fremkomme i brev om tilbud om studieplass.

Kapittel 6. Klageadgang

§ 6-1 Generelt om klageadgang

- (1) Klager på generelle opptakskrav behandles i Nasjonal klagenemd for masterutdanninger.

- (2) Klager på faglig fordypning og rangering behandles i lokal klagenemd ved lærestedet som behandlet søknaden.

Kapittel 7. Nasjonal klagenemd for masterutdanninger

§ 7-1 Virkeområde

- (1) Den nasjonale klagenemndas oppgave er å behandle klager over enkeltvedtak truffet med hjemmel i:
 - a. [hjemmelsområder]

§ 7-2 Klagenemndas oppnevning og sammensetning

- (1) Klagenemnda skal ha syv medlemmer, og slik sammensetning:
 - a. en leder og en nestleder som skal fylle de lovbestemte kravene til lagdommere
 - b. to medlemmer med numeriske varamedlemmer som er ansatt ved et lærested
 - c. to medlemmer med ett varamedlem, valgt av og blant studentene
 - d. ett medlem med personlig varamedlem fra forvaltningsområdet for høyere utdanning.
- (2) Lederne samt nemndas medlemmer etter andre ledd bokstav b oppnevnes for fire år. Studentrepresentantene skal normalt oppnevnes for ett år. Ingen medlemmer kan oppnevnes for mer enn to perioder.
- (3) Sekretariatet for Nasjonal klagenemnd skal ligge i HK-Dir.

§ 7-3 Klagenemndas vedtak

- (1) Den nasjonale klagenemnda er vedtaksfør når lederen eller nestlederen og minst fire andre medlemmer, inkludert en studentrepresentant, er til stede.
- (2) Klagenemndas avgjørelser i saker etter [hjemmelsgrunnlag] treffes med to tredels flertall. Klagenemndas avgjørelser i saker etter [hjemmelsgrunnlag] med alminnelig flertall.
- (3) Ved stemmelikhet har nemndas leder dobbeltstemme. Dersom nemndas leder ikke er tilstede, har nestleder dobbeltstemme.
- (4) Klagenemndas vedtak kan ikke påklages.

Kapittel 8. Overgangsregler

[Dette kapitlet kan benyttes til å hjemle nødvendige overgangsregler, f.eks. for rangering eller språkkrav]

Kapittel 9. Iverksettelse

§ 9-1 Iverksettelse

- (1) Xxx

Forskrift, publisert 03.07.2002

Forskrift om krav til mastergrad

Universiteter
 Vitenskapelige høyskoler
 Statlige høyskoler
 Kunsthøyskoler
 Private høyskoler
 Universitets- og høyskolerådet
 Nettverk for private høyskoler
 Studentenes landsforbund
 Norsk studentunion

Deres ref	Deres dato	Vår ref	Dato
		02/1001	02.07.02

Forskrift om krav til mastergrad

Vedlagt følger forskrift om krav til mastergrad fastsatt av Utdannings- og forskningsdepartementet 2. juli 2002. Forskriften trer i kraft straks.

Forskriften er fastsatt med hjemmel i lov om universiteter og høyskoler og lov om private høyskoler og gjelder for mastergrader ved både statlige og private institusjoner. Gradene blir vedtatt ved kongelig resolusjon.

Institusjonen har adgang til å fastsette hvilke konkrete fag, emner og emnegrupper studenten må ha som faglig grunnlag for det enkelte masterstudium. Slike faglige krav vil normalt bli fastsatt i en studieplan.

Forskriften gir institusjonene myndighet til å fastsette særlige faglige minstekrav ved opptak til høyere grads studier. For statlige institusjoner er slik hjemmel gitt i § 37 nr. 6 i lov om universiteter og høyskoler.

Institusjonene får videre hjemmel til å fastsette regler for å rangere kvalifiserte søkere til mastergradsstudier.

Mastergrad i henhold til § 3 skal være en reell faglig fordypning ut over lavere grad, og det forutsettes en like høy faglig standard som i dagens høyere grads studier. Mastergrader av dette omfang kan enten være disiplinbaserte (tilsvarende "gamle" hovedfag) eller yrkesrettede. Studier av denne type skal normalt gi nødvendig grunnlag for forskerutdanning.

Når det gjelder mastergrader i henhold til § 4, vises det til St.meld. nr. 11 (2001-2002) Kvalitetsreformen Om vurdering av enkelte unntak fra ny gradsstruktur og Innst. S. nr. 188 (2001-2002). Mastergraden i arkitektur ved Arkitektthøgskolen i Oslo har Stortinget bestemt kan være 5² årig og er derfor et unntak fra den generelle bestemmelsen i § 4.

Mastergrader fastsatt med hjemmel i § 5 forutsettes å være erfaringsbaserte. Det kreves minst to års yrkespraksis. Institusjonene kan for det enkelte studium fastsette strengere krav. Mastergraden gir normalt ikke grunnlag for opptak til forskerutdanning. Departementet legger til grunn at utdanningstilbydere, for å møte de særskilte behov hos den aktuelle studentgruppen, kan tilrettelegge studiet over kortere tid enn det som følger av ordinær studiebelastning.

I §§ 3 og 5 er det fastsatt hvilken utdanning mastergraden bygger på. Med "annen grad eller utdanningsløp av minimum 3 års omfang" menes for eksempel 3-årig høgskolekandidat, 3-årig yrkesutdanning, 2-årig høgskolekandidat med ett års relevant videreutdanning etc.

*MNU
bachelorgrad nr. 2*

→ yrkesutd.?

Begrepene fag, emne og emnegruppe er relatert til § 46 i lov om universiteter og høyskoler. Institusjonene definerer selv hva som er fag, emne eller emnegruppe av 80 studiepoengs omfang i lavere grad.

For flere av de eksisterende høyere gradene har departementet fastsatt krav om fordypning av 1² års omfang (tilsvarende 90 studiepoeng) i grunnutdanningen. Redusert studietid på lavere grad skal etter departementets vurdering ikke gå på bekostning av faglig fordypning i masterstudiet etter § 3. Den beskjedne reduksjonen av fordypningskravet forventes kompensert av bedre oppfølging av den enkelte student på grunnutdanningsnivå og mer effektiv utnyttelse av studieåret.

Institusjonene gis videre myndighet til å godkjenne dokumentert realkompetanse som likeverdig helt eller delvis med fullførte utdanningsløp.

For de høyere gradene hvor departementet tidligere har fastsatt krav til fordypning er hovedfagsoppgaven omtalt som et selvstendig vitenskapelig og/eller kunstnerisk arbeid. Denne nye forskriften om krav til mastergrad omfatter høyere grads studier med større variasjon enn tidligere.

Det selvstendige arbeidet kan utføres individuelt eller som del av et gruppearbeid. Om det skal foretas individuell eller felles bedømmelse ved gruppearbeid fastsettes av institusjonen.

Departementet har sett det som ønskelig at det selvstendige arbeidet har et omfang på minimum 30 studiepoeng. Da dette kan være problematisk å innpasse i enkelte profesjonsutdanninger, er det satt et minstekrav om 20 studiepoeng selvstendig arbeid for mastergrader etter § 4.

I høringen har enkelte institusjoner foreslått å sette et maksimalt omfang på det selvstendige arbeidet i mastergraden. Dette er også i tråd med anbefalingene fra panelet som har evaluert norsk forskerutdanning. Departementet har derfor fastsatt at omfanget av selvstendig arbeid ikke skal overstige 60 studiepoeng.

Det er opprettet enkelte masterstudier av mindre omfang enn angitt i §§ 3, 4 og 5, og som dermed ikke inngår i den generelle nye gradsstrukturen. Departementet er kommet til at disse mastergradene likevel kan videreføres. I spesielle tilfeller, for eksempel som ledd i internasjonale avtaler, kan nye slike mastergrader bli godkjent etter søknad.

Med hilsen

Jan. S. Levy e.f.
ekspedisjonssjef

Rolf L. Larsen
avdelingsdirektør

FORSKRIFT OM KRAV TIL MASTERGRAD

Fastsatt av Utdannings- og forskningsdepartementet 2. juli 2002 med hjemmel i lov 12. mai 1995 nr. 22 om universiteter og høyskoler, § 45 nr. 1 og § 39 nr. 3, og lov 11. juli 1986 nr. 53 om private høyskoler, § 10b.

§ 1 Virkeområde

Forskriften gjelder krav til mastergrad for institusjoner under lov om universiteter og høyskoler og lov om private høyskoler.

§ 2 Krav til faglig grunnlag m.m.

Institusjonens styre kan fastsette at bestemte fag, emner eller emnegrupper skal inngå i det utdanningsløp mastergraden bygger på. Styret kan fastsette rangeringsregler for kvalifiserte søkere, og har også myndighet til å fastsette særlige faglige minstekrav.

§ 3 Krav til mastergrad av 120 studiepoengs omfang

Graden master oppnås på grunnlag av mastergradseksamen av 120 studiepoengs (2 års) omfang, inkludert selvstendig arbeid i henhold til § 6. Graden bygger på ett av følgende fullførte utdanningsløp:

- bachelorgrad
- cand.mag.-grad
- annen grad eller utdanningsløp av minimum 3 års omfang

- utdanning som i henhold til § 48 i lov om universiteter og høyskoler er godkjent som jevngod med ovennevnte grader eller utdanningsløp.

Innenfor ett av de nevnte utdanningsløp må det inngå:

- fordypning i fag, emne eller emnegruppe av minimum 80 studiepoengs omfang eller
- integrert utdanning av minimum 120 studiepoengs omfang innenfor fagområdet for mastergrad

Institusjonene kan i spesielle tilfeller godkjenne andre dokumenterte kvalifikasjoner som helt eller delvis likeverdig med utdanningsløpene nevnt ovenfor.

§ 4Krav til mastergrad av 300 studiepoengs omfang

Graden master oppnås på grunnlag av mastergradseksamen av 300 studiepoengs (5 års) omfang, inkludert selvstendig arbeid i henhold til § 6. Unntatt fra denne bestemmelsen er arkitektutdanningen ved Arkitektthøgskolen i Oslo som skal være av 330 studiepoengs (5² års) omfang.

§ 5Krav til erfaringsbasert mastergrad av 90 eller 120 studiepoengs omfang

Graden master oppnås på grunnlag av mastergradseksamen av 90 eller 120 studiepoengs omfang, inkludert selvstendig arbeid i henhold til §6, og ett av følgende fullførte utdanningsløp:

- bachelorgrad
- cand.mag.-grad
- annen grad eller utdanningsløp av minimum 3 års omfang
- utdanning som i henhold til §48 i lov om universiteter og høyskoler er godkjent som jevngod med ovennevnte grader eller utdanningsløp.

I tillegg kreves minst 2 års relevant yrkespraksis. Institusjonen vurderer hva som er relevant yrkespraksis, og kan for det enkelte studium fastsette krav om lengre yrkespraksis.

Institusjonene kan i spesielle tilfeller godkjenne andre dokumenterte kvalifikasjoner som helt eller delvis likeverdig med utdanningsløpene nevnt ovenfor.

§ 6Krav til selvstendig arbeid

I mastergrad etter §§ 3 og 5 skal det inngå selvstendig arbeid av et omfang på minimum 30 studiepoeng

I mastergrad etter § 4 skal det inngå selvstendig arbeid av et omfang på minimum 20 studiepoeng

Omfanget av det selvstendige arbeidet skal ikke overstige 60 studiepoeng.

Det selvstendige arbeidet skal vise forståelse, refleksjon og modning.

Institusjonen fastsetter nærmere regler om det selvstendige arbeidet, herunder omfang, vurderingsform og om arbeidet skal utføres individuelt eller av flere studenter.

§ 7Unntak

Mastergrader opprettet ved kongelig resolusjon før 1. juli 2002 med hjemmel i lov om universiteter og høyskoler eller lov om private høyskoler, og med normert studietid 1 - 1,5 år, kan videreføres.

Departementet kan i spesielle tilfeller godkjenne nye masterstudier av denne typen etter søknad.

§ 8 Ikrafttredelse

Forskriften trer i kraft 2. juli 2002.

Jeg har forsøkt å nøste litt i spørsmålet om det faglige i opptaksgrunnlaget må ligge innenfor en bachelorgrad, eller om søkeren kan fylle opptakskravet ved hjelp av enkeltemner i tillegg til grad. Konklusjonen er foreløpig at begge deler kan være riktig, fordi loven overlater til institusjonene å avgjøre hva som skal kreves av fordypning for å være kvalifisert. Hvis jeg skal anbefale noe, vil det være at (deler av) fordypningspoengene kan være oppnådd utenfor grad.

Den forrige lov om universiteter og høyskoler (univl.) § 38 nr. 1 jf. § 37 nr. 6 overlot til institusjonene å avholde opptak til høyere grads studier, og bestemme «faglige minstekrav» for å kunne få opptak. Forløperen til den gjeldende forskrift om krav til mastergrad ble i sin tid fastsatt med hjemmel i univl. § 45 nr. 1 andre setning. Bestemmelsene i forskriften, og hjemmelsgrunnlaget i lov, er i all hovedsak videreført siden 2002.

Bakgrunnen for [forskrift om krav til mastergrad i 2002](#) var, som i dag, at

Institusjonen har også i dag adgang til å fastsette hvilke konkrete fag, emner og emnegrupper som studenten må ha for å bli tatt opp til det enkelte høgre grads studium. Slike faglige krav vil normalt bli fastsatt i studiets studieplan, som skal fastsettes av styret, jf. Universitet- og høyskoleloven § 46.

Når det gjelder kravet til fordypning, skrev departementet at

Mastergrad av denne type skal være en reell faglig fordypning ut over bachelorgrad, og det forutsettes en like høy faglig standard som i dagens høyere grad. Master av dette omfang vil både være disiplinbaserte, tilsvarende tradisjonelle hovedfag, og yrkesrettede. Dette studiet skal normalt gi det nødvendige grunnlag for doktorgradsutdanning.

I tillegg til den nye lavere graden bachelor er også øvrige 3- og 4-årige grader og yrkesutdanninger eksplisitt tatt med. Hensikten er å vise at slike utdanninger også i framtiden skal gi opptak til mastergrad.

Begrepene fag, emne og emnegruppe er relatert til de foreslåtte endringene i § 46 i lov om universiteter og høyskoler, hvor alle utdanningsinstitusjoner får myndighet til å bestemme hvilke fag, emner og emnegrupper som skal inngå i grunnlaget for lavere grader. *Definisjonen av hva som er fag, emne eller emnegruppe av 80 studiepoengs omfang i lavere grad avgjøres således av institusjonen.* [min utheving]

Den gangen var ordlyden i § 3 andre ledd følgende:

Utdanningen på *lavere grads nivå* skal ha ett av følgende:

- fordypning i fag, emne eller emnegruppe av minimum 80 studiepoengs omfang eller
- integrert yrkesrettet utdanning av minimum 120 studiepoengs omfang innenfor fagområdet for mastergrad.

Dette ble endret i 2015 til dagens ordlyd:

Innenfor ett av de nevnte utdanningsløp må det inngå:

- fordypning i fag, emne eller emnegruppe av minimum 80 studiepoengs omfang innenfor fagområdet for mastergraden eller
- integrert yrkesrettet utdanning av minimum 120 studiepoengs omfang innenfor fagområdet for mastergraden.

Jeg spurte KD om denne endringen, siden «Innenfor ett av de nevnte utdanningsløp» kan tale for at poengene må ligge innenfor grad. Den tidligere formuleringen «Utdanningen på lavere grads nivå» er romsligere. Det finnes ingen høringsdokumenter som forklarer endringen. KD svarte at:

Forskriftsendringen du spør om ble i 2015 fastsatt av KD uten høring. Den ble vurdert som en rent teknisk endring hvor høring var åpenbart unødvendig, jf. Utredningsinstruksen 3-3.

Det var altså ikke meningen å forandre innholdet i regelen, og dermed blir også begrunnelsen for bestemmelsen – slik denne er formulert i høringen – stående uendret. Her vil jeg påstå at formuleringen «Definisjonen av hva som er fag, emne eller emnegruppe av 80 studiepoengs omfang i lavere grad avgjøres således av institusjonen» klart åpner for at institusjonen kan velge å godta studiepoeng utenfor grad, så fremt det er tale om studiepoeng på lavere grads nivå.

NOU 2020:3 på side 314 sier også noe av interesse:

I tillegg kreves det at kandidaten har en fordypning i fag, emne eller emnegruppe av minimum 80 studiepoengs omfang innenfor fagområdet for mastergraden

Dette er i og for seg lite mer enn en gjengivelse av forskriften § 3 andre ledd. UH-lovutvalgets forståelse er likevel at det er studiepoengenes relevans for mastergraden som er interessant, så fremt søkeren har en bachelorgrad i bunn. Dermed er det mindre interessant om poengene på lavere nivå er oppnådd i eller utenfor graden.

Her er det mulig å se for seg mer ekstreme tilfeller – man har oppnådd en bachelorgrad innen litteraturvitenskap, og tatt haugevis med åpne emner innen realfag, før man søker seg inn på en master i fysikk. Da kan man diskutere om en serie av enkeltemner oppfyller kravet til fordypning, men i et slikt tilfelle må opptakskontoret gjøre en konkret vurdering. Typetilfellet kan heller ikke være all verdens vanlig, siden man kan få bachelorgrad nr. 2 med 90 nye studiepoeng.

Jeg fikk også en «uoffisiell» tilbakemelding fra KD om at «Dersom en person har bachelor i ett fag og finner ut at hen vil ta master i et annet, må det være kurant at de 80 tas i tillegg til den opprinnelige bachelor-en. Regelen må ikke tolkes dithen at den er til hinder for faglig reorientering.»

Tilbakemeldingen kan ikke brukes direkte som en begrunnelse for å velge det ene eller andre, men den gir en pekepinn på hvordan KD vil respondere på et forslag om å inkludere også emner/studiepoeng utenfor grad.

Magnus Wiig
rådgiver
avdeling for jus og informasjonssikkerhet
+47 988 34 388

Norwegian Directorate for Higher Education and Skills
hkdir.no

Betydningen av generell studiekompetanse ved søknad til samordnet masteropptak

Notat utarbeidet av: Magnus Wiig, rådgiver i Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse.

Til: Prosjektet Nasjonalt masteropptak.

Bakgrunn

Prosjektet har ønsket en vurdering av om søkere må dokumentere generell studiekompetanse (GSK) i tillegg til bachelorgrad eller tilsvarende ved søknad om opptak til ett- eller toårige masterprogrammer. Behovet for avklaringen kommer av at GSK er det «generelle grunnlag for opptak som student», jf. universitets- og høyskoleloven (uhl.) § 3-6 første ledd.

Konklusjon

Det er ikke grunnlag for å kreve dokumentasjon på GSK fra søkere som har oppnådd en bachelorgrad eller tilsvarende og med denne fyller opptakskravene til et ett- eller toårig masterprogram.

Begrunnelse

To hovedmomenter taler sterkt for at det ikke er nødvendig å kreve dokumentasjon på GSK i vurderingen av en søker til masteropptak:

1. Historikken til og utviklingen av universitets- og høyskoleloven tilsier at det aldri var meningen å innføre et krav om GSK for opptak til høyere grads studier.
2. Det fremstår lite hensiktsmessig å kreve dokumentasjon på videregående opplæring når det er bachelorgraden som er interessant for å vurdere om søkeren har de nødvendige forutsetningene for å kunne gjennomføre et masterprogram.

Historikken til og utviklingen av universitets- og høyskoleloven

Når det gjelder utviklingen av opptaksbestemmelsene i universitets- og høyskoleloven, har UH-lovutvalget foreslått følgende bestemmelse i en ny lov § 6-1, jf. NOU 2020:3 på side 390:

Opptakskravet til lavere grads studier ved universiteter og høyskoler er generell studiekompetanse. Generell studiekompetanse oppnås etter å ha fullført og bestått norsk videregående opplæring med de krav til fagsammensetning og timefordeling som departementet fastsetter.

Utvalgets merknad til bestemmelsen på samme side er at:

Første ledd fastsetter at det formelle grunnlaget for opptak til lavere grads studier ved universiteter og høyskoler er generell studiekompetanse. [...] Dette er en videreføring av gjeldende rett.

Første ledd inneholder en språklig endring ved at det ikke lenger bruker ordet «grunnutdanning» slik gjeldende lovbestemmelse gjør (*merk: gjeldende lovbestemmelse bruker ikke ordet grunnutdanning*). Det foreligger ingen materiell endring ved at det nå står «opptak til lavere grads studier». Med lavere grad menes en akademisk grad på nivå med bachelor eller tilsvarende, det vil si av omfang på minst tre år. [...] Etter bestått lavere grad kan man søke opptak til høyere grads studier.

I Prop. 111 L (2020-2021), som er til behandling i Stortinget, har Kunnskapsdepartementet skrevet følgende på s. 44:

Det følger av uhl. § 3-6 første ledd at grunnlaget for opptak til lavere grads studier ved universiteter og høyskoler er generell studiekompetanse.

Både UH-lovutvalget og Kunnskapsdepartementet legger følgelig til grunn at dagens § 3-6 første ledd gjelder lavere grads studier, selv om dette ikke fremgår direkte av ordlyden.

Videre følger det av uhl. § 3-7 tredje ledd at det skal være eget opptak til høyere grads studier. Samtidig fremgår det av § 3-6 sjuende ledd at styret kan fastsette faglige minstekrav ved opptak til høyere grads studier. UH-lovutvalget har derfor foreslått følgende ordlyd på en ny lov § 6-7:

Det skal være eget opptak til høyere grads studier. Styret ved institusjonen kan fastsette faglige minstekrav ved opptak til høyere grads studier.

Utvalget skriver følgende på side 394 i merknaden til bestemmelsen:

Det skal være et eget opptak til høyere grads studier. Med «høyere grad» menes en akademisk grad på nivå tilsvarende mastergrad, som er andre syklus innen høyere utdanning og bygger på en lavere grad. Søknad om opptak til femårige integrerte mastergrader og profesjonsstudier gjøres på bakgrunn av generell studiekompetanse.

...

Utdanningsinstitusjonen kan fastsette både faglige minstekrav og spesielle krav ved opptak til høyere grads studier, med mindre departementet har fastsatt opptakskrav i forskrift, for eksempel i mastergradsforskriften eller i rammeplan.

UH-lovutvalget foreslår en videreføring av gjeldende rett, og trekker opp et klart skille mellom opptak til lavere grad og til høyere grad. Unntaket er de integrerte mastergradene og profesjonsstudier. Skillet illustreres av de generelle opptaksreglene for å kunne bli student på lavere grads studier, og de lokalt fastsatte opptaksreglene til høyere grads studier.

Departementet skulle fastsatte de generelle opptakskravene, mens styret ved den enkelte institusjonen hadde kompetanse til å fastsette de faglige minstekravene for høyere grads studier. Dette taler mot at gjeldende uhl. § 3-6 første ledd pålegger opptaksinstitusjonene å sjekke om søkere til masterprogram også oppfyller kravene til GSK.

Historikken til universitets- og høyskoleloven trekker i samme retning som UH-lovutvalget. Forarbeidene til uhl. § 3-7 tredje ledd, Ot.prp. nr. 979 (2003-2004) på side 82, sier at bestemmelsen er en videreføring av den forrige universitets- og høyskoleloven (univl.) § 38 nr. 1. Forarbeidene til denne bestemmelsen, Ot.prp. nr. 85 (1993-1994) på side 65, sier følgende:

Denne bestemmelsen gjelder det faglige grunnlaget for opptak til hovedfag, doktorgradsstudier og andre påbyggingsstudier. Etter dagens lov kan begrensning i opptaket til høgre grads studier bare skje i medhold av de generelle regler om adgangsbegrensning, jf § 44 første ledd i dagens lov, som gir styret adgang til å foreta slik begrensning med departementets samtykke «når kapasitetshensyn eller ressurs-hensyn krever det». Det er dermed klart at begrunnelsen i dag for å utestenge en søker som har bestått en lavere grads eksamen fra å gå videre med hovedfag el., bare

kan være kapasitets- og ressursproblemer, ikke frykt for at søkeren ikke vil kunne gjennomføre studiet med tilstrekkelig utbytte.

Ifølge denne uttalelsen var det en bestått lavere grads eksamen som dannet grunnlag for å få opptak til hovedfag. Manglende dokumentasjon på fullført og bestått videregående skole har ikke vært et grunnlag for å nekte opptak til en søker som har bestått lavere grads eksamen. Denne forståelsen av opptaksstrukturen er videreført i den gjeldende universitets- og høyskoleloven, og foreslått videreført i en ny universitets- og høyskolelov.

Bachelorgraden er det interessante kvalifikasjonsgrunnlaget

Spørsmålet om en søker må avkreves for dokumentasjon på GSK vil sjelden komme på spissen. Søkere som har fullført minst ett år høyere utdanning etter å ha fått opptak på grunnlag av regler om unntak fra GSK, vil få GSK såfremt de kan dokumentere norskkunnskaper, jf. forskrift om opptak til høgre utdanning § 2-3 første ledd. Det samme gjelder søkere som har fullført toårig fagskoleutdanning, jf. § 2-4. I tillegg gjelder ikke kravene om norskkunnskaper for søkere som skal tas opp til fremmedspråklige utdanningsprogram, jf. § 2-2. Bestemmelsene sier ikke i seg selv at man kan se bort fra GSK i masteropptaket, men de taler med styrke for at GSK er mindre interessant å vurdere når en person først har klart å fullføre annen høyere utdanning. Dette fordi man normalt kan legge til grunn at en søker som har oppnådd en bachelorgrad, også vil enten ha oppnådd GSK eller vil oppfylle vilkårene for å få GSK.

Videre gir forskrift om krav til mastergrad § 3 en liste over ulike fullførte utdanningsløp som kan gi grunnlag for graden master. Bestemmelsen nevner blant annet bachelorgrad og cand.mag.-grad, og stiller vilkår om tilstrekkelig fordypning i graden på lavere nivå. Selv om bestemmelsen gjelder vilkår for å utstede en mastergrad, og ikke vilkårene for å få opptak til utdanningsløp som fører til master, er det naturlig å se vilkår for grad og forutsetningene for opptak i sammenheng. Bestemmelsen nevner ikke GSK som et vilkår for å oppnå mastergraden. Samlet underbygger disse momentene punkt 2 i hovedmomentene over.

Samordnet opptak til studier i utøvende musikk

Her følger en sammenstilling av følgende dokumenter:

- ✓ Notat, «Rammer og valg for et samordnet opptak til studier i utøvende musikk». Ceres, 3. februar 2017
- ✓ Foreløpig tilbakemelding til SO/FSAT om samordna opptak for utøvende og skapende musikkutdanning, Arbeidsutvalg for RUM ved Kjetil Solvik, 7. november 2016
- ✓ «Samordnet opptak til utøvende musikkstudier i Norge?». Arbeidsutvalg for RUM, 23. februar 2017

Historikk

I møtet på Norges Musikkhøgskole (NMH) 17. november 2016 ble representanter for FSAT (nå: CERES) og læresteder som tilbyr utdanninger i utøvende musikk (Arbeidsutvalget/AU), enige om å lage en tidsplan og en modell for samordning av opptaket til utøvende musikkutdanninger fra og med opptak til studieåret 2019/2020, med åpning for søking 1. november 2018.

Grunnet arbeidet med samordning av fagskoleopptaket etter oppdrag fra Kunnskapsdepartementet og manglende ressurser i Seksjon for systemutvikling, vil det ikke være mulig å klargjøre for et samordnet opptak til utøvende musikkutdanninger til 2018. Dette ble det informert om i et møte med representanter fra AU på NMH 10. oktober 2017.

Til tross for usikkerhet rundt når et eventuelt samordnet opptak for utøvende musikkutdanninger vil være klart, er det enighet om følgende:

- CERES sender AU en bestilling på hva CERES trenger av skriftlig bekreftelse fra Rådet for Utøvende Musikkutdanning (RUM) for å fortsette arbeidet med samordning.
- AU, på vegne av lærestedene, har bedt om å få samlet og publisert informasjon om studier i utøvende musikk på www.samordnaopptak.no. Webredaksjon ved CERES tar kontakt med AU for nærmere avklaring.
- CERES sender kravspesifikasjon på filutveksling til Barratt Due Musikk institutt. Barratt Due er ikke FS-institusjon. De må ta stilling til hvorvidt de ønsker å ta del i et samordnet opptak eller ikke.

Bakgrunn og forutsetninger, CERES

Per dato er opptakssystemet for det samordnete opptaket til grunnutdanninger satt opp slik at lærestedene saksbehandler i en lokal saksbehandlerklient mot en lokal FS-base. Det foregår deretter en datautveksling fra den lokale FS-basen mot en sentral SO-base. Dette vil kunne videreføres i et samordnet opptak for utdanninger i utøvende musikk, men med noen modifikasjoner og videreutvikling hos CERES.

CERES har som målsetting at vi i nær fremtid skal basere oss på saksbehandling i webapplikasjoner direkte mot en sentral database. Det er uklart når dette blir realisert.

Samordning av opptaket vil innebære at lærestedene må forholde seg til et felles sett med regler og retningslinjer. Dette vil blant annet gjelde ved fastsetting av datoer og frister, publisering av informasjon, at opptakskrav- og regler ikke kan endres uten varsel i god tid m.m.

Læresteder

RUM viser til følgende læresteder som aktuelle for et samordnet opptak:

- Norges Musikkhøgskole (NMH)
- Universitetet i Tromsø – Norges Arktiske Universitet (UIT)
- Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU)
- Universitetet i Agder (UIA)
- Universitetet i Bergen (UIB)
- Universitetet i Stavanger (UIS)
- *Barratt-Due Musikk institutt (BDM) – ikke avklart ennå*

Alle lærestedene er FS-institusjoner, bortsett fra Barratt-Due.

Studieprogram

RUM ønsker å ha med både bachelor- og masterstudier i et samordnet opptak. I tillegg finnes det et fåtall årsstudier som opererer med frist 15. desember.

Vi har p.t. samlet en oversikt over til sammen 32 studieprogram som kommer til å bli en del av et samordnet opptak; 4 årsstudier, 17 bachelorstudier og 13 masterstudier¹. Av disse tilhører ett årsstudium, ett bachelorstudium og ett masterstudium til Barratt-Due.

<i>Utøvende musikk - master</i>	<i>Master, 2 år</i>	<i>BDM</i>
<i>Utøvende musikk - bachelor</i>	<i>Bachelor, 4 år</i>	<i>BDM</i>
<i>Utøvende musikk - påbyggingsstudium</i>	<i>Årsstudium</i>	<i>BDM</i>
Diplomstudiet i utøving	Master, 2 år	NMH
Det frie kandidatstudiet	Bachelor, 4 år	NMH
Kandidatstudiet i kirkemusikk	Bachelor, 4 år	NMH
Kandidatstudiet i dirigering	Bachelor, 4 år	NMH
Kandidatstudiet i komposisjon	Bachelor, 4 år	NMH
Kandidatstudiet i musikkpedagogikk	Bachelor, 4 år	NMH
Kandidatstudiet i utøving - folkemusikk	Bachelor, 4 år	NMH
Kandidatstudiet i utøving - improvisert musikk/jazz	Bachelor, 4 år	NMH
Kandidatstudiet i utøving - klassisk	Bachelor, 4 år	NMH
Mastergradsstudiet i dirigering	Master, 2 år	NMH
Mastergradsstudiet i komposisjon	Master, 2 år	NMH
Mastergradsstudiet i utøvende musikkteknologi	Master, 2 år	NMH
Mastergradsstudiet i utøving	Master, 2 år	NMH
Mastergradsstudiet i Musikterapi	Master, 2 år	NMH
Påbyggingsstudium i utøving på bachelornivå	Årsstudium	NMH
Musikk, utøvende - bachelorstudium (3-årig)	Bachelor, 3 år	NTNU
Musikk, utøvende - bachelorstudium (4-årig)	Bachelor, 4 år	NTNU
Musikk, utøvende - masterstudium	Master, 2 år	NTNU
Musikkutøving - master	Master, 2 år	UiT
Fagstudium i musikkutøving - bachelor	Bachelor, 4 år	UiT
Utøvende musikk, klassisk - masterprogram	Master, 2 år	UiA
Rytmask musikk, masterprogram	Master, 2 år	UiA
Utøvende musikk - klassisk studieretning, bachelorprogram	Bachelor, 3 år	UiA
Utøvende musikk - rytmisk studieretning, bachelorprogram	Bachelor, 3 år	UiA
Faglærerutdanning i musikk, bachelorprogram	Bachelor, 3 år	UiA
Bachelorprogram i utøvende musikk eller komposisjon	Bachelor, 4 år	UiB
Masterprogram i utøvende musikk eller komposisjon	Master, 2 år	UiB
Bachelorprogram i musikkvitenskap	Bachelor, 3 år	UiB
International Diploma in Performance or Composition, one-year programme	Årsstudium	UiB
Masterprogram i utøvende musikk	Master, 2 år	UiS
Utøvende musikk - bachelor	Bachelor, 4 år	UiS
Årsstudium i utøvende musikk	Årsstudium	UiS

¹ For å få en fullstendig oversikt er det ønskelig at lærestedene gir en tilbakemelding på eventuelle mangler i oversikten over studier.

Web

Oversikt over aktuelle studieprogram finnes på <https://utdanning.no/utovende-musikk>, hvor RUM har fått lagt opp en egen informasjonsside for aktuelle institusjoner og programmer. Ønsket for fremtiden er å få samlet informasjon om studier i utøvende musikk på www.samordnaopptak.no.

I møtet med AU 10. oktober 2017 ble det ytret ønske om å få samlet og publisert informasjon om utdanninger i utøvende musikk på www.samordnaopptak.no til september 2018. Også selv om et eventuelt samlet opptak ikke står klart da. Med tanke på fremtidig samordning av opptak, ser ikke CERES noe i veien for å publisere denne informasjonen.

SO vil drifte og vedlikeholde åpne nettsider rettet mot søkerne med informasjon om regelverk, rutiner og prosedyrer i opptaket, slik det i dag er gjort for det samordnete opptaket til grunnutdanninger, se www.samordnaopptak.no. De åpne sidene vil være utgangspunktet for søkerne for å få tilgang til nettsøknaden for de aktuelle opptakene. Lærestedene vil bli involvert i utformingen og kvalitetssikringen av nettsidene.

Opptaksprosess

Det foregår en trinnvis utsiling ved hvert lærested, med tilbakemeldinger underveis i prosessen. P.t. finnes det ingen felles systemer på tvers av lærestedene for denne type oppfølging. Det kan nevnes at NMH tidligere har vært i kontakt med FSAT og diskutert muligheten for å få utviklet en løsning i FS for å administrere opptaksprøver.

I dagens samordnete opptak til grunnutdanninger er det ingen sentral støtte til flertrinns saksbehandlingsprosesser, der søkeren får tilbakemelding etter hvert trinn, og det finnes for øyeblikket ingen plan for utvikling av en slik løsning. Dette må administreres lokalt, og det er bare de endelige saksbehandlingskonklusjonene som overføres til SO-basen.

Antall studieplasser varierer, da antall søkere per instrument er like viktig som antall søkere per program. Lærestedene opererer med veiledende opptakskvoter per program og instrument før opptaket, som deretter justeres underveis. Dette innebærer at det ikke er mulig å kjøre noe automatisk opptak på bakgrunn av rangeringslister.

Søkertall

RUM viser til følgende (nasjonal statistikk fra 2012)²:

Bachelor

- De aktuelle lærestedene hadde mellom 793 og 77 søkere
- Sum søkere 2096
- Fratrukket dobbeltsøking var det snakk om 1152 unike søkere

Master

- De aktuelle lærestedene hadde mellom 290 og 22 søkere
- Sum søkere 464
- Fratrukket dobbeltsøking var det snakk om 396 unike søkere
- De har en økende andel utenlandske søkere, særlig på masternivå

² Er Barrat-Due medregnet i statistikken?

Saksbehandling

Opptakskrav - generell studiekompetanse:

For opptak til bachelor- og årsstudier, kreves det oppnådd generell studiekompetanse. Det er mulighet for å gjøre unntak fra kravet for søkere som tilfredsstillt krav til realkompetanse eller spesielle faglige krav fastsatt av institusjonene (§ 3-6 Unntak fra kravet om generell studiekompetanse for opptak til enkelte kunstfag.)

Unntak fra krav om generell studiekompetanse praktiseres p.t. ikke likt. Lærestedene er heller ikke pålagt dette. I notatet «...tilbakemelding til SO/FSAT om samordna opptak for utøvende og skapende musikkutdanning» datert 7. november 2016, åpner RUM for å arbeide med en harmonisering av unntak fra krav om generell studiekompetanse.³

Opptakskrav - opptaksprøver:

Lærestedene samarbeider om *felles opptaksprøver i musikkteori og gehør* for opptak til bachelorstudier. Prøven arrangeres på samme dato ved alle læresteder + i selve opptaksprøveuken. Her opererer de med (p.t.) lik kvalifikasjonsgrense, og resultatet fra forhåndsprøven vil være gyldig ved opptak til alle lærestedene.

Hvert lærested gjennomfører i tillegg *egne opptaksprøver*. På dette området er det ingen harmonisering av krav, men opptaksprøvene gjennomføres i samme tidsperiode på våren (uke 9, 10 og 11). Det er imidlertid ingen samordning av prøvedager mellom studiestedene. Dersom tid sammenfaller for de stedene man har søkt, må søker selv prioritere studiestedet/-ene som hen vil opprettholde søknaden sin til.

Ved et samordnet opptak forutsettes det at lærestedene samarbeider om organisering og tidfesting av opptaksprøvene, slik at søkere som søker to eller flere studier, også har mulighet til å gjennomføre opptaksprøvene for de samme studiene.

Betinget opptak:

Siden opptaket kjøres tidlig på våren må søkere som fullfører videregående opplæring i opptaksåret få tilbud på betingelse av at de kan dokumentere oppnådd generell studiekompetanse innen en satt dato (eks 1. august (NMH)/1. juli (UiS)). Her må ansvar for oppfølging ligge på det enkelte lærested, da den aktuelle søker allerede har fått status som student på institusjonen. CERES anbefaler at frist for opplasting av dokumentasjon på betinget opptak harmoniseres på tvers av lærestedene.

Siden opptaksprøvene ikke er harmonisert kan en søker være kvalifisert ved et lærested, uten å være kvalifisert ved et tilsvarende program ved en annen institusjon. Dette gjør det vanskelig for lærestedene å være saksbehandler for hverandre fra start til slutt.

Med utgangspunkt i gjeldende saksbehandlingsrutiner og systembruk, skriver RUM i notatet «...tilbakemelding til SO/FSAT om samordna opptak for utøvende og skapende musikkutdanning», at de bør ta sikte på at behandlingen av formelle kvalifikasjoner kan skje felles (bachelor-/årsstudium). Uten tilgang til resultater fra opptaksprøver og eventuelle vedtak om opptak, har ikke lærestedene p.t. mulighet til å ferdigstille saksbehandlingen på et spesifikt studieprogram på andre læresteders vegne. All saksbehandling som angår resultat av opptaksprøver (unntatt musikkteori og gehør) må derfor ligge på det enkelte lærested.

³ Er det fremdeles ønske om eller vilje til å arbeide med denne type harmonisering?

Oppgaver i et samordnet opptak

Her følger en kort, og foreløpig, oversikt over informasjon, oppgaver eller steg knyttet til opptak for studier i utøvende musikk. Viktig i prosessen fremover er å avklare spesifikke behov for denne type samordnet opptak, samt å se hvordan vi kan arbeide for en harmonisering av opptaket i den grad det er mulig.

Planlegging og datainnsamling

<i>Opptakskalender</i>	<ul style="list-style-type: none">• dato for åpning for registrering av læresteds- og studiuminformasjon• dato for lukking av registrering av læresteds- og studiuminformasjon (lærestedenes vedtak om hvilke studier som skal delta i samordningen, må være klar til denne datoen)• dato for åpning for søking• dato for stenging for søking• ettersendingsfrist (inkl frist for dokumentasjon betinget opptak)• dato for teori-/gehørtest• dato for opptaksprøveuker <p><i>Når må opptakskalender være oppdatert for kommende opptaksår? Når må informasjon på www.samordnaopptak.no være klar og publisert?</i></p>
<i>Datainnsamling</i>	<ul style="list-style-type: none">• læresteds- og studiuminformasjon (lærestedsnavn, lærestedsforkortelse, kontaktinformasjon, logo, studiumnavn, studiumkategori, antall studieplasser, kvalifikasjons- og rangeringsregelverk, studiested mv.) <p><i>Med utgangspunkt i dagens system vil registreringene bli gjort av lærestedene i en egen webapplikasjon direkte mot SO-basen. Det forutsettes at lærestedene forholder seg til en felles mal for navnsetting.</i></p>
<i>Ansvar</i>	<ul style="list-style-type: none">• RUM/CERES/SO fastsetter alle felles datoer for samordnet opptak i fellesskap• SO har ansvar for generell info på eget nettsted• CERES bestemmer navnepolitikk for tilbudene• CERES organiserer datainnsamling• INST registrerer informasjon som CERES etterspør i forkant av opptak• INST har ansvar for studieinformasjon lokalt (med lenke til www.samordnaopptak.no)• CERES koding og implementering av totalt regelverk i SO-basen + eksport til institusjonene for bruk i saksbehandlerklienten

Nettsøknad/søkerportal

<i>Praksis per i dag</i>	<ul style="list-style-type: none">• Åpner: 1. november• Stenger: 15. desember <p><i>Alle institusjonene vist til under «Læresteder» har i dag felles søknadsfrist 15. desember. Per i dag er det ingen flere som har denne fristen og RUM har ingen indikasjon på at slike ønsker er nært forestående.</i></p>
<i>Søknadsregistrering</i>	<p>Etter møtet 10. oktober 2017 på NMH er det enighet om å foreslå for RUM at søkerne registrerer x antall søknadsalternativer uten å sette prioriteringer. Dette grunnes i usikkerhet blant lærestedene om hva prioritering av søknadsalternativer vil ha å si for uthenting av statistikk, da det ikke nødvendigvis reflekterer endelig fordeling av</p>

	<p>studieplasser. CERES ser ingen store problemer med å åpne for registrering uten prioritering, da denne form for opptak allerede er lagt til rette for i etterfyllingsopptaket i NOM.</p> <p><i>Hva ønsker lærestedene å sette som maks antall søknadsalternativer?</i></p>
Ansvar	<ul style="list-style-type: none"> • SO utvikler og oppretter en sentral nettsøknad/søkerportal • SO har ansvar for registrering av søknader • CERES er ansvarlig for oppfølging av søkerregistrering (eks behandling av søknader etter frist)

Utsending av informasjon/kommunikasjon med søker

<i>Kvittering/ bekreftelse</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Sendes søker etter registrering i nettsøknad/søkerportal • Sendes søker etter omprioritering • Sendes søker etter registrering av svar på opptak
<i>Søkere utenfor norden</i>	<p>Informasjon om visum for aktuelle utenlandske søkere.</p> <p><i>Hvordan er praksis på lærestedene i dag? Opererer de med samme frist som for norske/nordiske søkere? (Eks UiS med frist 1. januar)</i></p>
<i>Manglende dokumentasjon</i>	<p>NMH krever f.eks opptaksprøvepertuar og noter til akkompagnatør og komp-grupper. Ikke ønskelig å avvise søkere på grunn av slike mangler eller upresisiteter. Hver enkelt institusjon følger opp egne søkere.</p> <p><i>En fordel om mangelbrev eller påminnelse sendes fra saksbehandlerklient slik at det meste av kommunikasjon lagres på ett sted?</i></p> <p>Pga manglende funksjonalitet i dagens Søknadsweb, opererer hver institusjon i dag med et tilleggsskjema som må sendes inn/lastes opp. Frist for dette har variert, men bør helst være samtidig med søknadsfrist (RUM). Har fått innspill med ønske om å slippe tilleggsskjema, slik at alle opplysninger og opplastinger skjer i søknadsskjema.</p> <p><i>Hvilke funksjonaliteter har institusjonene behov for som per dato ikke finnes i Søknadsweb?</i></p>
<i>Informasjon om opptaksprøver</i>	<p>Programspesifikk informasjon sendt fra lærested.</p> <p>Informasjon gis individuelt på e-post med tid og rom for individuell opptaksprøve. Hver enkelt institusjon følger opp egne søkere. Dersom det hadde eksistert en felles løsning for administrasjon av opptaksprøver burde informasjon relatert til opptaksprøver sendes derfra.</p> <p><i>Finnes det noen måte å fange opp søkere som dobbeltbookes til opptaksprøver?</i></p>
<i>Resultat – musikkteori og gehør</i>	<p>Resultater fra opptaksprøve i musikkteori og gehør deles mellom lærestedene.</p> <p><i>Hvordan fungerer det? Kan søker selv logge inn på en side og se resultater etter felles</i></p>

	<p><i>opptaksprøve i musikkteori og gehør?</i></p> <p><i>I et samordnet opptak kan det være nyttig at mest mulig informasjon samles i saksbehandlerklienten. Kan resultater publiseres i ny søkerportal? Hvordan får saksbehandler tilgang til å se resultater fra prøver tatt ved annet lærested?</i></p>
<i>Svar på opptak</i>	E-post sendes ut og resultat vises i søkerportalen.
<i>Informasjon om studiestart</i>	E-post sendes fra lærested.

Opptaksprøver

<i>Periode</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Opptaksprøver til bachelorprogrammer er i uke 10 og 11 hvert år. • Opptaksprøver til masterprogram er i uke x • Felles opptaksprøver i musikkteori og gehør for opptak til bachelorstudier arrangeres på samme dato ved alle læresteder i forkant av opptaksprøve + på det enkelte lærested i selve opptaksprøveuken. <p><i>Før opptaksprøveuken kan prøven i musikkteori og gehør tas på valgfritt lærested uavhengig av hvor man har søkt opptak.</i></p>
----------------	---

Saksbehandling og tilbud

<i>Saksbehandlerklient</i>	<p><i>I et samordnet opptak vil lærestedene få tilgang til å saksbehandle søknader enten etter datautveksling mellom lokal FS-base og den sentrale SO-basen, eller ved tilgang til den sentrale basen via en webapplikasjon.</i></p> <p><i>Som støtte får lærestedene tilgang til elektroniske vitnemål fra Nasjonal vitnemålsdatabase og tidligere GSK-vedtak fra Sos GSK-base. De får også tilgang til saksbehandlerstøtte utarbeidet og vedlikeholdt av SO, slik som Boka vår (for saksbehandling av norsk videregående opplæring) og Vurderingshåndbøker (for vurdering av utenlandsk utdanning).</i></p>
<i>Saksbehandling formelle kvalifikasjoner</i>	<p>Lærested vurderer søkers formelle kvalifikasjoner.</p> <p><i>Er det ønskelig med en ordning hvor man saksbehandler formelle kvalifikasjoner på vegne av hverandre? Hvordan løses det rent teknisk at kun deler av saksbehandlingen samordnes?</i></p>
<i>Oppfølging opptaksprøver</i>	<p>Lærested inviterer søkere til opptaksprøve.</p> <p><i>Finnes det muligheter for administrering av opptaksprøver/flertrinns saksbehandling i et felles system?</i></p>
<i>Informasjon om utfall av første runde av</i>	Hver enkelt institusjon følger opp egne søkere.

<i>opptaksprøvene</i>	<i>Dersom det hadde eksistert en felles løsning for administrasjon av opptaksprøver burde informasjon relatert til opptaksprøver sendes derfra.</i>
<i>Informasjon om tid og sted for neste runde(r) av opptaksprøvene</i>	Hver enkelt institusjon følger opp egne søkere. <i>Dersom det hadde eksistert en felles løsning for administrasjon av opptaksprøver burde informasjon relatert til opptaksprøver sendes derfra.</i>
<i>Registrering av resultat opptaksprøve</i>	Siden det ikke er mulig å kjøpe noe automatisk opptak på bakgrunn av rangeringslister, må alle institusjonene registrere resultat av opptaksprøve med tilbudsgaranti/venteliste plass/ikke kvalifisert.
<i>Resultat av opptak</i>	Resultat av opptak publiseres (all saksbehandling må være klar og importert i den sentrale basen)
<i>Søkerne takker ja til et eventuelt tilbud/venteliste plass</i>	Kun mulig å takke ja til ett tilbud + venteliste plass/-er. Felles svarfrist på bachelorprogram er i dag 1. april.
<i>Opptaksrunde 1</i>	Resultat sendes ut til søkerne. Må de svare på nytt?
<i>Publisering av tilbud om studie plass/venteliste plass</i>	Studiestedene kan utveksle informasjon om kvalifiserte søkere på venteliste. Man kan derfor komme i betraktning for restplass også der man ikke har prøvespilt. Noen av studiestedene samarbeider om restplasser. Tilbud sendes per i dag fra den enkelte institusjon, normalt uken etter siste opptaksprøve. <i>Hvordan skal disse listene deles? Skal lærestedene sende ut tilbud på restplasser lokalt før opptaksrunde 2 er gjennomført?</i>
<i>Søkere takker ja/nei til plass på venteliste</i>	Søkerne kan endre opprinnelig svar basert på ny tildeling
<i>Opptaksrunde 2</i>	Resultat sendes ut til søkerne.
<i>Nye søkere</i>	Institusjonene kan innhente nye søkere til ledige studie plasser.
<i>Datoer for nye tilbud og svar for senere opptaksrunder</i>	<i>Lærestedene må ta stilling til om og når det skal kjøres nye «suppleringsopptak» eller «etterfyllingsopptak» etter at svarfristen for hovedopptak har gått ut, og eventuelt hvor mange runder som skal kjøres.</i>
<i>Dato for rapportering av fremmøte til SO</i>	Opptaksåret avsluttes normalt ved at lærestedene gir SO tilbakemelding om hvilke studenter som har møtt til de ulike studiene, normalt omkring midten av oktober.

<i>Master</i>	Datoer for tilbud og svarfrist for masteropptak er i dag ikke samordnet.
<i>Statistikker og rapporter</i>	SO utarbeider ulike statistikker og rapporter underveis i søknadsprosessen.
<i>Ansvar</i>	<ul style="list-style-type: none"> • SO har ansvar for saksbehandlertildeling etter prinsipper satt av lærestedene • SO drifter en førstelinjetjeneste mot søkerne. De besvarer spørsmål på telefon og e-post, og vil også gjøre det i et samordnet opptak. • Lærestedene må selv ha en første- og andrelinjetjeneste som kan besvare spørsmål om lokalt fastsatt opptaksregelverk og individuell saksbehandling m.m. • INST saksbehandler søkere til egne studier og godkjenner de for prøvespill • INST følger opp opptaksprøver på egne studieprogram • INST behandler søkere med utenlandsk opptaksgrunnlag (mulighet for at ansvar kan evt flyttes til SO ved CERES ved bruk av saksbehandling via en webapplikasjon mot en sentral database?)

Prosess så langt

Møter

- 17.11.2016 Oppstartsmøte i AU og oppstartsmøte AU-CERES
- 26.01 og 03.02.2017 Nettmøte i AU
- 09.02.2017 Møte med referansegruppen, inkl deltagelse fra CERES
- 10.10.2017 Møte/nettmøte AU-CERES

Dokumenter delt

- Notat, «Rammer og valg for et samordnet opptak til studier i utøvende musikk». Ceres, 3. februar 2017
- Foreløpig tilbakemelding til SO/FSAT om samordna opptak for utøvende og skapende musikkutdanning, Arbeidsgruppe for RUM ved Kjetil Solvik, 7. november 2016
- «Samordnet opptak til utøvende musikkstudier i Norge?». Arbeidsgruppe for RUM, 23. februar 2017

Referanse

2023/15952-KRILØ

Dato

04.12.2023

Utkast til høyrings svar frå Universitetet i Bergen om nasjonal samordning av masteropptak

Vi viser til høyringsbrev frå Direktoratet for høgare utdanning og kompetanse, datert 08.11.23. Universitetet i Bergen (UiB) sender med dette sine innspel til høyringa.

Som medlem i prosjektgruppa for nasjonal samordning av masteropptak har UiB vore med på å utarbeide forslaga som no er på høyring. Vi har også gitt innspel til prosjektet (1. juni 2022) i felles innspelsrunde i 2022. UiB ønskjer å ta del i eit samordna masteropptak og vi er derfor positive til at HK-dir no skal starte opp arbeidet med å etablere eit felles nasjonalt masteropptak.

Prosjektrapporten skisserer at samordning kan gi ein samla årleg innsparing i sektoren på mellom 30 og 50 millionar, avhengig av samordningsgrad og automatiseringsmoglegheiter. I tillegg kan dei kvalitative gevinstane bli store. Dagens opptakssystem er utdatert og kan ikkje legge til rette for betre søkjarløysingar eller meir automatisering, dermed er det ikkje mogleg for oss å effektivisere eigen drift særleg meir enn kva vi har gjort. Gevinstane av nytt opptakssystem og meir automatisering vil bli endå større om vi også samordnar masteropptaket nasjonalt.

Masteropptak ved UiB

I høyringsbrevet oppfordrar HK-dir til å nytte døme frå lokale opptak og regler for å kommentere kva som eignar seg i eit nasjonalt masteropptak. UiB har eit sentralisert masteropptak for alle fagområda utanom kunst, musikk og design. Sistnemnde blir handtert av fakultetet, sidan opptaka har egne fristar og det er omfattande opptaksprøver. Det sentraliserte masteropptaket blir koordinert av Studieavdelinga, som også handsamar alle søknadane. Fakulteta er involverte i handsaminga når det er naudsynt med faglege vurderingar av innhaldet i graden, men deltar ikkje i handsaming av dei generelle opptakskrava eller rangeringa. Ca. 20% av søkjarane med norsk utdanning går til fagleg vurdering, medan talet for søkjarar med utanlandsk utdanning er heile 90%.

Samordningsgrad

HK-dir skil mellom ei *teknisk løysing* og ei *komplett løysing*. I ei *komplett løysing* inngår handsaming for kvarandre. UiB meiner det er både hensiktsmessig og naudsynt at samordningsmodellen inkluderer handsaming for kvarandre. Dei generelle opptakskrava bør kunne vurderast ved ein lærestad, og berre ein gong. Vi støttar dermed hovudtrekka i anbefalingane frå prosjektgruppa, slik det går fram av rapporten. Dei kvalitative gevinstane vil vere store; Meir transparens og betra brukargenresnitt for søkjarane og opptakseiningane vil gi færre handsamingsfeil og færre klagesaker, meir erfaringsutveksling mellom lærestadane vil gi meir likebehandling, betre tilgang på opptaksdata for lærestadane gjer betre styring av opptaket og vil kan få på plass løysingar for tidlegare svar og mindre arbeidspress om sommaren.

Dette er et UiB-internt notat som godkjennes elektronisk i ephorte

Felles vurderingseining for utanlandsk utdanning: Det er foreslått at koordineringsansvaret for ein felles vurderingseining for utanlandsk utdanning blir lagt til HK-dir, medan sakshandsamarar frå ulike lærestader kan delta i ein såkalla «virtuell eining». UiB meiner det er viktig å framheve dette aspektet ved ein samordningsmodell. I tilbakemeldingar frå læresteda under innspelsrunden prosjektet i 2022 var det ein eintydig positiv haldning til opprettinga av ein nasjonal vurderingseining for utanlandsk utdanning. Det er derfor viktig at HK-dir følger opp dette forslaget og innlemmar det som ein del av arbeidet med eit nasjonalt masteropptak. Vi anbefaler at fagmiljø som har særleg høg rekruttering av søkjarar med utanlandsk utdanning, blir konsulterte i arbeidet med å etablere ei felles vurderingseining.

I dag blir det brukt mykje ressursar hjå kvar enkel lærestad på å handsame utanlandsk utdanning. Ein felles vurderingseining gjer moglegheit for ein effektiv arbeidsdeling, der team med spesialkompetanse på ulike land kan byggast opp for å styrke både kvalitet og effektivitet i sakshandsaminga. Ein slik eining vil utnytte eksisterande kompetanse ved læresteda, samtidig som det gjer rom for oppbygging av spesialkompetanse på ulike utdanningssystem. Dette vil bidra til rask og effektiv handsaming av søknadar, samtidig som det sikrar lik handsaming av søkarar.

Oppgåvene knytt til godkjenning, vurdering og handsaming av utanlandsk utdanning er i dag spreidd mellom ulike organ under Kunnskapsdepartementet og læresteda. Med bakgrunn i forslaget om at HK-dir skal ha ansvar for koordineringa av eit samordna masteropptak, kompetanse som i dag finst i Samordna opptak, og overføringa av arbeidsoppgåver frå NOKUT til HK-dir, er det naturleg at også koordineringsansvaret for ein nasjonal eining for vurdering av utanlandsk utdanning vert plassert hjå HK-dir. Det er viktig å sikre felles praksis og felles forståing av kriteria som skal gjelde for denne søkjargruppa. Dette oppnår vi best med både felles omrekningstabellar og felles sakshandsaming gjort av kompetente medarbeidarar på tvers av lærestadane. I dette inngår det også eit system for gjenbruk av vurderingar som allereie er gjort, her vil det vere store gevinstar.

Regelverk for masteropptak ved UiB: Krava i masteropptaket vårt er regulerte i *forskrift om opptak til Universitetet i Bergen*. Den sentrale opptakseininga gjer alle vurderingar av omfang, generelle opptakskrav og rangerar alle søkjarar. Fakulteta har ansvar for opptaksrammer og tilbodstal, samt fagleg vurdering ved behov. Ei nasjonal samordning der den sentrale opptakeininga vår handsamar generelle krav og rangerar søkjarar i samarbeid med dei andre lærestadene, vil lokalt ikkje sjå veldig annleis ut enn dagens løysing.

I hovudtrekk er opptakskrava våre, fristar og reglar for gjennomføring i stor grad samstemde med resten av sektoren, medan nokre krav skil seg frå dei lærestadane vi samanliknar oss med:

- Vi rangerar i hovudsak søkjarar på spesialiseringa i graden, ikkje heile graden
- Vi har eit fastsett C-krav for alle program, i dag forstått som 3,0
- Vi har forskriftsfesta at fakulteta kan fastsetje eigne opptakskrav for alle program
- Vi har definert ein god del av masterprogramma våre som «tospråklege». Søkjarane kan dekke språkkrava ved å dokumentere generell studiekompetanse, men søkjarar som ikkje kan norsk kan dekke språkkrava med ein engelsktest på høgare nivå. Undervisninga er engelsk, medan studentane sjølve vel norsk eller engelsk til skriftlege vurderingar.

Vi meiner gevinstane ved ei samordning er gode, men at vi først verkeleg får utnytta desse når vi kan handsame for kvarandre. Vi ønskjer at det framleis skal vere opp til kvar enkel lærestad å fastsetje eigne opptakrav til masterprogramma, utover dei som er felles for alle program. Vi meiner det må opnast for dette i ein nasjonal forskrift, men at lærestadane forpliktar seg til å ha god og lett tilgjengeleg informasjon om krava som gjeld for det enkelte program.

Vi ønskjer at ordninga med tospråklege masterprogram skal vurderast i eit felles regelverk. Vi får gode tilbakemeldingar frå fakulteta våre på denne ordninga som bidrar til at vi kan rekruttere søkjarar som ikkje dekkjer norskkravet til program som ikkje er definerte som engelskspråklege/internasjonale. Det er naudsynt å sikre at søkjarane har tilstrekkelege språkkunnskapar for det einskilde programmet og vi støttar at det blir innført felles språkkrav både for norsk og engelsk.

Finansiering

I høringsbrevet frå HK-dir blir læresteda bedne om å vurdere kostnadar ved og finansiering av ei samordning og vidare drift av masteropptaket. Ei samordning av masteropptaket er rekna ut til å gje ein reduksjon i ressursbruken i sektoren som heilheit. Sett i samanheng med den pågåande utviklinga av eit nytt opptakssystem (Admissio) er det anslått at eit nasjonalt masteropptak vil spare sektoren for mellom 29 og 52 millionar kroner per år.

HK-dir opplyser om at det per i dag ikkje er gitt pengar til verken arbeidet med å utvikle eit nasjonalt masteropptak, eller til å drifte ein slik modell i etterkant. UiB meiner at eit samordna masteropptak må finansierast ved ei omprioritering av midlar internt i HK-dir.

Andre innspel til samordningsmodell

Vi ønskjer at tidslinene for eit samordna masteropptak blir samkøyrde med UHG-opptaket, slik at ein kan bidra til minskta press på dei lokale opptakseiningane. UiB er positiv til å gjere ferdig så mykje som mogleg av masteropptaket tidleg, slit at dette dekkjer behova for tidleg svar (m.a. for internasjonale søkjarar). Kor tidleg opptaket kan ferdigstillast, vil avhenge av regelverket for konkurransepoeng og rangering og om det er aktuelt å gi studieplass basert på 5 semester av bachelorgraden. Vi er også positive til å sende ut tilbod anten fortløpande eller tidlegare enn i dag, der talet på kvalifiserte søkjarar ikkje er mykje høgare enn talet på ledige studieplassar. På same måte som tidleg ferdigstilling av opptaket, er dette likevel avhengig av regelverket for rangering.

Vi stiller oss avventande til forslaget om å gjennomføre opptak på 150 studiepoeng – vi meiner det er fleire element ved ein slik ordning som må avklarast før vi kan ta stilling til dette.

Vi er også positive til ei ordning der ledige studieplassar kan bli etterfylte når vi har oversikt over ja-svara i opptaket. Ein samordningsmodell der alle mastersøkjarar berre får eitt tilbod, vil gje lærestadane langt betre moglegheiter til å styre talet på tilbod i dei ulike fasane.

Opptak til kunst, musikk og design

Det er foreslått at det samordna masteropptaket skal gjelde for opptak til 1-2-årige masterstudium (§ §3 og 5) ved offentlege universitet og høgskular, og at private høgskular kan velje å delta. Det er nemnd nokre unntak der opptaksprosessane kan gjere det utfordrande å delta i ei samordning; internasjonale fellesgradar, modulbaserte etter- og

vidareutdanningar og utøvande kunst- og musikkutdanningar. Prosjektrapporten understrekar at det er viktig å dekke dei spesielle behova som dei kunstfaglege programma har i eit samordna masteropptak. Det må vurderast om desse skal haldast utanom ordninga eller om eit samordna masteropptak skal vere fleksibelt nok til at desse utdanningane kan nytte same opptakssystem.

Venleg helsing

Margaret Hagen
Rektor

Tore Tungodden
universitetsdirektør